

Motion till riksdagen 2005/06:Fi8

**av Fredrik Reinfeldt m.fl. (m)
med anledning av prop. 2005/06:100**

2006 års ekonomiska vårproposition

1 Sammanfattning

Det går bra för Sverige, men inte för hela Sverige och inte heller för alla i Sverige. Vi ser å ena sidan en god tillväxt, stigande produktivitet, en utrikeshandel som visar betydande överskott och ökande investeringar. Även statens intäkter ökar snabbt tack vare växande konjunktur känsliga intäkter från kapitalvinster och företagsskatter.

Trots de goda tiderna biter sig arbetslösheten fast på rekordnivåer. Det samlade utanförskapet ligger på nivåer som Sverige bara upplevt i spåren efter 1990-talets bankkris och under depressionsåren på 1930-talet. Totalt står över 1,5 miljoner människor i arbetsför ålder utanför arbetsmarknaden eller arbetar mindre än de skulle kunna. Det finns också allvarliga brister i viktiga välfärdsverksamheter som skola, sjukvård och rättsväsende.

I stället för att använda det reformutrymme som nu finns för att skapa förutsättningar för arbete och ökat företagande fortsätter regeringen på sin inslagna bidragslinje. De tillfälliga intäkterna används till permanenta och varaktiga utgifter. Arbetslösheten döljs i åtgärdsprogram och det öppnas för fortsatt utbyggda bidragssystem.

Moderaternas ekonomiska vårmotion har i stället fokus på att förstärka den jobbpolitik som utvecklats i partiet under senare år. Grunden till denna politik är ett fullt ut finansierat och brett tiopunktsprogram, som bl.a. innehåller stabila statsfinanser, sänkt skatt för låg- och medelinkomsttagare, stramare bidrag, lägre kostnader för anställningar, bättre matchning på arbetsmarknaden samt ett bättre företagsklimat.

Moderaternas vårmotion lyfter nu särskilt fram behovet av reformer för entreprenörskap och ökat företagande i Sverige. Här presenteras en rad förslag i form av avskaffad förmögenhetsskatt, förbättrad beskattning för fåmansbolag, förbättrad tillgång till riskkapital, minskat regelkrångel samt reformer för entreprenörskap inom vård, omsorg och utbildning.

Därtill föreslås bl.a. förbättrad konkurslagstiftning, förstärkta innovationssystem, utvecklad entreprenörsutbildning, anpassning av de offentliga trygghetssystemen till entreprenörers särskilda villkor, avskaffad medfinansiering av sjukpenningkostnaden samt insatser för ett starkare forsknings- och innovationsklimat i Sverige.

Fel! Okänt namn på

För att ytterligare förstärka företagens möjligheter att växa och anställa presenteras vid sidan av tidigare förslag om bl.a. nystartsjobb riktade sänkningar av arbetsgivaravgifterna via tjänstejobb och äldrejobb. För tjänstejobben föreslås att arbetsgivaravgiften, exklusive pensionsavgifterna, helt tas bort. Förslaget skulle om det genomfördes ge klart lägre kostnader för anställningar, öka efterfrågan på arbetskraft och tydligt höja sysselsättningen inom den allt viktigare tjänstesektorn.

Moderaterna är övertygade om att det kommer att bli nödvändigt för en ny regering att sänka skatterna. På lång sikt kommer kostnaderna för att upprätthålla ett skattetryck som hindrar jobb och driver företag ut ur Sverige att växa. Den viktigaste orsaken till att Sverige har högre skatter än många andra länder är kostnaderna för utanförskapet. Möjligheterna att säkra välfärden och sänka skatterna beror på om utanförskapet kan pressas tillbaka. Socialdemokraternas ofta upprepade påståenden om att moderaterna avser att sänka skatterna med 250 miljarder kronor är således inte med verkligheten överensstämmande. Däremot återspeglar siffran 250 miljarder tämligen väl den samlade kostnaden för utanförskapet. I en mening kan man säga att svenskarna varje år betalar 250 miljarder kronor för Socialdemokraternas misslyckande med att bryta utanförskapet.

Vid sidan av en betydande inkomstskattereform och ett företagspaket föreslås satsningar på viktiga välfärdsverksamheter som skolan, vården, omsorgen och rättstryggheten. Detta för att komma till rätta med dagens brister och förbättra såväl kvaliteten, tillgängligheten som valfriheten. Satsningarna möjliggörs genom en politik som sätter arbete, företagsamhet och välfärdsverksamheter framför utbyggda bidragssystem, varför vi också kan föreslå ett starkare sparande än regeringen.

Vi moderater menar att den övergripande utmaningen för den ekonomiska politiken nu måste vara att öka sysselsättningen genom att göra det mer lönsamt att arbeta, driva företag och anställa. Med fler i arbete och fler som anställer kan vi inte bara ge möjligheter för människor som i dag befinner sig i utanförskap eller har svårt att få vardagen att gå ihop. Det ger oss också möjlighet att stärka Sverige ekonomiskt, vilket inte bara kan säkra framtida pensioner utan därtill skapa utrymme för välbehövliga kvalitetsförstärkningar i välfärden.

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	1
2	Förslag till riksdagsbeslut.....	7
3	Inledning och översikt.....	7
4	Regeringens riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken.....	10
4.1	Det ekonomiska läget och effekter av regeringens politik	10
4.2	Regeringens riktlinjer för budgetpolitiken	10
4.2.1	Utvecklingen av de offentliga finanserna	10
4.2.2	Inriktningen på budgetpolitiken	11
4.3	Effekter av regeringens ekonomiska politik	14
5	Jobblös tillväxt i Sverige	15
6	Ett program för ökad sysselsättning	19
6.1	Sysselsättningen växer inte utan jobbprogram	19
6.2	Ett brett program	20
6.3	Betydande sysselsättningseffekter.....	25
7	Det måste bli mer attraktivt att starta och driva företag	27
7.1	Klimatet för entreprenörer är för dåligt i Sverige.....	27
7.2	Entreprenören spelar en avgörande roll.....	31
7.3	Småföretag allt viktigare	35
7.4	Entreprenörsklimat och sysselsättning	36
7.5	En politik för ett bättre entreprenörsklimat	37
7.6	Insolvensrätten för tillväxt och sysselsättning	40
7.6.1	Att misslyckas och få en andra chans.....	40
7.6.2	Insolvens, kreditmarknaden och ekonomiska brott	41
7.6.3	Insolvensrätt för entreprenörskap och sysselsättning	42
7.6.3.1	Skuldförlåtelse vid personlig konkurs	42
7.6.3.2	Större utdelning för oprioriterade fordringsägare	43
7.6.3.3	Bekämpa ekonomisk brottslighet	44
7.6.3.4	Minska behovet av personlig borgen.....	45
7.7	Entreprenörsutbildningar.....	46
7.7.1	Erfarenheter från andra länder.....	46
7.7.2	Insatser för att stimulera avancerade entreprenörsutbildningar i Sverige	48
7.7.3	Entreprenörskap i hela utbildningssystemet	49
7.8	Förbättrad kapitalbildning och fungerande finansmarknad	50
7.8.1	En uppgift för staten: underlätta finansiering för mindre företag, främst i tidiga skeden	51
7.9	Ökade resurser till forskning kring kvinnors företagande och affärsrådgivning för kvinnor.....	54
7.10	Färre och bättre regler för ökad sysselsättning	54
7.10.1	Öppna monopolbranscher.....	56
7.10.2	Särskilt konkurrensbegränsande lagområden	58
7.10.3	Bättre offentlig upphandling.....	60
7.10.4	Staten måste bli en bättre ägare	61

Fel! Okänt namn på

7.11 Stärk Sveriges forsknings- och innovationsklimat	63
7.11.1 Individens drivkrafter: bevara lärarundantaget	64
7.11.2 Lärosätenas drivkrafter	65
7.11.2.1 Lärosätenas stödstrukturer	65
7.11.3 Frigör ökade resurser till forskning	66
7.11.4 Skapa ett attraktivt investeringsklimat för FoU-intensiv industri.....	68
7.12 Egenföretagare och socialförsäkringar	68
7.12.1 Socialförsäkringarna är anpassade efter anställda	69
7.12.2 Lägre egenavgift för egenföretagare	69
7.13 Företagsbeskattningen	70
7.14 En modern, effektiv och öppen förvaltning	73
7.14.1 Sverige tappar mark.....	73
7.14.2 En e-förvaltning för framtiden.....	74
7.14.3 Elektronisk upphandling för ökad effektivitet och konkurrens	74
7.14.4 Utökad användning av elektronisk fakturering	75
7.14.5 IT i vården	75
7.14.6 Inför en nationell IT-strateg.....	75
7.14.7 Lyft fram informationssäkerheten som en egen fråga.....	75
7.15 Globaliseringsråd.....	76
8 Enklare att anställa	77
8.1 Lägre trösklar för att anställa.....	77
8.2 Arbetsgivaravgiftssänkningar	77
8.2.1 Arbetsgivaravgiftssänkningar för tjänstejobb	79
8.2.2 Nystartsjobb.....	82
8.2.3 Äldrerabatt.....	83
8.3 Skattereduktion för hushållstjänster.....	85
8.4 En trygg och flexibel arbetsrätt.....	86
8.4.1 Dagens mångfasetterade arbetsmarknad.....	87
8.4.2 Tidsbegränsade anställningar på 24 månader	88
8.4.3 Turordningsregler kvarstår	89
8.5 Effektivare matchning genom reformerat AMS	89
8.6 Avskaffa medfinansieringen.....	91
9 Det måste löna sig bättre att arbeta.....	92
9.1 En strategi för att det skall löna sig bättre att arbeta.....	92
9.2 Sänka inkomstskatter.....	96
9.2.1 Effekter av inkomstskattereformen.....	99
9.3 Stramare bidrag	102
9.3.1 Förstärkta kontrollfunktioner ökar sysselsättningen	104
9.3.2 Allvarliga brister i dagens system.....	105
9.3.3 Öka självriskerna: sänk ersättningen	108
9.4 A-kassan	110
9.4.1 Ersättning, villkor och kontroll i arbetslöshetsförsäkringen	110
9.4.2 Träffsäkra kvalifikationskrav.....	111
9.4.3 Upprätthåll arbetsvillkoret	112
9.4.4 Ökad egenfinansiering i arbetslöshetsförsäkringen	113

Fel! Okänt namn på

9.5 Socialförsäkringar	115
9.5.1 Sjukförsäkringen	115
9.5.1.1 Ersättning	116
9.5.2 Kontroll	117
9.5.3 Rehabilitering	119
9.5.4 Förtidspensionen	120
9.5.5 Hjälpt för förtidspensionärer att komma tillbaka till arbetslivet	121
9.5.6 Långsammare avtrappning av bostadstillägg för pensionärer	122
9.5.7 Föräldraförsäkringen	124
10 Äldrepolitik	127
10.1 Omsorgsgaranti och fritt val inom äldreomsorgen	128
10.1.1 Förbättrat anhörigstöd	129
10.2 Höjt bostadstillägg	129
10.3 Stimulera äldre som vill och kan jobba	129
10.4 Öppna möjligheterna för trygghetsboende	130
10.4.1 Sänk reavinstskatten vid försäljning	131
10.4.2 Sänkt skatt för pensionärens trygghetsboende	131
10.4.3 Ta bort service ur bruksvärdet för hyresrätter	132
10.4.4 Utbyggt trygghetsavdrag	132
11 Integrationspolitiken	132
11.1 Misslyckad integration	132
11.1.1 Lärlingsintroduktion	133
11.1.2 Nystartsjobb	133
11.1.3 Åtgärder för att minska socialbidragsberoendet	133
11.1.4 Anonymisera rekryteringsprocessen i offentlig sektor	134
11.1.5 Ökat nyföretagande i utsatta områden	134
11.1.6 Arbetskraftsinvandring	134
12 Moderaternas budgetpolitik	135
12.1 Moderaternas budgetpolitik	135
12.2 Årliga saldomål för 2007–2008	136
12.3 Huvuddragen i Moderaternas budget	137
12.4 Skattesänkningar	138
12.5 Satsningar	142
12.5.1 Kvalitet i skola, högre utbildning och forskning	145
12.5.2 Effektiv brottsbekämpning och stöd till kvinnojourer	148
12.5.3 Kvalitet och valfrihet i vården	150
12.5.4 Bättre infrastruktur	153
12.5.5 Starkare försvar	154
12.6 Besparingar	155
12.6.1 Trafikförsäkringen	157
12.6.2 Bistånd	159
12.6.3 Högkostnadsskydd	160
12.6.4 Myndighetsbesparingar	161
12.6.5 Räntebidrag	161
12.6.6 Studiemedel	162

Fel! Okänt namn på

13	Effekterna av Moderaternas politik	162
13.1	Sysselsättning och välfärd	163
13.1.1	Utbudet av arbetskraft	163
13.2	Sysselsättning	164
13.2.1	Kanske 500 000 fler nya jobb redan på kort sikt	164
13.2.2	Var kommer jobben och vem får dem?.....	166
13.3	Effekter på längre sikt	168
13.3.1	Budgeteffekter	170
13.4	Effekter på hushållens ekonomi.....	170
13.4.1	Från bidrag till arbete	171
13.4.2	Arbetslös del av året	171
13.4.3	Från deltid till heltid	172
13.4.4	Mer kvar vid arbete.....	172

2 Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen godkänner motionens förslag till riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken.

3 Inledning och översikt

Denna motion väcks i en situation när världskonjunkturen är stark och den inhemska tillväxten är hög. Det finns goda skäl till optimism och den känslan förstärks – åtminstone på kort sikt – av att både finanspolitiken och penningpolitiken är expansiv. Inte minst medverkar olika bidragshöjningar till att under 2006 ge hushållen en större köpkraftsökning än på mycket länge.

Men känslan av optimism omfattas inte av alla. Alltför många svenskar är lämnade utanför; varje vardag är det nära 1,5 miljoner människor som inte går till jobbet eller som arbetar mindre än de skulle vilja. I stora delar av landet står en tredjedel av den vuxna befolkningen utanför den reguljära arbetsmarknaden. Det är lika många som under den värsta ekonomiska krisen i början av 1990-talet.

För många enskilda människor i vårt land är detta en katastrof. Arbete ger oss inte bara försörjningsmöjligheter och ett mått av ekonomisk frihet, utan gör oss också delaktiga i en arbetsgemenskap och sätter in oss i ett vidare socialt sammanhang. Långvarig arbetslöshet blir därför förödande. Man exkluderas, tappar självrespekt och förlorar förmågan att påverka sin livssituation.

Också för samhället som helhet blir situationen ohållbar. I dag försörjs mer än en miljon invånare genom olika sociala ersättningar. Varje svensk – från minsta nyfödd baby till äldsta pensionär – betalar mer än 1 000 kronor varje månad bara för att bekosta sjukskrivningarna och förtidspensionerna.

Just nu är den demografiska situationen gynnsam men det förändras snart. Om 40 år kommer vi att vara en miljon fler svenskar men oförändrat många i yrkesverksam ålder. Då är det inte säkert att vi klarar av att betala den välfärd som vi i dag har vant oss vid att ta för given. Därför måste vi bli fler som arbetar och fler som kan och vill arbeta än i dag.

Den socialdemokratiska regeringen har misslyckats. Bara sedan 2002 har Sverige tappat 50 000 industrijobb, fått 60 000 fler arbetslösa och – när regeringens AMS-politik fått fullt genomslag – satt nära 50 000 fler i olika arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Sanningen är att näringslivet i dag sysselsätter ungefär lika många människor som för 25 år sedan. Svenska företag investerar oerhörda summor i nya jobb men det är i jobb utomlands, inte i Sverige. Vår allt starkare bytesbalans är ett uttryck för detta förhållande.

Socialdemokraterna påstår att Moderaterna vill sänka skatterna med 250 miljarder kronor. Något sådant förslag har Moderaterna inte presenterat. Däremot återspeglar siffran 250 miljarder kronor de samlade kostnaderna för den offentliga sektorn för utanförskapet. Varje år betalar svenskarna

Fel! Okänt namn på

250 miljarder kronor i skatt för att Socialdemokraterna misslyckats med den fulla sysselsättningen och misslyckats med att bryta utanförskapet.

Regeringens misslyckande gäller dock inte bara alla de uteblivna jobben. Det finns också betydande revor i den grundläggande välfärden. Socialdemokraterna ingick en gång ett sorts kontrakt med svenska folket; om väljarna bara lade sin valsedel rätt och avstod en stor del av sina surt förvärvade inkomster så lovade socialdemokratin att leverera trygghet, en bra utbildning till barnen och en god vård och omsorg på ålderns höst.

Alltfler medborgare upptäcker nu att skatterna betalas men att den utlovade leveransen uteblir. I trygghetens Sverige är var fjärde kvinna rädd att gå ut när det är mörkt. De flesta brott anmäls inte och av dem som anmäls klarar polisen upp bara var åttonde våldtäkt och vart tolfte personrån. I skolan får varje år 27 000 elever underkänt i ett eller flera ämnen. Alltför många elever mobbas och kränks av kamrater utan att någon lärare eller annan vuxen förmår ingripa. Alltfler gamla och sjuka möts av vårdköer, när de efter ett långt och strävsamt yrkesliv behöver få del av den vård som de en gång utlovades och betalat.

Vår uppfattning är att Socialdemokraterna har övergivit den arbetslinje som man en gång stod för. Just den arbetslinjen vill vi moderater återupprätta – både för de enskilda och för hela samhällets skull. Det är den ambitionen som vi tydliggör med påståendet att vi är det nya arbetarpartiet. Hela vår politik är nämligen inriktad på att bryta det stora utanförskapet och hjälpa människor tillbaka in i arbetsliv och samhällsgemenskap, medan Socialdemokraterna främst värnar bidragssystemen.

Den här motsättningen kommer till uttryck på många sätt. Ett tydligt exempel är det s.k. friåret. I en situation när vi behöver få fler i arbete används skattepengar i stället till att förmå människor att *inte* arbeta. För ett år sedan (VÅP 2005) gick det t.o.m. så långt att riksdagen tvingades senarelägga 2 000 friårsplatser. Anledningen var att arbetsförmedlingarna fick ägna så mycket tid och resurser åt att förmedla ledighet att man inte hann förmedla några jobb.

Ett annat exempel som tydliggör skillnaden i synsätt är höjningen av inkomsttaket i sjukförsäkringen från 7,5 till 10 basbelopp. Medan Alliansen satsar på att sänka skatten på arbete för den som jobbar och tjänar 15 000 kronor i månaden så satsar Socialdemokraterna på att ge tusentals kronor mer till den som tjänar 30 000 kronor och inte jobbar.

Motsättningen mellan moderater och socialdemokrater gäller inte bara synen på arbete utan också synen på välfärden. När Socialdemokraterna kramar bidragssystemen sker det på bekostnad av den offentliga välfärdens kärna – de statliga och kommunala insatserna för rättsväsende, skola, sjukvård och omsorg.

Det är sant att Moderaterna i denna motion föreslår besparingar i sjukförsäkring, arbetslöshetsförsäkring och förtidspension. Men det är också sant att vi på tre år vill satsa 25 miljarder kronor mer än regeringen på den grundläggande välfärden. Av det fördelar sig ungefär 10 miljarder på vård och omsorg, 10 miljarder på skola, utbildning och forskning samt 5 miljarder på rätts-

Fel! Okänt namn på

trygghet. När Socialdemokraterna satsar på bidragen så satsar Moderaterna på verksamheten – och på att få folk tillbaka i arbete.

För att förverkliga vår vision har vi tillsammans med övriga borgerliga partier format Allians för Sverige. Redan i höstas angav vi grunderna för en kommande regerings ekonomiska politik. Den vilar på tre grundpelare.

För det första måste det löna sig bättre att arbeta. Vi föreslår stora skattesänkningar på arbete genom ett särskilt s.k. jobbvdrag. Skattesänkningarna riktas framför allt mot låg- och medelinkomsttagare. Där är de samlade margineffekterna av olika skatte- och bidragsregler som störst och där kan arbetsutbudet öka som mest. Skattesänkningen handlar om inemot en tusenlapp för en undersköterska, dagbarnvårdare eller butiksanställd. Vi vill också reformera sjukförsäkringen och arbetslöshetsförsäkringen. Det måste bli mer lönsamt att arbeta och mindre lönsamt att inte arbeta.

För det andra måste det bli enklare att anställa. Genom sänkta arbetsgivaravgifter för tjänstjobb och nystartsjobb för företag som anställer arbetslösa, sjukskrivna eller förtidspensionärer sänks trösklarna till arbetsmarknaden. Genom en reformerad arbetsmarknadspolitik förbättras matchningen mellan arbetssökande och företag.

För det tredje måste det blir mer attraktivt att vara företagare. Redan i höstas lade Alliansen därför ett paket om 14 miljarder kronor i syfte att göra det både lättare att starta och driva företag och mer attraktivt att anställa ny arbetskraft. Den senaste tioårsperioden har antalet företagare sjunkit med 10 procent i Sverige och den utvecklingen måste nu brytas.

Sedan vårpropositionen 2004 har vi moderater noga arbetat igenom och utvecklat vår ekonomiska politik. I tidigare budget- och vårbudgetmotioner har vi successivt och systematiskt behandlat skattepolitiken, socialförsäkringarna, arbetsmarknadspolitik och integrationsfrågorna. Det har funnits en tyngdpunkt på förslag som syftar till att öka arbetsutbudet, vilket är ett grundläggande och långsiktigt problem.

På kort sikt måste naturligtvis ett ökat arbetsutbud också mötas med en ökad efterfrågan på arbetskraft. Denna vårbudgetmotion fokuserar därför just på reformer som syftar till att underlätta för nya företag att bildas, växa och anställa. Det handlar inte primärt om att förbättra villkoren för den storföretagsamhet med vilken socialdemokratin alltid haft goda förbindelser utan om att skapa en kreativ miljö för entreprenörskap. Det finns gott om goda idéer i Sverige men alltför få av dem omsätts i företagande inom landet. Med Moderaternas och Alliansens politik kan detta förhållande nu ändras.

Fel! Okänt namn på

4 Regeringens riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken

4.1 Det ekonomiska läget och effekter av regeringens politik

Sverige befinner sig i en ur flera stycken ovanlig konjunkturuppgång. Tillväxten är god, produktiviteten stiger, utrikeshandeln visar betydande överskott och investeringarna har ökat. Statens finanser stärks tack vare växande och konjunktorkänsliga intäkter från kapitalvinster och företagsskatter. Det som skiljer ut denna konjunkturåterhämtning från andra är att sysselsättningsökningen är långsam, att arbetslösheten fastnar på rekordnivåer och att det samlade utanförskapet ligger på nivåer som Sverige bara upplevt i spåren efter 1990-talets bankkris och under depressionsåren på 1930-talet.

Det är mot denna bakgrund anmärkningsvärt att regeringen står utan en jobbpolitik och förefaller sakna ambitioner när det gäller att presentera en samlad strategi som kan leda till en varaktig höjning av sysselsättningen. Sällan har en regering stått mer tomhänt eller uppvisat större handfallenhet när det gäller att hantera Sveriges långsiktiga problem.

4.2 Regeringens riktlinjer för budgetpolitiken

4.2.1 Utvecklingen av de offentliga finanserna

I förhållande till budgetpropositionen (prop. 2005/06:1) har saldot i statens finanser förbättrats med ca 35 miljarder kronor för 2006, och prognoserna tyder på en sal doförstärkning på 30 miljarder kronor för 2007. För 2006 beror 25 miljarder kronor av inkomstförbättringen till skatter på kapital, där företagsskatter svarar för ca 10 miljarder kronor av förbättringen. Även utdelningar från statliga företag har ökat kraftigt under 2006. En betydande del av förbättringen av statsfinanserna är att betrakta som tillfällig.

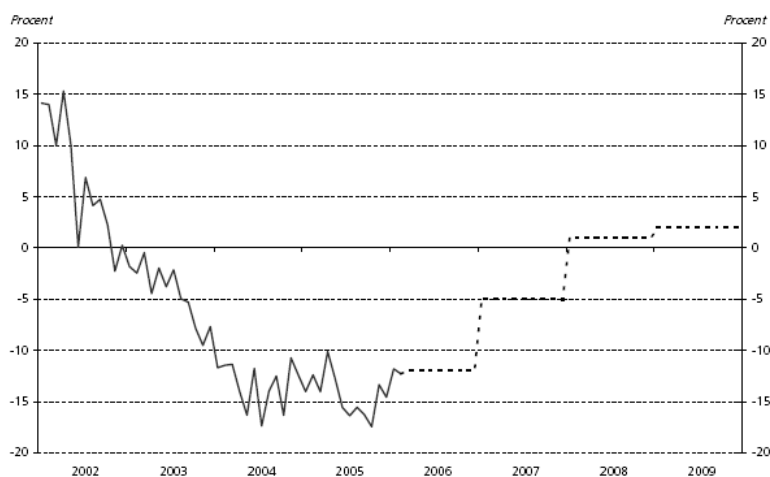
Statsfinanserna förstärks, men inte till följd av att konjunkturuppgången leder till att de offentliga utgifterna utvecklas gynnsamt. Det är t.o.m. så att utgifterna för arbetslöshetsersättningen revideras upp, eftersom budgetpropositionen innehöll en alltför optimistisk prognos för arbetsmarknadsutvecklingen.

Trots att regeringen vidtagit åtgärder – t.ex. att Försäkringskassan omvandlats till enhetsmyndighet, att sjukskrivningsprocessen stramats upp och att arbetsgivarnas ansvar utvidgats – kommer inte regeringens mål att halvera sjukfrånvaron till 2008 att nås. Ekonomistyrningsverket (ESV) varnar också för att minskningstakten av sjukfrånvaron har stannat upp (se diagram 4.1).

Fel! Okänt namn på

De senaste månaderna har utfallet t.o.m. blivit högre än ESV beräknat.¹ ESV menar att detta till stor del beror på att en något lägre arbetslöshet, vilket också varit det historiska mönstret, medfört ökad sjukfrånvaro. I ett längre perspektiv är det också oroande att andelen unga förtidspensionärer, i åldern 35–49 år, har ökat kraftigt under senare år. Enligt ESV kommer därför utgifterna att ligga kvar på en ”mycket hög nivå under en lång tid” (ESV 2006, 15).

DIAGRAM 4.1 SJUKPENNINGDAGAR 2002–2009, PROCENTUELL FÖRÄNDRING FRÅN MOTSVARANDE MÅNAD FÖREGÅENDE ÅR

Källa: ESV 2006:1.

4.2.2 Inriktningen på budgetpolitiken

Det finns starka skäl att rikta kritik mot regeringens budgetpolitik. Trots att tillväxten är stark och resursutnyttjandet ökar har politiken förts i en mer expansiv riktning mellan 2005 och 2006. Enligt Konjunkturinstitutet (KI) har regeringens åtgärder bidragit till att försvaga de offentliga finanserna med ca 0,6 procent av BNP under 2006.

¹ ESV (2006), *Budgetprognos 2006:1*.

Fel! Okänt namn på

Tabell 4.1 Regeringens förslag till nya utgifter i vårpropositionen

<i>Miljarder kronor</i>	2006	2007	2008
Takbegänsade utgifter			
Asylmottagande	1,4	1,6	1,5
Integration	0,0	0,8	0,8
Tandvård		0,5	1,7
Äldreplan	0,6	1,6	1,8
Vaccin	0,2		
Ungdomsprogram	0,1	0,3	0,3
Höjt tak i tillfällig föräldrapenning	0,2	0,4	0,4
Ökade arbetsmarknadsåtgärder		2,0	2,0
Omprioritering från anställningsstöd till åtgärder	1,1		
Slopat finansieringsstöd vid arbetspraktik	0,4	0,3	
Lönebidrag	0,1	0,3	
Höjt studiebidrag	0,5	0,9	0,9
Folkbildning		0,4	0,4
Landsbygdsprogram		0,7	0,8
Almi m.m.		0,2	0,2
Övrigt	1,2	1,2	1,5
Summa reformer	5,8	11,7	12,3
Utgifter via skattekreditering			
Anställningsstöd	-1,3		
Konvertering av oljeuppvärmning	0,3	0,0	-0,1
Energieffektivitet i offentliga lokaler		0,5	0,5
Stöd till forskning i SME		-0,2	-0,2
Övrigt		0,1	0,1
Summa skattekreditering	-1,0	0,3	0,3
Nettoförsvagning av offentliga finanser	4,8	12,0	12,6

Källa: Prop. 2005/2006:100, 147 f.

En ännu allvarligare invändning mot inriktningen av budgetpolitiken är att regeringen presenterar omfattande reformer utan att vidta åtgärder som förbättrar ekonomins funktionssätt eller leder till att fler kommer i arbete.

De arbetsmarknadspolitiska åtgärderna byggs ut i ett läge där resursutnyttjandet ökar. Vi vet, inte minst från AMS utvärderingar, att de arbetslösa som befinner sig i åtgärder ägnar väsentligt mindre tid åt att söka arbeten och söker väsentligt färre lediga platser än de som är öppet arbetslösa.

Regeringen gör nu bedömningen att budgeteringsmarginalen för 2007 och 2008 uppgår till 10 respektive 16 miljarder kronor. Det finns en påtaglig risk för att Socialdemokraterna kommer att presentera mycket omfattande vallöf-

Fel! Okänt namn på

ten. Det kan vara värt att dra sig till minnes att Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet presenterade vallöften som resulterade i det s.k. 121-punktsprogrammet som sammantaget försvagade de offentliga finanserna med 60–70 miljarder kronor.

Redan nu har Vänsterpartiet presenterat ett valmanifest som innehåller mycket omfattande försvagningar av de offentliga utgifterna. Inte minst gäller detta förslaget om att utvidga antalet offentligt anställda med 200 000 personer, att införa lagstadgad arbetstidsförkortning och att höja taken i a-kassan.

Även Miljöpartiet har presenterat ett valmanifest som innehåller betydande försvagningar av de offentliga finanserna. Skarpa utgiftsförslag kombineras med få och ogenomförbara förstärkningar. Bland förslagen märks en satsning på 40 000 nya jobb i offentlig sektor. Ambitionerna är lägre satta än hos Vänsterpartiet men bedöms kosta i storleksordningen 15 miljarder kronor. Andra förslag är att man vill utvidga möjligheten att slippa arbeta genom att likt Vänsterpartiet införa sex timmars arbetsdag samt bygga ut friåret, en åtgärd som arbetsförmedlingarna har betydande problem att genomföra redan i dagsläget. Därtill vill man förlänga föräldraförsäkringen, en förlängning som riskerar att förstärka en redan stark kvinnofälla och därmed bidra till växande inkomstskillnader mellan könen. Miljöpartiet vill således avsätta betydande resurser för att betala folk för att jobba mindre i en situation där alltfler kommer att behövas på arbetsmarknaden. Särskilt kvinnor skall stanna hemma mer. I **tabell 4.2** redovisas de förslag som är beräkningsbara.

Tabell 4.2 Vissa budgetförsvagningar i Vänsterpartiet och Miljöpartiets valmanifest, miljarder kronor

	(v)	(mp)
Ökat antal offentligt anställda	73	15
Arbetstidsförkortning	25	25
Sänkta arbetsgivaravgifter	-	1
Friår	-	2
Arbetslöshetsförsäkring	7	-
Trängselskatter i storstäder	-	6
Föräldraförsäkringen	1	7
Garantipension	-	1
Tandvårdsreform	12	2
Studiemedel/bidrag	2	5
Bostadsbidrag och bostadstillägg	1	-
Regionalpolitik	1	-
Kultur	-	1
Summa	122	65

Källa: RUT Dnr 2006:47, Miljöpartiets valplattform och egna beräkningar.

Fel! Okänt namn på

4.3 Effekter av regeringens ekonomiska politik

Regeringen anger att dess politik kommer att medföra ökad sysselsättning och aktivitet motsvarande 60 000–65 000 personer. Det finns en risk att detta kommer att visa sig vara en överdrift.

På kort sikt finns det skäl att anta att det sker en marginell förbättring av arbetsmarknadsstatistiken främst till följd av att regeringen utökar antalet arbetsmarknadspolitiska åtgärder med fler plusjobb. Den kortsiktiga förbättringen kommer emellertid förhållandevis snabbt att vändas till det motsatta. Snart kommer framför allt generösare bidrag, men också det faktum att alltfler får sämre förutsättningar att återvända till jobb, åter att försvaga arbetsmarknaden och öka frånvaron.

De plusjobb som regeringen föreslår skall vara arbeten som annars inte skulle utföras och som man i normala fall inte är beredd att betala för, dvs. i praktiken sysselsättning som endast i ringa utsträckning ger yrkeserfarenhet som ökar anställningsbarheten framöver. Arbetsmarknadspolitiska åtgärder som är riktade mot offentlig sektor är ofta förenade med betydande undanträngningseffekter. En rimlig bedömning är att undanträngningen uppgår till 70–75 procent. Detta innebär att effekterna av regeringens politik i bästa fall uppgår till 15 000 personer. En förbättring därutöver beror främst på konjunkturen och den expansiva penningpolitiken.

Statsminister Göran Persson har, precis som Vänsterpartiet, föreslagit att taket i arbetslöshetsförsäkringen skall höjas. Höjda tak i sjukförsäkringen och a-kassan och fler arbetsmarknadspolitiska åtgärder kommer att höja arbetslösheten, minska sysselsättningen och således öka utanförskapet.

Den högre arbetslösheten som ökad generositet i olika försäkringssystem ger upphov till är strukturell, inte konjunkturell, till sin karaktär. Regeringens politik medför således att ekonomins funktionssätt försämras och att den långsiktiga arbetslöshetsnivån stiger.

Sammantaget innebär regeringens förslag en statisk förbättring av sysselsättningen motsvarande ca 15 000 personer. Redan på sikt medför emellertid politiken en försvagning. På längre sikt förstärks nedgången (se **tabell 4.3**).

Tabell 4.3 Dynamiska effekter av regeringens politik

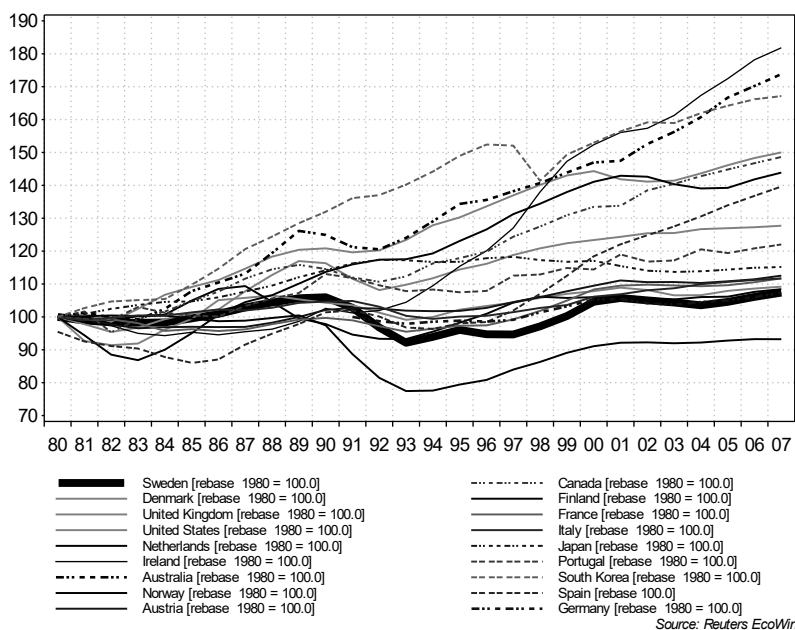
	Sysselsätt- ning, kort sikt	Sysselsätt- ning, lång sikt	Arbetslös- het, lång sikt, p.e.	Offentligt spa- rande, mdkr
Sämre sparande		-6 000		
Sjukförsäkring	-6 000	-19 000		
Summa denna budget	-6 000	-25 000		
Arbetslöshetsförsäk- ring	-25 000	-34 000		
Summa inkl. visioner	-31 000	-59 000	0,3	-29

Källa: Egna beräkningar.

5 Jobblös tillväxt i Sverige

Sysselsättningen i näringslivet har inte ökat sedan 1970. Åren under 1970- och 1980-talen dominerades av en snabb utbyggnad av den offentliga sektorn, vilket bidrog till att den svaga utvecklingen i näringslivet inte slog igenom i arbetslöshet. Under 1990-talet har den svaga utvecklingen i näringslivet inte kompenseras av nyanställningar i offentlig sektor. Således har arbetslösheten ökat. Sverige är ett av de industriländer som upplevt den svagaste sysselsättningsutvecklingen de senaste decennierna. Av alla jämförbara OECD-länder är det bara Finland som har upplevt en sämre utveckling av sysselsättningen än Sverige, se diagram 5.1.

Diagram 5.1 Sysselsättningstillväxten i näringslivet i Sverige och vissa OECD-länder

Sysselsättningsutvecklingen har varit svag trots att tillväxten varit stark de senaste åren. Företagsklimatet för stora och väletablerade företag är på många sätt gynnsamt i Sverige.² Arbetskraften är bättre utbildad än i de flesta industriländer. Andelen som arbetar med kvalificerade arbeten är hög. Satsningarna på forskning, inte minst inom näringslivet, är omfattande och många forskare arbetar i privat sektor. Kvaliteten på den offentligt finansierade forskningen är god.

Näringslivet är exportorienterat och har klarat sig väl i en hård internationell konkurrens. Svenska företag har visat en stor förmåga att ta till sig ny

² OECD (2005a), *Micro-policies for growth and productivity: Final report*, OECD, s. 113 f.

Fel! Okänt namn på

teknik. Inte minst har informationstekniken (IT) slagit igenom på bred front i samhället.

Sverige är ett frihandelsorienterat land, vilket har förstärkts genom EU-medlemskapet. Det legala systemet anses av vissa bedömare tillhöra de mest tillväxtvänliga i världen.³ Ytterligare en faktor som påverkar företagsklimatet är att varu- och tjänstemarknader är mindre reglerade och präglas av en högre grad av konkurrens än i många OECD-länder.⁴ Ny konkurrenslag, avregleringen av sektorer som finansiella marknader, tågtransporter, post- och telekommunikation och försäljningar av statliga företag har bidragit till att Sverige tillhör de länder där konkurrensen ökat de senaste decennierna.⁵ Reformtaket har dock avtagit, vilket bl.a. IMF påpekat.⁶

Att strukturåtgärder genomförts, kanske framför allt som en del av krishantering under 1990-talet, har bidragit till att förbättra företagsklimatet och det har i sin tur medfört att ekonomins funktionssätt förbättrats. Under framför allt andra halvan av 1980-talet halkade Sverige efter andra industriländer när det gällde produktivitetstillväxten. Under andra halvan av 1990-talet har den utvecklingen reverserats. Därmed har också tillväxten tagit fart i Sverige.

Trots en högre produktivitetstillväxt har inte sysselsättningen tagit fart. Trots att tillväxten varit god står mer än 1,5 miljoner svenskar utanför arbetsmarknaden eller har en svagare arbetsmarknadsförankring än de skulle önska (se tabell 5.1). Trots att tio år har gått sedan 1990-talskrisen är utanförskapet lika omfattande. Inte sedan depressionsåren har så många människor saknat reguljär sysselsättning som i dag.

Tabell 5.1 Utanförskapet, arbetsmarknads- och sjukdata, avrundade tal

	Mars 2006
Öppet arbetslösa enl. AKU	246 000
AMS-åtgärder	144 000
Latent arbetsökande	196 000
varav heltidsstuderande som sökt arbete	110 000
Undersysselsatta	270 000
Personer med sjukpeng (inkl. rehabpeng)	261 000
Personer med sjuk- eller aktivitetsersättning	554 800
Summa utanförskap:	1 700 000

Källor: Försäkringskassan och Statistiska centralbyrån.

Vid sidan av de 250 000 som är öppet arbetslösa är det ca 140 000 personer som deltar i olika AMS-program. Till dessa kommer ca 200 000 personer som

³ Gwartney, J, Lawson, R & Gartzke E, (2005), *Economic Freedom of the World 2005 Annual Report*, Frazer Institute.

⁴ Roseveare, D, Jörgensen, M & Göransson, L (2004), "Product market competition and economic performance in Sweden", *OECD Economic department working papers* nr 388.

⁵ OECD (2005b), *Economic Policy Reforms: Going for Growth, Structural Policy Indicators and priorities in OECD Countries*.

⁶ IMF (2005), "Sweden: 2005 Article IV Consultation".

Fel! Okänt namn på

är latent arbetsökande. Det är personer som saknar arbete, betraktar sig som arbetslösa och som i många fall uppbär a-kassa, men som inte aktivt sökt arbete den senaste månaden. Nästan 270 000 personer som deltidsarbetar både kan och vill arbeta mera. Trots uppbromsningen av sjukskrivningarna är över 250 000 personer sjukskrivna och ca 550 000 personer förtidspensionerade. Hur många av dessa som skulle kunna arbeta om arbetsmarknaden fungerade väl är en öppen fråga, men det är helt klart att många av dem som är sjukskrivna eller förtidspensionerade skulle kunna jobba på en bättre fungerande arbetsmarknad.

För unga människor är situationen ännu mer problematisk. Uppemot 300 000 personer i åldern 16–24 år står utanför arbetsmarknaden eller arbetar mindre än de skulle önska. Unge människors utanförskap riskerar, inte minst eftersom det sker en uppgång bland förtidspensionärerna, att leda till ett livslångt utanförskap.

Tabell 5.2 Ungdomar i utanförskap, 16–24 år, arbetsmarknads- och sjukdata, avrundade tal

	Mars 2006
Öppet arbetslösa enl. AKU	58 000
Åtgärder 18–24 år enl. AMS	29 000
Latent arbetsökande	115 000
varav heltidsstuderande som sökt arbete	71 000
Undersysselsatta	65 000
Personer med sjukpeng	7 000
Personer med aktivitetsersättning	24 000
Summa utanförskap:	298 000

Källor: Försäkringskassan och Statistiska centralbyrån.

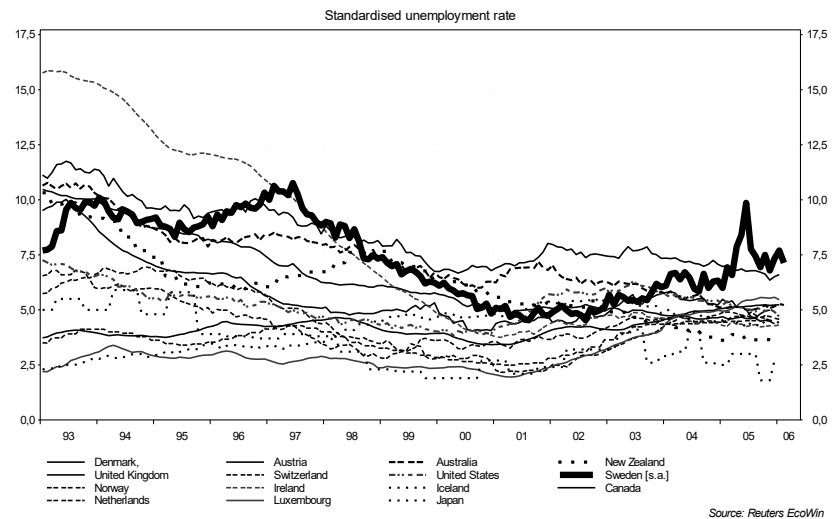
Problemen i Sverige blir också tydliga vid en internationell jämförelse. Nutek har konstaterat att utvecklingen i Sverige varit sämre än i övriga industriländer även om jämförelsen sker mellan regioner och branscher.⁷ I nästan alla branscher har sysselsättningen utvecklats sämre och inte ens de snabbast växande branscherna i Sverige klarar sig bra vid en internationell jämförelse. Det är t.o.m. så att de regioner som haft den bästa sysselsättningsutvecklingen klarar sig dåligt i förhållande till utvecklingen i omvärlden. Endast Stockholmsregionen når upp till genomsnittet för EU-15.

Tidigare hade Sverige lägre arbetslöshet än många andra industriländer; så är emellertid inte längre fallet. I dag har många små öppna jämförbara ekonomier lägre arbetslöshet än Sverige, vilket också framgår av **diagram 5.2**. Länder som Norge, Danmark, Island, Storbritannien, Österrike, Schweiz, Irland, Nya Zeeland och Nederländerna har och har haft en bättre utveckling av arbetslösheten än Sverige när jämförbara mått, t.ex. OECD:s standardiserade arbetslöshetsmått, används för bedömningen.

⁷ Nutek (2006), *Årsbok 2006: Hög tillväxt men inga nya jobb!*, s. 15.

Fel! Okänt namn på

Diagram 5.2 Arbetslösheten i vissa industriländer

Vår tes är att framför allt två faktorer förklarar den svaga sysselsättningsutvecklingen. För det första föreligger det allvarliga strukturproblem som gör att arbetsmarknaden inte fungerar väl och att jämviktsarbetslösheten är hög. Alltför höga skatter, alltför generösa bidragssystem, ineffektiv arbetsmarknadspolitik och alltför höga arbetsgivaravgifter i vissa sektorer gör att utbudet och efterfrågan på arbetskraft blir för låg och att matchningen på arbetsmarknaden fungerar illa. Det lönar sig helt enkelt för dåligt att arbeta och det är för dyrt att anställa. För det andra är entreprenörsklimatet i den svenska ekonomin för dåligt. Det är för få som vill starta företag och det är för få företag som vill växa snabbt. Det är helt enkelt inte tillräckligt attraktivt att vara entreprenör.

Det program som presenteras i denna motion innehåller en bred reformagenda som syftar till att:

1. det måste löna sig bättre att arbeta,
2. det måste bli enklare att anställa och
3. det måste bli mer attraktivt att starta och driva företag.

I denna motion kommer vi att redovisa ett utvecklingsarbete som bedrivits det senaste året för att ytterligare förstärka jobbprogrammet. I kapitel 7 "Det måste bli mer attraktivt att starta och driva företag" redovisas en rad nya förslag, bl.a. en förändrad konkurslagstiftning, en förbättrad entreprenörsutbildning, åtgärder för ett bättre innovationsklimat, ökad konkurrens genom färre och bättre regleringar och flera förslag för att förbättra entreprenörsklimatet genom större trygghet för företagare.

I kapitel 8 "Enklare att anställa" redovisar vi nya åtgärder för att underlätta en snabb sysselsättningsökning, bl.a. genom att arbetsgivaravgifterna avskaffas för tjänstejobb, såsom restauranger, reparationer av hushållsmaskiner, frisering, bilreparationer och persontransporter.

I kapitel 9 "Det måste löna sig bättre att arbeta" presenteras vår politik för att sänka skatterna och strama åt bidragssystemen. I kapitel 6 "Ett program

för ökad sysselsättning” kommer vi att redovisa den strategiska utgångspunkten för Moderaternas och Alliansens jobbprogram.

6 Ett program för ökad sysselsättning

6.1 Sysselsättningen växer inte utan jobbprogram

Det finns flera faktorer som förklarar varför sysselsättningsutvecklingen har varit en besvikelse. Ekonomisk forskning lär oss att ekonomins funktionssätt är avgörande för den långsiktiga produktivitetstillväxten. I länder med demokrati och lagstyre, där den allmänna moralen ger en god grund för näringslivet, där det lönar sig att starta och driva företag och den privata äganderätten definieras och upprätthålls effektivt i rättssystemet, där fri prissättning råder och konkurrensen på varu- och produktmarknader är stark, där utbildningssystem, lönesättning och skatter bidrar till en välutbildad befolkning och där ny teknik utvecklas och tas till vara på ett effektivt sätt där växer välståndet. Lika viktigt är det med en frihandelsorienterad politik och en väl utbyggd infrastruktur.⁸

Att tillväxten ökar betyder emellertid inte nödvändigtvis att sysselsättningen ökar. I en mening är det tvärtom: I takt med att vi blir rikare efterfrågar vi mera fritid och industrialiseringen har möjliggjort en kraftig minskning av antalet arbetade timmar. Det utanförskap som växt fram i framför allt Europa under 1970- och 1980-talen är emellertid inte uttryck för välstånd, utan ett uttryck för växande klyftor i samhället. Sverige är kanske det industriland som drabbats hårdast av en svag sysselsättningsutveckling, men i många länder i Europa har utvecklingen de senaste decennierna präglats av god produktivitetstillväxt och växande utanförskap. Ekonomerna har talat om jobblös tillväxt. Välståndet stiger, men stora grupper ställs utanför samhället eftersom de inte har en fast förankring på arbetsmarknaden.

Ekonomisk forskning lär oss att produktiviteten är avgörande för hur hög tillväxten blir, men att arbetsmarknadens funktionssätt avgör hur många jobb tillväxten leder till.⁹ Hur många som sysselsätts beror på företagets efterfrå-

⁸ Se t.ex. OECD (2003), *The Sources of Economic Growth in OECD Countries*.

⁹ Se t.ex. Borg, A (2005) ”Sänkta ersättningar, löner och sysselsättning”, *Ekonomisk debatt*, nr 6 årg 33, Belot, M & van Ours J C (2001), ”Unemployment and Labor Market Institutions; an empirical analysis, *OSA-Working Paper*, WP2001-10, Lindbeck, A (1993), *Unemployment and macroeconomics*, The MIT Press, Nickell S (1997), ”Unemployment and Labor Market Rigidities: Europe versus North America”, *Journal of Economic Perspectives*, vol. 11, Nickell, S (1998), ”Unemployment: Questions and Some Answers”, *Economic Journal*, vol. 108, nr 448, Scarpetta, S (1996), ”Assessing the role of labour market policies and institutional settings on the unemployment: A cross country study”, *OECD Economic Studies* nr 26.

Fel! Okänt namn på

gan på arbetskraft, hushållens utbud av arbete och hur väl arbetsmarknaden matchar företagens och hushållens önskemål.

Efterfrågan på arbetskraft beror på en rad faktorer som påverkar kostnaderna att anställa:

- produktivitetstillväxten,
- den samlade skattekiln (inkomstskatter, arbetsgivaravgifter och moms) och
- graden av konkurrens på varumarknaderna.

Lönesättningen och arbetsmarknadens funktionssätt påverkas bl.a. av

- ersättningen i a-kassan,
- löneförhandlingsmodell,
- inriktningen på arbetsmarknadspolitiken och
- den samlade skattekiln som belastar arbete.

Hushållens utbud av arbetskraft påverkas bl.a. av hur lönsamt det är att arbeta relativt att vara frånvarande från arbetsmarknaden. Om det inte lönar sig att arbeta på grund av utformningen av skatte- och bidragssystemen påverkar detta arbetsutbudet direkt, men det försämrar också arbetsmarknadens funktionssätt och dämpar indirekt företagens efterfrågan på arbetskraft.

Att sysselsättningen i Sverige har varit svag och att utanförskapet är utbrett är en följd av att skatter, bidrag och inriktningen på arbetsmarknadspolitiken utformats på ett sätt som inte är förenligt med låg arbetslöshet och hög sysselsättning.

6.2 Ett brett program

Ett program för ökad sysselsättning måste vara brett för att förmå att förbättra ekonomins funktionssätt och produktionsförmåga.¹⁰ Det måste inkludera åtgärder för att öka utbudet på arbetskraft, samtidigt som det måste skapas förutsättningar för företagen att öka sin efterfrågan på arbetskraft. Ett brett program har också förutsättningar att få en större effekt på sysselsättningen, eftersom de olika åtgärderna kompletterar och förstärker varandra. Åtgärder som ökar efterfrågan på arbetskraft, utan att förstärka utbudet, tenderar att leda till stigande arbetskostnader, vilket begränsar sysselsättningseffekten. Åtgärder för att öka utbudet som inte kompletteras med förslag som gör det lättare att lämna arbetslöshet riskerar att få ett fördröjt genomslag och olämpliga fördelningspolitiska effekter.

Moderaterna föreslår därför ett brett 10-punktsprogram för att öka sysselsättningen.

¹⁰ Se t.ex. Coe, D & Snower, D (1996), "Policy Complementarities: Labour Market Reform", *IMF Working Paper* Nr 96/93 och Fitoussi, J P, Modigliani, F, Morro, B, Snower, D, & Solow, R (1998) "A Manifesto on Unemployment in the EU", *Banco Nacional del Lavoro Quarterly Review*, vol 206, s. 1–35.

Fel! Okänt namn på

1. *Stabila statsfinanser och priser:* Moderaterna anser att ett överskott i den offentliga sektorns finansiella sparande som i genomsnitt motsvarar 2 procent av BNP skall upprätthållas så att den offentliga skuldsättningen kan reduceras. I goda tider har vi råd att spara i ladorna för tuffare tider. En omfattande offentlig upplåning riskerar att medföra en belastning på sparandet som påverkar investeringarna och sysselsättningen negativt. Stora underskott i den offentliga sektorns finansiella sparande och en hög skuldsättning undergräver förutsättningarna för att upprätthålla prisstabilitet och ökar riskerna för finansiella kriser. Stabila statsfinanser och prisstabilitet är därför en förutsättning för varje program för ökad sysselsättning.
2. *Sänkt skatt för låg- och medelinkomsttagare:* Ett jobbavdrag mot förvärvsinkomster skall införas. Förslaget minskar i första hand tröskeleffekten vid inträde på arbetsmarknaden och reducerar också marginaleffekterna. Moderaterna och Alliansen föreslår också ett förstärkt, fördubblat, jobbavdrag för dem som väljer att arbeta efter 65 år fyllda.
3. *Stramare bidrag:* Ersättningen i sjukpenningen, förtidspensionen och föräldraförsäkringen sänks och kontrollen skärps. Vi vill att a-kassans roll som omställningsförsäkring tydliggörs genom att ersättningen sänks och villkoren stramas upp. Kopplingen mellan arbetslösheten och lönebildningen tydliggörs genom att skattesubventionen av arbetslöshetsförsäkringarna reduceras och ersätts med avgifter baserade på arbetslösheten inom respektive kassaområde.
4. *Lägre kostnader att anställa:* Genom sänkta arbetsgivaravgifter för företag som anställer arbetslösa, sjukskrivna, förtidspensionerade eller nyanlända invandrare, sänks trösklarna till arbetsmarknaden. Vi avskaffar också arbetsgivaravgifterna för personer som är 65 år eller äldre för att underlätta för fler att stanna kvar i arbetslivet. Vi föreslår också att arbetsgivaravgifterna avskaffas för vissa tjänstejobb för att stimulera sysselsättningen. Genom att möjligheter också införs att anställa på tidsbegränsade kontrakt upp till två år kommer fler företag att våga anställa.
5. *Bättre matchning på arbetsmarknaden:* AMS måste reformeras och avpolitiseras för att säkerställa att arbetsmarknadspolitiken inriktas på att förbättra arbetsmarknadens funktionssätt. Genom att AMS får en mer självständig ställning, tydligare mål, större möjligheter att prioritera mellan olika åtgärder och en enhetlig myndighetsorganisation kan matchningen förbättras. Arbetsmarknadspolitiken måste också inriktas mer på åtgärder som leder till permanenta anställningar i näringslivet.
6. *Kunskaps- och kompetenssatsning:* En bred satsning på kunskap i skolan genomförs, bl.a. genom betyg i lägre klasser, förstärkt utvärdering genom fler och tidigare nationella prov, en satsning på NO- och matematikämnen, en lärarmiljard för att underlätta för lärare att fördjupa sina kunskaper, bättre utvärdering av skolorna och skärpt konkurrens genom tydligare rättigheter för friskolorna, kombinerat med ett betydande resurstillskott till forskningen.
7. *Bättre företagsklimat:* Genom bl.a. avskaffad förmögenhetsskatt, lägre beskattning av fåmansbolag, riskkapitalavdrag, jobbavdrag för näringsin-

Fel! Okänt namn på

komster, uppskjuten reavinstbeskattning och skattereduktion för hushållstjänster och slopade arbetsgivaravgifter för vissa tjänstejobb förbättras skatteklimatet för de företag som vill växa och anställa. Skärpt konkurrens, bl.a. genom hårdare krav vid offentlig upphandling och bättre kontroll av kartellbildningar, bidrar till stigande sysselsättning. Minskad regelbörda, bl.a. genom förändringar av plan- och bygglagen och miljöbalken, verkar i samma riktning. Vi utvecklar i denna motion en rad nya åtgärder för att förbättra företagsklimatet med särskild tonvikt på små och snabbväxande företag. Vi föreslår bl.a. en förändrad konkurslagstiftning, förbättrad entreprenörsutbildning, förstärker incitamenten för att forskning och utveckling skall omsättas i produktion i Sverige och underlättar riskkapitalförsörjningen.

8. *Integrationspolitik:* En rad åtgärder, bl.a. nystartsjobb, lärlingsintroduktion, jobbgaranti och arbetskrav i socialtjänstlagen, skärpt diskrimineringslagstiftning, försök med anonymiserade jobbansökningar och yrkesprov för att underlätta validering av kompetens, förbättrar förutsättningarna för sysselsättning för invandrare.
9. *Ökad valfrihet och högre kvalitet i välfärden:* Sjukvården, äldreomsorgen och barnomsorgen domineras i dag av offentlig produktion. Genom att skapa likvärdiga konkurrensvillkor för olika producenter öppnas nya områden för företagare och entreprenörskap. Då förbättras förutsättningarna för ökad sysselsättning. Vi tillför också resurser till sjukvården, bl.a. genom en kvalitetssatsning och en vårdgaranti. Sammantaget får kommuner och landsting ökade resurser med över 12 miljarder kronor mer över tre år än i regeringens budgetproposition. Det bidrar både till att säkra kvaliteten i välfärden och till att öka sysselsättningen.
10. *Familjepolitik för både barn och arbete:* Vi föreslår en särskild jämställdhetspremie, ett extra jobbavdrag som utgår till föräldern med den lägsta inkomsten i ett hushåll när den andra föräldern är föräldraledig. Genom avgiftsfri pedagogisk förskola kommer avgifterna inom barnomsorgen att sjunka med ca 30 procent. Båda dessa förslag kommer att bidra till att stärka kvinnors arbetsmarknadsförankring och motverka löneskillnader. Vi föreslår skattereduktion för hushållstjänster och större valfrihet i barnomsorgen. Därmed förbättras förutsättningarna för väl fungerande familjer, med såväl bättre möjligheter att ta hand om barnen som bättre förutsättningar för både mamman och pappan att arbeta eller driva företag. Förslagen kommer att bidra till att kvinnor får en starkare arbetsmarknadsförankring, minska löneskillnader, motverka bidragsberoende och öka sysselsättningen.

Den samlade effekten av detta program, se kapitel 13 "Effekterna av Moderaternas politik", är att produktionsförmågan förbättras avsevärt. Sysselsättningsmekanismerna i 10-punktsprogramet kan sammanfattas i fem punkter:

- Marginal- och tröskeeffekterna sänks genom en kombination av lägre skatter genom jobbavdrag och tydligare jobbincitament vid sjukdom och förtidspension och jobbavdrag vid föräldraledighet, vilket ökar sysselsätt-

ningen genom ökat arbetsutbud, förbättrad lönebildning och minskad inflationsbenägenhet.

- Matchningen mellan arbetssökande och lediga platser förbättras genom förslagen om att reformera AMS och att strama upp kontrollen inom a-kassan och andra inkomstförsäkringar. Genom AMS-reformerna reduceras kostnaderna att söka arbete samtidigt som kontrollen gör det mer kostsamt att inte stå till arbetsmarknadens förfogande. Därigenom förbättras lönesättningen på arbetsmarknaden, vilket också bidrar till att öka företagens efterfrågan på arbetskraft.
- Produktiviteten ökar genom förslagen om sänkta marginaleffekter, ökad utbildningspremie, satsningen på kunskap i skolan, förbättringarna av företagsklimatet och investeringar i infrastruktur. På kort sikt leder det till att arbetskraftskostnaderna per producerad enhet minskar utan att lönerna sjunker och att företagens efterfrågan på arbetskraft förstärks. På längre sikt stärks inkomsten och utbudet av arbetskraft och efterfrågan på varor och tjänster.
- Kostnaderna för att anställa reduceras såväl genom förslagen om sänkta arbetsgivaravgifter för tjänstejobb, äldre och i nystartsjobb som genom vidgade möjligheter till korttidsanställningar, vilket ökar sysselsättningen genom att företagens efterfrågan på arbetskraft och viljan att anställa stärks. På sikt stiger reallönen och därmed utbudet av arbetskraft och efterfrågan på varor och tjänster.
- Konkurrenten på olika varumarknader förstärks, vilket ökar sysselsättningen genom att företagens efterfrågan på arbetskraft ökar. När konkurrenten skärps tillkommer nya producenter som efterfrågar arbetskraft och därtill bidrar sjunkande monopolvinster till lägre priser och därmed högre reallöner.

Fem skäl talar för att 10-punktsprogrammet kommer att få ett tydligt genomslag på sysselsättningen.

För det första är programmet fullt ut finansierat och permanent. Tillfälliga åtgärder som, i likhet med regeringens förslag, inte är fullt finansierade får ett mer begränsat genomslag på grund av att hushåll, företag och kommuner fattar sina beslut på basis av förväntningar om framtida inkomster och jämnar ut konsumtionen mellan olika tidsperioder. Ofinansierade förslag tenderar att leda till att hushållen ökar sitt sparande snarare än konsumtionen.

För det andra har förslagen strukturell inriktning. 10-punktsprogrammet syftar till att varaktigt öka produktionsförmågan i ekonomin. Eftersom hushållen anpassar sin konsumtion till förväntningar om den långsiktiga inkomstutvecklingen bör en strukturell inriktning få större genomslag än tillfälliga åtgärder, också på kort sikt. OECD har framhållit att erfarenheter från andra länder som genomfört struktureller reformer under 1990-talet är att efterfrågan reagerar snabbt på en varaktig förbättring av produktionsförmågan. Inte minst via stigande reallöner och priser på olika tillgångar, t.ex. fastigheter och aktier, påverkar produktivetsförbättringar hushållens vilja att konsumera. En varaktig höjning av produktionsförmågan leder till en motsvarande höjning av konsumtionsförmågan i framtiden, vilket normalt leder till att hushållen, som

Fel! Okänt namn på

önskar att jämna ut den samlade konsumtionen, ökar sin konsumtion redan i dag. Möjligheterna till detta är goda i och med det goda sparandet i Sverige. Att reformerna bidrar till att minska risken att bli arbetslös och att varaktigt fastna i utanförskap reducerar behovet av försiktighetssparande (s.k. precautionary savings). OECD menar t.o.m. att erfarenheterna från länder som USA, Storbritannien, Irland och Nederländerna är att det finns en tendens att strukturreformer stimulerar efterfrågan mer än utbudet växer på kort sikt.¹¹

För det tredje är programmet utformat så att hushållssektorn tillförs resurser, vilket kommer att stimulera efterfrågan. Skattesänkningarna till hushållssektorn uppgår till ca 60 miljarder kronor och indragningarna, främst via transfereringssystemen, uppgår till ca 45 miljarder kronor. Mellanskillnaden finansieras främst genom minskad höjning av biståndet, reducerad statlig byråkrati och minskade företagssubventioner. Sammantaget stiger inkomsterna med i storleksordningen 10 000 kronor per hushåll den kommande treårsperioden. Stigande efterfrågan påverkar normalt sysselsättningen positivt. Programmet är inriktat så att låg- och medelinkomsttagare, som har hög konsumtionsbenägenhet, får betydande skattesänkningar. En förstärkt efterfrågan och en rimlig fördelningsprofil talar för en tydlig sysselsättningseffekt.

För det fjärde innehåller programmet en satsning på den offentligt finansierade välfärden, som uppgår till 25 miljarder kronor den kommande treårsperioden. Satsningen förstärker, inte minst eftersom offentligt finansierad välfärd är fördelningspolitiskt träffsäker, efterfrågestimulansen. En sysselsättningsökning inom tjänstesektorn har sannolikt också en fördelningspolitisk profil som kommer att stimulera efterfrågan. På sikt betyder också en satsning på utbildning att reallönerna kommer att öka och att andelen av arbetskraften som har en lösare anknytning till arbetsmarknaden till följd av lägre utbildning kommer att minska.

För det femte presenterar vi i denna motion en rad förslag som förbättrar entreprenörsklimatet och villkoren för små och snabbväxande företag. På basis av en omfattande internationell forskning har vi tagit fram en rad nya förslag som underlättar för entreprenörer. Eftersom denna typ av företagare och företag tenderar att generera snabb sysselsättningstillväxt förstärktes därmed jobbeffekterna. Vi föreslår också att en rad stängda sektorer, t.ex. sjukvården, äldreomsorgen och utbildning, öppnas för entreprenörskap och att vissa statliga företag privatiseras. Erfarenheter från andra länder visar att när nya sektorer öppnas för entreprenörskap och företagande uppkommer ofta en snabb sysselsättningstillväxt inom dessa branscher.

¹¹ Duval, R & Elmskov, J (2005), "The Effects of EMU on Structural Reforms in Labour and Product Markets", *Economic Department Working Paper* nr 438.

6.3 Betydande sysselsättningseffekter

Vi har tidigare redovisat att den samlade bedömningen, baserad på en rad forskningsstudier och beräkningar, är att sysselsättningseffekterna av detta jobbprogram vid fullt genomförande och genomslag uppgår till åtminstone 150 000–300 000 personer. Vi presenterar i denna motion nya åtgärder bl.a. för att förbättra villkoren för entreprenörskap. Våra beräkningar, som redovisas i kapitel 13, visar att de nya åtgärderna kan öka sysselsättningen med i storleksordningen 50 000 till 100 000 personer ytterligare. Därmed skulle den samlade sysselsättningsökningen ligga i intervallet 200 000–400 000 personer. Det skulle medföra att den arbetslöshet som är förenlig med stabila priser minskar kraftigt. Beaktas även den normala, underliggande tillväxt som regeringen räknar med är det inte osannolikt att sysselsättningen stiger med 300 000–600 000 personer under de närmaste 5–10 åren. Därmed skulle över 80 procent av arbetskraften befinna sig i sysselsättning. Socialdemokraterna anger full sysselsättning som ett mål. Vi har en politik som leder till full sysselsättning.

Denna beräkning skall inte ses som ett politiskt löfte om nya jobb – den typen av löften kan inte politiker ge. Däremot är det självklart att effekterna av de åtgärder vi föreslår måste beräknas och redovisas.

Det är inte möjligt att peka ut de branscher, regioner och företag där sysselsättningen kommer att öka. Att politiska beslutsfattare pekar ut framtidssektorer och försöker styra ekonomin genom regleringar och subventioner är en tanke som vi vänder oss emot. Politikens uppgift är att skapa förutsättningar för fler arbeten i ett växande näringsliv. Det kan däremot finnas skäl att försöka beskriva hur den sysselsättningsökning som 10-punktsprogrammet kan antas leda till kommer till stånd.

Ett sätt att närma sig frågan är att studera hur en liknande reformpolitik påverkat sysselsättningen och arbetslösheten i andra länder.¹² OECD har utvärderat sin jobbstrategi, vilket är intressant i detta sammanhang eftersom OECD-studien också tar ett brett perspektiv på utvecklingen under perioden 1995–2005.¹³ I de länder, såsom Danmark, Irland, Storbritannien, Nederlän-

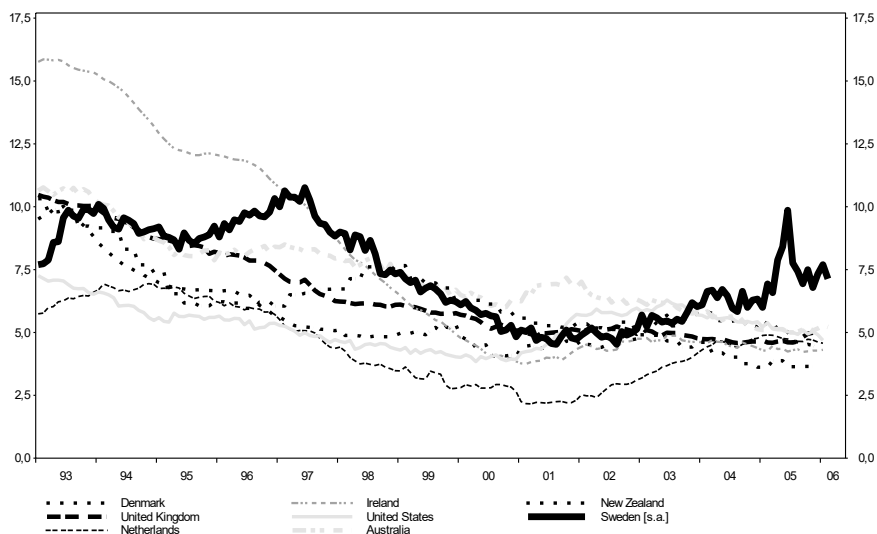
¹² Se t.ex. Amiti, M & Wei, S-J (2004), "Fear of Service Outsourcing: Is It Justified", *IMF Working Paper*, WP/04/186, OECD (2001), "The Characteristics of and quality of service sector jobs", *OECD Employment Outlook*, s. 89, Blank, R M (2003), "U.S. Welfare Reform: What's Relevant for Europe?" *CESifo Economic Studies*, vol 49, EU (2004), "Country Study: Denmark – Making Work pay, getting more people into work", *Directorate-General for Economic and Financial affairs, Occasional Paper nr 9*, Eriksson, J & Uddén-Jondal, E (1997), "Lärdomar av den nederländska modellen", *Penning- och valutapolitik*, nr 3, Nickell, S & van Ours, J (1999), "The Netherlands and the United Kingdom: a European unemployment miracle?", *Discussion Paper from Tilburg University*, Nr 119, Center for Economic Research, Nickell, S & Quintini, G (2002), "The Recent Performance of the UK Labour Market", *Oxford Review of Economic Policy*, vol 18, s. 202–220.

¹³ Brandt, N, Burniaux, JM & Duval, R (2005), "Assessing the OECD Job Strategy: Past Developments and Reforms", *Economics Department Working Paper* nr 429.

Fel! Okänt namn på

derna, Australien, USA och Nya Zeeland, som reformerat sina arbetsmarknader har arbetslösheten minskat.

Diagram 6.1 Utvecklingen av den standardiserade arbetslösheten i Sverige och vissa reformländer

Source: Reuters EcoWin

Att den öppna arbetslösheten minskat till följd av reformerna indikeras också av att den arbetslöshet som är förenlig med prisstabilitet, den s.k. jämviktsarbetslösheten, har minskat i reformländerna.

Det är också möjligt att ge vissa argument för i vilka sektorer sysselsättningen kan väntas öka. Till att börja med bör sysselsättningen öka inom sektorer som inriktar sig på att erbjuda företagen tjänster, såsom t.ex. redovisning, juridik, finansiell service, produktutveckling, marknadsföring eller design. Inte minst reformer för att förbättra företagsklimatet och satsningar på utbildning och forskning kommer att förstärka denna effekt. En betydande del av dessa tjänster kommer att motsvaras av stigande tjänsteexport och högre förädlingsvärde inom industrin. Erfarenheter från andra länder visar att det är inom de delar av tjänstesektorn som präglas av förhållandevis höga löner som ökningen kan antas vara starkast.

Det är också troligt att stigande produktivitet och stigande inkomster kommer att öka efterfrågan på tjänster som efterfrågas mer vid högre levnadsstandard. Det gäller t.ex. personliga tjänster, såsom hotell- och restaurangnäringen, turism och kultur. Även för välfärdstjänster, såsom utbildning, äldreomsorg och sjukvård, kommer efterfrågan att förstärkas av stigande inkomster. Denna efterfrågeeffekt kommer sannolikt att förstärkas av våra förslag för att säkra både kvalitet och valfrihet i välfärden.

Reformer för att öka arbetsutbudet kommer också att medföra att efterfrågan på tjänster som är komplement till arbete kommer att öka. Detta kommer att förstärka sysselsättningstillväxten inom t.ex. hotell- och restaurangnäringen, transporter, hushållstjänster och barnomsorg. Våra förslag om att införa

skattereduktion för hushållstjänster och slopa arbetsgivaravgifter för tjänstejobb kan komma att underbygga denna sysselsättnings effekt.

Dessutom kommer stigande inkomster, bl.a. till följd av att hushållen tillförs nästan 15 miljarder kronor, att leda till ökad försäljning inom detaljhandeln.

Sysselsättnings effekterna på olika sektorer och branscher kan sammanfattas i fyra huvudpunkter:

- *Kunskapsjobb*: Jobbtillväxten inom kvalificerade företagstjänster, inte minst forskning och utveckling, IT, design, redovisning, juridisk rådgivning och finansiella tjänster, kommer att öka.
- *Personliga tjänster och servicejobb*: Efterfrågan inom hushållstjänster och hushållsnära tjänster, t.ex. restauranger, frisersalonger, hälsovård, barnomsorg, transporter, verkstäder, städföretag och tvätterier, kommer att öka i takt med att fler kommer i arbete. Inte minst förstärks efterfrågan inom barnomsorgen.
- *Upplevelsejobb*: I takt med ett stigande välstånd kommer upplevelseindustrin att växa, vilket bl.a. leder till att fler sysselsätts inom turism och kultur.
- *Vård- och omsorgsjobb*: Kombinationen av att efterfrågan på vård och omsorg ökar, att vi tillför ökade resurser och öppnar för större valfrihet och att inkomsterna stiger kommer att bidra till att fler kommer att arbeta inom friskvård, sjukvård och omsorg framöver.

7 Det måste bli mer attraktivt att starta och driva företag

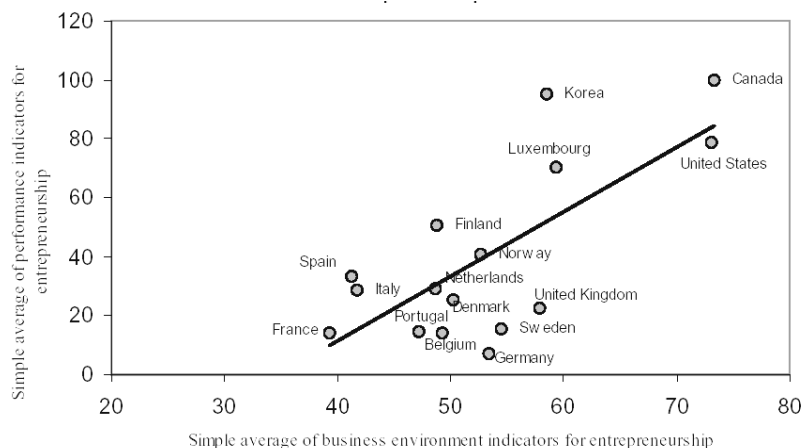
7.1 Klimatet för entreprenörer är för dåligt i Sverige

Företagsklimatet i Sverige är generellt bra för stora och väletablerade företag. När OECD jämfört företagsklimatet i olika industriländer klarar sig Sverige bra. OECD pekar dock på att klimatet för entreprenörskap kan förbättras och att förutsättningarna för snabbväxande företag inte är tillräckligt gynnsamma.¹⁴

¹⁴ OECD (2005b), *Economic Policy Reforms: Going for Growth, Structural Policy Indicators and priorities in OECD Countries*, OECD (2005a), *Micro-policies for growth and productivity: Final report*, s. 113 f. OECD (2003), *The Sources of Economic Growth in OECD Countries*.

Fel! Okänt namn på

Diagram 7.1 Sambandet mellan entreprenörsklimatet och företagande i olika OECD-länder

Note: All indicators are described in Annex 1. R^2 equals 0.51 and the slope is significantly different from zero at the 0.1% level.

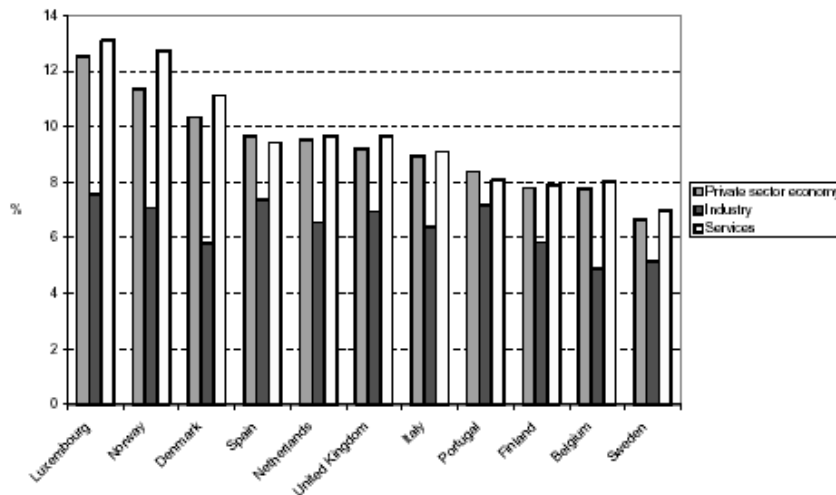
Källa: OECD 2005a, s. 38.

I jämförelse med andra länder avviker Sverige i två avseenden.¹⁵ Till att börja med utgör andelen snabbväxande företag en liten andel av förädlingsvärdet (Nutek 2006, 16). Det har inte skett någon trendmässig ökning av de snabbväxande företagens andel eller av omsättningen och överlevnaden hos nystartade företag, vilket varit fallet i mer framgångsrika länder. I Sverige har förädlingsvärdet hos nystartade aktiebolag t.o.m. minskat det senaste decenniet. En annan avvikelse är att andelen av befolkningen som försörjer sig som företagare i Sverige är låg i jämförelse med andra länder (Nutek 2006, 14). Även OECD framhåller att det sker färre nyetableringar i Sverige än i många andra industriländer, se diagram 7.2.

¹⁵ Nutek (2006), Årsbok 2006, s. 14.

Fel! Okänt namn på

Diagram 7.2 Nyetableringar i vissa industriländer, genomsnitt 1998–2000

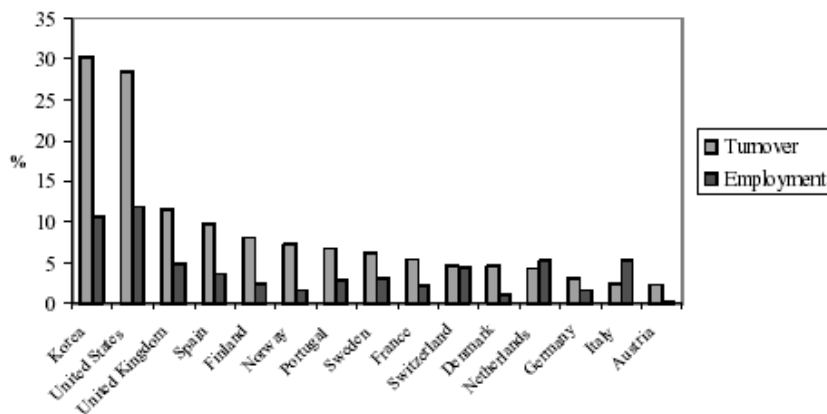
Note: Entry rates are calculated as the number of entering firms as a proportion of the total number of active firms in the same sector.

Source: Eurostat (2003).

Källa: OECD 2005a, s. 19.

Att det i Sverige finns få företagare och få snabbväxande företag stöder tolkningen att klimatet för entreprenörskap i Sverige inte är så bra som det skulle kunna vara.

Diagram 7.3 Andel unga företag med en tillväxttakt på över 60 procent under en tvåårsperiod, 1999–2002

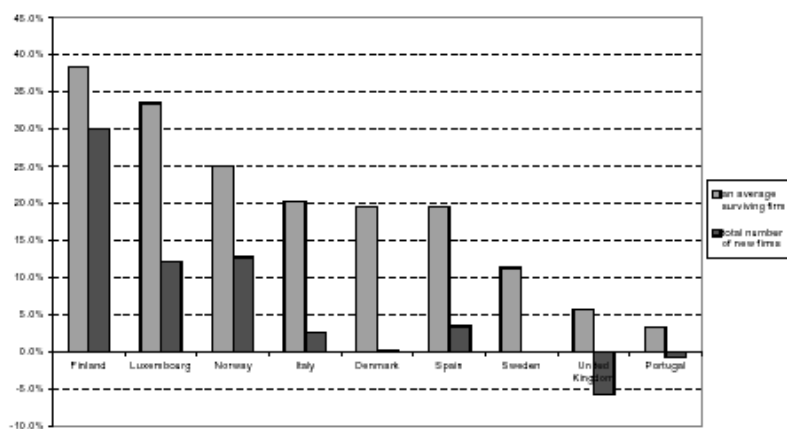
Source: Own calculations based on Junge and Kaiser (2004). Sensitivity analysis shows that the length of the growth period (currently two years) and the 60% cut-off point for high growth only has a limited impact on the results.

Källa: OECD 2005a, s. 22.

En internationell jämförelse visar också att de nystartade företagen i Sverige är mer obenägna att öka antalet anställda än i vissa andra industriländer.

Fel! Okänt namn på

Diagram 7.4 Förändring i sysselsättning i nystartade företag i vissa industriländer 1988–1999, procentuell förändring

Source: Eurostat (2003).

Källa: OECD 2005a, s. 21.

Villkoren för entreprenörer, företagare och snabbväxande företag är betydelsefulla för att tillväxten skall omsättas i stigande sysselsättning. Bristerna i företagsklimatet kan således vara en faktor bakom det omfattande utanförskapet i Sverige.

7.2 Entreprenören spelar en avgörande roll

Entreprenören och företagaren spelar en avgörande roll för den ekonomiska tillväxten.¹⁶ Under senare år har entreprenörens centrala roll i ekonomin kunnat beläggas i en omfattande empirisk forskning.¹⁷

Produktivitetstillväxten påverkas inte bara av företagens förmåga att tillse att varje arbetad timma ger en ökad produktion på befintliga anläggningar, utan också av att nya företag etableras, att befintlig verksamhet omorganiseras och att illa fungerande företag avvecklas. Mikrostudier, som baserats på data från tiotusentals företag, från en rad industriländer visar att i storleksordningen 40–60 procent av produktivitetstillväxten kan hänföras till omorganiseringar, nyetableringar och nedläggningar.¹⁸

Ekonomins förmåga till anpassning blir därmed den kanske viktigaste faktorn bakom den långsiktiga tillväxtförmågan. Att traditionella statistiska tillväxtmodeller, som ser tillväxten som en funktion av insatserna av arbete och kapital, inte förmår att förklara tillväxtvariationer beror sannolikt till viss del på att dessa modeller inte förmår att fånga entreprenörens roll och marknads-ekonomins dynamiska förlopp.

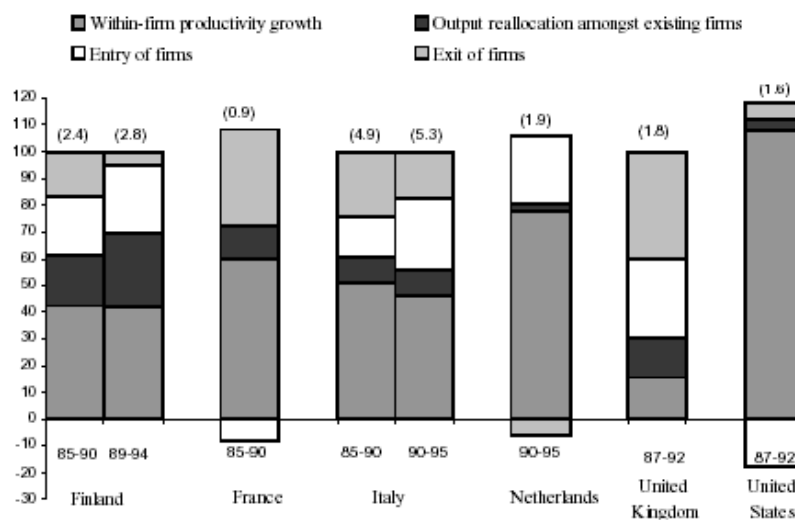
¹⁶ För en bred genomgång av den teoretiska litteraturen se Aghion, P & Howitt, P (1998), *Endogenous Growth Theory*, MIT-Press, Cambridge.

¹⁷ Se t.ex.. Audretsch, D B (2002a), "The Dynamic Role of Small Firms: Evidence from the US", *Small Business Economics*, vol 8, Audretsch, D B (2002b), *Entrepreneurship: A Survey of Literature*, Prepared for the European Commission, Enterprise Directorate General, Audretsch, D B & Thurik R (2002c), "Linking Entrepreneurship to Growth", *OECD Science, Technology and Industry Working Papers*, nr 2001/2, Audretsch, D B, Carree, M A, van Stel, A J & Thurik, R (2005) "Does self-employment reduce unemployment?" *Discussion paper on Entrepreneurship, Growth and Public Policy*, Max Planck Institute for Research into Economic Systems, Baldwin, J R (1999), A Portrait of Entrance and Exit, *Statistics Canada Research Paper* nr 121, Micro-economic Analysis Division, Birch, D (1979), *The Job Generating Process*, MIT Press, Heshmati, A (2001), "On the Growth of Micro and Small Firms: Evidence from Sweden", *Small Business Economics*, vol 17, nr 3, Johansson, D (2001), *The Dynamics of Firm and Industry Growth: The Swedish computing and Communications Industry*, Royal Institute of Technology (KTH), Johansson, D (2002), "Tillväxt som gratis lunch", *Ekonomisk Debatt*, årg 30, nr 5, Lundström, A & Stevenson, L (2002), On the Road to Entrepreneurship Policy, Vol 1, Swedish Foundation for Small Business Research, Scarpetta, S, Hemmings, P, Tressel, T & Woo, J (2002), "The Role of Policy and Institutions for Productivity and Firm Dynamics: Evidence from Micro and Industry Data", *OECD Economics Department Working Papers* nr 329, Stevenson, L & Lundström, A (2001), *Patterns and Trends in Entrepreneurship/SME Policy and Practice in Ten Economies*, Vol 3, Swedish Foundation for Small Business Research, Storey, DJ (2003), "Entrepreneurship, Small and Medium Sized Enterprises and Public Policy", i Zoltan J. Acs and David B. Audretsch (ed), *International Handbook of Entrepreneurship Research*, Kluwer Academic Press, Thurik, RA (1999), "Entrepreneurship, Industrial Transformation and Growth", i *Advances in the Study of Entrepreneurship, Innovation and Economic Growth*, vol 11, JAI Press Inc.

¹⁸ Hemming, P et al (2002), "The Role of Policy and Institutions for Productivity and Firm Dynamics: Evidence from Micro and Industry Data", *OECD Economics Department Working Paper* nr 329.

Fel! Okänt namn på

Diagram 7.5 Bidragen till produktivitet från nyetableringar, omorganisationer och konkurser i vissa industriländer

Source: OECD (2003).

Ser man på ekonomin som en dynamisk förändringsprocess blir också entreprenörens och företagarens roll tydligare. Redan Joseph Schumpeter framhöll entreprenörens innovativa roll för att:¹⁹

- introducera nya produkter eller att höja kvaliteten på befintliga produkter,
- introducera nya produktionsmetoder,
- öppna och skapa nya marknader,
- utnyttja nya produktionsfaktorer eller
- organisera företag och produktion på ett nytt sätt.

Entreprenören är förändringsagenten i ekonomin. Genom ny teknik, nya produktionsmetoder och nya organisationsformer gör nya aktörer intåg på marknaderna och därigenom skapas tillväxt, men då rivs också befintliga strukturer ner. Schumpeter talade om en kreativ förstörelse. Redan etablerade ägargrupper, mogna företag och gamla produktionsanläggningar slås ut. Entreprenörer och företagare skapar ständigt nya ojämvikter i ekonomin.

Den tekniska utvecklingen drivs av en vilja att finna nya produkter, produktionsmetoder och marknader där det företag som kommer först får marknadsdominans. Strävan efter att komma först och upprätta temporära monopol, med åtföljande lönsamhet, är en stark drivkraft bakom utvecklingen.²⁰

¹⁹ Schumpeter, J (1934), *The Theory of Economic Development*, Transaction Publisher.

²⁰ För en översikt för sambandet mellan teknisk utveckling och marknadsförhållanden se t.ex. Rosenberg, N (1982), *Inside the Black Box: Technology and Economics*, Cambridge University Press.

Fel! Okänt namn på

Den ekonomi som bäst anpassar sig till förändringar, som mest effektivt överför produktionsfaktorer till mer produktiva områden och där de anställda som förlorar sina arbeten får nya anställningar utan att fastna i utanförskap kommer att vara den ekonomi där välbefindandet växer snabbast.

Eftersom entreprenören är förändringsagenten i ekonomin är det också entreprenören som återför ekonomin till jämvikt.²¹ Om efterfrågan på en vara eller tjänst stiger, stiger också priserna och då är det lönsamt att investera i ny produktion. Om existerande företag inte sköts på ett effektivt sätt skadas lönsamheten och då öppnas för att gamla ägare förlorar makt och inflytande och att nya entreprenörer får chansen att förändra verksamheten.

Entreprenörskapet sker inte slumpmässigt i ekonomin. Det är mer sannolikt att nya företag etableras på marknader där konkurrensen är bristfällig, där konsumentpriser är höga eller bristande service och kvalitet ger många missnöjda kunder (Audretsch 2002a, 24). Entreprenörer skapar marknadsdominans genom innovationer och entreprenörer bryter ner monopol. Att Sverige på många områden har högre konsumentpriser än andra EU-länder kan till viss del bero på att villkoren för entreprenörer och nystartade företag är sämre.

Tabell 7.1 Konkurrensutsatt konsumtion i Sverige och EU

	Sweden		European Union		Sweden's relative position ²
	Per cent of:		Per cent of:		
	Total consumption	Category fully exposed to competition	Total consumption	Category fully exposed to competition	
Food and non-alcoholic beverages	8.1	20.0	9.6	50.0	<<
Alcohol and tobacco	2.7	0.0	3.2	80.0	<<
Clothing and footwear	3.5	100.0	5.0	100.0	=
Housing, water, electricity, gas and other fuels	19.7	33.3	15.7	50.0	<<
Furniture, appliances and household maintenance	3.1	100.0	5.2	100.0	=
Health care services	1.6	20.8	2.4	20.0	=
Transport	8.4	20.0	10.4	15.0	>
Communication	1.9	76.7	1.8	32.3	>>
Recreation and culture	7.1	50.5	6.9	50.0	=
Education	0.1	50.0	0.7	74.9	<<
Restaurants and hotels	3.3	96.1	6.2	80.1	>>
Other goods and services	4.8	100.0	7.2	100.0	=
Total private consumption	64.4	46.5	74.3	59.5	<<
Public consumption	35.6	5.1	25.7	5.0	=
Total consumption	100.0	31.8	100.0	45.5	<<

1. The assessment of exposure to competition is based on indicators of concentration and other impediments to competition in the various sectors. The focus is on domestic factors impeding competition, thus not taking into account the possible effects of, for instance, special import restrictions, which would lead to lower competition exposure in both Sweden and the EU.

2. >> (<<) indicates that Sweden is at least 10 percentage points more (less) exposed to competition than the European Union. > (<) indicates a difference of less than 10 percentage points.

Source: Braunerhjelm et al. (2002).

Källa: Roseveare, Jörgensen och Göransson 2004, s. 6.

²¹ Se t.ex. Kirzner, IM (1992), *The meaning of market Process: Essays in the development of Modern Austrian Economics*, Routledge, von Mises, L, (1963), *Human Action: A Treatise of Economics*, Contemporary Books eller Reekie, WD (1984), *Markets, Entrepreneurs and Liberty: An Austrian View of Capitalism*, St Martin Press.

Fel! Okänt namn på

Den empiriska forskningen visar också att det är mer sannolikt att nya företag tillkommer inom sektorer där den tekniska utvecklingen skapat nya möjligheter eller när nya sektorer öppnats för entreprenörskap genom t.ex. avregleringar eller privatiseringar. Genom att entreprenörerna introducerar nya produkter, förstärker konkurrensen eller förändrar produktionsmetoderna blir också tillväxten initialt ofta mycket snabb.

Mycket tyder på att entreprenörer och nystartade företag är mer riskbenägna och mer effektiva på att omsätta forskning och innovationer i nya produktionsprocesser och nya produkter. Nya och snabbväxande företag uppvisar högre innovationsnivå än etablerade företag (Baldwin 1999). Avkastningen på investeringar i forskning och utvecklingen är påtagligt högre i nya och snabbväxande företag än i etablerade industrier (Audretsch 2002a, s. 18). Dessa forskningsresultat går på tvärs med den traditionella synen att forskning och utveckling mest effektivt sker storskaligt i etablerade industrier. Inte minst inom IT-sektorn har små och snabbväxande företag varit betydelsefulla för innovationer. En förklaring till den starka länken mellan innovationer och nya och snabbväxande företag är att entreprenörer i större utsträckning har möjligheter att tillgodogöra sig det förväntade värdet av sina innovationer eller potentiella innovationer i egna företag än i stora företag i etablerade industrier (Audretsch 2002a, 26). Det kan också vara så att stora och etablerade företag har en byråkratisk organisation som inte är lämplig för att omsätta riskfyllda satsningar på forskning och utveckling i nya produkter (Audretsch 2002b, 22). Att klimatet för entreprenörer är bristfälligt i Sverige kan således bidra till att förklara varför investeringarna i Sverige är låga och varför vi får dålig avkastning på investeringar, från såväl universitet och högskolor som företagen, i forskning och utveckling.

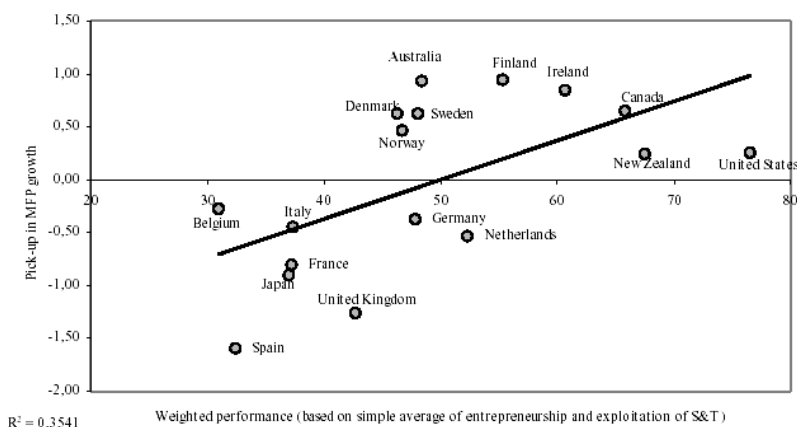
Flera argument talar således för att entreprenörsklimatet påverkar produktivitetstillväxten på kort och lång sikt:

- Entreprenörskap bidrar till en större förmåga att ställa om och anpassa produktionen till förändringar.
- Entreprenörskap bidrar till att ny teknik, nya organisationsformer och nya produktionsmetoder snabbare introduceras.
- Entreprenörskap bidrar till att satsningar på forskning och utveckling mest effektivt omsätts i innovationer som når kommersiella framgångar.

Nya empiriska studier bekräftar också att entreprenöriella företag är långt viktigare för produktivitetstillväxten än vad vi tidigare trott (Hemming m.fl. 2002). Det finns också vissa belegg för att den ökning av produktivitetstillväxten som skett under senare år är kopplad till skillnader i entreprenörsklimatet.

Fel! Okänt namn på

Diagram 7.6 Sambandet mellan ökning av multifaktorproduktiviteten och entreprenörsklimatet

Note: The x-axis is simply the average of the performance indicators for entrepreneurship and the performance indicators for exploitation of science and technology. $R^2 = 0.35$ and the t-value for the correlation equals 2.83.

Källa: OECD 2005a, 147.

7.3 Småföretag allt viktigare

I takt med att synen på entreprenörskap förändrats har också synen på småföretag förändrats. Under 1970- och 1980-talen var politiker och ekonomer övertygade om att stordriftsfördelar skulle driva fram allt större produktionsanläggningar och allt större globala företag. Den etablerade synen var att småföretag inte bara var mindre effektiva utan att de också erbjöd sina anställda sämre löner och därtill i mindre utsträckning var involverade i innovativ verksamhet. Under 1990-talet har omfattande empirisk forskning visat att den traditionella synen inte ger hela sanningen. Inte minst genom en växande betydelse för entreprenörskap och förmågan att omsätta nya idéer i kommersiella produkter har småföretagen fått en renässans.

Flera faktorer har bidragit till en växande ekonomisk betydelse för små och medelstora företag (Thurik 1999). En allt intensivare global konkurrens har medfört att förmågan att anpassa sig har blivit mer betydelsefull och där är entreprenören avgörande. Småföretag förefaller vara bättre rustade att snabbt omstrukturera verksamheten. Även om stora företag ofta kan producera till en lägre styckkostnad blir deras bristande anpassningsförmåga en nackdel. Den tekniska utvecklingen, inte minst IT, har underlättat för små och medelstora företag. Inte minst har utvecklingen av nya produkter och produktionsmetoder blivit mer kunskapsintensiv och småföretag förefaller vara bättre rustade för att utnyttja högutbildad arbetskraft. Tidigare stordriftsfördelar i forskning och utveckling förefaller ha förbytts i smådriftsfördelar.

Också konsumenternas smak har bidragit till denna utveckling. Det har skett en förskjutning bort från standardiserade massprodukter till mer specia-

Fel! Okänt namn på

liserade och differentierade varor och tjänster, vilket små företag har lättare att anpassa sig till.

Det är också troligt att förändringar på arbetsmarknaden varit betydelsefulla för de små företagens allt viktigare roll. Under 1970- och 1980-talen har invandrare, kvinnor och äldre kommit att spela en viktigare roll på arbetsmarknaden och forskningen tyder på att små företag är skickligare på att anpassa sin organisation och produktion till denna förändring än stora och etablerade företag.

7.4 Entreprenörsklimat och sysselsättning

Om entreprenörskap blivit viktigare och andra länder har ett bättre entreprenörsklimat eller har drivit en mer entreprenörsinriktad reformpolitik kan det åtminstone till viss del förklara att Sverige i relativa termer klarar sig sämre när det gäller sysselsättningsutvecklingen i näringslivet.

Entreprenörskap och nyföretagande kan, enligt traditionella arbetsmarknadsmodeller, påverka sysselsättningen via flera kanaler.²²

1. Entreprenörskap bidrar, såsom framhållits, till en högre produktivitetstillväxt. En oväntat hög produktivitetstillväxt betyder på kort sikt att arbetskraftskostnaderna sjunker per producerad enhet och att efterfrågan på arbetskraft ökar. Högre produktivitet skapar också sysselsättning genom att det höjer reallönerna och skapar efterfrågan i ekonomin.
2. Entreprenörskap skärper konkurrensen. Eftersom entreprenörskap drar nytta av överpriser och nystartade företag ofta etableras på marknader med bristande konkurrens minskar befintliga företags och fackliga organisationers dominerande ställning, vilket sänker priser och leder till en ökad efterfrågan och sysselsättning.
3. Entreprenörskap och snabbväxande företag bidrar till en bättre omställningsförmåga, vilket gör att mer entreprenöriella ekonomier snabbare anpassar sig till chocker. Därmed minskar risken för att arbetslösheten skall vara trögriklig och bita sig fast på höga nivåer.

Det finns en stark länk mellan entreprenörskap, snabbväxande företag och sysselsättningstillväxt. Forskningen visar att huvuddelen av de nyskapade jobben i näringslivet emanerar från nystartade företag eller småföretag (Thurik 1999).

Den internationella erfarenheten är att andelen nya jobb som tillkommer i små företag vida överstiger deras andel av produktionen. Då nerdragningar i större utsträckning sker i stora företag blir småföretagens bidrag till nettotillväxten i sysselsättning än mer betydelsefull (Audretsch 2002b). I t.ex. USA har 30–80 procent av alla nya jobb tillkommit i nystartade företag (Audretsch

²² Se not 9.

2002b, 21 och Birch 1979). I Australien kom ca 45 procent av bruttotillskottet av nya jobb från nystartade företag och i Nederländerna var andelen ännu högre, 80 procent av alla nya jobb kom från nystartade eller snabbväxande företag (Lundström och Stevenson 2002). Liknande resultat har också kunnat påvisas för den svenska ekonomin (Heshmati 2001).

Även studier som jämför utvecklingen i olika länder tyder på att entreprenörsklimatet är viktigt för sysselsättningen. En aktuell undersökning visar på substantiella effekter (Audretsch, Caree, van Steel & Thurik 2005). På åtta års sikt leder en ökning av entreprenörsfrekvensen med en procentenhet till en ökning av sysselsättningstillväxten med 1,12 procentenheter. Den långsiktiga effekten är något större, 1,29 procentenheters högre sysselsättningstillväxt. Det finns också visst belägg för att länder med ett starkare entreprenörsklimat också har lägre arbetslöshet (Thurik 1999, s. 57).

7.5 En politik för ett bättre entreprenörsklimat

Vi vet att entreprenörer, företagare och snabbväxande företag påverkar ekonomins funktionssätt och sysselsättningsutvecklingen. Våra kunskaper om vilka politiska åtgärder och institutionella förhållanden som är mest avgörande för entreprenörskapet är emellertid mindre väl utvecklade. Det är svårt att systematiskt utvärdera olika åtgärder och program (se t.ex. Storey 2003). OECD har gjort en bred genomgång av de faktorer som påverkar entreprenörsklimatet och små och snabbväxande företag, men kunskapsläget måste betecknas som osäkert.²³ Eftersom Sverige har ett bristfälligt entreprenörsklimat är det emellertid sannolikt att utväxlingen på reformer för att förbättra entreprenörsklimatet är större än att genomföra andra förändringar som förbättrar ett redan gott företagsklimat för stora och väl etablerade företag. Vår inriktning blir således att lägga störst vikt vid villkoren för entreprenören och företagaren.

Hur många som väljer att bli entreprenörer beror på en rad faktorer (t.ex. Lundström och Stevenson 2002). Samhällets syn på företagande är viktig. Om många ser företagande som ett attraktivt alternativ kommer fler att vilja starta företag och satsa på entreprenörskap. Det tenderar att bli fler entreprenörer i länder där självständighet och självförsörjning är viktiga värderingar, där många uppger att de möter företagare som de ser som förebilder, där utbildningssystemet förmedlar en positiv bild av entreprenörer, där attityden till inkomstskillnader är mindre negativ och där det inte är förknippat med ett starkt stigma att misslyckas med entreprenörskap och försättas i konkurs (Lundström och Stevenson 2002, 54–57).

²³ OECD (2005a), *Micro-policies for growth and productivity: Final report*, OECD (2005b), *Economic Policy Reforms: Going for Growth, Structural Policy Indicators and priorities in OECD Countries*, OECD (2003), *The Sources of Economic Growth in OECD Countries*.

Fel! Okänt namn på

Att påverka attityder är komplicerat, men värderingar kan förstärkas av politiska åtgärder, t.ex. skatter och regler. OECD framhåller att i andra länder, t.ex. USA, Storbritannien, Kanada och Finland, har regeringarna aktivt bidragit till att förbättra attityderna till företagande genom att bilda råd för entreprenörskap och småföretagare (OECD 2005a, 35–50). I vissa länder, t.ex. USA och Storbritannien, menar OECD att det spelat roll att framgångsrika entreprenörer belönats offentligt för sina insatser för samhället. Allians för Sverige har föreslagit ett Globaliseringsråd, som kan bidra till en värderingsförskjutning. Det är viktigt att ett sådant arbete också har en stark regional förankring. Inte minst för nya företagare kan ett positivt bemötande från lokala beslutsfattare, t.ex. kommunalråden, ha stor betydelse.

Hur många som väljer att utnyttja sin förmåga till att starta och driva snabbväxande företag beror också på avkastningen på entreprenörskap och vilka risker som är förknippade med att driva företag. Med högre avkastning och lägre risk blir det fler som driver företag. Att avkastningen påverkas direkt av beskattning är uppenbart. Avkastningen påverkas också av kostnaderna att driva ett företag, som bl.a. beror på regelverk och administrativa kostnader.

Riskerna som är förknippade med entreprenörskap härrör från variationer i avkastningen. Om det sker stora efterfrågevariationer, kanske till följd av brister i det makroekonomiska ramverket, bidrar det till att öka risken. Detta har sannolikt historiskt varit ett viktigt hinder i Sverige, men kan knappast ha varit en faktor som motverkat entreprenörskap det senaste decenniet. Om arbetsrättsliga regleringar gör det svårt att snabbt reducera arbetskraftskostnaderna bidrar det till ökad risk för företagaren, även om arbetsrätten generellt inte leder till högre arbetslöshet. Kostnaderna för en stram arbetsrätt motverkas av att anställningstrygghet bidrar till att anställda blir mer benägna att investera i företagsspecifik kompetens. OECD finner också att arbetsrättens negativa effekter på produktiviteten är svagare för länder där lönebildningen är koordinerad (Hemmings m.fl. 2002, s. 25).

Risken för entreprenören beror också på vad som händer vid ett affärsmisslyckande. Konkurslagstiftningen är, enligt OECD:s studier, den enskilt viktigaste faktorn i entreprenörsklimatet. Det beror bl.a. på att företagare som startat företag och misslyckats har skaffat sig en erfarenhet som gör att sannolikheten för att nästa företag skall växa snabbt och generera en snabb sysselsättningsökning ökar betydligt. Ackordsförfarande och skuldavskrivning är två viktiga faktorer som OECD lyfter fram. Om det inte är möjligt för företagare att delta i olika socialförsäkringar på rimliga villkor ökar det risken att driva företag relativt att vara anställd.

Hur många som blir entreprenörer och företagare beror också på hur svårt eller enkelt det är att skaffa sig de resurser som krävs för att driva ett snabbväxande företag. Det handlar till viss del om kompetens och erfarenhet. Om entreprenörer som har etablerats och varit framgångsrika har möjligheter att investera i nya företag underlättar det kompetensöverföringen. OECD menar att vi underskattat betydelsen av kvalificerade entreprenörsutbildningar. Inte minst i USA har universitet som t.ex. MIT, UCLA och Harvard spelat en viktig roll. Exempelvis svarar tidigare studenter från Stanfords entreprenörs-

utbildning för 60 procent av intjäningen från företag i Silicon Valley (OECD 2005a, 44). Skatterna påverkar inte bara direkt lönsamheten av att bli entreprenör, utan också indirekt tillgången på kapital för nya entreprenörer och kompetensöverföringen från redan etablerade företagare.

Tabell 7.2 Faktorer som påverkar entreprenörsklimatet

Tillgång till kompetens	Tillgång till kapital	Tillgång till möjligheter	Risk/avkastning
Entreprenörsutbildning	Tillgång till lån och lånegarantier	Regler för företagsstart	Attityder till entreprenörskap
Stöd till utbildning, teknik och affärs-service	Venture capital	Administrativa förenklningar för existerande företag	Konkurslagstiftningen
	Aktiemarknad	Avreglering av reglerade sektorer	Bolagsskatten
	Förmögenhetsskatt	Tillgång till internationella marknader	Inkomst- och kapitalbeskattning
		Spin-offs från offentlig forskning	a-kassa
			Arbetsrätt

Källa: OECD (2005a), s. 24.

På en rad områden har Sverige en politik som avviker från andra industriländer som bidrar till att motverka entreprenörskap (OECD:s rangordning):

- Värderingsklimatet har inte varit gynnsamt för entreprenörskap och företagare har ofta, inte minst från politiker och myndigheter, möts av negativa attityder. Det förefaller ha tagit längre tid för insikterna om företagarens och entreprenörskapets betydelse för sysselsättningen att få genomslag i Sverige än andra länder.
- Att misslyckas blir ofta kostsamt eftersom regelverket vid konkurser gör att skulder inte avskrivs i samma omfattning som i andra länder och därtill är möjligheterna att få inkomsttrygghet från socialförsäkringarna mer begränsade för företagare.
- Entreprenörsutbildningar är förhållandevis svagt utvecklade i Sverige, både på mer grundläggande nivå och särskilt i mer avancerade former.
- Tillgången på kapital begränsas av att det inte förekommer statliga garantier för lån till företagsamhet under uppstartsskedet i samma omfattning som i andra länder.
- Beskattningen på inkomster från arbete och kapital är hög i Sverige och därtill kommer en hög förmögenhetsskatt. Avkastningen på entreprenörskap försvagas därmed och därtill begränsas tillgången till riskvilligt kapital.
- Offentlig dominans inom viktiga sektorer, bl.a. sjukvård, omsorg och utbildningssystemet, motverkar särskilt kvinnors entreprenörskap. Höga skatteklar motverkar företagande inom vissa delar av tjänstesektorn. Den statliga företagssektorn är omfattande.

Fel! Okänt namn på

- Regelbördan på nystartade och existerande företag är omfattande. Även om det är förhållandevis lätt att starta företag är regelverket omfattande, komplext och betungande för små företag.

En politik som syftar till att öka sysselsättningen måste inriktas på att förbättra entreprenörsklimatet och villkoren för snabbväxande företag. Allians för Sverige har presenterat en rad förslag, inte minst i arbetsgruppsrapporten ”En rivstart för Sverige – för nya företag och jobb”.

- Förmögenhetsskatten skall avskaffas och beskattningen av fåmansbolag förbättras.
- Tillgången på riskkapital för små och snabbväxande företag förbättras genom att förmånsrätten vid konkurser återställs så att bankerna vågar låna ut. Vi vill också införa statliga garantier för tillväxtlån och skapa ett nytt ”starta-eget”-sparande. Möjligheter till uppskjuten reavinstdeskattning för delägare i fåmansaktiebolag som säljer ett företag införs också. Uppskov ges för reavinst om vinsten investeras i ett nytt onoterat företag.
- Möjligheterna till tillväxt i hela landet skall tas till vara, med satsningar på infrastruktur och lokalt självbestämmande.
- Allians för Sverige vill dessutom öppna nya marknader för företagsamhet genom att införa skattereduktion för hushållstjänster, möjliggöra ökad valfrihet i barnomsorgen och sjukvården och ta bort onödiga regleringar.

Moderaterna har, inom ramen för den s.k. 300 000-gruppen, bedrivit ett omfattande arbete för att utveckla en rad nya förslag för att ytterligare förbättra företagsklimatet och förbättra förutsättningar för fler jobb i växande företag. Det rör bl.a. områden som konkurslagstiftning, innovationssystem, entreprenörsutbildning, kapitalförsörjning, avregleringar och anpassning av de offentliga trygghetssystemen till entreprenörers särskilda villkor. De viktigaste förslagen presenteras i de kommande avsnitten.

7.6 Insolvensrätten för tillväxt och sysselsättning

7.6.1 Att misslyckas och få en andra chans

OECD:s studier tyder på att obeståndsrätten är en av de mest centrala entreprenörs- och tillväxtfrågorna (OECD 2005a). Skälet är att utformningen av regler kring konkurser och företagsrekonstruktioner har stor betydelse för hur många nya företag som startas. Dels påverkas kostnaden för att misslyckas, vilket direkt inverkar på viljan att ta risker. Dels påverkas möjligheten att få en andra chans efter en konkurs. Ett flertal studier pekar på att de erfarenheter en företagare får genom ett misslyckande kan öka möjligheterna att lyckas i framtiden. Företag som startas av företagare som ”startat om” tenderar att växa snabbare och generera fler jobb än andra företag (OECD 2005a). Eftersom Sverige i flera avseenden har en insolvensrätt som har negativa effekter på entreprenörskap, medan andra länder genomför reformer, är det rimligt att tro att åtgärder inom detta område kan ge betydande sysselsättningseffekter.

Fel! Okänt namn på

Obeståndsrätt handlar om att väga olika intressen mot varandra. Borgenärernas intressen måste å ena sidan skyddas, men å andra sidan måste företagare som misslyckats på grund av felbedömningar eller olyckliga omständigheter ges en ny chans. En ny chans skall vara förbehållen ärliga entreprenörer som misslyckats, medan personer som förfarit oredligt eller brottsligt inte skall tillåtas missbruka konkursinstitutet för att slippa uppfylla sina åtaganden (OECD 2005a).

Skälet till att det är viktigt att ärliga entreprenörer som misslyckats skall kunna få en andra chans är inte endast att det på ett mänskligt plan är rimligt, utan också att entreprenörer gör stor nytta för det övriga samhället. De skapar sysselsättning, har avgörande betydelse för att nya tekniska idéer kommersialiseras och för att nya produkter eller tjänster skall nå marknaden. En särskild typ av entreprenör är den s.k. serieentreprenören, som har en särskild talang för att starta företag. Serieentreprenörer är viktiga för tillväxt och jobbskapande just eftersom de driver upp ett stort antal nya företag, som ofta växer snabbt. Nästan oundvikligen kommer dock en serieentreprenör också att någon gång misslyckas. Om då möjligheten att komma igen är för begränsad går samhället miste om alla de framtida företag som denna entreprenör skulle ha kunnat ge upphov till.

En väl utformad obeståndsrätt kännetecknas av att "rätt" företag tvingas i konkurs. Företag skall inte tvingas i konkurs i onödan, t.ex. på grund av tillfälliga likviditetsproblem. Däremot skall ett företag där nuvärdet av framtida nettointäkter är negativt inte drivas vidare. Skälet till att ett företag kommer på obestånd kan vara olikartade. Ibland är rörelsen sund, medan företagets finansieringsbörda är för tung. Det kan t.ex. inträffa om företaget gjort misslyckade investeringar, just avvecklat en olönsam verksamhet, eller drabbats av negativa engångshändelser, medan verksamheten trots detta tjänar pengar. Ibland kan också delar av ett företag vara livskraftiga. En väl fungerande obeståndsrätt skall tillhandahålla ett ramverk för att rekonstruera i grunden sunda företag, genom att t.ex. omförhandla lån, eller genom att avveckla olönsamma delar. Obeståndsrätten måste alltså dels förmå skilja ut de företag som bör gå i konkurs, dels skilja på de företag på obestånd som skall rekonstrueras och dem som skall avvecklas.

7.6.2 Insolvens, kreditmarknaden och ekonomiska brott

Samtidigt som insolvensrätten självfallet är viktig för företag som hamnar i ekonomiska svårigheter kan regler kring konkurser och rekonstruktioner även påverka villkoren för företag som inte är insolventa. De villkor som gäller vid en konkurs påverkar företagares villighet att ta risker. Enkelt uttryckt kan man säga att om en företagare slipper för lätt undan vid en konkurs finns frestelsen att ta onödigt stora risker, medan för hårda villkor kan verka hämmande på viljan att våga satsa. Indirekt påverkas därigenom näringslivets kapitalförsörjning. Om det är för lätt för en gäldenär att genom en konkurs eller på annat vis slippa fullgöra sin betalningsskyldighet minskar givetvis möjligheterna för företag att få lån. Samtidigt kan för hårda villkor vid en konkurs öka bankernas utsatthet för risk, eftersom en företagare kan frestas att driva ett

Fel! Okänt namn på

insolvent bolag för länge, i hopp om att rädda sig undan konkurs. Detta kan i sin tur få återverkningar på möjligheten för ett företag att få kredit.

Regelverket kring konkurser och rekonstruktioner måste också vara utformat så att risken för missbruk och dålig betalningsmoral motverkas. Ekonomiska brottslingar skall i möjligaste mån hindras från att använda konkursinstitutet för att smita undan betalningsansvar. Väl fungerande brottsbekämpning är nödvändig för att villkoren för hederliga personer som råkat i ekonomiskt trångmål skall kunna vara mindre hårda.

7.6.3 Insolvensrätt för entreprenörskap och sysselsättning

7.6.3.1 Skuldförlåtelse vid personlig konkurs

Behandlingen av företag på obestånd skiljer sig betydligt mellan olika länder. I Sverige tar i allmänhet en konkursförvaltare över ledningen och en konkurs avvecklas relativt snabbt, antingen genom att företaget säljs i sin helhet, eller i delar, oftast genom ett auktionsförfarande. Ledningen i ett amerikanskt företag kan däremot under lång tid driva vidare ett insolvent företag, skyddade mot kreditgivarna.

I flera länder förs en diskussion om att försöka närma sig den amerikanska modellen, eftersom man ansett att denna modell i högre utsträckning möjliggör företagsrekonstruktioner. Det empiriska stödet för denna ståndpunkt är dock inte entydigt. Tvärtom pekar flera studier på att modeller som mer liknar den svenska är effektivare.²⁴ Det finns inte heller något stöd för att t.ex. de franska och tyska systemen, som utformats med uttalat syfte att underlätta rekonstruktioner, bidrar till detta. Tvärtom förefaller andelen företag där rörelsen drivs vidare efter en konkurs att vara högre i Sverige än i Tyskland och Frankrike.²⁵

Mot denna bakgrund ser vi inget behov av att förändra grundstrukturen för den svenska insolvensrätten. Huvudproblemet i Sverige tycks i stället vara att det är svårt för företagare som gått i konkurs att komma tillbaka. Detta förefaller i sin tur delvis bero på en hårdare attityd till konkurser från andra företagare i Sverige än i andra länder. I en undersökning svarade 63 procent av svenska företagare att de inte skulle beställa varor från en leverantör som tidigare gått i konkurs, medan motsvarande siffra i övriga länder är mellan 39 och 53 procent.²⁶

²⁴ Thorburn, K S (2000), "Bankruptcy auctions: costs, debt recovery, and firm survival." *Journal of Financial Economics*, vol 58.

²⁵ Thorburn K S (2006), "Transparency in Bankruptcy Law: A Perspective on Bankruptcy Costs across Europe", i Oxelheim L (ed.), *International Business and Management, Vol. 19 – Corporate and Institutional Transparency for Economic Growth in Europe*, Elsevier, forthcoming.

²⁶ European Commission (2003) "Best project on restructuring, bankruptcy and a fresh start. Final report of the expert group."

Fel! Okänt namn på

Sverige skiljer sig också från många andra länder genom att det inte finns något system för att ge företagare som gått i konkurs skuldförlåtelse. I bl.a. England, USA, Belgien, Nederländerna och på Irland finns en sådan möjlighet till skuldförlåtelse en viss tid efter en konkurs. Tidsgränsen varierar mellan ett år i USA, tre år i England och Nederländerna och tolv år i Irland. I Belgien och Tyskland finns ingen specificerad tidsgräns. En invändning mot att tillåta skuldförlåtelse är att bankerna kan bli mer försiktiga att bevilja lån. Detta skulle motverka den positiva effekten av att fler vill starta företag. Flera empiriska undersökningar tyder dock på att de positiva effekterna dominerar. En undersökning pekar på att de reformer som genomförts i Belgien, Tyskland och Nederländerna inneburit en ökning av entreprenörsfrekvensen med 5 till 10 procent.²⁷

Översatt till svenska förhållanden innebär det att Sverige skulle få mellan 16 000 och 36 000 nya företagare om en möjlighet till skuldförlåtelse vid personlig konkurs införs. På sikt skulle en reform av konkurslagstiftningen kunna medföra en ökning av sysselsättningen med mellan 20 000 och 50 000 personer.

Vi anser därför att en ny regering omgående bör sätta i gång ett arbete med att se över insolvensrätten som syftar till att föreslå att en möjlighet till skuldförlåtelse efter en viss tid, t.ex. 2–3 år, införs vid personlig konkurs. Förutsättningen för skuldförlåtelse skall vara att konkursen inte är förknippad med ekonomisk brottslighet eller ovarsamhet. Villkoren för skuldförlåtelse skall vara att gäldenären gör betydande ansträngningar för att betala sina skulder. Skuldförlåtelse skall omfatta alla skulder som uppkommit i näringsverksamheten, således även skatteskulder. Beslut om skuldförlåtelse skall fattas efter ett domstolsförfarande. När beslut om skuldförlåtelse vunnit laga kraft skall alla skulder som omfattas anses slutgiltigt avskrivna.

En annan möjlighet hade varit att förändra skuldsaneringslagen så att skulder uppkomna i näringsverksamhet generellt skulle kunna omfattas av denna lag. Vår bedömning är dock att syftet med skuldsaneringslagen är helt skilt från konkurslagens intentioner. Skuldsaneringslagen grundar sig snarare på socialpolitiska än på näringspolitiska överväganden. Därför är det mer naturligt att regler om skuldförlåtelse införs i konkurslagen.

7.6.3.2 Större utdelning för oprioriterade fordringsägare

Som framhållits är ett grundproblem att attityden mot personer som genomgått en konkurs tycks vara hårdare i Sverige än i andra länder. Attityder är svåra att förändra.

Vi tror dock att staten kan genomföra två typer av förändringar för att bidra till en annan syn på konkurser. För det första kan staten genomföra lagändringar som gör att leverantörer och företag som är oprioriterade ford-

²⁷ Armour, J & Cumming, D (2005), "Bankruptcy law and entrepreneurship", ESRC Center for Business Research, *University of Cambridge Working Paper* nr 300.

Fel! Okänt namn på

ringsägare vid en konkurs får större utdelning från konkursboet. Ett skäl till den hårda attityden mot konkurser är att många fordringsägare drabbas hårt. I värsta fall kan en konkurs leda till ytterligare konkurser hos leverantörer, ibland i flera led, ”kedjekonkurser”. För det andra måste statens insatser mot ekonomisk brottslighet skärpas.

Förändringen av förmånsrättsordningen syftade till att öka framför allt leverantörernas utdelning vid en konkurs. Detta var det föregivna skälet till att förmånsrätten för företagsinteckningar begränsades till 55 procent. Syftet med denna förändring har dock inte uppnåtts. I stället är resultatet att det blivit svårare för företagare utan stora säkerheter att få banklån.

Ett uppenbart sätt att öka övriga borgenärers utdelning är att minska statens andel. Vi anser att det är rimligt att staten skall bära en större del av risken för nyföretagande, eftersom en stor del av vinsten tillkommer samhället som helhet i form av snabbare teknikspridning, ökad produktivitetstillväxt, högre löner, större skatteintäkter och högre sysselsättning. Eftersom entreprenörskap och serieentreprenörer ger upphov till stora samhällsvinster är det, precis som vid investeringar i högre utbildning, forskning eller infrastruktur, rimligt att staten tar ett ansvar och bär en större del av risken.

Vi föreslår att skattemyndigheten skall vara skyldig att delta vid en förhandling om en företagsrekonstruktion. Det är en åtgärd som både skulle minska övriga fordringsägares förluster vid obestånd och öka möjligheterna att rekonstruera i grunden livskraftiga bolag.

Vi föreslår också att förmånsrätten för statens regressfordran för utbetalningar av lönegarantiersättning avskaffas och att denna regressfordran alltså blir en oprioriterad fordran av staten på konkursboet. Den direkta budgetmässiga kostnaden för en sådan reform beräknas uppgå till maximalt 350 miljoner kronor per år.²⁸ En förändring av förmånsrättsordningen måste dock förenas med en allmän översyn av lönegarantin för att förhindra missbruk och kan därför sannolikt inte införas förrän 2008.

7.6.3.3 Bekämpa ekonomisk brottslighet

Vi anser att flera åtgärder bör vidtas för att underlätta kampen mot ekonomiska brott. Ekonomiska brott kan drabba enskilda lika hårt som alla andra brott. Ekonomisk brottslighet undergräver dessutom grundvalen för en fungerande marknadsekonomi. Marknadsekonomi bygger på att vissa grundläggande spelregler respekteras, såsom att avtal skall hållas, att information till kunder och affärspartner skall vara vederhäftig och att syftet med en affärsuppgörelse är att åstadkomma fördelar för alla inblandade parter. Ekonomiska brottslingar förbryter sig mot marknadsekonomins principer.

Flera av Moderaternas och Allians för Sveriges förslag om en allmän förstärkning av de rättsvårdande myndigheterna kommer även att bidra till att

²⁸ RUT PM 2006:229, Prop. 2005/06:1, UO13, samt egna beräkningar.

fler ekonomiska brottslingar upptäckts. Sammanlagt föreslår Moderaterna att polis, domstolar och åklagarväsendet tillförs 5 miljarder kronor över tre år.

Det finns dock skäl att vidta vissa åtgärder speciellt riktade mot ekonomisk brottslighet. Vi anser att det stora antalet myndigheter som har till uppgift att utreda ekonomisk brottslighet kan leda till otydlighet och bristande samordning. I dag har Skattemyndigheten, polismyndigheternas eko-rotlar, Ekobrottsmyndigheten (EBM) och, i vissa fall, Rikspolisstyrelsen ansvar för ekobrottsbekämpningen. Det är hög tid att det snart åtta år gamla försöket med EBM kombinerat med Skatteverkets skattebrottsenheter görs till en permanent organisation för hela landet. Det är viktigt med en helhetssyn utifrån ett operativt verksamhetsperspektiv och då bör frågan om ytterligare samverkan eller samgående för de rättsvårdande myndigheter som bekämpar den ekonomiska brottsligheten i Sverige prövas.

Dessa myndigheter måste också ges resurser och tillföras kompetens för att bättre kunna utföra sitt uppdrag. Det är viktigt att inte bara poliser och jurister, utan även representanter för andra yrkesgrupper, såsom ekonomer och personer med IT-kompetens, utnyttjas för att genomföra kvalificerade ekobrottsutredningar.

För att möjliggöra en kraftfull satsning på att bekämpa ekonomisk brottslighet föreslår vi att Ekobrottsmyndigheten tillförs 50 miljoner kronor per år.

Ett betydande problem vid ekobrottsutredningar är s.k. målvakter, dvs. styrelseledamöter som i praktiken inte har något med ett bolags verksamhet att göra, som saknar tillgångar och ibland fast adress. Ofta är det svårt eller omöjligt att delge en ”målvakt” myndighetsbeslut eller liknande. För att försvåra användandet av sådana ”målvakter” vill vi införa ett krav på att styrelseledamöter och vd i aktiebolag skall ange en fast adress och ett telefonnummer som de kan nås på. Dessa personer skall anses delgivna dokument som levererats till den uppgivna adressen.

Kravet beträffande adresser och åtkomlighet skall vara så skarpt utformat att bolag där vd eller styrelse inte går att nå skall kunna tvångslikvideras efter framställan från myndighet eller enskild person, t.ex. fordringsägare. Har man ingen styrelse eller vd skall företaget berövas sin förmåga att bedriva verksamhet utan dröjsmål. Självklart måste dessa krav på företagen utformas på ett sätt som är förenligt med en god rättssäkerhet.

Dessutom bör ett system med en spärrlista införas, omfattande personer som tidigare figurerat som målvakter eller på annat vis gjort sig skyldiga till ekonomiska oegentligheter, t.ex. styrelseledamöter eller vd som gjort sig oanträffbara. Personer som uppförts på denna spärrlista skall inte tillåtas inneha styrelseuppdrag i aktiebolag.

7.6.3.4 Minska behovet av personlig borgen

Ett avgörande mål för de ovan beskrivna åtgärderna är att minska risken för att ett affärsmässigt misslyckande resulterar i en privatekonomisk katastrof. Det viktigaste instrumentet för att skilja på en företagares privatekonomi och näringsverksamhet är aktiebolaget. Grundtanken bakom aktiebolagsformen är att ägaren endast har ett begränsat ekonomiskt ansvar för aktiebolagets skul-

Fel! Okänt namn på

der. För småföretagare är dock detta en chimär, eftersom de i allmänhet tvingas gå i personlig borgen för företagets skulder. Åtgärder som minskar behovet av personlig borgen kommer därigenom också att minska de privatekonomiska effekterna av en konkurs.

Flera av Moderaternas och Allians för Sveriges förslag har denna effekt. Det gäller Alliansens förslag att den allmänna förmånsrätten i företagsinteckningar höjs från nuvarande 55 till 100 procent, åtgärder för att förstärka den privata kapitalbildningen genom jobbavdrag, avskaffandet av förmögenhets-skatten m.m. och införandet av ett system för statliga kreditgarantier.

Förmånsrätt

Den nya lagen om förmånsrätt begränsar bankernas och andra finansinstituts förmånsrätt vid konkurser från 100 procent till 55 procent av fordringarna. Tanken med förändringen var bl.a. att det skulle bli enklare att rekonstruera företag efter konkurser. Banker agerar rationellt och tar hänsyn till den försämrade förmånsrätten genom att bli mer restriktiva vid utlåning och kräver i allt större utsträckning vidgade säkerheter för utlåning. Detta har inskränkt framför allt mindre företags möjligheter till kapitalförsörjning och expansionsmöjligheter. Allians för Sverige föreslår att den allmänna förmånsrätten för företagsinteckningar höjs från nuvarande 55 procent till 100 procent. Förslaget beräknas som mest öka kostnaderna för statens lönegarantiersättning med 0,5 miljarder kronor 2007.

Sammantaget bör dessa förslag minska risken för att starta företag. Åtgärderna har också signalverkan. Genom att staten etablerar ett tydligt regelverk för att underlätta för företagare som misslyckats att komma tillbaks så kan det påverka attityderna i samhället och att inställningen till konkurser blir mindre fördömande.

7.7 Entreprenörsutbildningar

OECD framhåller betydelsen av entreprenörsutbildning (OECD 2005a). En kvalificerad entreprenörsutbildning kan bidra till fler nystartade och snabbväxande företag. I Sverige finns det en betydande potential att utveckla nya kvalificerade entreprenörsutbildningar.

7.7.1 Erfarenheter från andra länder

I USA har avancerade entreprenörsutbildningar vid universiteten existerat sedan lång tid tillbaka. Vid Stanford University finns några av de främsta exemplen. Där började universitetets samverkan med näringslivet växa fram redan på 1930-talet. Studenter och forskare utvecklar sådana färdigheter som underlättar överförandet av kunskap från forskningen till nya produkter, tjänster och kunskapsintensiva företag.

En ofta citerad utvärdering finner att studenter som examinerats med en entreprenörsinriktning har en högre sannolikhet att starta företag, en högre

Fel! Okänt namn på

benägenhet att starta företag med högt kunskapsinnehåll och företag som växer snabbare, jämfört med examinerade inom samma utbildningsområde men med annan inriktning.²⁹

Ett utmärkande drag för Stanford är en lång tradition av nära samverkan med näringslivet, vilket avspeglas inte minst i tjänstestrukturen. Även de informella kopplingarna däremellan är omfattande, genom ett ständigt flöde av forskare och studenter som rör sig mellan universitetet och näringslivet. Detta möjliggörs bl.a. genom flexibla anställningskontrakt som ger utrymme för forskare att ägna sig åt deltidsarbete utanför akademien, och åt näringslivsföreträdare att undervisa eller forska på deltid vid universitetet. En annan viktig förutsättning är att samverkan med näringslivet anses meriterande vid tjänstetillsättningar och vägs samman med övriga akademiska meriter. Kunskaper i entreprenörskap betonas även för studerande på grundutbildningarna. Undervisningen sker då ofta i form av studier av faktiska, högteknologiska företagsstarter som studenterna diskuterar med grundarna till företagen. Studierna varvas som regel med praktik.³⁰ På så sätt har universitetet kommit att präglas av en entreprenörskultur, samtidigt som en förstklassig forskning bedrivs där. Stanford är en del av framgången i framväxten av Silicon Valleys kluster av kunskapsintensiva, högteknologiska företag.

Framgångsrika amerikanska entreprenörsutbildningar är dock inte begränsade till Stanford. Det finns en mångfald av utbildningar på olika nivåer som har bidragit till framväxten av kunskapsintensiva företag genom att utveckla nödvändiga kunskaper och färdigheter. Framväxten av sådana utbildningar har varit omfattande de senaste trettio åren. I dagsläget investeras närmare 500 miljoner dollar enbart på professorer i entreprenörskap.³¹

En förklaring till detta kan vara att den amerikanska universitetsvärlden kännetecknas av decentralisering, mångfald och stark konkurrens med andra lärosäten om forskningsanslag samt om de bästa studenterna, doktoranderna och professorerna. Decentraliseringen innebär att universiteten präglas av stor självständighet, vilket leder till olika profiler och ambitionsnivåer. Konkurrensen innebär bl.a. att universitetet har drivkraften att vara först med att utveckla efterfrågade utbildningar av hög kvalitet, men även att utveckla en lyhörddhet inför samhällets behov.³²

De entreprenörsinriktade universiteten tenderar att vara privata institutioner som är lyhörda inför kraven från externa finansiärer.³³ Tillgången till privata donationer från universitetens tidigare studenter, alumni, anses också vara en förklaring till expansionen av entreprenörsutbildningar vid amerikanska universitet. Till sist är naturligtvis det generellt positiva klimatet för

²⁹ Se t.ex. Charney, A & Libecap, G D, (2002), "Impact of Entrepreneurship Education", *Kauffman Center for Entrepreneurial Leadership*.

³⁰ OECD (2005a), *Micro-policies for growth and productivity: Final report*.

³¹ Karlsson, M, "Commercialization of Research Results in the United States", ITPS-rapport A 2004:007.

³² Henrekson, M & Rosenberg, N (2000), *Akademiskt entreprenörskap*, SNS Förlag.

³³ Sörlin, S & Törnqvist, G (2000), *Kunskap för välstånd*", SNS Förlag.

Fel! Okänt namn på

företagande, där entreprenörer ses som förebilder, en positivt bidragande faktor.³⁴

I t.ex. Storbritannien förekommer också entreprenörsutbildningar inom den högre utbildningen. Initiativ har bl.a. skett från statligt håll genom en långsiktig innovationsstrategisk politik. Bland annat lanserades för sju år sedan Science Enterprise Challenge (SEC) i syfte att stärka akademins samverkan med samhället och öka tekniköverföringen till näringslivet. Det skulle sända signalen att kommersialisering av forskningsresultat är en viktig del av det akademiska livet.³⁵ Genom SEC har ett antal särskilda centrum, Science Enterprise Center, startats runtom i landet i anknäring till universiteten. Ett av dess uppdrag är att främja utbildning i företagande och entreprenörskap.

7.7.2 Insatser för att stimulera avancerade entreprenörsutbildningar i Sverige

I Sverige är högre utbildningar som syftar till att stimulera entreprenörskap en ny företeelse. I utvärderingar av högskolans samverkansuppdrag och av förekomsten av entreprenörskapsutbildningar konstateras att enstaka kurser finns vid flera lärosäten, men att de sällan ges med praktisk inriktning eller som en integrerad del i hela utbildningsprogram. Upplägget i kurserna syftar som regel till att utbilda i entreprenörskap, snarare än att utveckla entreprenörer. Det sker sällan aktiv samverkan med näringslivet, t.ex. genom att studier varvas med effektiv praktik, eller genom att entreprenörer deltar i undervisningen. Undervisning sker ofta i traditionell akademisk form snarare än projektbaserat.³⁶ Enligt Riksrevisionens utvärdering av lärosätenas arbete med att kommersialisera forskningsresultat, är forskarutbildningarna inte anpassade för att sprida grundläggande kunskap om möjligheterna för kommersialisering.³⁷

Sedan några år tillbaka finns vid Chalmers School of Entrepreneurship en mer avancerad entreprenörsutbildning. Där har ett särskilt mastersprogram utvecklats, som syftar till att utveckla entreprenörer och att kommersialisera forskningsresultat. Utbildningen sker i nära samverkan med näringslivet och är förlagd till inkubatormiljö. Sedan starten 1997 har ca fyra kunskapsintensiva företag per år startats under utbildningens tid genom användning av resultat producerade vid svenska lärosäten. Det totala antalet anställda i dessa företag är i dag ca 150 stycken. De examinerade studenterna startar också i hög utsträckning nya företag efter utbildningen.³⁸

³⁴ Henrekson, M och Rosenberg, N (2000), *Akademiskt entreprenörskap*, SNS Förlag.

³⁵ *Svenskt Näringsliv* (2002), "Att skapa värde ur akademisk forskning".

³⁶ Höskoleverket (2004), "Högskolan Samverkar", *Höskoleverkets rapportserie 2004:38R*. Nordic Innovation Centre (2005), *Entrepreneurial learning & academic spin-offs*, Report from the Nordic Innovation Centre's Forum for Innovation Policies.

³⁷ Riksrevisionen (2005), *Tillväxt genom samverkan?*, RIR 2005:2.

³⁸ Chalmers School of Entrepreneurship (2005), Progress Report July 04–June 05, CSE.

Fel! Okänt namn på

Utmärkande drag för Chalmers är att det drivs i stiftelseform och att det sedan lång tid tillbaka funnits en grundläggande positiv inställning till samverkan med näringslivet vid högskolan.³⁹

Moderaterna anser att det är viktigt att ge lärosätena förutsättningar att arbeta med samverkansuppgiften på ett sätt som låter den kunskap som producerats komma fler till del och stärka välfärden genom tillväxt av fler kunskapsintensiva, snabbväxande företag och jobb. Som ett led i detta vill vi stimulera högskolor och universitet att skapa avancerade utbildningar som syftar till att utveckla entreprenörer och förmåga att omhänderta forskningsresultat och innovationer vid svenska lärosäten på ett sätt som kommer samhället till del.

Vi föreslår att högskolorna och universiteten ges rätt till vinsterna i de holdingbolag som har till uppgift att stödja lärosätena i att samverka med näringslivet och nyttiggöra forskningsresultat. Dessa medel bör användas till att bilda stiftelser vars ändamål är att främja den aktuella högskolans utbildning och forskning.⁴⁰ Det stärker lärosätenas drivkrafter för samverkansuppgiften generellt och kan därigenom bidra till att stimulera fram entreprenörsutbildningar av hög kvalitet vid det egna lärosätet eller i samverkan med andra. Del av de medel som används för att stärka lärosätets utbildning bör också direkt göras tillgänglig för avancerade entreprenörsutbildningar, på masters- eller forskarutbildningsnivå, som tydligt syftar till att utveckla entreprenörer och att kommersialisera forskningsresultat. Det skall kunna användas t.ex. till finansiering av adjungerade professorer eller andra tjänster som medför att näringslivet i ökad utsträckning än vad som sker i dag skall delta i utbildningens genomförande och utformning. Utvärdering av resultaten, i form av antal startade företag, grad av forskningsintensitet, omsättning, livslängd, antal anställda m.m., bör ske och genomföras exempelvis av Vinnova. Ytterligare förslag som avser holdingbolag och lärosätenas ekonomiska förutsättningar för att lyckas med samverkansuppdraget presenteras i avsnitt 7.11.

7.7.3 Entreprenörskap i hela utbildningssystemet

Allians för Sverige vill att entreprenörsperspektivet blir en viktig del av utbildningen på alla nivåer inom det svenska utbildningssystemet. Att skapa företagsamma och kreativa individer skall vara ett av skolans mål.

Olika insatser för att sprida kunskaper om entreprenörskap och företagande bland unga visar att det är möjligt att väcka intresset för företagande. Tio år efter att projektet "Ung företagsamhet" startades för att intressera gymnasiee-

³⁹ Lundqvist, M A & K L Williams, "Adding Licensing and Venture Creation to a University Mission of Open Exchange", papper A307 vid Triple Helix Conference 2005, Center for Intellectual Property Studies, Chalmers University of Technology.

⁴⁰ Förslaget att låta lärosätena ges förfoganderätt över holdingbolagens vinster har framförts tidigare bl.a. i VINNOVA (2003), *VINNOVA:s förslag till förbättrad kommersialisering och ökad avkastning i tillväxt på forskningsinvesteringar vid högskolor*, VINNOVA Policy VP 2003:1.

Fel! Okänt namn på

lever för företagande hade var femte deltagare ett eget företag med i genomsnitt sex anställda. Föreningen Snilleblixarna, som arbetar med grundskoleelever, är ett annat bra exempel. Allians för Sverige anser att denna typ av initiativ är nödvändig för att fler ungdomar skall se sig själva som företagare – och våga ta steget att starta ett företag.

Som en del i arbetet med att förändra attityder ingår skolan inte bara som ett instrument för att lära och fostra elever i entreprenörskap och företagande. Den har också en viktig roll att spela som en samhällsaktör som i nära samarbete med politik/myndigheter och näringsliv utvecklar innovationer, affärsidéer och företag. Genom samverkan mellan dessa tre ser vi möjligheter både genom att det de facto skapas nya företag och att attityderna till och kunskap om företagande förbättras. Allians för Sverige kommer därför att på alla politiska nivåer verka för att sådana samarbeten utvecklas.

Företag och attityder

Allians för Sverige föreslår att entreprenörsperspektiv förs in på alla nivåer inom det svenska utbildningssystemet. Det skall också vara ett av skolans mål att skapa företagsamma och kreativa individer.

Allians för Sverige föreslår att en delegation tillsätts för att bidra till att den etiska diskussionen om människosyn och värdegrund inom näringsliv och finansmarknad fortlever och utvecklas.

Allians för Sverige föreslår att en borgerlig regering inrättar ett globaliseringsråd direkt underställt regeringen med Finlands och Danmarks goda exempel som förebilder.

7.8 Förbättrad kapitalbildning och fungerande finansmarknad

Det är inte i första hand statens uppgift att förse företag med riskkapital. De finansiella marknaderna i Sverige fungerar i huvudsak väl. Sverige har en väl fungerande börs och en av de starkaste ”venture capital”-marknaderna inom OECD-området (OECD 2005a). Statens främsta roll är att skapa stabila och goda förutsättningar för kapitalbildning och etablera spelreglerna på finans- och riskkapitalmarknaderna. Det förefaller emellertid vara så att andra länder, inte minst USA, Storbritannien och Kanada, under senare år har utnyttjat olika typer av kredit- och lånegarantier på ett sätt som underlättat en snabb ökning av antalet företag och antalet snabbväxande företag.

Flera av de förslag som Allians för Sverige lagt förbättrar förutsättningarna för den privata kapitalbildningen och tillgången på kapital för främst små och medelstora företag. Det gäller inte minst förslaget om ett jobbvdrag, som kommer att underlätta för löntagare att bygga upp ett eget kapital som t.ex. kan användas för att förverkliga en företagsidé. Förslaget om att avskaffa förmögenhetsskatten är också viktigt (se också avsnitt 7.13). Även Alliansens förslag om förbättrade skatteregler för fåmansbolag kommer att förbättra kapitalbildningen.

7.8.1 En uppgift för staten: underlätta finansiering för mindre företag, främst i tidiga skeden

Även om vi menar att en väl fungerande privat kapitalbildning och väl fungerande kapitalmarknader är det viktigaste för kapitalförsörjningen i näringslivet kan det finnas en roll för staten att spela när det handlar om investeringar i tidiga skeden. Det finns argument för att t.ex. en statlig lånegaranti för lån till vissa framför allt mindre företag med begränsad tillgång till säkerheter och utan en lång kredithistoria kan förbättra effektiviteten i ekonomin även då kreditmarknaden i övrigt fungerar väl.⁴¹

Ett problem med statliga insatser som försöker rätta till detta problem är att det är svårt att ge statliga subventioner på ett sådant sätt att man uppnår största möjliga samhällsnytta med så liten insats av skattepengar som möjligt. Statliga institutioner är i allmänhet dåligt utrustade för att bedöma vilka projekt som bör ges lån. En väg runt detta problem är att utnyttja professionella intermediärer, t.ex. genom att staten inte själv svarar för kreditprövning och långivningen, utan ger en garanti för en del av ett lån som ges av en kommersiell finansiell institution. Denna typ av lånegarantier, med olika utformning, finns i ett flertal länder. Systemet har funnits längst i USA, där det infördes redan på 1950-talet. I USA, Kanada och Nederländerna ligger huvudansvaret för kreditprövningen på bankerna. Eftersom staten endast garanterar en del av ett banklån, bär banken fortfarande en kreditrisk och har därigenom incitament att göra en seriös kreditprövning. Fördelen med detta är att det statliga organ som hanterar kreditgarantierna endast i begränsad omfattning måste göra en egen bedömning om i vilken utsträckning låntagaren bör beviljas en garanti – man kan helt enkelt lita på bankens bedömning.

Även om förvånansvärt få systematiska analyser av effekterna av lånegarantisystem genomförts finns visst stöd för att denna typ av insatser kan ge goda resultat (se t.ex. Storey 2003 och Audretsch 2002b). En studie av det kanadensiska lånegarantisystemet visar att sysselsättningseffekter uppnåtts till en låg kostnad. Garantikostnaderna (huvudsakligen kostnader för att infria garantier vid insolvens) utslagna på de ytterligare arbeten som skapas pekar

⁴¹ Det går att visa att det, under vissa omständigheter, inte finns en ränta som är sådan att efterfrågan och utbudet av krediter till företag som inte kan ställa egna säkerheter balanserar. Detta beror i sin tur på att räntan kan förväntas påverka dels vilka företag som ansöker om krediter, dels hur riskfyllda strategier de företag som beviljas krediter väljer. Det går att visa att högre ränta leder till att den genomsnittliga kreditrisken som långivarna utsätts för stiger. Detta skulle i sin tur kräva att långivarna ytterligare höjer räntan. Jämvikten i frånvaro av statliga ingrepp innefattar då i allmänhet en kreditransonering, dvs. att långivarna inte ger lån till alla som är villiga att låna till gällande ränta. Om staten utfärdar lånegarantier minskar långivarnas riskexponering, oavsett den faktiska risknivån, vilket gör att de kan ta en lägre ränta. Detta leder i sin tur till att den genomsnittliga riskexponeringen sjunker, och i jämvikt kommer räntan att vara lägre och problemet med kreditransonering att mildras. Se Stieglitz, J & Weiss, A (1981), "Credit rationing in markets with imperfect information." *American Economic Review*, vol 71, nr 3 s. 393–410. Resultaten sammanfattas i Craig, B, Jackson, WE & Thomson, JB (2004), "Are SBA loan guarantees desirable?" Federal Reserve Bank of Cleveland.

Fel! Okänt namn på

på en bruttokostnad på under 1 000 kanadensiska dollar för små lån och mindre än 3 000 dollar för större lån. Genomsnittskostnaden var 2 000 dollar per nyskapat arbete, dvs. knappt 14 000 kronor. Om hänsyn även skulle tas till ökade skatteintäkter blir kostnaden än mindre. Sannolikt är budgeteffekten t.o.m. positiv. Under 1995 beräknas de 48 500 företag som erhöll garanterade lån ha skapat 66 000 fler jobb än de hade gjort i frånvaro av lånegarantisystemet.⁴² I USA hanteras huvuddelen av de federala lånegarantierna av SBA (Small Business Administration). För närvarande har SBA omkring 219 000 utestående lånegarantier till mindre företag, omfattande sammanlagt 45 miljarder dollar. SBA-garantier tycks ha en positiv effekt på löneutvecklingen på så vis att regioner där många företag fått garantier hade en något bättre löneutveckling (Craig, Jackson & Thomson 2005).

Mot denna bakgrund vill Alliansen införa ett statligt kreditgarantisystem för små och medelstora företag. Den exakta utformningen av ett sådant system måste utredas närmare, men det är lämpligt att utgå från beprövade system i andra länder. Några faktorer är centrala. Kreditgarantier täcker i allmänhet inte hela det lånade beloppet. Den andel av lån som staten garanterar påverkar hur många företag som kan komma i åtnjutande av systemet och hur stor statens kostnad på grund av nödlidande lån kan förväntas bli. I Nederländerna garanterar staten i allmänhet hälften av ett lån, i Kanada upp till 90 procent (tidigare 85 procent), i USA 75 procent och i Danmark 75 procent för lån upp till 2 miljoner danska kronor, och 50 procent för lån mellan 2 och 5 miljoner kronor. Gränsen för det belopp som kan garanteras av staten varierar också, från ca 1,7 miljoner kronor i Kanada (CAD 250 000) till nästan 10 miljoner kronor i Nederländerna (1 miljon euro). Olika regler tillämpas också för vilka typer av lån som kan garanteras. I det kanadensiska systemet omfattas endast lån till företag med en omsättning under 5 miljoner dollar (34 miljoner kronor) och endast lån som syftar till investeringar i mark, fastigheter, utrustning och vissa andra syften. Även i USA finns begränsningar för företagens storlek, i termer av omsättning eller antalet anställda, men det är olika för olika branscher. I Nederländerna beviljas lån till företag med upp till 100 anställda.

En lämplig inriktning för ett kreditgarantisystem är att tillämpa regler som liknar de danska, dvs. med garantier motsvarande maximalt 75 procent av lånesumman för lån upp till 2 miljoner kronor, och maximalt 50 procent för lån mellan 2 och 5 miljoner. För att minimera de administrativa kostnaderna bör staten inte göra en egen prövning av om garantier skall ges, utan tillämpa den modell som används bl.a. i Kanada, där den utlånande banken genomför prövningen. Systemet måste då förenas med ett villkor som gör att statens garanti inte infrias om banken förfarit ovarsamt. En ytterligare fördel med att systemet hanteras av kreditinstitutionerna är att förfarandet förenklas för den enskilde företagaren, som endast behöver ha kontakt med kreditgivaren. Kon-

⁴² Riding, AL & Haines, G (2001), "Loan guarantees: Costs of defaults and benefits to small firms" *Journal of Business Venturing*. 16:595–612.

takterna med den statliga institution som hanterar kreditgarantierna sköts av banken. Villkoren för vilka företag som kan komma i fråga för lånen bör inte vara restriktiva.⁴³

Ett system för kreditgarantier skulle ha särskilt stor betydelse i de regioner av landet där fastighetspriserna är låga och där följaktligen fastigheter har begränsad betydelse som säkerhet för lån. Erfarenheten visar också att kreditgarantier kan ha stor betydelse för att öka kvinnors företagande.⁴⁴ Detta kan bero på att kvinnor i större utsträckning än män tenderar att starta företag främst i tjänstebanscher där ett typiskt företag inte har tillgångar i form av maskiner eller lager som kan fungera som säkerhet för lån.

Statlig kreditgaranti

Allians för Sverige föreslår att ett statligt kreditgarantisystem införs för små och medelstora företag. Kreditprövningen skall utföras av den kreditgivande banken. Systemet skall förenas med villkor på den kreditgivande bankens prövning.
För ändamålet avsätts en ram om 0,1 miljarder kronor per år.

Det är svårt att bedöma den statsfinansiella kostnaden för ett kreditgarantisystem, eftersom dessa dels beror på en mängd parametrar avseende systemets utformning, dels kommer att påverkas av det allmänna ekonomiska läget. I en svag konjunktur sker fler konkurser och förlusterna i systemet blir större. Sannolikt blir dock kostnaderna begränsade. För det nederländska systemet, där staten under den senaste femårsperioden ställt ut garantier för i genomsnitt 360–380 miljoner euro, har kostnaden i statsbudgeten i genomsnitt varit 1,7 miljoner euro, trots att denna period karakteriserats av en svag utveckling för näringslivet och onormalt höga kreditförluster. Enligt uppgifter från "Industry Canada" är kreditförlusterna i det kanadensiska systemet mindre än 10 procent av det årliga garanterade beloppet, som är omkring CAD 1 miljard. Det faktum att man i Kanada garanterar ända upp till 90 procent av lånen torde dock ha betydelse för att kreditförlusterna blir mer betydande.

En rimlig bedömning är mot denna bakgrund att den direkta statsfinansiella kostnaden av ett kreditgarantisystem enligt vad som skisserats ovan understiger 100 miljoner kronor årligen.

Eftersom effekterna av ett kreditgarantisystem är osäkra måste det kontinuerligt utvärderas. En utvärdering måste analysera måluppfyllelse i termer av sysselsättnings- och produktivitetseffekter, liksom kostnader – främst

⁴³ Detta och följande stycken bygger på ITPS (2002), "Hur andra länder stödjer kapitalförsörjningen i små och medelstora företag", *ITPS-rapport A2002:003*, Riding & Haines (2001), Mogård, P & Kilsved, H (1999) "Garantier till småföretag i USA och Västeuropa" samt RUT-PM 2005:2500.

⁴⁴ Se t.ex. Audretsch 2002b, Du Reitz, A & Henrekson, M (2000), "Testing the Female Underperformance Hypothesis", *Small Business Economics*, vol 14 och Verheul, I & Thurik, R (2001), "Start-up Capital: Does Gender Matter", *Small Business Economics*, vol 16.

Fel! Okänt namn på

kreditförluster. På grundval av utvärdering och analys kan svagheter i systemet korrigeras.

Alliansen avser vidare att göra en grundlig översyn av dagens system för företagsstöd. Antalet stödformer och myndigheter minskas betydligt. I dag finns det mer än 140 olika stödformer för nya företag och en djungel av myndigheter som ofta konkurrerar med varandra om småföretagens gunst. Resultatet blir mycket svåröverskådligt för företagarna och dyrt för skattebetalarna. Sannolikt kommer ovan beskrivna kreditgarantier att kunna ersätta många av dagens mer specifikt inriktade företagsstöd.

7.9 Ökade resurser till forskning kring kvinnors företagande och affärsrådgivning för kvinnor

I Sverige driver färre kvinnor än män företag. Kvinnor äger mindre än en femtedel av landets företagskapital och kvinnor är i klar minoritet på ledande poster i alla branscher och i alla storlekar på företag. Kvinnor som företagare rymmer en stor potential. Fler kvinnor som startar och driver företag skulle ge Sverige en starkare ekonomisk utveckling. Det skulle även få andra positiva effekter. En sådan effekt är att fler kvinnor skapar och deltar i de informella nätverk från vilka styrelseledamöter, VD:ar och ordföranden rekryteras. Fler kvinnor i näringslivet bidrar till att de könsroller och normer som exkluderar kvinnor från inflytande och delaktighet i samhället bryts. Ökad jämställdhet är viktig för ökad konkurrenskraft och en starkare svensk ekonomi.

Affärsrådgivning

Allians för Sverige föreslår att stödet till affärsrådgivning för kvinnor ökas med 50 miljoner kronor.

Under 1990-talet satsade den borgerliga regeringen på ett stort program för kvinnors företagande. Det innehöll bl.a. särskilda kvinnolån, forskning kring kvinnors företagande, affärsrådgivning riktad till kvinnor och kvinnligt resurscentrum. Programmet har haft stor betydelse för framväxten av fler kvinnliga företagare. Ett liknande program bör initieras.

Forskning kring företagande

Allians för Sverige föreslår att forskningen kring kvinnors företagande ökas med 50 miljoner kronor.

7.10 Färre och bättre regler för ökad sysselsättning

Statliga regleringar medför kostnader, hur vällovligt syfte de än fyller. Dessa kostnader är av flera slag. Mest påtagligt är att administrativa kostnader upp-

kommer för företag och enskilda för att följa de krav som ställs. Enligt Nutek är de direkta administrativa regelkostnaderna för svenska företag mellan 60 och 70 miljarder kronor varje år.⁴⁵ I ekonomiska termer kan denna kostnad ses som en höjd produktionskostnad och leder därigenom till en kombination av lägre löner, högre konsumentpriser och lägre lönsamhet i företagen.

Den direkta administrativa kostnaden är dock förmodligen den minst viktiga delen av kostnaden för regelbördan. Flera forskare menar att den hårdare produktmarknadsregleringen är en viktig förklaring till att Europa haft lägre tillväxt än USA.⁴⁶ Strikta regler leder till lägre investeringsnivå, och därigenom sämre sysselsättningsutveckling, men även till lägre produktivitetstillväxt.⁴⁷

Det är framför allt regler som skapar inträdeshinder, dvs. som gör det svårt för nya företag att komma in på en viss marknad, som är skadliga. Inträdeshinder begränsar konkurrensen. På marknader där konkurrensen är svag begränsar företagen produktionen för att de därigenom skall kunna ta ut ett högre pris. Ökad konkurrens leder då till en högre produktionsnivå och högre sysselsättning. Hårdare konkurrens skapar också ökade drivkrafter för företagen att expandera produktionen, vilket har en positiv effekt på investeringsnivå och sysselsättningen.

Konkurrenshinder tenderar också att drabba små företag proportionellt hårdare. Det beror bl.a. på att det i många fall ställs samma administrativa krav på små och stora företag, eller att de åtminstone inte är proportionella mot företagets storlek. Inträdeshinder kan också skapa andra fördelar för större företag. Detta har varit tydligt inte minst på dagligvaruhandelns område, där i praktiken bara de stora aktörerna har kunnat hantera den betungande planprocessen.⁴⁸

Hindren mot mindre företag är allvarliga eftersom forskning, som framhållits, pekar på att mindre företag har stor betydelse för ekonomins funktionsätt.⁴⁹

Vi fokuserar alltså på avregleringar som sänker inträdesbarriärerna i olika branscher. Det innebär inte att vi anser att det regelförenklingsarbete som bedrivs, och som främst syftar till att sänka de administrativa kostnaderna för företagen, skulle vara oviktigt. Tvärtom har vi både inom ramen för vårt eget arbete och tillsammans med övriga partier i Allians för Sverige betonat att detta arbete måste bedrivas med större kraft. Det är beklagligt att regeringen inte tagit regelförenklingsarbetet på tillräckligt stort allvar.

⁴⁵ Nutek (2004), "En kartläggning av företagens administrativa börda", infonr 060-2004.

⁴⁶ Alesina A, Ardagna, S, Nicoletti G & Schiantarelli, F (2003), "Regulation and investment", *NBER Working Paper*, nr 9560.

⁴⁷ Ibid. samt Nickel, S J (1996), "Competition and corporate performance." *Journal of Political Economy*, vol 104, s. 724–746.

⁴⁸ För en intressant illustration, se Gerentz, S & Ottosson, J (1999) *Handel och köpmän i Stockholm under ett sekel*. Ekerlids Förlag.

⁴⁹ Se t.ex. Sutton, J (1997), "Gibrat's Legacy." *Journal of Economic Literature*, vol 35, eller Caves, R E (1998), "Industrial organization and new findings on the turnover and mobility of firms." *Journal of Economic Literature*, vol 36, s. 1947–1982.

Fel! Okänt namn på

F-skattsedel

Allians för Sverige föreslår att kravet på flera uppdragsgivare för att få använda F-skattsedel avskaffas omedelbart.

Alliansen har enats om att införa en ”grindvakt” mot en ökande regelbörda och har dessutom föreslagit förenklingar bl.a. genom att avskaffa revisionsplikten för små och medelstora företag. Alliansen avser att göra det lättare att få F-skattsedel. Det är viktigt att tillse att vidgade möjligheter inte missbrukas av arbetsgivare. Vi anser också att regeringen har en felaktig utgångspunkt, eftersom regelförenklaringsarbetet utgår ifrån att regelförenklingar endast skall genomföras på ett sådant sätt att det materiella innehållet i reglerna är oförändrat. Vi menar att grundregeln bör vara att om den samhällsekonomiska kostnaden för en regel är större än vad som kan motiveras utifrån reglernas syfte skall den avskaffas. Det är också viktigt att betona att höga administrativa kostnader i sig fungerar som inträdeshinder, eftersom kostnaderna för att driva företag höjs.

Minskat regelkrångel

Allians för Sverige föreslår ett moratorium för alla nya förslag som ökar regelbördan för företagen. Det gäller bl.a. förslaget om heltidslagen. Den första åtgärden blir att omedelbart stoppa dessa lagar innan de träder i kraft.

Upprätta en fullständig plan

Allians för Sverige föreslår att en fullständig plan om regelförenklingar genomförs. Ännu finns bara planer och mål för vissa regelområden. En alliansregering skall inom 100 dagar upprätta en fullständig plan för att minska den administrativa regelbördan för företag med minst 25 procent fram till 2010. Planen skall innehålla årliga mål och avstämningsdatum.

Undantag för mindre företag

Genomförandet av EU-direktiv innebär i många fall en ökad regelbörda. EU ger dock möjlighet för medlemsländer att undanta små och medelstora företag från vissa regler. En alliansregering bör upprätta en praxis att så ofta som möjligt utnyttja denna möjlighet till undantag.

Inrätta ett regelråd

Inrätta en oberoende instans utanför Regeringskansliet som under tiden fram till 2010 har i uppdrag att se till att nya lagar och regler så lite som möjligt ökar regelbördan för företagen. Denna instans skall ha samma ställning som Lagrådet. Avsikten är att alla propositioner, som berör företagen, skall ha granskats och godkänts av denna instans innan de läggs på riksdagens bord.

7.10.1 Öppna monopolbranscher

Det mest uppenbara område där regering och riksdag kan sänka inträdesbarriärerna för företag är de områden där det i dag finns lagstiftade konkurrensbegränsningar. Det gäller stora delar av vård-, omsorgs- och utbildningssektorerna. Allians för Sverige har redan en rad förslag på detta område. De olika

stopplagar som t.ex. förbjuder att akutsjukhus läggs ut på entreprenad eller att företag inom vårdsektorn drivs med vinst måste avskaffas. Det lagförslag som de fyra allianspartierna tillsammans med Miljöpartiet lagt till riksdagen om att införa etableringsfrihet för förskolor verkar i samma riktning. Alliansen har också föreslagit att stöd ges till personal som vill knoppa av verksamhet, t.ex. i form av rådgivning. Kommuner och landsting kan också underlätta för privata utförare genom förändringar av den offentliga upphandlingen, vilket behandlas utförligare nedan.

Vidare bör ett antal lagstiftade monopol upphöra. Det gäller apoteksmonopolet som infördes så sent som 1970. De folkhälsoskäl som anförs för att bevara apoteksmonopolet förefaller svaga, dels med tanke på att det finns utlämningsställen för läkemedel som saknar personal med farmaceutisk kunskap, dels mot bakgrund av att praktiskt taget alla andra länder har fungerande system för försäljning av läkemedel utan monopol. En rättsprocess pågår för att bedöma om det svenska monopolet är förenligt med EG-rätten, men vi ser inget skäl att avvakta denna process. Apoteksmonopolet skall avskaffas för att det är skadligt för både tillväxten och sysselsättningen, inte för att det eventuellt strider mot EG-rätten.

Ett avskaffat apoteksmonopol skulle öppna nya affärsmöjligheter för t.ex. dagligvaruhandeln, inte minst i glesbygd, och för företag inom hälsosektorn. I glesbygd krävs ofta stor bredd för att en dagligvaruhandel skall kunna bedrivas med lönsamhet. Möjligheter att sälja läkemedel kan därigenom vara vad som krävs för att en butik skall kunna drivas. Erfarenheten från andra länder som förändrat lagstiftningen på detta område är också uppmuntrande. I Norge har man exempelvis fått 30 procent fler apotek sedan omregleringen av läkemedelsmarknaden. I Danmark har priserna på receptfria läkemedel sjunkit med 5 till 10 procent.

Att upphäva apoteksmonopolet innebär i praktiken att lagen (1996:1152) om handel med läkemedel m.m. ändras på så sätt att det dels blir möjligt för alla som får tillstånd av Läkemedelsverket att sälja receptbelagda läkemedel, dels blir möjligt för alla som får tillstånd av Läkemedelsverket att sälja receptfria läkemedel. Reglerna kring licentiering måste vara utformade så att hög patientsäkerhet upprätthålls.

Ett upphävande av apoteksmonopolet bör åtföljas av att statens ägande av Apoteket AB avvecklas. Detta måste dock ske på ett sådant vis att god konkurrens upprätthålls. Ett statligt monopol får inte ersättas av ett privat monopol. Av särskild betydelse är att säkerställa att konkurrensen upprätthålls även i partihandelsledet.

Marknaden för spårbunden trafik har delvis avreglerats, men fortfarande har SJ AB ett lagstadgat monopol. Företaget beslutar självt på vilka sträckor konkurrens skall tillåtas. Vi vill att Järnvägsutredningens förslag (SOU 2003:104) i stora delar genomförs, framför allt vad avser avskaffande av SJ:s monopol. Förslagen innebär att persontrafik i konkurrens införs över hela det svenska järnvägsnätet. Det skall således inte råda något monopol vare sig i operatörs- eller i organisatörsledet. För den linjebundna persontrafiken bör denna organiseringsrätt dock regleras och kontrolleras genom ett tillståndsför-

Fel! Okänt namn på

farande. Utredningen presenterar också förslag som kan öka konkurrensen inom den spårbundna trafiken genom att omorganisera fordonsförsörjningen.

Regeringen har nyligen, i den trafikpolitiska propositionen (prop. 2005/06:160), föreslagit en försöksverksamhet med upphandling av persontrafik under högst tio år på det statliga järnvägsnätet i delar av Norrland. Relaterat till en verklig avreglering av marknaden är det av regeringen föreslagna provet alltför begränsat. Genom försökets snäva avgränsning skickar regeringen negativa signaler till andra delar av landet där intresse finns att få till stånd en upphandling av de trafikeringsrätter som i dag innehas av SJ. Vi förordar i stället klara och tydliga riktlinjer för en fortsatt avreglering av den svenska järnvägsmarknaden.

I stället för en försöksverksamhet med upphandling av persontrafik under högst tio år på det statliga järnvägsnätet i delar av Norrland borde en mer långtgående avreglering av järnvägstrafiken göras i hela landet. Vi föreslår att all interregional persontrafik på stomjärnvägarna öppnas för konkurrens mellan alla intresserade tågoperatörer.

Järnvägsutredningen presenterar också förslag om att öka konkurrensen på godstrafikmarknaden. Detta kan ske genom att TGOJ Trafik AB, som är ett helägt dotterbolag till statliga Green Cargo AB, avskiljs från moderbolaget. Det är också av stor vikt att en eventuell avveckling av det statliga ägandet av Green Cargo, för vilket det finns ett bemyndigande till regeringen, inte sker så att konkurrensen på denna marknad minskar. Såväl en avveckling av SJ:s legalmonopol som ett avskiljande av TGOJ från Green Cargo pekas av Konkurrensverket ut som viktiga åtgärder för att förbättra konkurrensen.⁵⁰

7.10.2 Särskilt konkurrensbegränsande lagområden

Att avskaffa direkta förbud mot konkurrens är måhända den mest uppenbara åtgärden för att öka konkurrensen i ekonomin, men minst lika viktigt är att se över lagstiftning som har en särskilt konkurrensbegränsande effekt. Vår bedömning är att plan- och bygglagen (PBL) och miljölagstiftningen är i behov av översyn.

Den nyligen avslutade utredningen av PBL-kommittén (SOU 2005:77) lägger en rad förslag, till förändringar i plan- och bygglagen. Vi delar vissa av kommitténs slutsatser, men menar att man inte tillräckligt lagt fokus på att förenkla regelverket och underlätta snabbare hantering. Inte heller har kommittén haft i uppdrag att föreslå förändringar som stärker äganderätten. Statens och kommunernas intressen har överordnats de enskilda medborgarnas och företagens intressen av att kunna använda sin mark på bästa sätt. Flera av kommitténs förslag bör dock genomföras. Det gäller bl.a. förslaget att göra de materiella bestämmelserna tydligare och mer överskådliga. Tydligare regler ökar rättssäkerheten och förenklar prövningsförfarandet. Vi välkomnar också en samordning av prövning enligt PBL och miljöbalken, samt att instansked-

⁵⁰ *Konkurrensen i Sverige 2004*. Konkurrensverkets rapportserie 2004:5.

Fel! Okänt namn på

jan vid överprövning enligt PBL kortas och att PBL-ärenden och miljöbalks-ärenden skall kunna samordnas vid överprövning. Även dessa förslag kan bidra till en snabbare och mer förutsägbar planprocess. Kommittén lägger också ett antal förslag om hur detaljplanen skall kunna göras mer översiktlig och flexibel.

PBL-kommitténs förslag är dock långt ifrån tillräckliga. Inte minst krävs ytterligare renodling av instansordningen för att förkorta överklagandeprocessen. Vi anser vidare att en skyldighet bör införas i PBL för kommuner att pröva frågor om planändringar inom viss tid och att initiativrätt i planfrågor bör införas för fastighetsägaren. Kretsen av sakägare som kan överklaga ett beslut bör också begränsas till dem som är direkt berörda. Staten bör ålägga landets kommuner att senast inom tre år införa en möjlighet att söka standardmässiga bygglov via Internet.

Plan- och bygglagen påverkar konkurrensen inom flera sektorer av ekonomin. Genom PBL kan en kommun hindra nya butiksetableringar och begränsa konkurrensen, bl.a. genom att reglera handelsändamålet i detaljplanen. Framför allt har etablering av nya lågpriskedjor hindrats. Vi vill avskaffa denna möjlighet. Det bör också tydligt anges att konkurrensaspekter skall vägas in i kommunens prövning av ett planärende.

För alla typer av företag kan en utdragen planprocess orsaka kostnader. Särskilt för små företag kan detta vara betungande. Det finns därför skäl att vidta åtgärder som kan bidra till snabbare hantering av planärenden. Självfallet påverkas byggbranschen i särskilt hög utsträckning av hur PBL fungerar. En snabbare planprocess torde vara en förutsättning för att mindre byggbolag skall ha en chans att konkurrera. Medan ett stort företag kan ha tillräckligt många projekt på gång samtidigt för att inte drabbas orimligt hårt om planprocessen fördröjs för ett av dessa, kan ett litet företag gå omkull om ett planerat bygge inte kommer i gång i tid.

Riksrevisionen har nyligen (2005/06:RRS7) pekat på brister vid Boverkets och länsstyrelsernas arbete med uppsikt respektive tillsyn av den fysiska planeringen. Förutom att dessa brister kan innebära att övergripande nationella intressen inte tillgodoses, så skapas en betydande osäkerhet. Revisionen pekar också på att antalet upphävda detaljplaner har ökat. Det är av stor vikt att revisionens kritik noga följs upp.

Vi har också föreslagit förändringar i reglerna kring strandskyddet som kan underlätta för företagare framför allt i glesbygd.

Flera av våra förslag angående ändringar av plan- och bygglagen har också framförts av Konkurrensverket.⁵¹

Miljölagstiftningen är ett av de områden som lägger tung administrativ börda på företagen. Enligt Nuteks bedömning är omkring en femtedel av

⁵¹ Se t.ex. Konkurrensverket (2004) *Konkurrensen i Sverige 2004, Konkurrensverkets rapportserie nr 2004:5.*

Fel! Okänt namn på

regelbördan hänförlig till miljölagstiftningen.⁵² Särskilt administrativt betygande förefaller reglerna kring avfall, återvinning och därmed relaterade frågor att vara. Det finns således ett behov av att förenkla miljölagstiftningen. Omfattande förändringar av miljöbalken, som förväntas lätta regelbördan, förbereds också.

Förenklingsarbetet måste dock drivas vidare. Inte minst är det viktigt att minska kostnaderna för miljökonsekvensbeskrivningar vid bergtäkt för att öka konkurrensen inom byggsektorn, en förändring som pekats ut som betydelsefull av Konkurrensverket (2004). Verket menar också att lagstiftningen bör förändras att hänsyn till konkurrensaspekter skall vägas in vid tillståndsgivning. Miljöbalkskommittén (SOU 2005:59) föreslog att särbestämmelserna för prövning av täkttillstånd i miljöbalken skulle tas bort och ersättas av de allmänna hänsynsregler som gäller för övrig miljöstörande verksamhet. En sådan förändring skulle dock, enligt vår mening, kräva att hänsynsreglerna förändras bl.a. för att inkludera hänsyn till den biologiska mångfalden. En sådan förändring bör dock utredas skyndsamt, eftersom det skulle kunna förenkla tillståndsprocessen vid täktverksamhet, och sänka kostnaderna.

I likhet med Miljöbalkskommittén vill vi också införa en tidsgräns från inlämnande av tillståndsansökan till länsstyrelsen till beslut på sex veckor. Kommittén föreslår också att länsstyrelserna på förhand skall lämna besked om miljökonsekvensbeskrivningens inriktning och omfattning för verksamheter och åtgärder som kan antas medföra betydande miljöpåverkan. En sådan förändring skulle skapa ökad förutsägbarhet, minska kostnaderna och snabba på tillståndsprocessen.

7.10.3 Bättre offentlig upphandling

Den offentliga sektorn köper varje år varor och tjänster från företag för mellan 300 och 400 miljarder kronor.⁵³ Hur offentlig upphandling sker har därför betydelse för konkurrenssituationen på många marknader. Det gäller särskilt på de områden där den offentliga sektorn är den dominerande eller åtminstone en mycket stor köpare, såsom vård- och omsorgssektorn och byggsektorn.

Konkurrensverket har presenterat flera förslag för hur offentlig upphandling skall kunna förändras så att en god konkurrens uppmuntras (Konkurrensverket 2004). En rapport från ITPS, som jämför offentlig upphandling i EU och USA, pekar också på förbättringsmöjligheter.⁵⁴ En sådan åtgärd vore att ge leverantörer möjlighet att lämna anbud på en eller flera delar i en beställning. På så vis underlättas för mindre företag, som kanske har begränsad kapacitet att hantera en stor leverans, att delta i en upphandling. Av samma

⁵² Nutek (2004), "En kartläggning av företagens administrativa börda", infor 060-2004.

⁵³ Konkurrensverket, <http://www.konkurrensverket.se/konkurrens/upphandling.shtm>.

⁵⁴ Tervahauta, P & Zackrisson M (2004), "Offentlig upphandling i EU och USA", *ITPS-rapport*, nr A2004:027.

skäl kan det vara lämpligt att sprida upphandlingstillfällena på ett politikområde över en längre tidsperiod.

Det finns också skäl att vara försiktig med statlig och kommunal inköps-samordning. Genom att samordna inköp kan eventuellt kortsiktiga vinster realiseras, i form av lägre priser, men effekterna på konkurrensen kan bli negativa, vilket på längre sikt kan leda till högre kostnader. Upphandlande enheter bör också tillhandahålla ”one-stop-shops” som kan bistå mindre företag med information om upphandlingar. Att erbjuda anbudsgivare att hyra viss kostnadskrävande utrustning kan också öppna för fler företag att lämna anbud. Detta kan vara särskilt viktigt då en verksamhet som tidigare drivits i egen regi konkurrensupphandlas.

Ett problem som kan vara särskilt kännbart för mindre företag är avbrutna upphandlingar. Vi anser att en bestämmelse bör föras in i lagen om offentlig upphandling, som ger företag rätt till ersättning för rimliga nedlagda kostnader vid avbruten upphandling. Insatser måste också göras för att minska antalet otillåtna direktupphandlingar. Konkurrensverket måste ges resurser, befogenhet och sanktionsmöjligheter för att komma till rätta med detta problem.

Upphandlingsutredningen 2004 (SOU 2006:28) har också lagt förslag om hur den offentliga upphandlingen kan förbättras. Vi välkomnar förslagen om att möjliggöra konkurrenspräglad dialog, dynamiska inköpssystem och elektronisk auktion. Vi ställer oss däremot avvisande till att upphandlande enheter ges möjlighet att ställa olika krav som inte har med upphandlingen att göra. Det är förvisso viktigt att höga miljökrav och sociala krav ställs på alla företag, men detta regleras genom lagar, förordningar och kollektivavtal, och bör inte blandas samman med upphandlingsprocessen. Utredningen föreslår också att bestämmelser införs om inköpscentraler, som skulle kunna samordna flera upphandlande enheters inköp. Innan en sådan bestämmelse eventuellt införs måste konsekvenserna för mindre företag och för konkurrensen noga analyseras.

Vi vill också att en genomgång görs av alla statliga myndigheter som har en mer betydande upphandling för att säkerställa att upphandlingen sker så att små och medelstora företag inte diskrimineras, eller att upphandlingen på annat vis genomförs så att det har negativa effekter för konkurrensen.

7.10.4 Staten måste bli en bättre ägare

Staten är, som bl.a. Regelutredningen (SOU 2005:4) påpekar, Sveriges största företagsägare. En viktig komponent i vår politik är att vitalisera de företag som i dag ägs och styrs av staten. En stark ägare är centralt för att företag skall utvecklas och växa. En svag ägare riskerar att undergräva utvecklingskraften. Vi anser att staten i de flesta fall inte är en ägare som ger företag bästa tänkbara möjligheter.

Det kan finnas företag som det är nödvändigt att staten har ett inflytande över också i fortsättningen. Tillsammans med övriga partier i Alliansen gör vi bedömningen att staten bör kvarstå som ägare av Vattenfall, LKAB och Sveaskog. Det finns inte skäl att sälja företag som utvecklas bättre med staten som ägare eller där marknadsförhållandena är sådana att en utförsäljning

Fel! Okänt namn på

skulle försämra konkurrensen eller motverka en god sysselsättningsutveckling. Ett fortsatt statligt ägande kan vara motiverat om det föreligger särskilda nationella intressen eller samhällsuppdrag som svårigen kan hanteras utan ett statligt inflytande.

Erfarenheten från Sverige och andra länder är att sysselsättningen stiger snabbast inom branscher som genomgår en förändringsprocess. En avreglering av en bransch eller en privatisering av statliga företag kan frigöra kreativitet och konkurrens som kan bidra till en snabb sysselsättningstillväxt. Under senare år har avregleringar och privatiseringar av telekommunikationsbranschen, medieföretag och den finansiella sektorn bidragit till ett bättre företagsklimat.⁵⁵

Regeringen har valt att låsa fast nyckelföretag i en byråkratisk struktur som hotar utvecklingspotentialen och därmed sysselsättningen på nyckelområden. Det är viktigt att öppna en framtidsmöjlighet för dessa företag. Företag som verkar på fullt kommersiella marknader fungerar i de flesta fall bättre med privata ägare. De kanske tydligaste exemplen på företag som skulle fungera bättre med ett mer professionellt ägande är Telia Sonera, Nordea, OMX, SAS, SBAB, Vasakronan och Vin & Sprit. Privatiseringar har, enligt en bred forskningslitteratur, varit gynnsamma för de företag som har sålts. Effektiviteten har ökat, lönsamheten förbättrats och investeringarna har ökat. Vår bedömning är att privatiseringar också bidrar till en starkare sysselsättningsutveckling i de bolag och branscher som berörs, och till bättre konkurrens.

Privatiseringar

Allians för Sverige anser att det statliga ägandet bör minskas. På sikt bör staten kvarstå som ägare endast då tungt vägande skäl talar för detta.

Allians för Sverige föreslår att en genomgång genomförs över alla företag med statligt ägande där argumenten för och emot ett fortsatt statligt ägarengagemang vägs mot varandra. Det statliga ägandet skall kvarstå om viktiga samhällsintressen talar för detta.

Företag som Nordea, Telia Sonera, OMX, Vasakronan samt Vin och Sprit verkar fullt ut på kommersiella marknader med fungerande konkurrens.

Försäljning av statliga företag måste ske med stor omsorg om skattebetalarnas pengar. Vår bedömning är att en försäljningsvolym motsvarande 35 miljarder kronor utöver regeringens förslag 2007 kan vara en rimlig målsättning. Intäkterna skall användas till att minska statsskulden. Budgeteffekten av detta består dels av en minskning av statens räntekostnader till följd av en minskning av statsskulden, dels av minskade utdelningsintäkter från de statliga företagen.

⁵⁵ Se t.ex. Bortolotti, B, Diniscalco, D & Fantini, M (2000), "Privatisations and institutions: A cross country analysis", *CESifo Working paper Series, nr 375* och Megginson, W L & Netter, J M (1998) "From State to Market: A Survey of Empirical Studies on Privatization", *Presentation för Global Equity Market, SBF Bourse de Paris och New York Stock Exchange*.

Förslagen innebär sammantaget en förbättring av det finansiella sparandet med 0,7 miljarder kronor 2007.

Samtidigt kommer staten, även om Alliansens politik för en minskning av det statliga ägandet genomförs, att även fortsättningsvis vara en betydande ägare. Det är därför viktigt att staten blir mer professionell i sin ägarroll. Alliansen har lagt flera förslag som verkar i denna riktning. Bland annat bör tydliga riktlinjer utarbetas för det statliga ägandet, där målen för och skälen till det statliga ägandet i respektive företag anges, liksom övergripande mål för det statliga ägandet. För företag med särskilda samhällsintressen utarbetas en särskild policy som beskriver hur måluppfyllelsen skall utvärderas. Öppenheten och möjligheten till ansvarsutkrävande måste också bli bättre, bl.a. genom att införa tydligare regler för dokumentation av ägarstyrningen. Slutligen bör Konkurrensverket få i uppdrag att kontrollera att statliga företagen inte snedvrider konkurrensen. I huvudsak överensstämmer dessa förslag med Regelutredningens (SOU 2005:4) förslag.

7.11 Stärk Sveriges forsknings- och innovationsklimat

Sverige har, tack vare betydande investeringar från näringslivets sida, under lång tid haft stora satsningar på forskning och utveckling (FoU) i förhållande till andra länder. Forskningen är på många områden stark, i termer av patent och publiceringar i vetenskapliga tidskrifter, i relation till befolkningsstorleken. Ett skäl för det senare är att Sverige i högre grad än många andra länder har prioriterat universitetsforskning och i mindre utsträckning institutsforskning. I termer av referenser i vetenskaplig litteratur håller kvaliteten på forskningen hög nivå, men trenden är fallande. Mellan perioderna 1992–1996 och 1997–2001 föll Sverige från tredje till sjätte plats. Störst var fallet inom teknologisk forskning.⁵⁶

Volymmässigt har alltså de totala svenska investeringarna i FoU varit höga och forskningen inom bl.a. områden som teknologi, medicin och naturvetenskap har hållit hög kvalitet. Samtidigt har utdelningen för samhället, i form av fler produkter, tjänster och nya arbetstillfällen i högteknologiska branscher, varit svag.⁵⁷ Den sammantagna bilden är att kommersialisering av forskning bidrar mindre till tillväxten i Sverige än i många jämförbara länder.⁵⁸ OECD har konstaterat att innovationsgraden är låg i svensk industri, dvs. en liten

⁵⁶ OECD (2005c), *Innovation Policy and Performance a Cross-Country Analysis: Sweden*, s. 188–210.

⁵⁷ Henrekson, M & Rosenberg, N (2000), *Akademiskt entreprenörskap*, SNS Förlag.

⁵⁸ Andersson, T & Möller, C (2004), *Från forskning till nya affärer och företag*, IKED.

Fel! Okänt namn på

andel av omsättningen genereras av produkter som är nya på marknaden (OECD 2005c).

För att åstadkomma ett starkt innovationsklimat, som förmår att ta till vara den potential som finns för fler kunskapsintensiva, snabbväxande företag och de kvalificerade jobb som följer av dessa, krävs att drivkrafterna för nyttiggörande av forskningsresultat stärks både hos den enskilde forskaren och hos lärosätena. Vid sidan av ett allmänt förbättrat entreprenörskap i samhället krävs också en politik som gör det attraktivt att investera i forskning och för FoU-intensiva företag att låta förlägga, eller expandera, sin verksamhet i Sverige. Därtill kommer vikten att genom avancerade entreprenörutbildningar långsiktigt uppmuntra ett mer entreprenöriellt klimat vid universiteten, och därigenom stärka det innovativa klimatet. Det senare har beskrivits i ett särskilt avsnitt.

Forskning kring företagande

Allians för Sverige föreslår att forskningen kring kvinnors företagande ökas med 50 miljoner kronor.
--

7.11.1 Individens drivkrafter: bevara lärarundantaget

I Sverige har forskare vid högskolor och universitet hela äganderätten till sina forskningsresultat genom det s.k. lärarundantaget. Åsikterna huruvida detta är orsaken till att forskning vid svenska lärosäten i liten utsträckning kommer samhället till del går isär. Den senaste tiden har dock alltfler OECD-länder förändrat sin lagstiftning för äganderätten till forskningsresultaten, inspirerade av det sätt på vilket man har låtit reglera detta i USA, genom den s.k. Bayh–Dole-lagstiftningen. En motsvarande förändring i Sverige skulle innebära att lärarundantaget togs bort.

Lärarundantagets vara eller icke vara har diskuterats i flera år. Moderaterna anser att det är hög tid att avlägsna osäkerheten i universitetsvärlden om vad som skall komma att gälla. Vår bedömning är att fördelarna med att behålla lärarundantaget överväger och att det därför skall bevaras. Den svenska universitetsvärlden är, till skillnad från den amerikanska, mycket enhetlig och premierar forskare som når framgång i termer av vetenskaplig publicering. Framgångar i kommersiellt hänseende, t.ex. i form av antagna patent, utgör sällan grund för akademisk meritering. Det vore olyckligt om individens incitament att nyttiggöra forskningsresultat i en sådan situation minskade ytterligare. Dagens regler är också tydliga, till skillnad från vad som var fallet i USA innan man reformerade lagstiftningen till det s.k. Bayh–Dole-regelverket. Bevarande av lärarundantaget värnar också den grundläggande akademiska friheten. Det blir forskarens beslut huruvida han eller hon vill satsa på publicering eller patenteringsmöjligheter.

Inte minst viktigt är att det också finns möjligheter för dem som önskar att ingå annat avtal, där rättigheterna delas mellan lärosätet, forskaren och eventuella andra aktörer. Dessa avtalsmöjligheter utnyttjas också, men i varierande grad vid olika lärosäten. Om lärosätena inte har intresse av att få till stånd sådana avtal redan i dag, vad är det då som garanterar att lärosätena kommer

att öka sina insatser för att nyttiggöra forskningsresultat om lärarundantaget tas bort? Lärarundantaget framstår därmed inte som huvudproblemet utan snarare drivkrafterna för lärosätena att utnyttja dagens möjligheter. Hur dessa kan stärkas tar vi upp i närmast följande delavsnitt.

Kommersialisering och samarbete med näringslivet är inte akademiskt meriterande, som konstaterats, vilket minskar den enskilde forskarens vinning med sådan verksamhet. Ett sätt att åtgärda detta vore att ändra kraven för tjänstetillsättningar vid lärosätena, liksom man tidigare har gjort vad avser pedagogiska meriter. Vi anser dock att detta skulle vara en tveksam strategi. En sådan förändring måste ha legitimitet i den akademiska världen för att åstadkomma verklig effekt. I dag finns redan utrymme för lärosäten att premiera denna typ av meriter. Med tanke på detta är en förstärkning av lärosätenas drivkrafter för att samverka med näringslivet en bättre lösning. Kombinerat med stimulans för fler stiftelsedrivna lärosäten som ökar mångfalden och förändringar av resursfördelningssystemen som stimulerar ökad konkurrens om studenter och forskare kan på längre sikt en förändring i denna riktning åstadkommas underifrån.

Informationsplikt från forskarens sida kan behöva införas för att förbättra lärosätenas information om potentiella avtalsmöjligheter. Detta behöver dock föregås av att kapacitet först byggs upp så att det finns reella möjligheter för lärosätena att värdera och granska ett ökat antal forskningsresultat.

7.11.2 Lärosätenas drivkrafter

Ett flertal studier konstaterar att högskolornas och universitetens s.k. tredje uppgift, samverkansuppgiften, är otydligt formulerad. Behovet av att förtydliga uppdraget betonas också i Riksrevisionens granskning av hur regeringen och lärosätena skapat goda förutsättningar för en tillväxtfrämjande samverkan. Riksrevisionen kritiserar regeringen för att vara otydlig kring vad samverkansuppgiften innebär och kring vilka konkreta åtgärder som skall vidtas och prioriteras. De syften som ursprungligen angavs för att lagstifta om lärosätenas tredje uppgift – bl.a. nyttiggörandet av forskningsresultat – har aldrig omvandlats till mål som är möjliga att utvärdera och följa upp.⁵⁹

Vi anser att högskoleförordningen bör revideras, så att lärosätenas ansvar för att understödja kommersialiseringen av forskningsresultat framgår. Det behöver kombineras med krav i lärosätenas regleringsbrev på handlingsplaner och återrapportering. Därtill är det nödvändigt med regelbunden uppföljning och utvärdering av lärosätenas uppdrag.

7.11.2.1 Lärosätenas stödstrukturer

Lärosätenas policy och stödstrukturer för kommersialisering är centralt för möjligheterna att nyttiggöra forskningsresultat och omvandla dessa till inno-

⁵⁹ Riksrevisionen (2005), *Tillväxt genom samverkan?*, RIR 2005:2.

Fel! Okänt namn på

vationer, nyföretagande och tillväxt. Ett flertal studier konstaterar brister i detta avseende, beroende främst på otillräckliga resurser, oklara ansvarsförhållanden och frånvaro av entreprenöriellt klimat.⁶⁰

Verket för innovationssystem (Vinnova) har kartlagt tio av lärosätenas innovationssystem för att klargöra hur framgångsrika stödsystemen för kommersialisering är. I samtliga innovationssystem ingår holdingbolag och deras dotterbolag. Därutöver finns aktörer med olika roller – riskkapitalister, specialister på immaterialrätt och affärsrådgivare. Lärosätenas innovationssystem uppvisar stora skillnader och mycket varierande framgång, beroende bl.a. på under hur lång tid systemen har byggts upp och vilka forskningsämnen lärosätena fokuserar på.

Det konstateras i studien att lärosätena i varje system är centralt, och att det därför är problematiskt att universitetens och högskolornas ansvar för att bidra till ökad kommersialisering av forskningsresultat är oklart formulerat. För att förbättra kommersialiseringen av forskningsresultat i de olika regionerna behövs en förstärkning av resurser till främst holdingbolagen och universiteten.⁶¹ Riksrevisionen menar i sin granskning att den knappa tillgången på finansiella resurser hämmat utvecklingen av holdingbolagen.⁶² Lärosätenas bedömning i samband med 2005 års forskningspolitiska proposition var att behovet rör sig om ca 160 miljoner kronor, men regeringen har endast anslagit 60 miljoner kronor för de kommande åren.⁶³ Riksrevisionen m.fl. har också konstaterat problem med att lärosätena inte fått resurser knutna till sig för samverkansuppgiften.

Moderaternas bedömning är att det krävs en kraftig statlig satsning på lärosätenas stödstrukturer för att förbättra förutsättningarna för framgångsrik kommersialisering av forskningsresultat. Vi föreslår att 100 miljoner kronor per år tillförs de kommande tre åren för att stärka kommersialiseringens första fas. Medlen skall delas mellan holdingbolagen och lärosätena.

7.11.3 Frigör ökade resurser till forskning

Fria, självständiga akademier med goda basresurser för den långsiktiga grundforskningen och forskarutbildningen är avgörande för att lärosätenas två centrala uppgifter, utbildning och forskning av hög kvalitet, skall kunna klaras

⁶⁰ Se t.ex. Braunerhjelm (2005), "Regional specialization and universities; the new versus the old", *Working Paper Series in Economics and Innovation*, CESIS, de Neergaard, C (2004), "Bättre finansiering för kommersialisering av innovationer", Näringsdepartementet, Stockholm, VINNOVA (2003), *VINNOVA:s förslag till förbättrad kommersialisering och ökad avkastning i tillväxt på forskningsinvesteringar vid högskolor*, VINNOVA Policy VP 2003:1.

⁶¹ VINNOVA (2003), *VINNOVA:s förslag till förbättrad kommersialisering och ökad avkastning i tillväxt på forskningsinvesteringar vid högskolor*, VINNOVA Policy VP 2003:1.

⁶² Riksrevisionen (2005), *Tillväxt genom samverkan?*, RIR 2005:2.

⁶³ de Neergaard, C (2004), "Bättre finansiering för kommersialisering av innovationer", Näringsdepartementet.

och en god grund skapas för att få fram forskningsresultat som kan komma samhället till nytta. Även om Sverige i internationell jämförelse, som påpekats ovan, totalt sett har haft stora satsningar på forskning, har de statliga resurserna till lärosätenas forskning och forskarutbildning urholkats under senare år. Det beror bl.a. på att lärosätenas utökade ansvar för samverkansuppgiften, liksom expansionen av grund- och forskarutbildningen, inte har kompensrats. Allians för Sverige har i gemensamma motioner uppmärksammat detta och betonat vikten av att långsiktigt bygga upp de s.k. fakultetsanslagen så att den fria grundforskningen och kvaliteten i forskarutbildningen kan säkras. Som ett första steg har vi avsatt 900 miljoner kronor i ökade resurser de kommande tre åren. Över en femårsperiod föreslår vi en ökning med totalt 2 miljarder kronor.

Allians för Sverige har också föreslagit införandet av ett resursfördelnings-system som fördelar statliga forskningsanslag delvis beroende av kvalitativa mått, exempelvis hur framgångsrikt ett lärosäte är i att kommersialisera forskningsresultat. På så sätt kan de ekonomiska drivkrafterna för lärosätena för att långsiktigt stärka sin tillväxtfrämjande samverkan öka.

Moderaterna vill därutöver understryka vikten av att gällande regelverk ses över i syfte att rensa bort ineffektiviteter i systemet som förhindrar lärosäten från att fullt ut ta del av möjliga forskningsresurser. Ett exempel på detta är den statliga avgift på 8 procent av externa forskningsanslag, som lärosätena betalar i vad som tidigare kallades ”högskolemoms”. Denna avgift kan de facto medföra att forskare inte har råd att ta emot stora externa anslag, om den anslagsgivande institutionens regler inte tillåter pengarna att användas till annat än forskning. Så är exempelvis fallet med anslag från amerikanska National Institute for Health. Skall forskaren kunna ta emot stora sådana anslag krävs i praktiken att den institution vid vilken hon eller han verkar kan skrapa ihop de medel som krävs till den statliga avgiften från andra forskares anslag. År 2005 drog staten på detta sätt in närmare 400 miljoner kronor. Moderaterna anser att dessa medel skall komma lärosätenas forskning till del och föreslår att avgiften tas bort.

Högskoleverket har också konstaterat att lärosäten upplever problem genom att dagens regler för uppdragsforskning begränsar deras möjligheter att delta i EU:s forskningsprogram och ta till vara dess forskningsmedel, på grund av att den sekretess som krävs vid sådan samverkan inte är förenlig med kraven på offentlighet vid svenska lärosäten.^{64 65} Mot bakgrund av detta anser vi att införande av sekretessbestämmelser utformade för att underlätta för lärosätena att ta till vara forskningsmedel från EU-nivå och delta i EU-gemensamma forskningsprojekt bör införas.

För att stimulera bidrag till forskningsändamål från privatpersoner och företag är det viktigt att reglerna som avser avdragsrätten är tydliga. Inkomst-

⁶⁴ 8 kap. 9 § sekretesslagen.

⁶⁵ Högskoleverket (2006), ”Betänkandet Nyttiggörande av högskoleuppfindingar”, *Yttrande*, reg. nr 13-4949-05.

Fel! Okänt namn på

skattelagen behöver förtydligas, så att det klart framgår att avdragsrätt generellt föreligger för forskningsbidrag som lämnas till högskolor, universitet, akademier och andra vetenskapliga institutioner. Det är viktigt, eftersom Skatteverkets praxis på senare tid har förändrats på ett sätt som inte ursprungligen var lagstiftarens avsikt.

7.11.4 Skapa ett attraktivt investeringsklimat för FoU-intensiv industri

Från politikens sida behöver det sändas tydliga signaler vad gäller viljan att få företag med FoU-intensiv verksamhet och högkvalificerade jobb att stanna i Sverige och expandera sin verksamhet och att få nya FoU-intensiva företag att etablera sig här. Allt fler länder, exempelvis Storbritannien, Frankrike och Kanada, använder sig av sådana strategier.

Den s.k. expertskatten kan användas för att göra det mer attraktivt för framstående utländska forskare att verka vid ett företag eller lärosäte i Sverige. För att den skall få de effekter som var tänkt är det viktigt att reglerna görs mer förutsägbara och tydliga. Men det räcker inte med insatser riktade mot enbart den enskilde experten. Det behövs kompletterande regelförändringar som underlättar för hela expertens familj att komma till Sverige. Det handlar bl.a. om möjligheten för partnern att erhålla arbetstillstånd och för barnen att gå i skola. Vi vill därför låta se över det aktuella regelverket för att möjliggöra detta.

7.12 Egenföretagare och socialförsäkringar

Socialförsäkringarna har en viktig trygghetsfunktion. Man vet att man får ersättning för åtminstone en del av inkomstbortfallet vid sjukdom, arbetslöshet eller föräldraledighet. Socialförsäkringarna är dock framför allt utformade för anställda, eftersom det täcker inkomstbortfall i form av lön men inte i form av fasta kostnader.

Vid ett beslut att gå från att vara anställd till att bli företagare är det därför troligt att man väger in vilket skydd man får avstå ifrån som anställd och vilket skydd man kan få som egenföretagare och till vilken kostnad. Är t.ex. arbetslöshetsförsäkringen eller sjukförsäkringen väsentligt mer förmånlig för den som väljer att vara anställd än den som väljer att driva ett företag kommer det att bidra till att färre väljer att starta företag.

Ju mindre skillnader det är mellan skyddet för anställda och företagare, desto fler kommer att våga ta steget att bli företagare. Detta kan vara en central faktor när verksamheter, inte minst vård, skola och omsorg, som i dag domineras av den offentliga sektorn skall öppnas för entreprenörskap. Skälet till detta är att dessa branscher är kvinnodominerade. Samtidigt som ökad konkurrens skulle stimulera kvinnors företagande är kvinnor enligt forskningen mindre riskbenägna, vilket innebär att variationer i inkomster är mer välfärdssänkande för kvinnor än för män.

Trygghet för företagaren

Allians för Sverige föreslår att föräldrapenningen görs mer rättvis genom att beräkningen för tillfällig föräldrapenning beräknas på samma sätt som för en anställd. Kostnaden bedöms uppgå till 30 miljoner kronor.

Allians för Sverige föreslår att övergångsregler i sjukförsäkringen för alla företagare införs.

Allians för Sverige föreslår en återgång till den tidigare beräkningen av arbetslöshetsersättningen för företagare, vilket innebär att företagare får välja den bästa inkomsten under de tre senaste åren och basera summan på denna.

7.12.1 Socialförsäkringarna är anpassade efter anställda

Egenföretagarens inkomster skall täcka risk, klara företagets kostnader för driften och betala eventuella tilläggsförsäkringar och egen lön. Blir egenföretagaren sjuk faller intäkter bort som skall täcka både driften av företaget och inkomst av tjänst. Den sjukpenninggrundande inkomsten och därmed ersättningen i sjukförsäkringen beräknas dock enbart utifrån lönen. Eftersom många företagare tar ut en låg lön åtminstone under ett uppbyggnadsskede och ersättningen inte täcker driften av företaget har många egenföretagare inte råd att vara sjuka. Ungefär 75 procent av soloföretagarna tar inte ut en enda sjukdag under ett år.

Även om egenföretagare har tagit ut en hög lön är de inte nödvändigtvis berättigade till en hög ersättning från den offentliga sjukförsäkringen, eftersom det finns en regel som säger att egenföretagare som redovisat hög inkomst kan få sin SGI sänkt till den nivå som kan anses skälig för anställda.

7.12.2 Lägre egenavgift för egenföretagare

Trots att egenföretagare är sjukfrånvarande betydligt mer sällan än anställda betalar de i stort sett samma sociala avgifter som görs för anställda. År 2006 är arbetsgivaravgiften för anställda 32,28 procent, varav sjukförsäkringsavgiften 8,64 procent och för egenföretagare 30,71 procent respektive 9,61. Det gäller de egenföretagare som liksom anställda har en karenssdag innan ersättning börjar betalas ut. För egenföretagare gäller inte reglerna om två veckors sjuklön som betalas av arbetsgivaren. De får alltså sjukpenning från Försäkringskassan direkt efter karenssdagen, vilket är anledningen till den högre sjukförsäkringsavgiften för egenföretagare.

Egenföretagare kan dock till skillnad från anställda även välja att ha 3 eller 30 karenssdagar i sjukförsäkringen. Då är sjukförsäkringsavgiften 7,86 procent respektive 6,99 procent och egenavgiften i motsvarande grad lägre. En större självrisk medför med andra ord en viss sänkning av egenavgiften.

Beräkningen av premien för gruppen egenföretagare är dock inte försäkringsmässig. Inom sjukförsäkringen sker en omfördelning från egenföretagare till anställda.

Moderaterna anser att sjukförsäkringsavgiften i egenavgiften för företagare skall beräknas försäkringsmässigt.

Fel! Okänt namn på

Det skulle innebära en sänkning av egenavgiften med 0,68 procentenheter och medföra en nettokostnad för den offentliga sektorns finanser på 150 miljoner kronor.

7.13 Företagsbeskattningen

Valet att bli egenföretagare eller anställd påverkas bl.a. av avkastningen i de båda alternativen. För att några i samhället skall våga ta de risker som ett entreprenörskap innebär måste den förväntade avkastningen av företagande vara större än summan av kostnaderna förknippade med detta och lönen vid anställning. Då många företag går i konkurs betyder detta att de företag som överlever måste göra desto större vinst. Detta betyder i sin tur att samhället måste tillåta att vissa företagare blir förmögna, annars tappar man den mest centrala drivkraften till utveckling.

Utbudet av entreprenörer och därmed sysselsättningen påverkas av en rad olika faktorer, vilket beskrivits ovan. En slutsats blir därför att det är centralt att stimulera entreprenörskap, både ur ett sysselsättnings- och produktivitetsperspektiv och uppbyggnad av humankapital. Beskattningen av företagare och företag lyfts ofta fram som en viktig faktor för utbudet av entreprenörer.⁶⁶ Empiriskt är det emellertid svårt att entydigt belägga att beskattningen av företagare och företag varit en avgörande förklaringsfaktor till skillnader i entreprenörskap mellan olika länder (OECD, 2005a).

Vår tro är att skatterna är av central betydelse för entreprenörskap och sysselsättning. Skatter påverkar en rad olika omständigheter som är viktiga för företagare. Det handlar bl.a. om kostnader för inträde på marknader, marknadens storlek, lönsamhet och osäkerhet samt mängden kapital att återinvestera i verksamheten. Vad gäller lönsamhet, osäkerhet och möjligheter att återinvestera har detta sannolikt särskilt stora effekter för mindre företag utan samma möjligheter till olika typer av ”försäkringar” och resultatutjämnningar som större företag.

Vidare påverkas efterfrågan på arbetskraft av skatten på arbete. Även om det sker en betydande övervärling tillbaka på arbetstagarnas nettolön påverkar exempelvis arbetsgivaravgifternas storlek efterfrågan på arbetskraft.

För den enskilde individen kan valet av humankapitaluppbyggnad beskrivas som ett investeringsbeslut. I det fall den förväntade avkastningen på investeringen överskrider kostnaden genomförs investeringen, annars inte. Valet att utbilda sig och därmed bygga upp det egna och samhällets humankapital kommer således också att bero på skattesystemet.

Utöver effekter på mikroplanet kan skattesystemets utformning påverka den finansiella stabiliteten i ett land. I Sverige gynnar skattesystemet skuld-

⁶⁶ Audretsch (2002b), Henrekson, M & Sanandaji, T (2004), *Ägarbeskattning och företagande*, SNS Förlag, OECD (2005a), Henrekson, M (2006), ”Ett åtgärds paket för stärkt entreprenörskap i högskattestaten”, *Ekonomisk debatt*, årg 34, nr 2, s. 64–67.

uppbyggnad och skuldfinansiering av företagens balansräkningar. Detta skapar ett mer sårbart finansiellt system och kan i allvarliga situationer medföra stabilitetsproblem med mycket betydande samhällsekonomiska kostnader som följd.⁶⁷

För att stimulera människors vilja att ta ansvar och förkovra sig och därmed bygga upp sitt humankapital vill Alliansen och Moderaterna göra det mer lönsamt att arbeta och mer lönsamt att utbilda sig. Detta sker genom det kraftfulla jobbavdrag som beskrivs i kapitel 9 "Det måste löna sig bättre att arbeta". Alliansens ambition är dessutom att stärka utbildningspremien ytterligare genom att på sikt sänka den statliga inkomstskatten.⁶⁸

För att underlätta kapitalförsörjningen, minska skulduppbyggnaden och att höja avkastningen på svensk verksamhet vill Alliansen och Moderaterna avskaffa förmögenhetsskatten.

Förmögenhetsskatt

Allians för Sverige föreslår att förmögenhetsskatten avskaffas under nästa mandatperiod. Redan 2007 halveras skattesatsen från 1,5 procent till 0,75 procent. Skattebortfallet beräknas uppgå till 3,4 miljarder kronor 2007.

Beskattning av förmögenheter gör att förekomsten av s.k. affärsänglar, dvs. personer som med eget kapital finansierar entreprenörer, begränsas. Eftersom serieentreprenörer är av stor betydelse för sysselsättningen är det rimligt att tro att framgångsrika entreprenörer som är beredda att investera i nya företag kan spela en viktig samhällsekonomisk roll. Eftersom Sverige är ett land med komplexa och tunga regelsystem kan betydelsen av att kunna dra nytta av en erfaren entreprenör, som vet hur byråkratin skall hanteras, vara av stort värde för ett nystartat företag. Förmögenhetsskatten kan därmed utgöra ett hinder för högre sysselsättning.

Förmögenhetsskatten driver också kapital utomlands och riskerar på så vis att minska tillgången på riskvilligt kapital i Sverige. Bland de 25 EU-länderna är det bara två länder, Frankrike och Spanien, förutom Sverige som beskattar förmögenheter. Bara de senaste åren har Finland, Luxemburg, Irland och Nederländerna avskaffat förmögenhetsskatten. En försiktig beräkning pekar på att kapital motsvarande över 900 miljarder kronor förts ut ur Sverige för att undgå förmögenhetsbeskattningen. Om en bråkdel av detta kapital återkommer till landet skulle det ha stor betydelse för tillgången på riskkapital. Än viktigare är att utflödet hejdas. Att avskaffa förmögenhetsskatten är en central prioritering.

⁶⁷ Rogoff, K (1999), "International Institutions for Reducing Global Financial Instability", *Journal of Economic Perspectives*, vol 13 nr 4.

⁶⁸ För inkomstskatternas betydelse se t.ex. Gentry, W M & Hubbard, G (2004), "Success taxes, Entrepreneurial Entry and Innovation", *NBER Working Paper Series*, nr 10551.

Fel! Okänt namn på

För fåmansbolagen vill Alliansen genomföra betydande förändringar av de s.k. 3:12-reglerna, dvs. de skatteregler som tillämpas för ägare av fåmansbolag. Förändringen skulle medföra dels betydande förenklingar för de allra flesta, dels en minskning av skattebelastningen.

Rättvis beskattning av fåmansbolagen

Allians för Sverige föreslår att det krångliga regelverket (3:12) för fåmansbolagen ändras så att det inte missgynnar eget företagande. Löneuttagskravet sänks till 10 inkomstbasbelopp per år (430 000 kronor). Kapitalskattesatsen på kapitalvinst vad avser kvalificerade andelar över sparutdelningsutrymme återställs. Schablonbeloppet för skattesatsen 20 procent på utdelning höjs till 2 inkomstbasbelopp. Klyvningsräntan för enskilda näringsidkare höjs till samma nivå som för fåmansbolag.

Allians för Sverige anslår för detta 0,9 miljarder kronor 2007.

Små växande företag tenderar att i första hand utnyttja internt skapade medel vid en expansion. Först sedan denna möjlighet är uttömd söker man externt kapital. Många företagare är ovilliga att bjuda in externa investerare, som av naturliga skäl ofta även kräver inflytande i företaget. Även lånefinansiering är förknippat med problem, eftersom långgivaren ofta kräver personlig borgen från småföretagare, med de risker för privatekonomin som detta innebär. Det innebär att det är avgörande att skattesystemet inte hindrar små företag från att behålla vinstmedel i företaget och använda dessa för att finansiera investeringar och expansion. Inte minst den s.k. lex Uggla, enligt vilken kvarhållna vinstmedel i små företag förmögenhetsbeskattas hos ägaren, är därigenom skadlig för tillväxten.

Vid sidan av dessa skattelättnader lägger Allians för Sverige fram en serie skattesänkingsförslag för företagare. Exempelvis vill Alliansen införa riskkapitalavdrag, införa möjligheter att kunna skjuta upp vinstbeskattning i det fall vinsterna återinvesteras, jobbavdraget gäller även näringsinkomster samt sänka skatten på vissa tjänster i syfte att öppna nya marknader.

Uppskjuten reavinstbeskattning

Allians för Sverige föreslår att kapitalförsörjningen förbättras genom införande av en möjlighet till uppskjuten reavinstbeskattning för delägare i fåmansaktiebolag som säljer ett företag. Uppskov ges för reavinsterna upp till ett belopp av 5 miljoner kronor om vinsten investeras i ett nytt onoterat företag.

Den statsfinansiella kostnaden är bara tillfällig och beräknas till 0,5 miljarder kronor 2007.

Riskkapitalavdrag

Allians för Sverige föreslår att ett riskkapitalavdrag införs för att ytterligare stimulera framväxten av privat investeringskapital.

För ändamålet avsätts en ram om 0,1 miljarder kronor per år.

Jobbavdrag för näringsinkomster

Allians för Sverige föreslår att det vid den kommunala beskattningen införs ett förvärvsavdrag för näringsinkomster. Avdraget utformas på samma sätt som jobbavdraget för arbetsinkomster. Kostnaden för näringsinkomstreformen beräknas uppgå till 1,3 miljarder kronor 2007 och till 1,5 miljarder kronor för det andra steget.

Obeskattade reserver

Allians för Sverige föreslår att den räntebeläggning som införts för periodiseringsfonder utsträcks till att omfatta även andra obeskattade reserver. Ett fribelopp på 10 miljoner kronor införs. Sammantaget leder förslaget till en förstärkning av det finansiella sparandet på ca 1,9 miljarder kronor 2007.

7.14 En modern, effektiv och öppen förvaltning

7.14.1 Sverige tappar mark

På IT-området, liksom på andra områden, har Sverige tidigare intagit en framträdande roll, men är nu på väg att tappa i jämförelse med andra länder. I likhet med vad som gäller inom bl.a. forskningspolitiken har Sverige inte heller fått ut så mycket i termer av ökad tillväxt och sysselsättning av de satsningar som har gjorts.⁶⁹ Även om det har funnits ett initialt motstånd mot att anamma tekniken inom förvaltningen, sker mycket i Sverige i dag.⁷⁰ Regeringens oförmåga att samordna, utvärdera och uppmuntra införandet av ny teknik har emellertid lett till att Sverige halkat efter i undersökningar på området.⁷¹ Regeringens IT-politik har utsatts för stark kritik på framför allt tre punkter:⁷² Den första är att mångfalden av grupper och delegationer har inneburit att ansvaret för utvecklingen är otydligt fördelat. Regeringen har också varit oförmögen att sätta konkreta och tidsbestämda mål. Dessutom saknas metoder för uppföljning av satsningar inom e-förvaltningen. Det finns i dag ett antal områden som är i starkt behov av en modernisering och effektivise-

⁶⁹ Se OECD:s studie *Micropolicies for Growth and Productivity* (OECD 2005, s. 57).

⁷⁰ Statkontoret, *Att främja elektronisk handel*. 2004, Statskontoret.

⁷¹ Flera undersökningar stöder bilden av att Sverige tappar mark på e-förvaltningens område. I den senaste undersökningen på e-förvaltningens område – *Waseda University 2006 e-government ranking* – hamnar Sverige först på tolfte plats jämfört med föregående års undersökning där Sverige låg på femte plats. Sverige hamnar utanför tio-i-topp på alla de undersökta områdena utom tillgången till nät. *Global E-Government Report 2005* (Brown University 2005) placerar Sverige utanför topp 40.

⁷² ITPS har konstaterat att regeringen tycks ha saknat strategi för hur man skall lyckas nå sina IT-politiska mål. Se ITPS rapport A 2003:15. Riksrevisionen pekade på samma brister i sin rapport *Vem styr den elektroniska förvaltningen?*, RiR 2004:19. Även näringslivet har kritiserat regeringens oförmåga. Se exempelvis *Det försvinnande försprånget* (Stockholms Handelskammare 2004).

Fel! Okänt namn på

ring. Förutom grundläggande medborgartjänster, där många enskilda myndigheter själva gjort ett utmärkt arbete, gäller det särskilt elektronisk upphandling och fakturering samt vårdens informationssystem.

7.14.2 En e-förvaltning för framtiden

En förvaltning som drar nytta av modern teknik kan erbjuda bättre service, större flexibilitet och specialanpassade tjänster inom ramen för en bevarad integritet. I stället för en anonym och stelbent administrativ byråkrati skulle medborgare och företag kunna möta en förvaltning där individens profil och behov är väl kända. Med en effektiv e-förvaltning ökar också medborgarens och företagets insyn i det enskilda ärendets hantering, vilket stärker rättssäkerheten. En modern e-förvaltning öppnar också nya möjligheter till lärande och förståelse av den egna verksamheten, vilket borgar för en bättre utveckling av arbetsmetoderna i förvaltningen. Inte minst viktigt är att en väl utformad e-förvaltning öppnar möjligheter för företag att bygga tjänster i gränssnittet mellan förvaltning, medborgare och näringsliv. Förutom att detta skyndar på utvecklingen mot en effektivare förvaltning kan det också lägga grunden för en ny exportindustri.

7.14.3 Elektronisk upphandling för ökad effektivitet och konkurrens

Elektronisk upphandling har visat sig ge prissänkningar på 10–25 procent och dessutom minskat hanteringskostnaderna med 50 procent.⁷³ Genom elektronisk upphandling förbättras möjligheterna för bl.a. kombinatorisk upphandling, där leverantörer ges möjlighet att lämna anbud på en eller flera delar i en beställning.⁷⁴ Detta kan öppna helt nya möjligheter för små och medelstora företag, vilket är viktigt eftersom Sverige har ett lågt deltagande från små och medelstora företag i offentlig upphandling och bidrar till bristande konkurrens. Elektronisk upphandling ger också betydande möjligheter att stödja små och medelstora företag i arbetet med att ta fram anbud. I dag stupar många företag på formaliafel, vilket kan undvikas med särskilda stöd- och kontrolltekniker. Moderaterna anser att Upphandlingsutredningens (SOU 2006:28) förslag om s.k. dynamiska inköpssystem med elektroniska auktioner bör införas. Moderaterna anser också att alla myndigheter skall kunna ta emot elektroniska anbud senast den 1 juli 2007. En central databas för utannonsering av upphandlingar bör tas fram och privata företag uppmanas att bygga lösningar på denna infrastruktur.

⁷³ Tervahauta, P. och M. Zackrisson (2004), *Offentlig upphandling i EU och USA – hinder och möjligheter för små och medelstora företag*, ITPS-rapport, 2004. Brittiska erfarenheter är än mer positiva. Se *e-Procurement in action: A guide to e-Procurement for the public sector (OGC 2005) och Summary analysis of IEG5 results (ODPM December 2005)*.

⁷⁴ Tekniken för kombinatorisk upphandling finns redan och har testats med goda resultat i bl.a. upphandlingar vid Vägverket.

7.14.4 Utökad användning av elektronisk fakturering

I Danmark har införandet av elektronisk fakturering lett till uppskattade kostnadsbesparingar på 800 miljoner danska kronor för den danska staten och en minskad administrativ börda för företagen som värderas till 300–400 miljoner danska kronor.⁷⁵ Trots dessa möjligheter är omfattningen av elektronisk fakturering i Sverige än så länge blygsam. För att skynda på utvecklingen anser Moderaterna att det bör fastställas att alla myndigheter skall kunna hantera e-fakturering senast den 1 juli 2007. En central lösning bör införas för e-fakturering och möjligheter öppnas för att låta olika tjänsteleverantörer bygga egna tjänster på denna lösning för att även små och medelstora företag skall kunna använda e-fakturor.

7.14.5 IT i vården

Regeringen har inte bidragit till att Sverige skall utnyttja de möjligheter som den nya tekniken ger inom vården. För att arbetet skall kunna drivas vidare krävs en nationell standard för IT i vården. För detta avsätter Alliansen 50 miljoner kronor. För att patienterna skall hamna i centrum måste resurserna kunna följa patienterna när dessa väljer vårdgivare. För att det skall vara möjligt krävs i sin tur en modernisering av IT-systemen och nationella patientjournaler. För att utveckla vårdens ersättningssystem i denna riktning avsätter Alliansen 30 miljoner kronor.

7.14.6 Inför en nationell IT-strateg

Moderaterna vill att en nationell IT-strateg utses som får ansvaret för att samordna arbetet med e-förvaltningen i kommuner, landsting och stat.⁷⁶ Existerande grupper på området avskaffas. Den nationella IT-strategen skall bl.a. se till att en särskild korg med tjänster som skall erbjudas elektroniskt tas fram i samarbete med myndigheter och kommuner. IT-strategen skall också inrätta en central portal för offentliga e-tjänster efter det brittiska exemplet: direct.gov.uk. En annan uppgift är att organisera årligen återkommande utfrågningar av ansvariga generaldirektörer där resultaten utvärderas utifrån både medborgar- och näringslivsperspektiv.

7.14.7 Lyft fram informationssäkerheten som en egen fråga

Riksrevisionen har funnit betydande brister i hanteringen av informationssäkerheten på ett flertal myndigheter. I ljuset av den pågående diskussionen om Sveriges krisberedskap är det nödvändigt att förvaltningen uppfyller högt ställda krav på informationssäkerhet. Moderaterna anser att informationssä-

⁷⁵ Se <http://www.oes.dk/sw21121.asp>.

⁷⁶ Erfarenheter från bl.a. Storbritannien och USA tyder på att en central personlighet med ansvar och befogenheter att utvärdera och kritisera är bättre på att driva på utvecklingen än kommissioner, delegationer och strategigrupper.

Fel! Okänt namn på

kerhetsmål bör läggas fast för myndigheter. Den nationella IT-strategen får i uppdrag att följa upp och ansvara för att dessa mål uppnås.

7.15 Globaliseringsråd

Globalisering ställer Sverige inför stora utmaningar. Världshandeln har expanderat, som en följd av politiska förändringar, inte minst att tidigare slutna ekonomier i Östeuropa och i Asien öppnats, och till följd av att handelshinder reducerats. Att transportkostnaderna fallit kraftigt har drivit på denna utveckling. De finansiella marknaderna har både integrerats och expanderat kraftigt. Till detta kommer en teknisk utveckling, inte minst inom IT, som har lagt grundvalarna för ett globalt kunskapssamhälle.⁷⁷

Globaliseringens utmaningar kan inte mötas på ett enskilt område eller genom någon enskild åtgärd. Det handlar snarare om att skapa strategier för att möta en förändrad värld på politikområde efter politikområde.

Ett antal länder har därför valt att ta ett samlat grepp på globaliseringen. De har satt globalisering högt på agendan och inlett ett långsiktigt strategiarbete. Danmark har ett globaliseringsråd som leds av statsministern och arbetar med ett brett mandat. Rådet studerar de förändringar som utmanar Danmarks konkurrenskraft och målet är att stärka landets tillväxtkraft och säkerställa full sysselsättning. Rådet har just nu lagt sina första skarpa förslag. Finland har ett råd för policyutveckling inom teknik och innovation. Även här leder statsministern arbetet och i rådet deltar politiker och personer med erfarenheter från bl.a. näringsliv, fackföreningar, utbildningsväsende och forskarvärlden.

Vår och Alliansens bedömning är att det är nödvändigt att också Sverige inrättar ett globaliseringsråd. För att ge rådet möjligheter att arbeta fokuserat föreslår vi att rådet skall analysera nya förhållanden i världsekonomin som utmanar Sveriges konkurrenskraft och att ge förslag som kan förbättra Sveriges chanser att tävla i världen.

Globaliseringsråd

Allians för Sverige föreslår att en borgerlig regering inrättar ett globaliseringsråd direkt underställt regeringen med Finlands och Danmarks goda exempel som förebilder.

Rådet bör, precis som i Danmark och Finland, ledas av statsministern, och även andra ministrar som berörs av dessa frågor skall ingå. Därutöver skall finnas personer med kompetens och erfarenhet från näringsliv, fackföreningar, finansiella marknader, forskning och kultur.

⁷⁷ Se t.ex. Eklund, K & Borg, A (2000), "Ny ekonomi – nya finansmarknader", *Ekonomisk Debatt*, nr 6.

8 Enklare att anställa

Moderaternas ekonomiska strategi bygger på att sysselsättningen skall öka genom en kombination av åtgärder som ökar utbudet av arbetskraft och förbättrar arbetsmarknadens funktionssätt genom att göra det mer lönsamt att arbeta (kapitel 9 ”Det måste löna sig bättre att arbeta”) och åtgärder som gör att fler företag vill anställa och som gör det mer attraktivt att starta företag (som beskrivits i kapitel 7, ”Det måste bli mer attraktivt att starta och driva företag”). Genom en kombination av åtgärder som ökar utbudet, förbättrar arbetsmarknadens funktionssätt och förstärker företagens efterfrågan på arbetskraft skall en snabb ökning av sysselsättningen säkras. I de kommande avsnitten kommer vi att beskriva ett omfattande program för att säkerställa att det blir enklare att anställa.

8.1 Lägre trösklar för att anställa

Moderaternas politik inriktas på att sänka trösklarna på arbetsmarknaden för att få till stånd fler jobb. I dag är trösklarna in på arbetsmarknaden höga, särskilt för unga och invandrare. För den som länge varit arbetslös eller sjukskriven kan det också vara svårt att finna ett lämpligt arbete. Vår politik bygger på att arbetsgivarna skall ha råd och våga anställa fler och underlätta för dem som varit borta länge från arbetsmarknaden. Arbetsgivarna måste våga ge unga människor och nytillträdande invandrare en chans på arbetsmarknaden. Det handlar därför både om att få ned kostnaderna för att anställa och att hitta mer flexibla anställningsformer utan att undergräva anställningstryggheten.

Allians för Sverige har föreslagit nystartsjobb, att arbetsgivaravgifterna tas bort vid anställningar av sjukskrivna, långtidsarbetslösa eller förtidspensionerade under lika lång tid som personen varit utanför arbetsmarknaden. Alliansen föreslår också att en särskild skatterabatt skall ges till konsumenterna för inköp av hushållsnära tjänster. Alliansen går nu vidare och föreslår att arbetsgivaravgifterna bör avskaffas för tjänstejobb i hela landet. Sammantaget innebär alla dessa förslag att kostnaderna för att anställa kraftigt sänks, särskilt i den arbetskraftsintensiva servicesektorn.

Allians för Sverige har också föreslagit att företagens möjligheter att anställa på tidsbegränsade kontrakt skall utökas till att omfatta en längre tidsperiod än i dag. Anställningsformerna skall också förenklas och anställningsskyddet bli mer tydligt. Alliansen föreslår även att de särskilda arbetsrättsreglerna för äldre avskaffas och att arbetsgivaravgifterna sänks för äldre.

8.2 Arbetsgivaravgiftssänkningar

Många länder har prövat olika modeller för att sänka de generella arbetsgivaravgifterna. Omfattande utvärderingar ger emellertid vid handen att generella sänkningar av arbetsgivaravgiften inte är det mest effektiva sättet att öka sysselsättningen. En generell sänkning av arbetsgivaravgifterna kan ha en

Fel! Okänt namn på

liten effekt på sysselsättningen på kort sikt men påverkar inte arbetslösheten på längre sikt. En generell sänkning minskar därtill inte bara skatteuttaget på de anställningar som tillkommer, utan också för alla som redan är anställda och alla nyanställningar som skulle ha kommit till stånd utan en sänkning av avgifterna.⁷⁸

Invändningarna mot generella sänkningar av arbetsgivaravgifterna gäller inte nödvändigtvis mer selektiva sänkningar av arbetsgivaravgifterna. För att sänkta arbetsgivaravgifter skall få effekt på sysselsättning måste två omständigheter gälla. Till att börja med måste sänkta arbetsgivaravgifter få genomslag på konsumentpriserna så att efterfrågan ökar på de varor och tjänster som produceras. Dessutom är det nödvändigt att det finns lediga resurser på arbetsmarknaden så att inte en ökad efterfrågan på arbetskraft gör att löneökningstakten stiger i stället för att företagen nyanställer.

För viktiga delar av ekonomin är dessa villkor inte uppfyllda. Om arbetsgivaravgifterna sänks inom t.ex. byggsektorn är det inte självklart att sysselsättningen påverkas mer än marginellt. Marknaden domineras av ett fåtal företag och en mycket stark facklig organisation. Bristande konkurrens gör att minskade skatter bara i begränsad omfattning kommer att omsättas i lägre priser för konsumenterna. Till detta kommer att utbudet på arbetskraft i byggsektorn, trots en hög arbetslöshet, knappast är elastiskt. Kombinationen av att goda yrkeskunskaper efterfrågas av arbetsgivare och att facket via kollektivavtalen reglerat vilka som är kvalificerade att arbeta som byggnadsarbetare gör att även små efterfrågeökningar tenderar att leda till brist på arbetskraft, flaskhalsar och stigande löner. Inte minst de senaste årens utveckling belyser hur illa byggarbetsmarknaden fungerar. Genomslaget av sänkta arbetsgivaravgifter i denna sektor skulle sannolikt primärt ske i form av stigande löner och vinster.

Om arbetsgivaravgifterna sänks för exportindustrin är det inte heller självklart att det leder till ökad sysselsättning. Priserna sätts på en internationell marknad och produktionen är kapitalintensiv. Sänkta arbetsgivaravgifter omsätts således inte nödvändigtvis i stigande konsumentefterfrågan eller arbetskraftsefterfrågan. Därtill sysselsätter industrin kvalificerad arbetskraft som knappast kan rekryteras utan att löneökningstakten stiger. Sänkta arbetsgivaravgifter inom exportindustrin skulle sannolikt främst leda till stigande löner och högre vinster.

Kunskaperna om hur känsligt arbetsutbudet är inom olika grupper och sektorer är i dag förhållandevis goda (se kapitel 9 "Det måste löna sig bättre att arbeta"). Kvinnor är t.ex. mer känsliga för ekonomiska drivkrafter än män.

⁷⁸ Arpaia, A & Carone, G (2994), "Do labour taxes and their composition affect wages in the short and the long run?", *European Economy Economic Papers* nr 212, Nickel, S (2003), "Employment and Taxes", tal juli 2003, Banks of England. OECD (2003) "Making work pay – Making work possible, *OECD Employment Outlook 2003 Towards More and Better Jobs*", Planas, C, Roger, W & Rossi, A (2003), "How much has labour taxation contributed to European structural unemployment?", *European Economy Economic Papers* samt Wikström, M (1996), "Skatter, löner och sysselsättning – en kunskapsöversikt", *SOU 1996:117*.

Grupper som i hög utsträckning arbetar halvtid eller längre deltid är också mer känsliga. Vi vet också att de som har en svagare anknytning till arbetsmarknaden, t.ex. för att de har en kortare utbildning eller bristande yrkeserfarenheter, tenderar att påverkas mera av ekonomiska incitament. Detsamma gäller grupper som är hänvisade till att arbeta inom sektorer och yrken som präglas av hierarkiska organisationer, upprepande och tunga arbetsmoment och som inte erbjuder möjligheter till vidareutbildning. Det är också viktigt att sänka skattebelastningen på personer med lägre inkomster. Arbetsutbudet för höginkomsttagare tenderar att vara mer okänsligt, inte minst eftersom de redan ofta arbetar fulltid.

Medan en generell arbetsgivaravgiftssänkning på 10 procentenheter kanske ökar sysselsättningen med 1–3 procent kan en riktad sänkning av arbetsgivaravgifterna som huvudsakligen riktar siktar in sig på grupper med mer elastiskt arbetsutbud leda till en sysselsättningsökning på 6–10 procent (Nickel 2003 samt Garone & Salomäke 2001).

Det gäller att välja en inriktning på varor och tjänster där sänkningar av arbetsgivaravgifterna får genomslag på priser, konsumtion och arbetskraftsefterfrågan och där en ökad arbetskraftsefterfrågan leder till högre sysselsättning snarare än till högre löner. Mot denna bakgrund föreslår vi olika former av sänkta arbetsgivaravgifter:

1. *Tjänstejobb*: Arbetsgivaravgifterna, exklusive pensionsavgifterna, avskaffas för personalintensiva tjänster såsom reparationer av hushållsmaskiner, restauranger, tvätterier, bilreparationer, friseringar och städtjänster till privatpersoner.
2. *Nystartsjobb*: Arbetsgivaravgifter avskaffas helt för personer som stått långt från arbetsmarknaden under lika lång tid som arbetsfrånvaron varat. Arbetslösa, sjukskrivna, förtidspensionärer, socialbidragstagare och nyanlända invandrare omfattas. Nedsättningen gäller i privat sektor.
3. *Äldrerabatt*: Arbetsgivaravgifterna skall, exklusive pensionsavgifter, avskaffas för personer som fyllt 65 år för att möjliggöra för fler äldre att stanna kvar på arbetsmarknaden under längre tid.

8.2.1 Arbetsgivaravgiftssänkningar för tjänstejobb

Höga skatter slår hårdast mot branscher där den enskilde kan välja mellan att själv utföra tjänsten eller att köpa tjänsten. I den s.k. Tjänstebeskattningsutredningen föreslogs därför att arbetsgivaravgifterna skulle avskaffas i tjänstebranscher som kan ersättas av hemarbete och svartarbete. Exempel på sådana branscher är hotell och restauranger, bilserviceverkstäder, reparationer av hushållsmaskiner, personalmatsalar, catering, städföretag som enbart städar hos privatpersoner, frisörer och skönhetssalonger m.m. (SOU 1997:17).

Fel! Okänt namn på

Tabell 8.1 Branscher som berörs av förslaget om tjänstejobb, år 2004, miljoner kronor⁷⁹

SNI-kod	Benämning	Lönesumma, mkr
50.20	Bilserviceverkstäder	4 459,1
-50.201	Bilserviceverkstäder, ej specialiserade	3 045,0
-50.202	Bilplåt- och billackeringsverkstäder; bilglasmästerier	621,8
-50.203	Bilelverkstäder	118,9
-50.204	Däckserviceverkstäder	673,5
50.40	Motorcykelhandel inkl. reparationsverkstäder	337,3
52.7	Reparationsverkstäder för hushållsartiklar och personliga artiklar	306,7
-52.710	Skomakerier, klackbarer m.m.	11,3
-52.740	Andra reparationsverkstäder för hushållsartiklar och personliga artiklar	295,4
55.300	Restauranger	8 958,0
55.400	Barer och pubar	0,0
55.5	Personalmatsalar, cateringföretag och centralkök	1 062,8
-55.510	Personalmatsalar	612,3
-55.521	Cateringföretag för transportsektorn	252,7
-55.529	Övriga Cateringföretag	197,8
74.701	Städföretag⁸⁰	6 674,2
80.410	Trafikskolor	423,9
93.0	Andra serviceföretag	1 134,0
93.012	Konsumenttvätterier	132,5
93.021	Frisörsalonger	849,2
93.022	Skönhetsalonger	68,8
93.050	Övriga serviceföretag	83,5
Summa		22 356,0

Källa: RUT 2006:690.

Beräkningar visar att priset på dessa tjänster är påtagligt mer känsligt än andra tjänster och varor och att prisförändringarna av dessa varor också påverkar konsumtionen av fritids- och arbetsutbudet (SOU 1997:17, bilaga 3). Att priskänsligheten är stor betyder att höga skatter kommer att ha stor effekt på hushållens val. Servicetjänster som t.ex. restauranger och städning är komplement till arbete, och lägre priser på dessa tjänster bidrar således till högre arbetsutbud. De höga skatterna är sannolikt en viktig orsak till att tjänstesektorn i stora delar av Sverige har en liten omfattning. Att dessa tjänster är särskilt priskänsliga är ett argument för att lägre skatter skulle kunna leda till stigande efterfrågan.

⁷⁹ Källa: SCB.

⁸⁰ Enligt utredningen skall enbart verksamhet som inte utgör kostnad i näringsverksamhet inkluderas här. Detta är inte möjligt med tillgänglig statistik, varför hela beloppet redovisas här.

Fel! Okänt namn på

Marknaden för tjänster som hotell och restauranger, bilserviceverkstäder, reparationer av hushållsmaskiner, personalmatsalar och städföretag präglas av en förhållandevis hård konkurrens. Av tabell 7.1 framgår att 95 procent av hotell- och restaurangsektorn i Sverige är konkurrensutsatt, vilket betyder att den konkurrensutsatta andelen är högre än genomsnittet för EU-området. Inom rekreation och kultur är den konkurrensutsatta andelen ca 50 procent. För hushållsunderhåll ligger den konkurrensutsatta andelen på 100 procent. Inom detta område är det ofta låga kostnader för att etablera ett företag, och verksamheten bedrivs i många fall av små och medelstora företag.

Ett problem med sänkningar av arbetsgivaravgifter eller sysselsättningsstöd är att de tränger undan jobb som skulle ha uppkommit även om åtgärden inte vidtagits. Det finns skäl att tro att undanträngningseffekterna av sänkta arbetsgivaravgifter för dessa delar av tjänstesektorn är mer begränsade. Skälet är att sysselsättningseffekten till viss del kommer att öka genom att arbete som i dag sker i hushållet eller i den svarta sektorn i stället sker på den reguljära arbetsmarknaden.

Det är sannolikt att stigande arbetskraftefterfrågan kommer att leda till stigande sysselsättning. Eftersom kraven på yrkeserfarenhet och högre utbildning är mer begränsade är arbetsutbudet elastiskt. Det betyder att ökad efterfrågan omsätts i stigande sysselsättning snarare än i högre lön.

Att avskaffa arbetsgivaravgifterna skulle således minska skattekillen, öka konsumtionen och leda till ökad sysselsättning.

Tjänstebeskattningsutredningen presenterade omfattande beräkningar av effekten av att avskaffa arbetsgivaravgifterna för bl.a. hotell och restauranger, bilserviceverkstäder, reparationer av hushållsmaskiner, personalmatsalar och städföretag. Henry Ohlsson beräknade sysselsättningseffekterna utifrån hur sänkningen av arbetsgivaravgifter kan antas slå igenom på vinster och löner. Bengt Assarsson skattade sysselsättningseffekten utifrån prisgenomslaget på konsumtionen. Båda beräkningarna visar att sysselsättningseffekten uppgår till i storleksordningen 25 000 till 50 000 personer.

Tabell 8.2 Skattningar av sysselsättningseffekter av sänkta arbetsgivaravgifter för tjänstejobb, personer

Assarsson	35 000
Ohlsson modell 1*	32 000
Ohlsson modell 2	54 000

* Ohlsson skattade två modeller med olika efterfrågefunktioner

Källa: SOU 1997:17.

Att avskaffa arbetsgivaravgifterna inom tjänstesektorn i enlighet med Tjänstebeskattningsutredningens förslag skulle medföra en försvagning av de offentliga finanserna på i storleksordningen 3,5 miljarder kronor. I den ekonomiska vårmotionen föreslår vi och Alliansen att utredningens förslag genomförs, landtransportsektorn undantagen.

Fel! Okänt namn på

Sänkta arbetsgivaravgifter

Allians för Sverige föreslår att arbetsgivaravgiften exkl. pensionsavgiften slopas för följande servicetjänster: Bilverkstäder, motorcykelhandel inkl. reparationsverkstäder, reparationsverkstäder för hushållsartiklar och personliga artiklar, restauranger, barer och pubar, personalmatsalar, cateringföretag och centralkök, städföretag till den del det inte utgör kostnad i näringsverksamhet, trafikskolor och serviceföretag. Alliansen avser att löpande pröva denna avgränsning i syfte att se om listan bör utökas.

Kostnaden beräknas uppgå till ca 3,5 miljarder kronor 2007.

Därtill föreslår Alliansen att:

Arbetsgivaravgiften exkl. pensionsavgiften slopas 2007 för personer som fyllt 65 år.

Kostnaden beräknas uppgå till 0,3 miljarder kronor 2007.

Sänkt moms på skidliftar

Allians för Sverige föreslår att momsen på skidliftar likställs med övrig idrottsverksamhet och följaktligen sänks från 12 % till 6 %. Skatteintäkterna för offentlig sektor beräknas minska med 60 miljoner kronor till följd av förslaget.

Sänkt elpris i norra Sverige

Allians för Sverige föreslår att den befintliga nedsättningen på energiskatt för hushåll och företag inom tjänstesektorn i norra Sverige utökas med 3 öre per kilowattimme. Skatteintäkterna bedöms minska med 300 miljoner kronor.

8.2.2 Nystartsjobb

De senaste åren har en rad studier påvisat att det kan finnas skäl att sänka arbetsgivaravgifterna för särskilda grupper med en svag förankring på arbetsmarknaden.⁸¹ I flera europeiska länder med hög arbetslöshet och med betydande grupper som står utanför arbetsmarknaden har också olika typer av skatterabatter använts med gott resultat, bl.a. i Nederländerna, Belgien och Frankrike.

⁸¹ Bassanini, A, Rasmussen J H och Scarpetta, S (1999), "The economic effects of employment-conditional income support schemes for the low paid: An illustration from a CGE model applied for four OECD countries", *OECD Economic Department Working Paper* Nr 224, Fitoussi, J P (2000), "Payroll Tax Reductions for the Low Paid", *OECD Economic Studies* Nr 31, Nickell, S & Bell, B (1996), "Would cutting payroll taxes on the unskilled have a significant impact on unemployment" i Snower, D J och de la Dehasa, G (red), *Unemployment policy: Government options for the Labour market*, Cambridge University Press, OECD (2003), *OECD Employment Outlook 2003: Towards more and Better Jobs*, Phelps, E S (1996), "Wage subsidy programmes: alternative designs" i Snower & de la Dehasa, Snower, D (1996), "The simple economics of benefit transfers", i Snower & de la Dehasa.

Dessa studier motiverar Alliansens förslag om nystartsjobb, som är inriktat på personer som stått långt från arbetsmarknaden under lång tid. Förslaget är att arbetsgivaravgifterna tas bort helt och hållet för långtidssjukskrivna, långtidsarbetslösa, förtidspensionerade, långvarigt socialbidragsberoende under lika lång tid som personerna varit borta från arbetsmarknaden (se ruta om nystartsjobb nedan). Moderaterna föreslår också att nystartsjobben skall omfatta nyanlända flyktingar som lyckats få ett arbete under asylprocessen och innan uppehållstillstånd har beviljats.

Ett problem med denna typ av skattelättnader är att de tränger undan anställningar som ändå skulle ha kommit till stånd (undanträngningseffekter). De gör också att någon annan får jobbet än den som annars skulle ha fått det (substitutionseffekter). Sammantaget beräknas dessa effekter ligga på 60–70 procent. I de kalkyler som gjorts av riksdagens utredningstjänst (RUT) beräknas nettotillskottet bli 0,3 jobb för varje satsning på ett nystartsjobb. Detta gör att satsningar av detta slag kan vara förhållandevis kostsamma. Vi har i våra budgetberäkningar utgått från RUT:s antagande, men både erfarenheter från andra länder och forskningen tyder på att utformningen av nystartsjobben bör göra att undanträngningseffekten blir avsevärt lägre.

Nystartsjobb skall alltid gå att kombinera med andra typer av skatterabatter. Det är viktigt att den grupp som satsningen gäller verkligen får det extra stöd man behöver. Nystartsjobben kan således kombineras med arbetsgivaravgiftssänkningar för tjänstejobb.

Nystartsjobb

Allians för Sverige föreslår att arbetsgivaravgifterna tas bort helt för personer som uppburit arbetslöshetsersättning, sjukpenning, förtidspension eller socialbidrag i mer än ett år. Nedsättningen gäller under lika lång tid som vederbörande varit frånvarande från arbetslivet, dock högst 5 år. Skatterabatten kan förlängas i särskilda fall men först efter individuell prövning. Ungdomar (20–24 år) som varit arbetslösa i 6 månader skall omfattas av nystartsjobben. För dem gäller dock skatterabatten i högst 1 år. Nystartsjobben skall även omfatta nyanlända flyktingar och anhöriginvandrare under de tre första åren efter det att uppehållstillstånd har beviljats. För äldre än 55 år skall skattelättnad ges under dubbelt så lång tid som personen varit frånvarande från arbetslivet, dock max 10 år. Skatterabatten ges till nystartsjobb i näringslivet. LAS skall gälla för nystartsjobben.

I budgeten avsätts 1,2 miljarder kronor 2007.

8.2.3 Äldrerabatt

Var tredje person i åldersgruppen 55–64 år har inget arbete. Runt 300 000 har lämnat arbetskraften. Drygt hälften av dessa (55 procent) är långvarigt sjuka eller inlagda på sjukhus, och nästan lika många uppger att de varken vill eller kan jobba. Många äldre kan ha gått i förtida pension, kanske för att företaget lagts ned och man erbjudits förmånliga villkor, medan man i annat läge hade fortsatt att arbeta. Men runt 11 000 personer både vill och kan arbeta samti-

Fel! Okänt namn på

diget som ungefär 33 000 personer är aktiva arbetssökande hos arbetsförmedlingen. Även om den registrerade arbetslösheten är lägre för äldre än i genomsnitt, tar det lång tid innan äldre kommer tillbaka i arbete. I genomsnitt är arbetslöshetsperioden 21 veckor medan den för äldre är 30 veckor. Ytterligare drygt 25 000 arbetar mindre än de skulle vilja göra.

Tabell 8.3 Äldre i utanförskap, 55–64 år, arbetsmarknads- och sjukdata, avrundade tal

	Mars 2006
Öppet arbetslösa enl. AKU	33 000
Latent arbetssökande	11 000
varav heltidsstuderande som sökt arbete	3 500
Undersysselsatta	26 100
Personer med sjukpeng	76 500
Personer med aktivitetsersättning	297 000
Summa utanförskap:	443 600

Källor: Försäkringskassan och Statistiska centralbyrån.

Det finns därför skäl att underlätta för de äldre att kunna få ett arbete. Arbetsgivare kan avstå från att anställa äldre för att de är osäkra på hur väl äldre arbetskraft kan anpassa sig till ny teknologi och hur villiga de är att utveckla sin kompetens. Såväl löner som arbetskostnader har också en tendens att öka snabbare än produktiviteten med stigande ålder. Därtill räknas varje arbetsår dubbelt för arbetskraft äldre än 45 år i dagens system. En genomgång av OECD visar att en högre grad av anställningsskydd förknippas med en lägre sysselsättningsgrad för äldre arbetskraft.⁸² Allians för Sverige föreslår att regeln om dubbel turordningstid slopas. Vi föreslår också, inom ramen för Alliansens äldreprogram, att nystartsjobben utökas till att omfatta dubbelt så lång tid för personer över 55 år, dock maximalt tio år.

Ett sätt att stimulera äldre att stanna längre på arbetsmarknaden är att göra det mer lönsamt att arbeta än att gå i pension. Allians för Sverige föreslår därför ett förstärkt jobbavdrag för äldre som väljer att arbeta. Ett ökat utbud måste också mötas av en ökad efterfrågan. Fler företag måste våga och vilja satsa på att anställa fler seniora personer (över 65 år). Ett sätt att göra det mer attraktivt för företag att behålla och nyanställa senior arbetskraft är att sänka arbetsgivaravgiften för dessa. Ytterligare skäl till att sänka arbetsgivaravgiften är att skapa ekonomiskt utrymme för företagen att anpassa arbetsplatsen efter äldres önskemål och behov, något som ofta nog också övrig arbetskraft har nytta och glädje av. Allians för Sverige föreslår att arbetsgivaravgiften utom pensionsavgiften slopas för personer som fyllt 65 år.

⁸² OECD (2006), *Live Longer, Work Longer*, Ageing and Employment Policies-rapport.

8.3 Skattereduktion för hushållstjänster

För att underlätta vardagen för människor i olika skeenden i livet och förbättra förutsättningarna för en ökad kvinnlig förvärvsfrekvens vill vi moderater och Allians för Sverige också ta ytterligare steg för att sänka skatten på hushållstjänster.⁸³ Alliansen vill införa en 50 procents skattereduktion på utgifter för arbetskostnader upp till 100 000 kronor. Detta innebär att den maximala skattelättnaden kan uppgå till 50 000 kronor per år. Vidare vill Alliansen att man även skall kunna köpa tjänster som utförs i en anhörigs hem. Exempelvis skall det vara möjligt att betala för städning i sina föräldrars hem och kunna utnyttja föräldrarnas skattereduktion för detta ändamål. På kort sikt kommer förslagen att skapa fler vita och färre svarta jobb. Detta betyder att de som i dag jobbar svart, främst kvinnor, får avtalsenlig lön, rätt till olika förmåner och försäkringsskydd. Dessutom kommer de offentliga finanserna att stärkas.

Skattereduktion för hushållstjänster

Allians för Sverige föreslår att det införs en skattereduktion för hushållstjänster. Företag som säljer hushållstjänster får rätt att vid den månatliga inbetalningen av moms och arbetsgivaravgifter dra av 50 procent av arbetskostnaden för alla hushållstjänster som man utfört. Fysisk person får under ett år köpa hushållstjänster enligt dessa regler till ett värde av maximalt 100 000 kronor. Den maximala skattereduktionen kan således uppgå till 50 000 kronor. Förslaget omfattar hushållstjänster som utförs i hemmet, hushållens köp av externa tvätteritjänster samt hämtning och lämning av barn från och till dagis eller motsvarande. Därtill vill vi att skattereduktionen skall omfatta omsorg i hemmet. Det kan exempelvis vara äldres hårvård, tvätt och hjälp till att vara ute eller att utföra andra personliga sysslor. Materialkostnader omfattas inte. Vad gäller utförare av tjänsterna omfattar förslaget företag och personer med F-skattsedel.

Vad som ovan sagts skall också omfatta ersättningar för arbete som utförts i anhörigs bostad. Detta innebär exempelvis att ett barn kan utnyttja sina föräldrars "skattereduktionsutrymme" vid köp av tjänster åt föräldrarna.

Den sammantagna effekten på det finansiella sparandet bedöms uppgå till ca 1,3 miljarder kronor 2007.

Det är viktigt att poängtera att Alliansens förslag om arbetsgivaravgiftssänkningar för vissa tjänstjobb, nystartsjobb, äldrerabatt och skattereduktion för hushållstjänster måste ses i kombination med övriga förslag i Alliansens jobbprogram. Sannolikheten för att arbetsgivaravgiftssänkningar skall leda till högre sysselsättning ökar väsentligt när de kombineras med kraftfulla åtgärder för att öka arbetsutbudet. Våra förslag måste, såsom framhållits i avsnitt

⁸³ Tjänster som utförs i hemmet samt vissa tjänster samt vissa externa tjänster, exempelvis tvätteritjänster och transport av barn till och från dagis eller motsvarande.

Fel! Okänt namn på

6.2 "Ett brett program", ses som ett sammanhållet reformprogram. Varje enskilt förslag kan bidra till att minska utanförskapet, men för att jobbtillväxten skall komma i gång i någon större skala krävs kompletterande utbudsreformer.

8.4 En trygg och flexibel arbetsrätt

Ett bra arbetsrättsligt regelverk bidrar till att lugn och ro skapas på arbetsmarknaden och att företag och anställda kan verka under stabila spelregler. Allians för Sverige slår vakt om den svenska modellen där förhållandena på arbetsmarknaden i första hand regleras i avtal mellan arbetsmarknadens parter. Kollektivavtalen växte fram i den osäkra värld som präglade 1920-talet. De skapade trygghet för båda sidor. Inte minst arbetsgivarsidan verkade för att ge kollektivavtalen ökad stadga. Industriavtalets tillkomst 1997 och efterföljande förhandlingsordningsavtal har gjort att konflikterna på arbetsmarknaden är färre än tidigare. När kollektivavtal finns råder fredsplikt, något som är viktigt för att företagen skall kunna drivas under stabila förhållanden och för att arbetstagarna skall känna sig trygga.

Utgångspunkten för vår politik är att arbetsmarknaden skall vara flexibel och fungera väl inom det grundläggande ramverk som i dag omgärdar arbetsmarknaden. Rätten att vidta stridsåtgärder är grundlagsskyddad och en hörnsten i den svenska modellen. Sympatiåtgärder kan användas för att få till stånd ett kollektivavtal med en enskild arbetsgivare, som inte är medlem i en arbetsgivarorganisation (s.k. hängavtal). I våra grannländer finns liknande möjligheter även om dessa är något mer begränsade i Danmark. Vi moderater stöder kollektivavtalsmodellen och tycker det är viktigt att arbetsmarknadens parter tar sitt ansvar för utvecklingen på arbetsmarknaden. Vi har också gjort internationella åtaganden i detta sammanhang.⁸⁴ Förra året var antalet strejkdagar färre än någonsin enligt Medlingsinstitutets statistik. Vår uppfattning är att den svenska modellen fungerar väl som ett övergripande ramverk.

Ett strikt anställningsskydd är inte huvudförklaringen till den höga arbetslösheten och det omfattande utanförskapet i Sverige.⁸⁵ Ett tryggt anställningsskydd bidrar till att färre personer blir uppsagda under en konjunkturnedgång. Å andra sidan dämpas också sysselsättningsökningen i en konjunkturuppgång på grund av att arbetsgivare blir mer återhållsamma vid anställningar. Det finns också mycket som talar för att stabila anställningsrelationer kan bidra till en högre produktivitetstillväxt, bl.a. genom att anställda får större anledning att tillägna sig företagsspecifik kompetens.

⁸⁴ ILO-konventionen nr 98 stöder kollektivavtal; Europarådets sociala stadga skyddar rättigheten att sluta kollektivavtal och strejkrätten.

⁸⁵ Se *OECD Employment Outlook (1999)* och *OECD Employment Outlook (2004)* för en översikt av relevanta studier.

Ett omfattande anställningsskydd kan emellertid göra det svårare för nyutträdande att komma in på arbetsmarknaden. Det finns anledning att förmoda att arbetsgivare blir mer selektiva i sina anställningsbeslut om det inte är mer komplicerat att göra sig av med personal. Den svenska lagstiftningen, lagen om anställningsskydd (LAS), är i vissa avseenden dåligt anpassad till dagens arbetsmarknad. Det kan även finnas visst fog i att hävda att LAS bidrar till att människor känner sig inlåsta på en arbetsplats där de i grunden inte trivs.⁸⁶

I debatten framförs ofta att en radikal förändring av arbetsrätten skulle vara den dunderkur för arbetsmarknaden som behövs för att få bukt med utanförskapet. Enligt den forskning som är etablerad på området är det andra faktorer som har större betydelse för sysselsättningsutvecklingen än omfattningen av arbetsskyddet. En sådan faktor är utformningen av skatte- och ersättningssystemen. En annan minst lika viktig faktor är hur väl arbetsmarknaden förmår sammanföra arbetssökande med lediga jobb.

I Danmark, som ofta anges som ett exempel, har ersättningssystemen stramats upp väsentligt under det senaste decenniet. Man har också skärpt kraven på att de arbetslösa måste vara aktiva för att erhålla ersättning. Detta har i synnerhet gällt ungdomar. Det är dessa faktorer som förklarar varför arbetslösheten minskat i Danmark, medan betydelsen av de marginella förändringar som gjorts i arbetsrätten sedan 1990-talet får anses vara ringa.⁸⁷

8.4.1 Dagens mångfasetterade arbetsmarknad

Dagens arbetsmarknad skiljer sig på många sätt från den på 1970-talet då merparten av det nuvarande anställningsskyddet tillkom. Produktionen dominerades då av storskaliga företag, och anställningar var som regel tillsvidareanställningar. I dag lever vi i ett kunskapssamhälle med större inslag av tillfälliga anställningar. Många anställningar är i vikariat, projekt eller någon annan korttidsform. Förändringarna av anställningsskyddet har resulterat i ett allt snårigare och mer svåröverblickbart regelverk.

Den stora majoriteten av dem som arbetar på den svenska arbetsmarknaden har tillsvidareanställningar. Allians för Sverige anser att tillsvidareanställningar skall vara grunden på arbetsmarknaden. Men tidsbegränsade anställningar spelar också en mycket viktig roll. De behövs för att arbetsgivare skall kunna anställa personer vid tillfälliga arbetstoppar och ersätta tillfälligt frånvarande personal. Tillfälliga anställningar är också en viktig bro in i arbetslivet för unga och andra människor med liten eller ingen arbetslivserfarenhet.

Den höga arbetslösheten bland ungdomar och invandrare kan, enligt bl.a. OECD-studier, till viss del bero på att anställningsskyddet är mindre flexibelt

⁸⁶ Bruun, N & Malmberg, J (2002), *Hållfast arbetsrätt – för ett föränderligt arbetsliv*, DS 2002:56, Näringsdepartementet.

⁸⁷ Andersen, T M & Svarer, M (2006) "Flexicurity – den danska arbetsmarknadsmodellen", *Ekonomisk Debatt*, årgång 34, nr 1, s. 17–29.

Fel! Okänt namn på

än vad som krävs i dagens moderna arbetsliv.⁸⁸ Anställningar på korttidskontrakt som ett komplement till fasta anställningar gör det möjligt för grupper som står långt från arbetsmarknaden att etablera sig och få arbetslivserfarenhet. Samtidigt är det viktigt att arbetsgivaren ges möjlighet till ett mer långsiktigt åtagande än i dagens system, så att arbetstagaren får en ordentlig yrkeserfarenhet.

8.4.2 Tidsbegränsade anställningar på 24 månader

Allians för Sverige vill förbättra möjligheterna till tidsbegränsade anställningar. Grundprincipen om tillsvidareanställning skall fortsatt gälla, men det skall stå varje arbetsgivare fritt att anställa personer på tidsbegränsade kontrakt. En och samma person får anställas på korttidskontrakt i maximalt 24 månader under en femårsperiod. Ingen avtalad period får vara kortare än en månad, som i dagens regelverk. Företrädesrätt föreslås gälla efter 12 månaders anställning, men utökas till att gälla en period på 12 månader efter avslutad anställning. Regeringens förslag om visstidsanställningar på 14 månader avvisas.

Allians för Sverige föreslår att säsongsanställningar, provanställningar och vikariatsanställningar kvarstår enligt nuvarande regelverk. Det är nödvändigt att näringar som präglas av stora säsongsvariationer har möjlighet att anställa personal återkommande under viss tid av året utan att begränsas av en femårsperiod. Dit hör många arbetsplatser inom turism- och besöksnäring. Liknande förhållanden gäller inom jordbruk och gröna näringar, men även inom vissa delar av detaljhandeln, t.ex. handelsträdgårdar. Det är viktigt att det finns en arbetsmarknad även i glesbygd, där de gröna näringarna har stor betydelse.

Alliansens förslag om en utökad flexibilitet i anställningsformen är viktigt som ett komplement till nystartsjobben. Upp till två år kan företagen använda nystartsjobb på korttidskontrakt med vårt förslag. Därefter bör företagen kunna avgöra om anställningen skall övergå i en tillsvidareanställning. Skatterabatten utgår i maximalt fem år enligt Alliansens förslag.

Provanställningar är konstruerade för att efter prøvotiden på sex månader automatiskt övergå i en tillsvidareanställning. När det gäller vikariatsanställningar förekommer ett missbruk, särskilt i offentlig sektor. Dagens regelverk möjliggör vikariatsanställningar på sammanlagt 36 månader. Det är nödvändigt att på sikt få bukt med denna problematik. Arbetsmarknadens parter har här ett särskilt ansvar.

⁸⁸ Se *OECD Employment Outlook (1999)* och *OECD Employment Outlook (2004)* för en översikt av relevanta studier.

Möjliggör tidsbegränsad anställning

Allians för Sverige vill förbättra möjligheterna till tidsbegränsade anställningar och säger nej till regeringens förslag om fri visstidsanställning i 14 månader. Alliansen föreslår att en och samma person får anställas på korttidskontrakt i maximalt 24 månader under en femårsperiod. Företrädesrätt föreslås gälla efter 12 månaders anställning och utökas till att gälla en period om 12 månader efter avslutad anställning. Säsongsanställningar, provanställningar och vikariatsanställningar skall gälla enligt dagens regelverk.

8.4.3 Turordningsregler kvarstår

Samtidigt som vi föreslår en ökad möjlighet för anställningar på tidsbegränsade kontrakt ser vi inget behov av att ändra på de s.k. turordningsreglerna i LAS. Inom de flesta avtalsområden har regeln sist in först ut varit gällande långt innan LAS uppkom. En god anställningstrygghet ger de anställda möjligheter att fokusera på att producera och skaffa sig den kompetens som arbetsgivaren efterfrågar och utgör en viktig del av det svenska trygghetssystemet. I Sverige kombineras också LAS-reglerna med möjligheter för arbetsgivaren att anpassa arbetsorganisationen till produktionens behov och med, inte minst i jämförelse med våra europeiska grannländer, förhållandevis låga avgångsvederlag. De borgerliga partierna drev tillsammans med Miljöpartiet igenom att två anställda skall kunna undantas i företag med högst tio anställda vid nedskärningar. Enligt en Sifundersökning som genomfördes förra våren utnyttjas inte undantagsmöjligheterna i någon större omfattning. Av 19 procent små företag, som sagt upp personal under de två senaste åren, var det 3 procentenheter som använde undantagen. Övriga löste uppsägningarna i fackliga förhandlingar eller på annat sätt.

8.5 Effektivare matchning genom reformerat AMS

Allians för Sverige har föreslagit att inriktningen på arbetsmarknadspolitiken skall förändras. Arbetsmarknadsstyrelsen (AMS) måste omstruktureras och befrias från politisk överstyrning. Vi menar att det primära målet med AMS verksamhet skall vara att förbättra arbetsmarknadens funktionssätt.

I dag är AMS en av de mest politiserade myndigheterna. Över 500 politiker har på olika nivåer inflytande över verksamheten. Starka politiska intressen gör att det är svårt att värja sig från intrycket att många åtgärder är motiverade utifrån andra överväganden än att förbättra arbetsmarknadens funktionssätt.

Den kraftiga volymexpansionen av åtgärder som sker under 2006, som kulminerar i oktober, ger intrycket av att det förestående valet varit en faktor som påverkat regeringen. Att arbetsmarknadspolitiken är mer omfattande än konjunkturläget motiverar under just ett valår väcker frågor om inriktningen verkligen avser att förbättra arbetsmarknadens funktionssätt.

Fel! Okänt namn på

För många länsstyrelser och kommunala beslutsfattare är det kanske inte självklart att sätta nationella intressen av en väl fungerande arbetsmarknad, med en hög geografisk rörlighet, före lokala intressen av att underlätta för människor att bo kvar på hemorten. Det är svårt att bortse ifrån att det lokala inflytandet kan bidra till stora lokala variationer i arbetsförmedlingarnas arbete. I vissa län uppger en majoritet av de arbetslösa att de inte sökt något arbete den senaste månaden och att de över huvud taget inte söker arbeten utanför den egna hemorten, vilket gör att det kan ifrågasättas om de står till arbetsmarknadens förfogande och uppfyller villkoren för att erhålla a-kassa.⁸⁹ Det förefaller vara så att regeltillämpningen lokalt inte sker på ett sätt som överensstämmer med nationella ambitioner att förbättra arbetsmarknadens funktionssätt.

Det finns också ett starkt fackligt inflytande över AMS verksamhet. Det är svårt att värja sig från intrycket att de fackliga organisationerna ofta sätter sina egna intressen före ambitionen att öka sysselsättningen. Det kan t.ex. vara så att LO och byggfacket motverkar möjligheterna för AMS att utbilda byggnadsarbetare trots att det råder brist på byggnadsarbetare. Det kan vara så att LO och kommunalarbetarna driver fram avtal för plusjobben som gör att dessa utformas på ett sätt som gör att deltagarna inte får ökade yrkeskunskaper och att sannolikheten för att deltagarna verkligen skall få arbeten därmed inte förbättras. Det förefaller inte heller uppenbart att de fackliga a-kassorna har incitament, kassornas marginalkostnad för ytterligare arbetslöshet är i stort sett noll, att tillse att arbetsförmedlingens kontroll av att de sökande står till arbetsmarknadens förfogande blir effektiv, vilket också antyds av kassornas praxis när det gäller underrättelser från arbetsförmedlingen som förefaller variera med arbetsmarknadsläget i olika branscher.⁹⁰

Arbetsmarknadspolitiska åtgärder

Allians för Sverige föreslår att arbetsmarknadspolitiken effektiviseras. Därvid prioriteras ökade resurser för matchning mellan arbetsökande och lediga jobb, ökad konkurrens och förbättrad kontroll. En enhetlig myndighetsorganisation införs, myndigheten ges en självständig professionell ledning och det politiska inflytandet minskas. Friåret avskaffas, åtgärdsprogrammen reduceras och dagens riktade anställningsstöd ersätts med nystartsjobb.

Förslagen innebär sammantaget besparingar på 10,9 miljarder kronor 2007.

För att arbetsmarknadspolitiken skall bli trovärdig är det således nödvändigt att ge AMS en mer självständig ställning i förhållande till fackliga och politiska intressen. Moderaterna menar att det bör vara upp till ledningen att avgöra hur resurserna skall fördelas mellan förmedling och andra åtgärder. En

⁸⁹ Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen (2006), *Budgetunderlag för 2007-2009 för Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen*, IAF, dnr 2006/375 A1.

⁹⁰ IAF 2005.

professionell verksamhet kan bedöma hur arbetsmarknadspolitiken bör läggas upp för att arbetsmarknaden skall fungera bättre.

Det är framför allt fyra åtgärder som är nödvändiga:

- Arbetsförmedlingarna måste ges möjligheter att prioritera sin kärnverksamhet: att förmedla arbeten. En effektiv och professionell förmedling, byggd på goda kunskaper om det lokala näringslivets behov, kan förbättra arbetsmarknadens funktionssätt. Inriktningen på åtgärderna måste individanpassas, t.ex. genom s.k. coacher, för att öka den enskildes möjligheter att få arbete.
- De mest effektiva åtgärderna måste prioriteras och ineffektiva åtgärder, som plusjobb och friår, måste avvecklas. Ökad prioritering bör läggas på åtgärder som lärlingsutbildningar och andra program som ger sysselsättning i näringslivet. Det är också viktigt att åtgärderna inriktas mot de sektorer av ekonomin där det råder brist på arbetskraft och till sektorer där det lokala näringslivet efterfrågar arbetskraft.
- Förmedlingarna måste skärpa kontrollen av att de arbetssökande verkligen står till arbetsmarknadens förfogande och tillämpa regelverket på ett likartat sätt i hela landet. Alla kassor måste arbeta aktivt för att a-kassan skall vara en omställningsförsäkring.
- Verksamheten skall effektiviseras genom ett ökat utnyttjande av externa programproducenter och fristående arbetsförmedlare. En ökad mångfald och konkurrens kan bidra till en högre effektivitet.

Större roll för alternativa förmedlingar

Allians för Sverige menar att privata arbetsförmedlingar, branschvisa förmedlingar, bemanningsföretag, Trygghetsråd m.fl. skall få en viktigare roll i arbetsmarknadspolitiken. Förutsättningar för detta ges med ett mer öppet mandat i regleringsbrev till AMS.

Individuellt stöd

Allians för Sverige föreslår att arbetssökande skall få en personlig coach och att åtgärdsinriktade och individuella handlingsplaner upprättas inom 30 dagar.

8.6 Avskaffa medfinansieringen

Det finns även andra hinder och kostnader för att anställa. En sådan är arbetsgivarnas medfinansiering av sjukpenningkostnaden för anställda som infördes den 1 januari 2005. Samtidigt sänktes arbetsgivaravgiften för att kompensera arbetsgivarna för den ökade kostnaden. Medfinansieringen gör arbetsgivarna mer tveksamma till att anställa människor med en sjukdomshistoria men även dem som tillhör en grupp som löper större risk att bli sjukskrivna, exempelvis äldre kvinnor. Dessa grupper riskerar därmed att bli diskriminerade. Men vår oro gäller också de små företagen, där en enda persons sjukskrivning kan äventyra företagets överlevnad. Undantagen från medfinansieringen, deltids-

Fel! Okänt namn på

sjukskrivning och rehabiliteringspenning, är dessutom godtyckligt satta och kan ofta inte påverkas av arbetsgivarna. Detta tycker Moderaterna och våra allianspartier är fel och föreslår att medfinansieringen skall avskaffas.

Medfinansiering

Allians för Sverige föreslår att arbetsgivarnas medfinansiering efter andra sjukveckan med 15 procent av sjukpenningkostnaden för anställda slopas fr.o.m. 2007. Det innebär att arbetsgivarna avlastas kostnader på 1,5 miljarder kronor 2007. Förslaget finansieras genom en motsvarande höjning av arbetsgivaravgifterna.

9 Det måste löna sig bättre att arbeta

9.1 En strategi för att det skall löna sig bättre att arbeta

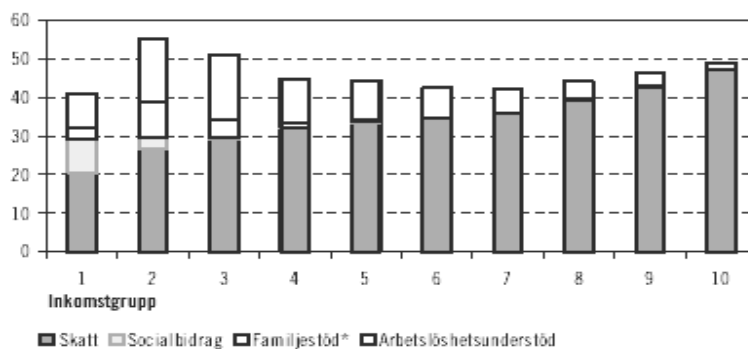
Erfarenheterna från Sverige och andra länder är att en politik för att öka sysselsättningen och minska frånvaron måste göra det mer lönsamt att arbeta. De samlade effekterna av höjda skatter och minskade bidrag äter i många fall upp merparten av den inkomstökning som en extra arbetsinsats ger.⁹¹ Detta gäller i störst utsträckning för dem som har det som sämst, se diagram 9.1. Marginal- och tröskeleffekterna skapar fattigdomsfällor som till största delen drabbar kvinnor. En politik för ökad sysselsättning måste bryta upp dessa hinder och göra det lönsamt att arbeta och att arbeta mer. Ett av Sveriges mest avgörande problem och en viktig orsak till den höga frånvaron är att det lönar sig alltför dåligt att arbeta för alltför många, eller omvänt att det lönar sig alldeles för bra att inte arbeta.⁹² Nyttan av att arbeta i stället för att leva på bidrag är i dagsläget låg för många människor.

⁹¹ Bilaga 14 till LU 2003/04.

⁹² Minskade margineffekter i skatte- och bidragssystemen, rapport till Moderaternas partistyrelse september 2004.

Diagram 9.1 Den genomsnittliga margineffektens sammansättning i inkomstgrupper 2003

Margineffekt, procent

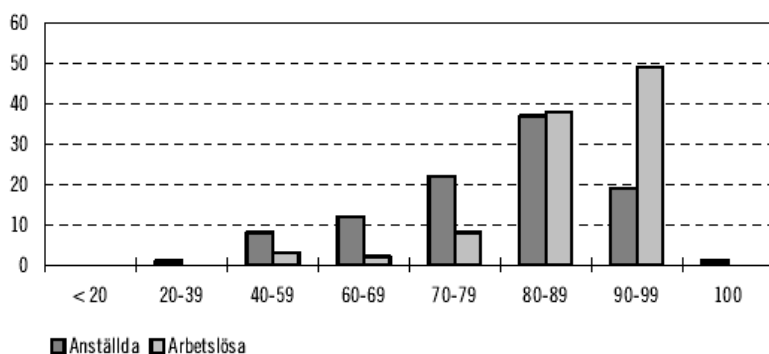
Ann. * Med familjestöd avses: barnomsorgsavgift, bostadsbidrag och underhållsstöd.

Källa: Bilaga 14 till LU 2003/04, s. 70.

Diagram 9.1 visar hur stora margineffekterna är med dagens system och vad de beror på. Att den lägsta inkomstgruppen har lägst margineffekt beror på att de har lägst marginals katt. Här sker upptrappningen av grundavdraget. Att den näst lägsta inkomstdecilen har högst margineffekt beror på att familjestöden och arbetslöshetsersättningarna här är som störst. Från och med den fjärde inkomstdecilen beror margineffekterna nästan enbart på skatter och a-kassan.

Diagram 9.2 Ersättningsgrad vid arbetslöshet. Andel för anställda och arbetslösa 2003

Procent

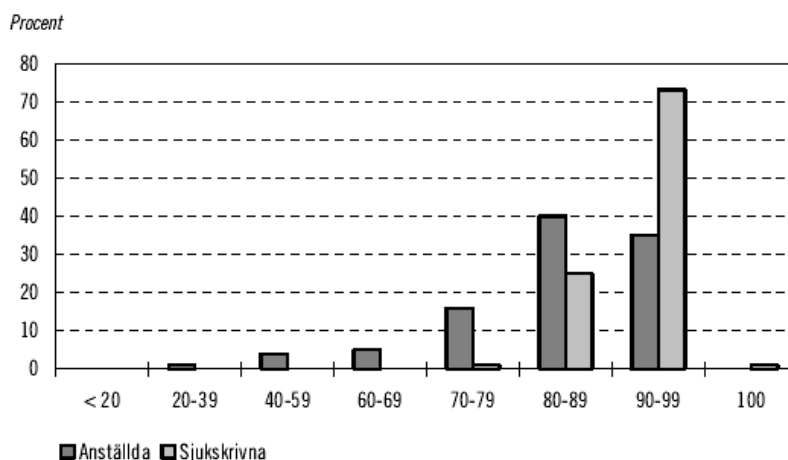
Källa: Bilaga 14 till LU 2003/04, s. 46.

Diagram 9.2 visar, på den horisontella axeln, ersättningsgraden vid arbetslöshet jämfört med vid arbete och, på den vertikala axeln, andelen av de anställda respektive arbetslösa som har en sådan ersättningsnivå. Av diagrammet kan man utläsa att nästan hälften av de arbetslösa har en ersättning på över 90 procent av vad de skulle ha haft i lön om de hade arbetat. Av dem

Fel! Okänt namn på

som är anställda skulle endast 20 procent få en så hög ersättning som 90 procent av sin lön om de skulle bli arbetslösa.

Diagram 9.3 Ersättningsgrad vid sjukskrivning 2003. Andel för anställda och sjukskrivna

Källa: Bilaga 14 till LU 2003/04, s. 53.

Runt 60 procent av de sjukskrivna anser att de kan arbeta. Försäkringskassan anser att ca 50 procent av de förtidspensionerade har en arbetsförmåga motsvarande 50 procent. Detta betyder att försäkringarna överutnyttjas i förhållande till vad som är avsikten och att sjukskrivna och förtidspensionerade utgör en betydande sysselsättningsreserv.

Diagram 9.3 visar ersättningsgraden vid sjukskrivning jämfört med vid arbete och andelen av de anställda respektive sjukskrivna som har en sådan ersättningsnivå. Av diagrammet kan man utläsa att över 70 procent av de sjukskrivna har en ersättning på över 90 procent av vad de skulle ha haft i lön om de arbetat.

Ett skäl till överutnyttjandet är att kontrollen är bristfällig, ett annat skäl är att försäkringarna är generösa. Det finns ett tydligt samband mellan å ena sidan kontroll och generositet i en försäkring och å andra sidan utnyttjandet av försäkringen. Detta gäller alla typer av försäkringar, inte minst socialförsäkringarna.

I kalkylerna ovan har varken ersättningar från avtalsförsäkringar eller kostnader som är förknippade med arbete, t.ex. för transporter, barn tillsyn och måltider, som tillkommer vid förvärvsarbete beaktats. Tar man hänsyn till dessa faktorer framkommer att det för en besvärande stor grupp löntagare inte lönar sig på kort sikt att gå tillbaka till arbete från sjukskrivning eller arbets-

löshet. I en undersökning framkom att ca 90 procent av alla kvinnor förlorar på att gå tillbaka till arbete vid sjukskrivning.⁹³

Den låga nyttan av eget arbete medför flera problem. Den kanske mest allvarliga konsekvensen är de inlåningar/fattigdomsfällor som interaktionen mellan skatter och inkomstprövade bidrag skapar. Den samhällsekonomiska förlusten begränsas inte bara till sysselsättningsbortfallet utan till det kommer också den enskilda människans känsla av ofrihet, svag självkänsla och genuin otrygghet.

Vinsten av arbete i förhållande till ersättning vid frånvaro begränsar sig ofta till bara några enstaka kronor per timme eller några tior per dag. Detta är sannolikt för lite för att på ett mer meningsfullt och märkbart sätt stimulera arbetsutbudet och till extra ansträngning. En otillräcklig ersättning för arbete kommer att hålla tillbaka arbetsutbudet, öka frånvaron, minska företagets efterfrågan på arbetskraft och försämma arbetsmarknadens funktionssätt. På sikt kommer det att medföra att den möjliga produktionsnivån och därmed det ekonomiska välbefinnandet blir lägre än annars.

Särskilt allvarig är situationen för människor med en lösare förankring på arbetsmarknaden. Generösa bidragssystem och hög skattebelastning har större effekter för dem.⁹⁴ Människor i yrken där utsikter om stigande inkomster i framtiden är begränsade, till skillnad från dem som är lågavlönade därför att de nyligen inträtt i ett karriäryrke, är mer benägna att minska sina arbetsinsatser om skatter och bidrag ökar. Detsamma gäller för yrken där kraven på högre utbildning är svagare, arbetet är tungt eller upplevs som tråkigt samt där det egna inflytandet över arbetet är begränsat. Kvinnor, särskilt de som har barn, varierar sitt arbetsutbud mer än män.

I Sverige har vi valt en kombination av skatter och bidrag som har särskilt negativa effekter på arbetsutbudet. Genom höga kommunalskatter och arbetsgivaravgifter drabbas låga inkomster av höga marginalskatter. Dagens välfärdssystem är därtill mer generöst vid låga inkomster, då ersättningen vid sjukdom eller arbetslöshet ofta begränsas av ett tak. Dessutom tillkommer inkomstprövade bidrag, t.ex. bostadsbidrag och socialbidrag. Moderaterna vill bryta upp fattigdomsfällorna genom att göra det mer lönsamt att arbeta.

⁹³ Renstig, M, och Sandmark, H (2005), "Kvinnors sjukskrivning – En studie om riskfaktorer för långtidssjukskrivning", *arbetsrapport*, Karolinska Institutet, januari 2005.

⁹⁴ Eissa, N, Kleven, H & Thustrup, C (2005), Welfare Effects of Tax Reform, and Labor Supply at the Intensive and Extensive Margins, *Georgetown University Working Paper*, Carone, G & Salomäke, A (2001), "Reforms in tax-benefit systems in order to increase employment in the EU", *European Commission Economic paper*, nr 160 och Disney, R (2000), "The Impact of Tax and Welfare Policies on Employment and unemployment in OECD Countries", *IMF Working Paper* No. 00/164.

Fel! Okänt namn på

9.2 Sänkta inkomstskatter

Hur den svenska välfärden kommer att utvecklas framöver beror på hur många som jobbar och hur produktiviteten utvecklas. Sysselsättningen och deltagandet på arbetsmarknaden styrs av avkastningen på arbete i förhållande till annan aktivitet. Den höga skattebelastningen för låg- och medelinkomsttagare i kombination med bidragssystemens marginal- och tröskeleffekter är sannolikt det viktigaste skälet till att många i Sverige inte befinner sig i arbete, dvs. en huvudorsak till utanförskapet. Hur väl en ekonomi fungerar och därmed hur hög produktiviteten är beror på en rad olika faktorer, bl.a. skattesystemets utformning. Sammantaget betyder detta att det är avgörande att göra det mer lönsamt att arbeta i förhållande till att inte arbeta samt att uppmuntra och stimulera företagande för att öka utbudet och efterfrågan på arbetskraft. I detta sammanhang spelar skattesystemets utformning en central roll.

Jobbavdrag för arbetsinkomster

Allians för Sverige föreslår att det vid den kommunala beskattningen införs ett förvärvsavdrag för arbetsinkomster, kallat jobbavdrag. För 2007 skall jobbavdraget utformas enligt tabell 1. Inkomstgränserna i både tabell 1 och tabell 2 är uttryckta i 2006 års penningvärde, dvs. baserade på 2006 års prisbasbelopp.

Tabell 1

-31 500	Upp till arbetsinkomsten
31 500-107 800	31 500 + 20 % av inkomsten mellan 31 500 och 107 800
107 900 →	46 800

Reformens andra steg skall utformas enligt tabell 2.

Tabell 2

-36 000	Upp till arbetsinkomsten
36 000-107 800	36 000 + 20 % av inkomsten mellan 36 000 och 107 800
107 900-200 000	Som ovan + 3 % av inkomsten mellan 107 900 och 200 000
200 100 →	53 200

Avdraget utformas som en angelägenhet mellan staten och löntagarna och berör därmed inte kommunernas finanser.

För personer som fyllt 65 år skall jobbavdraget utökas genom att det helt skattefria beloppet fördubblas till 63 000 resp. 72 000 kronor. Därefter sker samma upptrappning av avdraget som i tabellerna 1 och 2.

Kostnaden för inkomstskattereformen beräknas uppgå till ca 37 miljarder kronor för det första steget och till ca 45 miljarder kronor för det andra steget.

Utöver detta vill Moderaterna gå vidare och fortsätta sänka inkomstskatterna 2009 enligt tabell 9.1.

Tabell 9.1 Jobbavdrag för arbets- och näringsinkomster 2009

Årsinkomst	Jobbavdrag (kronor)
–37 000	Upp till arbetsinkomsten
37 100–107 800	37 000 + 20 % av inkomsten mellan 37 000 och 107 800
107 900–200 000	Som ovan + 10 % av inkomsten mellan 107 800 och 200 000
200 100–250 000	Som ovan och därtill en höjning av avdraget med ytterligare 2 % av inkomsterna mellan 200 000 och 250 000
250 100→	61 900

Den sammantagna effekten på de offentliga finanserna 2009 beräknas uppgå till 55 miljarder kronor.

Moderaterna och övriga partier inom Allians för Sverige vill genomföra en skattereform som stimulerar till och gör det lättare att leva på eget arbete framför att vara försörd genom olika transfereringar och försäkringar. För att få störst effekt på arbetsutbudet bör reformen inriktas mot att sänka trösklarna för att gå från frånvaro på heltid till deltidarbete, från kort deltid till längre deltid samt från deltid till heltid. Att göra det mer lönsamt att deltidsarbeta jämfört med att inte arbeta alls kan åstadkommas på främst tre sätt. För det första kan marginalskatten sänkas betydligt i den lägre delen av inkomstska-lan. För det andra kan ett beloppsmässigt arbetsavdrag för låga arbetsinkoms-ter införas. För det tredje kan arbetslöshets- och socialförsäkringarna stramas upp. I det mellersta alternativet minskas inte marginalskatten, men tröskelef-fekten av att gå från bidrag till arbete reduceras. Att göra det mer lönsamt att arbeta mer åstadkoms främst genom att sänka marginalskatten.

Erfarenhetsmässigt är effekten på utbudet större av lägre trösklar in på ar-betsmarknaden än av lägre marginalskatt.⁹⁵ Detta hänger bl.a. samman med att de arbeten det ofta handlar om är arbeten där inkomstkarriären i övrigt är begränsad och inkomsten vid arbete jämförelsevis är lägre. I det läget är inte en lägre marginalskatt lika viktig för utbudet jämfört med den samlade be-hållningen av att jobba i förhållande till att inte jobba, dvs. genomsnittsskatt-en vid arbete är viktigare än marginalskatten.

Det är därför centralt att utforma reformen så att merparten av skattesänk-ningarna tillfaller människor med låga och mer normala inkomster. Det är i dessa inkomstlägen som man återfinner många frånvarande, deltidarbetande, kvinnor, ungdomar och invandrare. Det är också just dessa grupper som ofta har de största möjligheterna till förändringar av arbetskraftsdeltagande. Utö-ver effekter på arbetsutbudet är en skattesänkingsprofil riktad mot låg- och medelinkomsttagaren tilltalande ur ett fördelningsperspektiv. Detta samman-

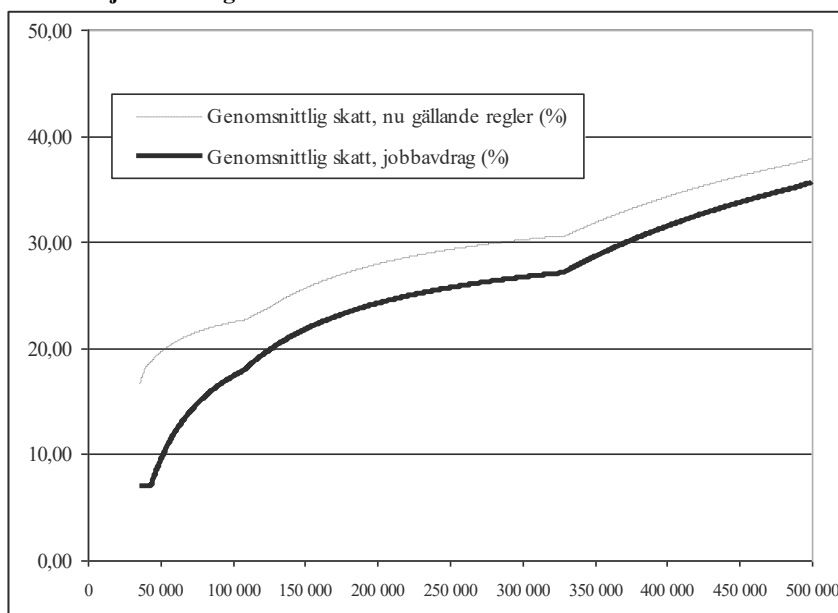
⁹⁵ T.ex. Eissa, N, Kleven, H & Thustrup, C (2005), Welfare Effects of Tax Reform, and Labor Supply at the Intensive and Extensive Margins, *The Policy and Labor Market Performance* MIT Press, Fredriksen A & Hansen, J V (2002), "Skattereformer: Dynamiske effekter og fordelingskonsekvenser", *Nationaløkonomisk tidsskrift*, vol 140, s. 112–128, Heckman, J (2001), "What Has Been Learned about Labor Supply in the Past Twenty Years?", *AEA Papers and Proceedings*, vol 83, nr 2, s. 116–121.

Fel! Okänt namn på

hänger med att finansieringen även kommer att belasta dessa löntagargrupper. Det är då rimligt att skattesänkningen kommer dessa grupper till del.

Diagram 9.4 visar hur genomsnittsskatten förändras i olika inkomstlägen. Den största sänkningen får de med lägst arbetsinkomster, vilket indikerar att politiken har de avsedda effekterna. Även marginalsattesänkningen är som störst för dem med de absolut lägsta arbetsinkomsterna, vilket sammanhänger med att dessa skattebefrias helt och hållet.

Diagram 9.4 Genomsnittlig skatt år 2007 med nuvarande grundavdrag och med jobbavdrag vid olika arbetsinkomster

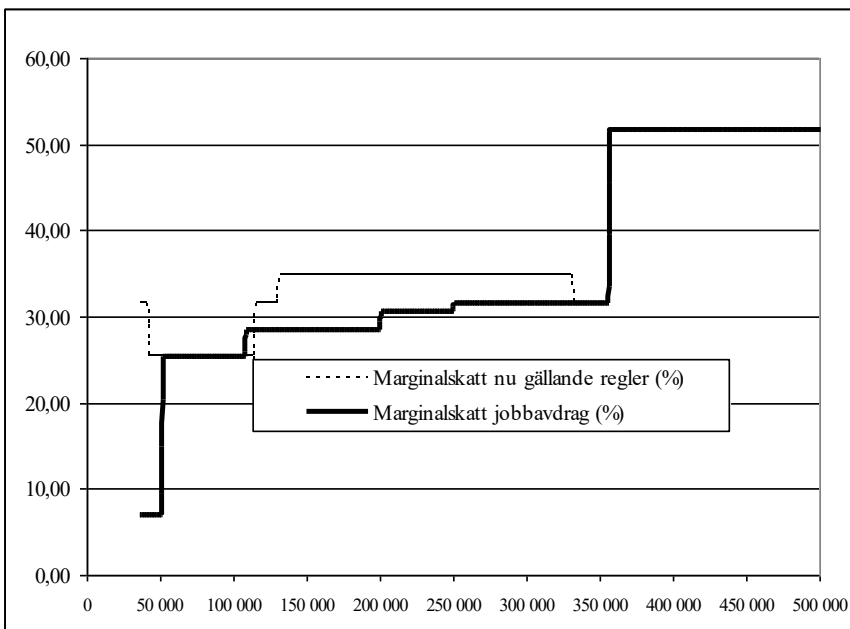
Källor: Riksdagens utredningstjänst.

Inkomstskattereformen måste också göra det mer lönsamt för dem som har ett arbete att utöka sin arbetstid. Detta gäller inte minst många deltidsarbetande akademiker, vilket är en grupp som domineras av kvinnor och personer som får overtidsersättning. För dessa grupper kommer sänkt marginalsatt att stimulera till en ökning av arbetsutbudet. Detta beror på att det är dessa grupper som har möjlighet att ändra sitt beteende mer märkbart, vilket också stöds av tidigare erfarenheter, särskilt utomlands, från mer betydande marginalsattesänkningar. Att göra det mer lönsamt att arbeta och att på så sätt stimulera till ett ökat arbetsutbud i dessa inkomstintervall är dessutom en viktig jämlikhetsfråga. En del av den orättfärdiga löneskillnad och förankring på arbetsmarknaden som råder mellan män och kvinnor beror på kvinnors lägre arbetskraftsdeltagande. Lägre marginalsatt är viktig av flera andra skäl, bl.a. stärks den s.k. utbildningspremien, dvs. avkastningen på utbildning, och höjer på så sätt den långsiktiga tillväxten i ekonomin. Mot denna bakgrund anser vi moderater att Alliansens jobbavdrag är otillräckligt och vi föreslår därför en mer tydlig sänkning av marginalsatterna. Moderaterna menar att reformen också måste innebära tydligt sänkt marginalsatt i normala inkomstskikt. För

inkomster mellan ca 120 000 och 300 000 kronor sänks därför marginalska-
ten stegvis (se diagram 9.5). Sammantaget innebär detta att lågavlönade och
stora grupper som arbetar lång deltid inte bara får sänkt genomsnittlig skatt
utan också får behålla mer av en extra inkomstökning. Samtidigt medför Mo-
deraternas skattesänkning att utbildningspremien stärks mer märkbart.

I en alltmer konkurrensutsatt värld kommer länder som Sverige att tvingas
till en allt snabbare strukturomvandling. För att på sikt kunna bevara vårt
relativa löneläge mot omvärlden krävs att kunskapsinnehållet i vår produktion
stiger snabbt. Detta kräver en välutbildad arbetskraft. Därför är det viktigt att
jobbavdraget även kommer personer med högre inkomster till del i syfte att
stärka avkastningen på extra ansträngningar, utbildning och förkovran. Detta
gäller inte minst inkomsttagare som tjänar mellan 25 000 och 35 000 kronor
per månad. I detta intervall befinner sig såväl många deltidsarbetande akade-
miker som de som arbetar heltid och erhåller övertidsersättning. På sikt öns-
kar vi åstadkomma en reduktion av den statliga inkomstskatten. Ett sätt skulle
exempelvis kunna vara att halvera den statliga inkomstskatten för dem som
tjänar exempelvis 30 000–35 000 kronor per månad. Ett annat, icke uteslu-
tande, sätt är att ta bort straffskatten på utbildning, den s.k. värnskatten.

**Diagram 9.5 Marginalskatten år 2009 med nuvarande grundavdrag och
med jobbavdrag vid olika arbetsinkomster**

Källor: Riksdagens utredningstjänst och egna beräkningar.

9.2.1 Effekter av inkomstskattereformen

Förslaget innebär att alla som arbetar får en omfattande skattesänkning. För
det första slopas skatten helt för låga inkomster. Därutöver sänks skatten

Fel! Okänt namn på

påtagligt för övriga inkomstlägen. Låg- och medelinkomsttagare som arbetar deltid, oftast kvinnor, får betydande skattesänkningar.

Tabell 9.2 Förändrad genomsnittlig nettoinkomst per decil för dem med en arbetsinkomst överstigande 42 000 kronor och som är över 17 år, av jobbvdraget och det förhöjda avdraget åt äldre, år 2009, kronor

Decil	Decilgränser, kronor (avser <i>bruttoinkomst</i>)	Genomsnittlig förändring av nettoinkomsten, i kronor och i procent	% av den totala föränd- ringen av inkomsterna	% av antal personer över 17 år och med en inkomst >42 000
1	0–98 500	6 300 (6,1)	4,8	10,0
2	98 501–160 700	8 600 (6,1)	6,6	10,0
3	160 701–210 900	11 500 (6,9)	8,8	10,0
4	210 901–245 800	13 000 (7,0)	10,0	10,0
5	245 801–274 300	14 000 (6,9)	10,7	10,0
6	274 301–301 500	14 700 (6,7)	11,2	10,0
7	301 501–335 400	15 500 (6,5)	11,9	10,0
8	335 401–380 800	15 800 (6,0)	12,1	10,0
9	380 801–471 500	15 700 (5,3)	12,0	10,0
10	471 501–	15 700 (3,5)	12,0	10,0
Totalt		13 100 (5,8)	100,0	100,0

Källa: Riksdagens utredningstjänst.

I tabell 9.2. illustreras hur skattesänkningarna faller ut i olika inkomstgrupper. Tabellerna är indelade i s.k. inkomstdeciler. Varje decil omfattar 10 procent av arbetstagarerna. Detta innebär att i den första decilen (som innehåller många studerande) återfinns de 10 procent med lägst inkomster, i den andra decilen finns de 10 procenten med näst lägst inkomst osv. Ett annat sätt att studera det fördelningsmässiga utfallet är att studera hur olika familjetyper påverkas av förslaget. Ur tabell 9.3 framgår bl.a. att alla familjetyper vinner, mest barnfamiljer.

Allra störst betydelse får skattereformen för dem som helt eller delvis kan lämna bidragsberoendet till förmån för arbete, vilket stimulerar till ett ökat inträde på arbetsmarknaden. Exempelvis får en person som i dag är sjukskriven från ett arbete med en inkomst på 15 000 kronor/månad behålla mer än hela inkomstökningen när han eller hon börjar jobba på halvtid, se tabell 9.4. Detta sammanhänger med att Alliansens skatteförslag innebär en kraftigt sänkt skatt på arbetsinkomsten. Sänkningen är så kraftig att inkomstökningen efter skatt överskrider bruttolöneökningen. Detta innebär att Alliansens politik leder till att den som återgår till arbete får en ”i-arbetet-subvention”, medan regeringen i stället motverkar ett återinträde på arbetsmarknaden genom att ta ut 35 procent av inkomstökningen i skatt. Detta illustrerar skillnaderna mellan Alliansens och regeringens sysselsättningspolitik. Alliansens offensiva förslag kommer att medföra en märkbar uppgång i sysselsättningen.

Tabell 9.3 Förändrad genomsnittlig disponibel inkomst både med och utan hänsyn till försörjningsbörda (av Alliansens jobbavdrag och det förhöjda avdraget åt äldre), uppdelat på olika familjetyper (för ensamstående även uppdelat på kön inom parentes), år 2007, kronor

Familjetyp	Genomsnittlig förändring av disp. inkomst		Genomsnittligt antal konsumtionsenheter (KE)	Genomsnittlig förändring av disp. inkomst per KE		Procentuell förändring av genomsnittlig disp. inkomst
	(Män/kvinnor)	(Män/kvinnor)		(Män/kvinnor)	(Män/kvinnor)	
Ensamstående utan barn	4 000	(4 800/ 3 200)	1	4 000	(4 800/ 3 200)	2,6
Ensamstående med ett barn	6 800	(8 800/ 6 300)	1,62	4 200	(5 400/ 3 900)	3,4
Ensamstående med två barn eller fler	6 500	(8 300/ 6 100)	2,30	2 900	(3 700/ 2 700)	2,6
Samboende utan barn	9 800		1,62	6 000		2,7
Samboende med ett barn	15 000		2,16	6 900		3,5
Samboende med två barn	15 800		2,64	6 000		3,3
Samboende med tre barn eller fler	14 500		3,18	4 600		3,1
Totalt	7 400			4 800		2,8

Källa: Riksdagens utredningstjänst.

I kapitel 13 diskuteras effekterna av arbetsavdraget tillsammans med övriga förslag på nettointkomsten, sysselsättningen, arbetslösheten och de offentliga finanserna.

De förslag som Allians för Sverige och Moderaterna presenterar kommer att stimulera sysselsättningen och tillväxten. Det betyder också att de offentliga finanserna stärks, vilket kommer att skapa utrymme för fortsatta satsningar och skattesänkningar för att förbättra förutsättningarna för sysselsättning och tillväxt. Därför är ytterligare sänkningar av inkomstskatterna, t.ex. att sänka den statliga inkomstskatten i mer normala inkomstlagen, men även att på sikt avskaffa värmskatten, samt åtgärder för att stärka företagsklimatet, angelägna.

Fel! Okänt namn på

Tabell 9.4 Effekt av att återgå från sjukskrivning på heltid till arbete på halvtid med en månadslön på 15 000 kronor

Per år	Sjukpeng	50/50 med rege- ringen	50/50 med Alliansen
Före skatt	144 000	162 000	162 000
Skatt	36 351	42 620	36 288
Efter skatt	107 649	119 381	125 712
Skillnad		11 732	18 063
Marginaleffekt		34,8 %	-0,4 %

Anm.: Personen i fråga antas ha en årslön vid arbete på 180 000 kronor och återgå till arbete på halvtid från att tidigare ha varit sjukskriven på halvtid.

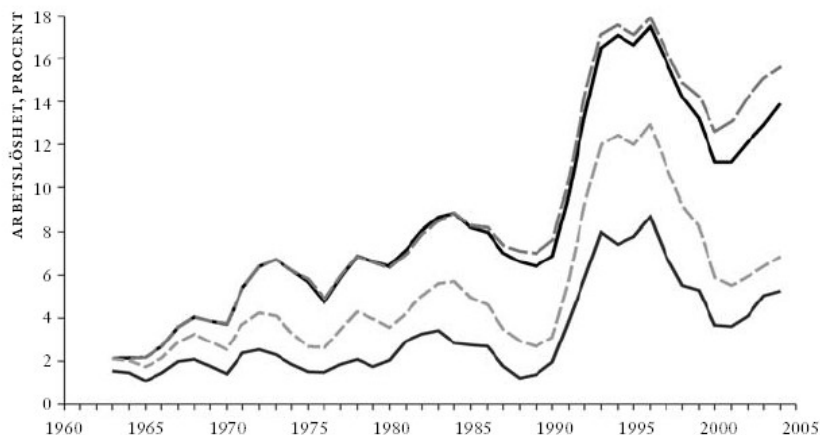
Källa: Egna beräkningar.

9.3 Stramare bidrag

I dag står över 1,5 miljoner människor utanför arbetsmarknaden eller har svagare förankring till arbetsmarknaden än de skulle önska. Den ökade frånvaron från arbetsmarknaden beror framför allt på att antalet långtidssjukskrivna och förtidspensionärer har ökat. Det är inte rimligt att tro att den dramatiska ökningen av frånvaron från arbetsmarknaden de senaste åren främst beror på att folkhälsan kraftigt försämrats. Att det finns ett tydligt samband mellan sjukskrivningar och konjunkturläge, förändringar i familjestatus, som t.ex. skilsmässor och föräldraskap, och att förändringar av regler och villkor tidigare haft effekter på sjukskrivningarna tyder på att andra faktorer än förändringar av folkhälsan spelar roll. Att regionala skillnader i frånvaro från arbetsmarknaden är stora och förefaller samvariera med skillnader på de regionala arbetsmarknaderna antyder också att det inte är folkhälsan som är den viktigare förklaringsfaktorn bakom stigande frånvaro.⁹⁶

⁹⁶ Edling, J (2005), "Alla behövs – Blott arbetsmarknadspolitik skapar inga nya jobb", *LO-rapport*.

Diagram 9.6 Alternativa mått på arbetslöshet

Anm.: Den nedre heldragna kurvan är den officiella, öppna arbetslösheten medan den nedre streckade kurvan även inkluderar personer i arbetsmarknadsåtgärder. Den övre heldragna kurvan är en justering av det sistnämnda måttet, som nu också inkluderar förtidspensionärer utöver den andel som de utgjorde 1963 (vilken var 3,5 procent). Den övre streckade kurvan gör motsvarande justering för långtidssjukskrivna (längre än 12 månader) från 1974 och framåt, dvs. kurvan inkluderar nu också långtidssjukskrivna utöver den andel som de utgjorde 1974 (vilken var 0,5 procent).⁹⁷

De svenska socialförsäkringarna präglas av en förhållandevis generös ersättning i jämförelse med andra länder.⁹⁸ Kraven för att vara berättigad till ersättning är låga, ersättningsnivån är hög och ersättningsperioden är lång. Till detta kommer att kontrollen av försäkringarna är bristfällig och att det förekommer stora variationer i regel tillämpningen.

I alla socialförsäkringar är det nödvändigt att göra en avvägning mellan å ena sidan försäkringsskydd och ekonomisk trygghet och å andra sidan ekonomiska incitament och kontroll.⁹⁹ När en försäkringsrisk reduceras, vilket är syftet med försäkringen, påverkas också individernas beteenden.

När det gäller socialförsäkringarna handlar det t.ex. om att anställda och företag blir mer benägna att bedriva verksamhet inom områden där risken för sjukskrivningar eller arbetslöshet är högre, att sökandet efter ett nytt arbete blir mindre intensivt, att den enskilde ställer högre krav, t.ex. i form av lön, för att acceptera ett jobberbjudande eller att motiven att aktivt delta i rehabili-

⁹⁷ Freeman, R, Swedenborg, B & Topel, R (2006), Att reformera välfärdsstaten: Amerikanskt perspektiv på den svenska modellen, SNS-förlag, s. 115.

⁹⁸ OECD (2005), *OECD Economic Surveys: Sweden*.

⁹⁹ Se t.ex. Atkinson, A B (1999) *The economic consequences of rolling back the welfare state*, MIT Press, Brown, S, & Sessions, J G (1996) "The Economics of Absence: Theory and Evidence", *Journal of Economic Surveys*, vol 10, s. 23–53, Barmby, T A, Ercolani, M G, & Treble J G (2002), "Sickness Absence: An International Comparison", *The Economic Journal*, vol 112, s. 315–331, Bonato, L & Lusinyan, L (2004) "Work Absence in Europe", *IMF Working Paper*, Lundholm, M (2000) "Försäkring", i Dufwenberg, M, Isacson, M-L & Lundholm M, *Tillämpad mikroekonom*, Studentlitteratur.

Fel! Okänt namn på

tering eller arbetsmarknadsutbildning i syfte att återkomma till arbetslivet försvagas.

I inkomstförsäkringarna leder sådana beteenden inte bara till kostnader för den enskilde och försäkringens utan kan också påverka lönebildningen och arbetsutbudet på ett sätt som har negativa effekter på ekonomins produktionsförmåga. Det finns också en risk att den enskilde som är frånvarande från arbetsmarknaden fastnar i bidragsfällor eller förlorar den kompetens och det sociala kapital som är nödvändiga för att klara egenförsörjning och för att stå till arbetsmarknadens förfogande.

Socialförsäkringar riskerar att lägga grunden för beteenden som kan vara kortsiktigt fördelaktiga för individen, men som åsamkar både samhället och den enskilde stora kostnader på längre sikt.

För att hantera detta problem innehåller alla försäkringar ett visst mått av självrisk. Ersättningen täcker inte hela inkomstförlusten, utan det förekommer ofta en inledande karenperiod. Ersättningen beaktar ofta inte heller löneökningar fullt ut och sätts i de flesta fall till mindre än 100 procent av den tidigare inkomsten.

Ett alternativ är att komplettera självrisker med kontroll. Kontroll handlar då om att säkerställa att den enskilde vidtagit åtgärder för att undvika risker och för att begränsa skadan när en olycka inträffar. Inom ramen för sjukpenningen och sjukersättningen är det kanske främst fråga om att kontrollera att individen inte i onödan utnyttjar försäkringsskyddet utan tar till vara hela den resterande försörjningsförmågan och anstränger sig för att återkomma till sin anställning eller försöker finna ett annat arbete.

Inom ramen för arbetslöshetsförsäkringens handlar det om att säkerställa att individen verkligen står till arbetsmarknadens förfogande. Inte minst är det nödvändigt att den som blivit arbetslös står till arbetsmarknadens förfogande för att arbetsmarknadspolitikerna skall bli effektiva.

9.3.1 Förstärkta kontrollfunktioner ökar sysselsättningen

Under senare år har en rad studier påvisat att arbetslösheten i ett land kan påverkas av den institutionella utformningen av försäkringssystemen och att kontroll är ett effektivt sätt att minska arbetslösheten och motverka sjukskrivningar och förtidspensioneringar.¹⁰⁰

¹⁰⁰ T.ex. Abbring, J, van den Berg, G & van der Ours, J (1998), "The Effect of Unemployment Insurance Sanctions on the Transition Rate from Unemployment to Employment", *Working Paper, Tinbergen Institute*, Amsterdam, Boone, J, Fredriksson, P, Holmlund, B & van Ours, J (2002), "Optimal Unemployment Insurance with Monitoring and Sanctions", *IFAU-Working Paper 2002:21*, Boone, J, P, Sadreieh, A & van Ours, J C (2004), "Experiments on unemployment Benefit Sanctions and Job Search Behavior", *IZA Working Paper nr 1000*, Jensen, P, Rosholm, M & Svarer, M(2003), "The response of youth unemployment to benefits, incentives, and sanctions", *European Journal of Political Economy*, vol 19, s. 301–306, Lalive, R, van Ours, J & Zweimüller, J (2002), "The Effect of Benefit Sanction on the Duration of Unemployment", *Discussion Paper*, nr 3311, Centre for Economic Policy Research eller van den Berg, G, van der Klaauw, B & van Ours J (2004), Punitive Sanctions and the Transition Rate from Welfare to Work, *Journal of Labor Economics*, vol 22.

Även om den empiriska litteraturen inte är omfattande är slutsatserna hittills tydliga. Två studier av erfarenheterna från Holland visar att sanktionerna är viktiga. Abbring m.fl. (1998) visar att andelen som finner ett arbete fördubblas när sanktionerna tillämpas. van den Berg m.fl. (2002) visar att effekten är lika stark på socialbidragstagare, som normalt anses ha en ännu svagare förankring på arbetsmarknaden. Liknande resultat har påvisats i en studie på arbetslösa ungdomar i Danmark (Jensen, Rosholm och Svarer 2003). En studie som baseras på ett stort antal arbetslösa i Schweiz, och som utnyttjar förhållandet att sanktioner och kontroll skiljer sig åt inom olika kantonen i Schweiz, ger också stöd för att sanktioner spelar roll. När en förvarning om sanktioner utfärdats steg andelen som lämnade arbetslöshet med ca 40 procent, och när sanktionerna sedan tillämpades ökade utflödet från arbetslöshet med ca 55 procent (ibid, s. 21).

Det finns inte motsvarande studier när det gäller sjukförsäkringen, men det finns skäl att anta att de generella mekanismerna är likartade, även om det snarare är rehabiliteringsansträngningar och sökande efter alternativa sysselsättningsmöjligheter som måste kontrolleras. I en av de studier som finns förefaller kontroll kunna påverka också sjukfrånvaron. Hesselius, Johansson och Larsson (2005) finner att läkarkontroll spelar roll genom att studera vad som händer när kravet på läkarkontrollbesök förändrades inom två geografiska områden, Göteborg och Jämtland, från dag 8 till dag 15. Studien indikerar att längden på sjukfrånvaron i genomsnitt ökade kraftigt, med 6,6 procent.

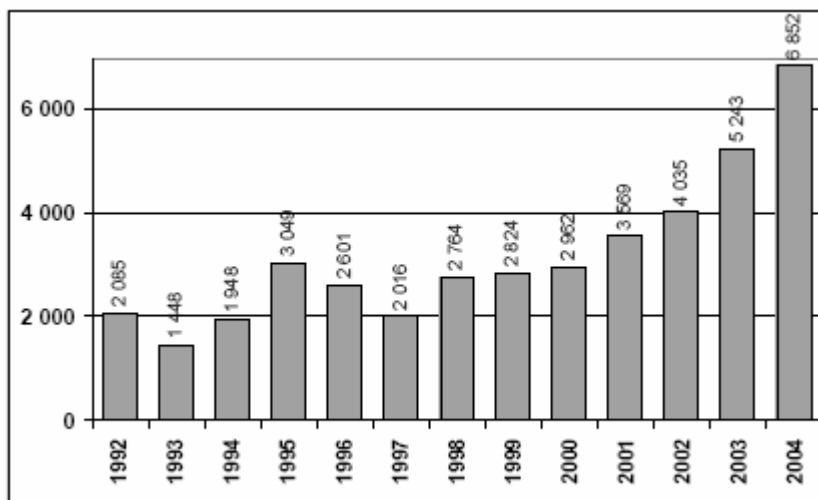
9.3.2 Allvarliga brister i dagens system

I Sverige är kontrollen svag och få personer drabbas av sanktioner inom inkomstförsäkringarna. Förra året utbetalades a-kassa till ca 600 000 personer. A-kassorna fattade under 2004 beslut om att sänka ersättningen till ca 6 000 personer. Antalet har ökat under senare år men är fortfarande lågt. Riksrevisorernas granskning av arbetslöshetsförsäkringen gav vid handen att mörkertalet när det gäller arbetsförmedlingarnas underrättelser till arbetslöshetsförsäkringarna om att arbetssökande inte uppfyller arbetsvillkoret ligger på ca 80 procent.¹⁰¹

¹⁰¹ Riksrevisionen (2005), *Arbetslöshetsförsäkringen – kostnad och effektivitet*, RIR 2005:3.

Fel! Okänt namn på

**Diagram 9.7 Antal underrättelser om ifrågasatt ersättningsrätt
Helårsdata 1992–2004**

Källa: IAF (2005), Kvartalsrapport 2.

I sjukförsäkringen är antalet personer som drabbas av beslut om sänkt ersättning också lågt. Även om Försäkringskassan i större utsträckning polisanmäler rent bidragsfusk ligger antalet fortfarande lågt. År 2004 anmälde Försäkringskassan ca 900 personer för misstänkt fusk.¹⁰²

Regeringen har inlett ett arbete för att förstärka kontrollen. Både Försäkringskassan och Arbetsmarknadsstyrelsen har fått i uppdrag att återkomma med åtgärder för att förstärka kontrollen av att regelverket tillämpas och att tillämpningen inom landet och mellan olika branscher blir mer likartad. Den inriktning på arbetet som regeringen valt är emellertid inte att förstärka kontrollen av arbetsviljan utan mera på att förbättra de administrativa rutinerna i systemet för att motverka rena regelöverträdelser.

Att förhindra rent fusk är emellertid en alltför låg ambition. Den kraftiga ökningen av sjukskrivningarna kan knappast bero på att administrativt fusk ökat, utan det handlar snarare om nya beteendemönster och förskjutna normer när regler, ersättningsnivåer och försäkringsvillkor blivit alltmer generösa. När det handlar om att kontrollera att en person verkligen står till arbetsmarknadens förfogande eller anstränger sig för att återkomma till arbetsmarknaden handlar det inte om fusk utan snarare om att risken för överutnyttjande skall stävjas. Att som regeringen fokusera på fusk, men inte vidta kraftfulla åtgärder för att säkerställa att överutnyttjande inte förekommer, är en otillräcklig politik.

¹⁰² RUT Dnr 2005:364.

Fel! Okänt namn på

Reglerna i de svenska arbetslöshetsförsäkringarna beskrivs ibland som strikta.¹⁰³ En internationell jämförelse visar emellertid att detta i vissa avseenden inte är korrekt. Därtill har regelverket utformats på ett sätt som är svårt att tillämpa.

När det t.ex. gäller kravet på sökaktivitet skall den enskilde aktivt söka arbete, men uppföljningen är bristfällig. I många andra länder krävs att den enskilde var eller varannan vecka redovisar sökaktiviteter. I t.ex. Storbritannien, Australien eller USA skall sökaktiviteter redovisas var fjortonde dag, och om denna redovisning inte sker så sänks ersättningen automatiskt.

Kraven på att söka arbeten under deltagande i åtgärder är likaledes formellt hårda, men det sker ingen kontroll av att sökaktiviteter verkligen kommer till stånd. I Sverige krävs att den enskilde skall acceptera alla arbeten som han eller hon har kapacitet att utföra, även om det kräver geografisk eller yrkesmässig rörlighet. Eftersom kontrollen är bristfällig är det tveksamt om denna regel tillämpas i tillräcklig omfattning. Trots att det, sedan 2001, föreligger ett krav på ett utvidgat sökarbete efter 100 dagar innehåller inte de individuella handlingsplanerna som arbetsförmedlingarna lägger fast några sådana villkor (Riksrevisionen 2005).

I OECD:s sammanställning av villkoren i arbetslöshetsförsäkringarna i olika länder framgår det att påtagligt fler utsätts för sanktioner än i Sverige (OECD 2000). I Belgien, Kanada och Danmark drabbas ca 5 procent av dem som erhåller arbetslöshetsersättning. I Finland, Norge, Storbritannien och Australien drabbas ca 10–15 procent, medan motsvarande siffra för USA och Schweiz är 55 respektive 40 procent.

Det finns flera skäl till att få personer i Sverige drabbas av nedsatta ersättningar. Sanktionerna är hårda men bygger på att arbetsförmedlingarna och akassorna kan belägga att den enskilde begått relativt allvarliga övertramp. Jämfört med länder, t.ex. USA eller Storbritannien, där sanktioner utgår om den arbetssökande inte kan belägga ett aktivt sökande, är gränsen satt högre i Sverige, eftersom sanktioner tillämpas först om den enskilde själv anger att han eller hon vägrar att acceptera ett erbjudande om anställning eller vägrar att delta i olika program. Samtidigt är emellertid sanktionerna i det svenska systemet förhållandevis mer kännbara eftersom det i USA eller Storbritannien handlar om att ersättningen reduceras med en eller ett par ersättningsdagar. Lite förenklat kan man säga att Sverige har hårda sanktioner, men villkor som gör att de sällan tillämpas. Forskningsresultaten tyder på att dagens sanktioner borde kompletteras med tydliga krav på dokumenterade sökaktiviteter och sanktioner som är mildare.

Forskningen kring kontroll inom sjukförsäkringen är outvecklad jämfört med arbetslöshetsförsäkringen. OECD har emellertid konstaterat att Sverige i förhållande till många andra länder har förhållandevis svaga kontrollmekan-

¹⁰³ Ministry of Finance Denmark (1998), Availability criteria in selected OECD-countries, Ministry of Finance Working Paper nr 6.

Fel! Okänt namn på

ismer i sjukförsäkringen.¹⁰⁴ Även andra bedömare har dragit samma slutsats.¹⁰⁵ Det finns skäl att förstärka kontrollen så att den bättre överensstämmer med praxis i andra länder. Att det endast finns någon enstaka studie av hur sådana åtgärder påverkar sjukskrivningarna talar för att det finns skäl att vara försiktig när det gäller att bedöma effekterna av en sådan åtgärd.¹⁰⁶

Mot denna bakgrund föreslår Moderaterna en rad åtgärder för att förstärka kontrollen inom såväl arbetslöshetsförsäkringen som sjukförsäkringen.

9.3.3 Öka självriskerna: sänk ersättningen

Det finns inget antingen/eller mellan att skärpa kontrollen och att öka självriskerna. I stället bör dessa ses som komplement till varandra. Generellt sett gäller att ersättningsnivån i en försäkring påverkar försäkringstagarnas beteende och utnyttjande av försäkringarna. Att detta gäller även i arbetslöshets- och socialförsäkringarna både i Sverige och utomlands är väl belagt. Det finns därför goda skäl att utgå från att sänkta ersättningsnivåer kan komma att medföra ett lägre utnyttjande.

Att arbetslöshetsförsäkringen påverkar arbetslösheten är uppenbart.¹⁰⁷ Akassan påverkar, som alla försäkringssystem, beteendet hos alla som deltar på arbetsmarknaden. Företag som omstrukturerar sin verksamhet vet att de arbetslösa försörjning är tryggad om ersättningen är hög. Arbetsmarknadens parter behöver inte ta lika stor hänsyn till de arbetslösa i avtalsförhandlingarna när villkoren i arbetslöshetsförsäkringen är generösa och parterna inte behöver stå för försäkringskostnaderna. Den arbetsökande vet att hon eller han inte behöver tacka ja till ett jobb om ersättningsnivån är hög och regelverket mindre strikt.

Det är väl belagt i forskningen, både teoretiskt och empiriskt, att benägenheten att söka arbeten och acceptera erbjudanden, även om de innebär en geografisk förflyttning, ökar om arbetslöshetsersättningen är lägre. Arbetslösa söker också mer intensivt efter arbete när ersättningsperioden börjar närma sig sitt slut. Mindre generösa villkor i försäkringen gör det därtill mer kostsamt för en fackförening att driva lönekrav som kan innebära att medlemmarna drabbas av arbetslöshet.

¹⁰⁴ OECD (2005), *OECD Economic Surveys: Sweden*.

¹⁰⁵ ESO (2002) "Den svenska sjukan – sjukfrånvaron i åtta länder", rapport till Expertgruppen för studier i offentlig ekonomi, DS 2002:49, Finansdepartementet.

¹⁰⁶ Hesselius, P, Johansson, P & Larsson, L (2005), "Monitoring sickness insurance claimants: evidence from a social experiment", *IFAU-working paper*, nr 2005:15.

¹⁰⁷ Carling, K, Edin, P-A, Harkman, A & Holmlund, B (1996), "Unemployment Duration, Unemployment Benefits and Labour Market Programs in Sweden", *Journal of Public Economics*, vol 59, Holmlund, B (1998), "Unemployment Insurance in Theory and Practice", *Scandinavian Journal of Economics*, vol 100, Holmlund, B & Fredriksson, P (2004), "Hur ser en optimal arbetslöshetsförsäkring ut?", *Ekonomisk Debatt*, årgång 32, nr 4, Holmlund, B & Forslund, A (2001), "Arbetslöshet och arbetsmarknadspolitik", *Rapport 2003:6, IFAU*, Institutet för arbetsmarknadspolitik utvärdering, Krueger, A B & Meyer, B D (2002), "Labour Supply effects of social insurance", *NBER-Working paper*, nr 9014.

Såväl svenska som internationella studier konstaterar att en sänkning av arbetslöshetsersättningen minskar antalet arbetslösa och den genomsnittliga arbetslöshetsperioden. En sänkning av ersättningsnivån i arbetslöshetsförsäkringen från t.ex. 80 till 70 procent gör att andelen personer som övergår från arbetslöshet till sysselsättning ökar med ungefär 20 procent (Carling, Holmlund och Vejsiu 2001).

Även sjukförsäkringen och sjukersättningen påverkar frånvaron från arbetsmarknaden.¹⁰⁸ Det är välbelagt i en rad studier att när det blir mer kostsamt att vara sjukskriven minskar frånvaron. Det förefaller också vara så att sjukfrånvaron t.o.m. är mer känslig för ekonomiska incitament än arbetslösheten. Det kan bero på att valet mellan att arbeta och att vara sjukskriven är enklare, de som är sjukskrivna har normalt en anställning.

Frågan om kontroll och självrisiker är en avvägning. En faktor som talar för att sänka ersättningsnivåerna är att vi, givet ett mer omfattande forskningsstöd, är säkrare på att ersättningsnivåer påverkar arbetsutbudet. Det är dessutom administrativt enkelt att genomföra sänkningar, medan erfarenheten inte minst från Arbetsmarknadsstyrelsens och Försäkringskassans arbete med att skärpa kontrollen visar att detta är komplicerat. Effekten på de offentliga finanserna är också säkrare, eftersom den åtminstone kan beräknas som en statisk effekt utifrån hur många som för tillfället är arbetslösa eller sjukskrivna.

Ett argument för att kombinera kontroll och sanktioner med sänkta ersättningsnivåer är att alltför hårda regler och villkor helt kan utestänga vissa grupper från försäkringen. Detta torde vara särskilt allvarligt i sjukförsäkringen, eftersom det förekommer diffusa diagnoser där graden av arbetsförmåga är svårbedömd och där det inte är självklart att en sjukskrivning är den mest lämpliga behandlingen ur medicinsk synvinkel. Rygg- och nackdiagnoser utgör den största diagnosgruppen bakom både sjukskrivningar och förtidspension. Psykiatriska sjukdomar är den näst största diagnosgruppen. Frånvaro som är relaterad till psykiska problem och alkoholproblem har ökat starkt under senare år (SBU 2004). Vid dessa diagnoser, som svarar för uppemot hälften av sjukskrivningarna, är det svårt att bedöma i vilken utsträckning

¹⁰⁸ Andrén, D (2001a), "Short-term Absenteeism Due to Sickness: The Swedish Experience, 1986–1991", *Working Paper in Economics*, nr 46, Department of Economics, Göteborg University, Andrén, D (2001b), "Long-term Absenteeism Due to Sickness: The Swedish Experience, 1986–1991". *Working Paper in Economics*, nr 47, Department of Economics, Göteborg University, Arai, M & Skogman Thoursie, P (2001), Incentive and Selection in Cyclical Absenteeism, *FIEF Working Paper Series* No. 167, Henrekson, M & Persson, M (2004), "The Effects on Sick Leave of Changes in the Sickness Insurance System", *Journal of Labor Economics* vol 22, s. 87–113, Johansson, P & Palme, M (1996), "Do Economic Incentives Affect Work Absence? Empirical Evidence Using Swedish Micro Data", *Journal of Public Economics*, vol 59, s. 195–218, Johansson, P & Palme, M (2002), "Assessing the Effect of Public Policy on Worker Absenteeism", *Journal of Human Resources*, vol 37, s. 381–409, Statens beredning för medicinsk utvärdering (2004). *Sjukskrivning – orsaker, konsekvenser och praxis. En systematisk litteraturoversikt*, Skogman Thoursie, P (2002) "Reporting Sick: Are Sporting Events Contagious?", Stockholm University, Department of Economics, *Research Paper in Economics* 2002:4.

Fel! Okänt namn på

arbetsförmågan är nedsatt och därtill svårt att belägga att sjukskrivning är en effektiv behandling av åkomman.

Ett annat argument är att enbart kontroll och sanktioner riskerar att bli så omfattande att de blir integritetskränkande om samma effekter skall uppnås på arbetsutbudet som vid sänkta ersättningsnivåer.

Vår samlade bedömning är alltså att det behövs en kombination av både sänkta ersättningsnivåer och skärpt kontroll, och vi kommer i de kommande kapitlen att klargöra hur detta skall ske.

9.4 A-kassan

9.4.1 Ersättning, villkor och kontroll i arbetslöshetsförsäkringen

En arbetslöshetsförsäkring som är utformad som en tydlig omställningsförsäkring gör att arbetsmarknaden fungerar väl. Utformningen av försäkringen har en avgörande betydelse för om arbetsförmedlingens insatser lyckas och vilka krav som ställs på den arbetssökande.

Ersättningsperiodens längd, ersättningsnivåer, beräkningsgrund för ersättningen, kvalifikationskrav, karensdagar, sanktioner och finansieringen av arbetslöshetsförsäkringen är alla faktorer som kan kombineras på olika sätt för att få så positiva effekter som möjligt på sysselsättningen (Holmlund och Fredriksson 2004). I dagens system är ersättningen densamma oavsett hur länge man varit arbetslös upp till ett tak. Detta innebär att de ekonomiska drivkrafterna att bryta arbetslösheten är svaga.

Ersättningen är i dag 80 procent av inkomsten upp till en månadsinkomst på 20 075 under de första 100 dagarna och upp till 18 700 den påföljande perioden.¹⁰⁹ För högre inkomster än dessa är maximal dagersättning 730 kronor per dag (i 100 dagar) och 680 kronor per dag därefter. I tabellen nedan återges de förändringar som skett i arbetslöshetsförsäkringen bara under 1990-talet. Ersättningsnivån har varit både 90 procent och 75 procent under denna tid.

¹⁰⁹ Beräknat på 22 ersättningsdagar.

Tabell 9.5 Förändringar i arbetslöshetsförsäkringen under 1990-talet

År	Förändring
1989	Ersättningsnivån 90 procent
1991	Taket höjs till 543 kronor
1992	Deltidsarbetslösa får endast ersättning under 150 dagar. Taket höjs till 564 kronor.
1993	Ersättningsnivån sänks till 80 procent. Taket höjs till 598 kronor.
1994	Ersättningsperiod 300 dagar för personer under 55 år och 450 dagar för personer mellan 55 och 65 år.
1996	Ersättningsnivån sänks till 75 procent. Taket sänks till 564 kronor.
1997	Ersättningsnivån höjs till 80 procent. Taket höjs till 580 kronor.
2001	Taket höjs till 680 kronor under de första 100 dagarna. Därefter 580 kronor. Max 300 dagar oberoende av ålder. Deltagande i ALMP kvalificerar inte för a-kassa.
2002	Taket höjs ytterligare till 730 kronor per dag i 100 dagar. Därefter 680 kronor per dag.

Källa: AMS.

Allians för Sverige vill skärpa inslaget av omställningsförsäkring för att tydliggöra arbetslinjen och stimulera människor att snabbt komma tillbaka i arbete. Allians för Sverige föreslår att ersättning från arbetslöshetsförsäkringen skall kunna utgå under en ersättningsperiod på 300 ersättningsdagar (14 månader). Därefter överförs den arbetssökande till en reformerad aktivitetsgaranti, en s.k. jobbgaranti.

Allians för Sverige föreslår att ersättningen trappas ned från 80 till 70 procent efter 200 ersättningsdagar (9 månader). Arbetssökande som har försörjningsansvar för barn skall få längre tid på sig att söka arbete. För dem skall ersättningen utgå under 450 dagar (nästan 21 månader). Därefter erbjuds jobbgaranti med ersättningen 65 procent. För såväl arbetslöshetsersättningen som jobbgarantin införs ett enhetligt tak på dagens nivå. Lägsta dagpenning är 320 kronor per dag och högsta dagpenning är 680 kronor per dag.

9.4.2 Träffsäkra kvalifikationskrav

Det är viktigt att reglerna som kvalificerar för ersättning och inkomstgrunden för ersättningen är inriktade på att stärka arbetslinjen. Kvalifikationskraven måste träffa rätt målgrupp, dvs. dem som blir arbetslösa för att de har haft ett arbete. I dagens system har alla som fyllt 20 år och avslutat en utbildning på gymnasienivå på ett år eller längre rätt till grundbeloppet i försäkringen utan att de först behöver arbeta. Detta strider mot arbetslinjen. Allians för Sverige föreslår därför att möjligheten att kvalificera till arbetslöshetsersättning enbart genom studier, det s.k. studerandevillkoret, slopas. Alliansen vill också begränsa möjligheten att ha rätten till arbetslöshetsersättning vilande – den s.k. överhoppningsbara tiden – till högst fem år.

Arbetslöshetsförsäkringen skall ersätta inkomstbortfallet från en varaktig inkomst. Den skall inte grundas på tillfälliga extrainkomster. Sex månaders arbete skall precis som i dag räcka för att kvalificera till arbetslöshetsersättning, men alliansen höjer kravet till minst halvtidsarbete på 80 timmar i må-

Fel! Okänt namn på

naden. Alliansen föreslår vidare att den ersättning som betalas ut skall grundas på de senaste tolv månadernas inkomster i stället för de senaste sex månadernas, som är fallet i dag.

Allians för Sverige föreslår också att det skyddsnet som arbetslöshetsförsäkringen utgör skall vara heltäckande och ge samma ersättning till alla som uppfyller kvalifikationskraven för försäkringen. I dag står uppåt 700 000 personer utanför a-kassan, trots att de har jobb och bidrar via skattsedeln till a-kassans finansiering. De skulle vid arbetslöshet endast få grundbeloppet via den s.k. Alfakassan, då de inte uppfyller dagens inträdesvillkor och/eller medlemsvillkor. Vi menar att alla som uppfyller arbetsvillkoret skall få samma ersättning som de som i dag är med i en a-kassa samtidigt som de också skall vara med och betala för försäkringen. År 2005 fick ca 90 000 arbetslösa personer inte någon inkomstrelaterad ersättning i a-kassan utan enbart grundbeloppet på 320 kronor per dag. Många av dessa var studenter men också personer som av olika skäl, kanske för att de inte har haft råd, valt att stå utanför a-kassan.

9.4.3 Upprätthåll arbetsvillkoret

I dagens system har den som aktivt söker ett lämpligt arbete men inte kan få ett sådant rätt till ersättning vid arbetslöshet. Regelverket ställer krav på att den arbetslöse skall söka arbete utanför det geografiska närområdet och inom flera yrken än sitt eget. Detta skall specificeras i en individuell handlingsplan. Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen (IAF) konstaterar dock att endast 18 procent av handlingsplanerna, i deras undersökning, anger att den arbetsökande skall söka arbete över hela landet. En lika liten andel anger att den arbetsökande måste söka inom fler yrkesområden än tidigare.¹¹⁰

I nuvarande regelsystem för arbetslöshetsförsäkringen framgår att den som inte aktivt står till arbetsmarknadens förfogande, som t.ex. tackar nej till arbete eller åtgärd, kan drabbas av sanktioner.¹¹¹

Moderaterna vill förändra systemet så att sökandevillkoret kan upprätthållas mer effektivt. En ingrediens i ett sådant system är små men omedelbara sanktioner, vilket visat sig effektivt i andra länder. En sådan sanktion kan komplettera dagens regelverk och tillämpas av arbetsförmedlingen på ett rättssäkert sätt över hela landet.

¹¹⁰ IAF (2005), *Tillämpning av regelverket för lämpligt arbete*. Delrapport med utgångspunkt från de individuella handlingsplanerna, 2005-09-26.

¹¹¹ Första gången detta inträffar kan ersättningen sänkas med 25 procent i åtta veckor, nästa gång med 50 procent i åtta veckor och om det inträffar en tredje gång upphör rätten till ersättning helt. Då måste den arbetsökande uppfylla ett nytt arbetsvillkor innan hon eller han kan få ersättning igen. Reglerna anger dessutom att den som själv sagt upp en anvisad anställning eller avbryter en arbetsmarknadsåtgärd utan giltig anledning kan bli helt avstängd från ersättning i högst 45 ersättningsdagar. Om detta dessutom sker tre gånger under samma ersättningsperiod kan rätten till ersättning upphöra helt. AMS (2003), *Arbetslöshetsersättning – Ekonomiskt stöd för dig som är arbetslös*.

Ett alternativ är att den arbetssökande under de första 100 dagarna får redovisa att minst två anställningar sökts varannan vecka för arbetsförmedlingen. Efter 100 dagar kan kravet förstärkas till att minst fyra ansökningar skall redovisas varannan vecka. Arbetsförmedlingen bör också få möjligheter att skärpa kravet på sökaktivitet om man bedömer att det finns tillräckligt med arbetstillfällen på den lokala arbetsmarknaden. Om den arbetssökande inte kan redovisa att hon eller han sökt arbeten under den specificerade tidsperioden reduceras ersättningen med en ersättningsdag.

Det är också rimligt att den som erhåller arbetslöshetsersättning alltid skall kunna styrka att hon eller han står till arbetsmarknadens förfogande. Det innebär att semester eller andra aktiviteter som inte är förenliga med aktivt arbetssökande också kan utgöra grund för att ersättningen reduceras med en ersättningsdag. Det är självklart att arbetsförmedlingen skall ha rätt att kräva en redovisning av att den arbetssökande står till förfogande under alla ersättningsdagar. Ersättningen skall kunna återkrävas om en sådan redovisning inte kan göras. Det är också självklart att arbetsförmedlingen och a-kassorna skall ha en legal rätt att kräva att den arbetssökande klart redovisar sina sökaktiviteter.

I samtliga handlingsplaner som upprättas av arbetsförmedlingen bör ett utvidgat sökområde definieras. Om det inte finns några lämpliga lediga arbeten på den lokala arbetsmarknaden finns det anledning att skärpa kraven. Den arbetssökande bör då uppmuntras att omgående söka inom ett större område.

Arbete är nästan alltid bättre än arbetslöshet. Mot den bakgrunden anser Moderaterna att det skall vara möjligt att delvis förvärvsarbeta under arbetslöshetsperioden och att detta skall kunna tillgodoräknas om det höjer den ersättningsgrundande inkomsten. I dagens system straffas inte sällan den arbetslöse som tar kortare jobb genom att ersättningen i a-kassan sänks.

9.4.4 Ökad egenfinansiering i arbetslöshetsförsäkringen

Det är av betydelse för incitamenten hur arbetslöshetsförsäkringen är finansierad. När arbetslöshetsförsäkringen infördes betalade a-kassornas medlemmar eller de fackförbund som drev kassorna merparten av försäkringens kostnader. I dagens system betalar staten i genomsnitt drygt 90 procent av utgifterna. På marginalen är den statliga subventionen av arbetslöshetsförsäkringen 100 procent. Detta innebär att varken arbetsgivare, löntagarkollektivet eller enskilda individer behöver bära den direkta kostnaden om arbetslösheten ökar.

Vi menar att arbetslöshetsförsäkringen måste vara mer försäkringsmässig och att den statliga subventionsgraden måste minskas. En högre grad av självfinansiering än i dag gör att risken för överutnyttjande av försäkringen blir lägre. En annan fördel jämfört med dagens system är att de parter som förhandlar fram löner och anställningsvillkor konfronteras med kostnaderna för

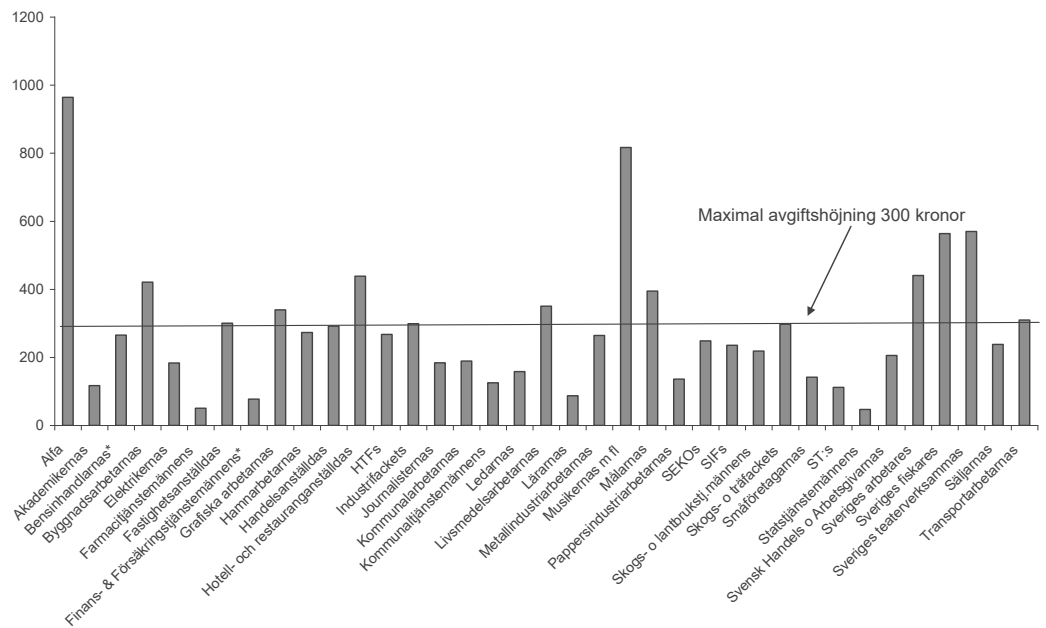
Fel! Okänt namn på

arbetslösheten. Då kommer sysselsättningen att öka och arbetslösheten att bli lägre.¹¹²

Allians för Sverige vill därför öka egenfinansieringen av utgifterna i arbetslöshetsförsäkringen. Förslaget innebär att egenfinansieringen ökar med 10 miljarder kronor. Vilken avgift som skall betalas i varje a-kassa kommer därmed att påverkas av hur hög arbetslösheten är i den enskilda kassan.

Genom att sänka den statliga subventionen i arbetslöshetsförsäkringen kommer a-kassorna att bli tvungna att effektivisera organisationen och se över hur affärsmässighet i verksamheten bäst kan nås. A-kassorna kommer också att behöva höja avgifterna. Med hur mycket avgifterna behöver höjas avgörs både av hur många nya medlemmar som a-kassan får och hur hög arbetslösheten blir. I diagrammet nedan återges med hur mycket avgifterna skulle behöva höjas om medlemsantalet vore oförändrat och motsvarade antalet medlemmar i varje a-kassa år 2004.¹¹³

Diagram 9.8 Ökning i månadsavgiften per kassamedlem vid en ökad egenfinansiering på 10 mkr och oförändrat medlemsantal (2004)

Källa: Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen, riksdagens utredningstjänst.

¹¹² Holmlund, B (1996), "Arbetslöshetsförsäkring och arbetslöshet", *Ekonomisk Debatt*, Årg. 24, nr 5.

¹¹³ Se PM från riksdagens utredningstjänst Dnr 2004:1424. //Uppdatera efter ny RUT-beställning.//

Allians för Sverige föreslår att ingen a-kassa skall behöva höja avgiften med mer än 300 kronor i månaden. För det stora flertalet blir avgiftshöjningen betydligt lägre, särskilt i a-kassor där medlemsantalet ökar. Dessutom skall höjningen endast betalas av dem som har jobb, inte av de arbetslösa.

Samtidigt som vi menar att alla som uppfyller arbetsvillkoret skall betala en avgift till a-kassan, frigör vi också ekonomiskt utrymme för den enskilde genom våra inkomstskattesänkningar. Enligt fackföreningspressen är det vanligaste skälet till att man väljer att stå utanför en a-kassa att man inte har råd att betala avgiften, vare sig till a-kassan eller till fackföreningen. För en löntagare med en månadslön på 15 000 kronor kommer våra skattesänkningar att netto ge mer än 1 000 kronor i plånboken varje månad. Detta räcker mer än väl för att täcka en höjning av avgiften i a-kassan och ett eventuellt nytt medlemskap i en fackförening. Det bör noteras att när arbetslösheten sjunker och finansieringsbehovet blir mindre i en a-kassa kommer också avgifterna till a-kassan att minska. Detta är själva innebörden av en ökad försäkringsmässighet i arbetslöshetsförsäkringen.

Arbetslöshetsförsäkringen

Allians för Sverige föreslår att arbetslöshetsförsäkringen skall vara obligatorisk och omfatta alla som förvärvsarbetar. Egenfinansieringen föreslås öka med 10 miljarder kronor.

Arbetsvillkoret skärps till 80 timmars arbete i månaden under 6 månader. Studerandevillkoret tas bort och den överhoppningsbara tiden begränsas till högst 5 år. Arbetslöshetsersättningen baseras på de senaste 12 månadernas inkomster. Arbetslöshetsersättning skall maximalt kunna utgå under 300 ersättningsdagar (motsvarar knappt 14 månader). Arbetslösa med försörjningsansvar för barn kan dock få ersättning under 450 dagar (motsvarar knappt 21 månader). Ersättningen skall vara 80 procent av förlorad inkomst under de första 200 dagarna och 70 procent därefter. Den högsta dagpenningen blir 680 kronor per dag. När ersättningsperioden är slut övergår den arbetslöse i en jobbgaranti där ersättningen skall vara 65 procent. Om den arbetslöse inte deltar i jobbgarantin utgår ingen ersättning. Förslagen innebär sammantaget budgetbesparingar på 3,5 miljarder kronor 2007.

9.5 Socialförsäkringar

9.5.1 Sjukförsäkringen

I mars 2006 var det 246 000 personer som uppbar sjuk- eller rehabiliteringspenning. Enligt Försäkringskassans enkätundersökning från mars 2005 anser 60 procent av de sjukskrivna själva att de skulle kunna arbeta, åtminstone deltid och åtminstone med anpassade arbetsuppgifter eller nytt jobb. Det måste anses som ett socialpolitiskt misslyckande att mer än hälften av dem som befinner sig i sjukförsäkringssystemet egentligen inte hör hemma där.

Fel! Okänt namn på

9.5.1.1 Ersättning

Ersättningen i socialförsäkringssystemen spelar, som konstaterats, en viktig roll för hur mycket försäkringen utnyttjas. Bland annat mot denna bakgrund föreslår vi att ersättningen sänks i sjukförsäkringen och vi säger nej till regeringens förslag att höja taket i sjukförsäkringen till 10 prisbasbelopp.

Oförändrat tak i sjukförsäkringen

Allians för Sverige motsätter sig regeringens förslag att höja taket i sjukförsäkringen till 10 basbelopp.

Förslaget förbättrar det finansiella sparandet med 1,1 miljard kronor 2007.

En höjning av taket i den allmänna sjukförsäkringen innebär att även bortfall av månadsinkomster mellan 24 800 och 33 100 kronor ersätts med 80 procent via den allmänna försäkringen vid sjukskrivning. Flertalet personer med så höga löner har redan i dag en ersättning i detta inkomstintervall via kollektivavtal. Alla stora kollektivavtalsområden utom det för privata arbetare har en ersättning på 90 procent de första tre månaderna i detta inkomstintervall. För sjukskrivningar längre än tre månader har privata tjänstemän en ersättning på 65 procent och statligt och kommunalt anställda och landstingskommunalt anställda en ersättning på 80 procent i detta inkomstintervall. Det är också i den kommunala och landstingskommunala sektorn, där ersättningen är som högst, som sjukfrånvaron är som mest frekvent och som längst.

En takhöjning skulle innebära att skattebetalarna tar över kostnadsansvaret från de kollektivavtalslutande parterna, vilket vi är tveksamma till av flera skäl. För det första innebär det att låginkomsttagare tvingas finansiera höginkomsttagares högre ersättning vid sjukfrånvaro. Vi vill hellre använda dessa miljarder till att sänka skatten för låginkomsttagare genom vårt jobbavdrag. För det andra återspeglas det faktum att sjukfrånvaron är olika hög i olika avtalsområden i att arbetsgivarna betalar olika höga avgifter till sina respektive försäkringsbolag för försäkring av inkomstbortfall över taket vid sjukfrånvaro. Avgiften varierar dessutom över tiden beroende på hur hög sjukfrånvaron är. Det vore olyckligt att ta bort detta incitament för arbetsgivarna att arbeta för att minska sjukfrånvaron och på så sätt få till stånd en sänkning av avgiften. För det tredje innebär en takhöjning att samtliga avtalsområden får en lika hög ersättning över taket som råder i de sektorer där sjukfrånvaron är som högst. Det anser vi riskerar leda till ökad sjukfrånvaro och utanförskap.

Allians för Sverige är överens om att åtgärder som en andra karensdag eller sänkt ersättning i sjukförsäkringen kan komma att aktualiseras under det andra året efter ett regeringsskifte. Mot bakgrund av att sänkta ersättningar dämpar sjukskrivningarna föreslår vi moderater att en andra karensdag införs och att ersättningen i sjukförsäkringen sänks från 80 till 70 procent för den som varit sjukskriven längre än sex månader det andra budgetåret efter ett regeringsskifte.

Moderaterna anser att två karensdagar är en rimlig självrisk att bära för den som ibland är korttidssjuk och har en arbetsinkomst och därmed kan tillgodogöra sig Alliansens jobbavdrag.

Med våra satsningar på vård och rehabilitering skall man ha hunnit får vård och rehabilitering inom tre månader och förhoppningsvis även ha hunnit återkomma till jobbet inom sex månader. Statistik från Försäkringskassan visar att om man inte har kommit tillbaka till arbetet inom sex månader är sannolikheten liten att man någonsin gör det. I stort sett varje åtgärd som ökar sannolikheten att komma tillbaka måste därför anses vara motiverad. En sänkning av ersättningen från 80 till 70 procent efter sex månader skulle bidra till att fler kommer tillbaka till arbetet innan det är för sent.

9.5.2 Kontroll

Även ökad kontroll skulle sannolikt, såsom konstaterats, ha effekt på frånvaron. Alliansens förslag att ersättningen i sjukförsäkringen skall utgå ifrån faktiskt intjänad inkomst i stället för förväntad framtida inkomst skulle försvåra försäkringsbedrägerier i form av försäljning av falska anställningsintyg med falska inkomstuppgifter. Om sjukförsäkringen baseras på historisk inkomst kan Försäkringskassan kontrollera med Skatteverket att uppgiften är riktig.

Ändrad inkomstgrund i sjukförsäkringen

Allians för Sverige föreslår att den sjukpenninggrundande årsinkomsten (SGI) skall utgöras av de senaste 12 månadernas inkomst. För den som har gått upp eller ned i arbetstid beräknas SGI i stället efter aktuell inkomst multiplicerad med 0,95.

Den sammantagna effekten på offentlig sektor, exklusive ålderspensions-systemet, beräknas uppgå till 0,4 miljarder kronor 2007.

Många långtidssjukskrivningar börjar med upprepade korta sjukskrivningar. Det är därför viktigt att arbetsgivarna så tidigt som möjligt får möjlighet att kontrollera missbruk av sjukskrivningsmöjligheten. I dag har många arbetsgivare genom kollektivavtal möjlighet att kräva sjukintyg från första sjukdagen. Från och med den åttonde sjukdagen krävs sjukintyg enligt lagen. Allians för Sverige vill ge arbetsgivarna en lagstadgad rätt att kräva sjukintyg redan från första sjukdagen. Denna rätt kommer sannolikt att användas endast i fall där man misstänker att det inte är sjukdom utan andra problem som är anledning till frånvaron.

Fel! Okänt namn på

Kontrollåtgärder i sjukförsäkringen

Allians för Sverige föreslår att arbetsgivare ges en lagreglerad rätt att kräva sjukintyg av sina anställda från första sjukdagen. Vidare skall beslut om aktivitets- och sjukersättning fattas av tjänstemän på Försäkringskassan med hjälp av underlag från försäkringsläkare. Försäkringskassan och Skatteverket ges ett ökat ansvar för bedrägeriundersökningar.

Allians för Sverige kommer därtill att föreslå ytterligare åtgärder för att förbättra förutsättningarna att minska kostnaderna för sjukfrånvaron. Det gäller dels att förbättra möjligheterna till vård och rehabilitering, dels att motverka överutnyttjande av försäkringen.

Sammantaget skall förslagen minska kostnaderna för sjukskrivningarna med åtminstone 2,3 miljarder kronor 2007.

Vi moderater vill även införa riktlinjer för sjukskrivningslängd vid olika diagnoser. Ett exempel på en sådan lista, The Medicinal disability advisor (MDA), har tagits fram av psykiater Presley Reed.¹¹⁴ Metoden används i över 30 länder, och det finns skäl att överväga att pröva ett sådant system även i Sverige. Riktlinjerna skall finnas på varje vårdcentral ungefär som ett sjukskrivningarnas Fass att använda för intygsskrivande läkare.

Moderaterna anser dessutom att en försäkringsläkare alltid skall granska sjukintyget och göra en bedömning av arbetsförmågan när Försäkringskassan tar över ansvaret från arbetsgivaren. Det kan ske mer eller mindre grundligt beroende på diagnosen. För oklara diagnoser eller när sjukskrivningstiden avviker från tidigare nämnda riktlinjer bör granskningen vara grundligare.

Vi moderater förordar för vår del att en mer ingående granskning av arbetsförmågan görs efter 6 månaders sjukfrånvaro. Metoderna för denna bedömning bör stramas upp på liknande sätt som har skett i Storbritannien och därefter flera andra länder.¹¹⁵ Prövningen utgår i Storbritannien både ifrån självskattning av hur man klarar grundläggande uppgifter i test som är lika för alla och riktlinjer för hur olika sjukdomar generellt begränsar arbetsförmågan. Vid den sexmånadersgranskning som vi förordar skall Försäkringskassan ta ställning till om den enskilde har arbetsförmåga. Om personen är under behandling eller rehabilitering eller kan antas återfå sin arbetsförmåga och återgå till sin anställning i en nära framtid, stannar personen kvar i sjukförsäkringen, dock med en ersättning på 70 procent 2007 och framåt. Om vederbörande bedöms ha en kvarstående arbetsförmåga, i ett vanligt förekommande arbete i Sverige, men inte möjligheter att återgå till den tidigare anställningen, bör personen föras över till a-kassan.

Det är i detta sammanhang viktigt att Försäkringskassan och arbetsförmedlingen samarbetar och gör en samstämmig bedömning om arbetsförmåga. Det är inte acceptabelt att, som sker i vissa fall i dag, personer som blivit

¹¹⁴ www.rgl.net.

¹¹⁵ *Sjuk eller ledsen* – Samtal om socialförsäkring nr 7, Socialförsäkringsutredningen, 2006.

bedömda som arbetsföra av försäkringskassan sedan inte bedöms vara tillräckligt friska för att stå till arbetsmarknadens förfogande av arbetsförmedlingen. Den som har blivit utförsäkrad från Försäkringskassan skall få hjälp av arbetsförmedlingen antingen i form av arbetslivsinriktad rehabilitering eller med att hitta ett jobb. Ett sätt att underlätta samarbetet är att, där det är möjligt, förlägga försäkringskassan och arbetsförmedlingen i samma lokaler. Så sker i dag i flera andra länder, med Storbritannien som föregångsland.

Om personen inte kan prestera fullt kan det vara aktuellt med ett lönebidragsjobb. Vi avsätter mot denna bakgrund ytterligare resurser för lönebidragsjobb utöver de 2 000 nya lönebidragsjobb för handikappade som regeringen föreslår i vårpropositionen. Lönebidragen har dock begränsningar som beskrivs i nästa avsnitt.

Vi moderater har även förslag för att öka kontrollen av rena bedrägerier. Regeringens tidsbegränsade satsning på 300 akademiker har med nuvarande organisation haft begränsad effekt på antalet misstänkta fall av bedrägerier som leder till åtal och fällande dom, eftersom polisen inte har resurser att utreda fallen.

Moderaterna föreslår att regeringens satsning dels byggs ut till att gälla också 2008 och 2009, dels kombineras med att Försäkringskassan och Skatteverket får ett ökat undersökningsansvar. Innebörden av det utökade undersökningsansvaret är att dessa myndigheter skall göra fullständiga bedrägeriundersökningar som sedan kan lämnas direkt till åklagare. Åklagaren får sedan vända sig direkt till Försäkringskassan och Skatteverket om det behövs kompletterande undersökningar och liksom tidigare till polisen om personer behöver kallas till förhör eller andra tvångsåtgärder måste vidtas. Denna modell tillämpas för närvarande på försök i Västmanland.

Vi föreslår även att Försäkringskassan och Skatteverket får utökade möjligheter att samköra sina register och att detta görs rutinmässigt innan pengarna betalas ut.

9.5.3 Rehabilitering

Den långsamma och ofta inte fungerande processen med att få till stånd rehabilitering eller byte av arbetsuppgifter och jobb och den oklara ansvarsfördelningen mellan arbetsgivare, sjukvård, försäkringskassa och arbetsförmedling för rehabilitering bidrar till den höga svenska sjukfrånvaron.¹¹⁶ Särskilt för de små företagen är ansvaret för rehabilitering av sjukskrivna anställda ofta en övermäktig uppgift, och en förbättrad samverkan skulle kunna underlätta arbetet med att bekämpa ohälsan. Vem som har ansvaret för ytterligare rehabiliteringsinsatser när alla möjligheter uttömts att återkomma till sin gamla arbetsplats är särskilt oklart i lagstiftningen. Det innebär att personer som skulle kunna återvända till arbetslivet efter rehabilitering och byte av arbets-

¹¹⁶ Se exempelvis ”Rehabilitering – ett långt lidandes historia”, Samtal om socialförsäkring Nr 10, *Socialförsäkringsutredningen*, 2006.

Fel! Okänt namn på

givare sällan får chansen till det. Detta är ett stort problem med nuvarande uppdelade myndighetsansvar. Inte sällan leder det till att personen efter en tid förtidspensioneras.

I det korta perspektivet föreslår vi att Försäkringskassan får mer resurser att köpa rehabilitering. Dessa pengar skall exempelvis kunna användas för sjukskrivna med psykiska diagnoser att köpa kognitiv beteendeterapi, som visat sig framgångsrik men som landstingen i dag inte bekostar och Försäkringskassan heller inte anser sig kunna köpa enligt nuvarande regelverk.

9.5.4 Förtidspensionen

I mars 2006 var 556 000 personer förtidspensionerade i Sverige. Av dessa hade närmare 57 000 förtidspensionerats det senaste året. De sammanlagda utgifterna för ersättning vid sjukskrivning och förtidspension beräknas enligt regeringen fortsätta att öka under prognosperioden. Denna utveckling måste vändas.

Åtgärder i förtidspensionen

Allians för Sverige föreslår att 80 procent av antagandeinkomsten (den inkomst som förtidspensionen beräknas på) skall vara pensionsgrundande. Detta innebär att pensionsförmånen blir densamma som i sjukförsäkringen. Förslaget medför en besparing för offentlig sektor, exklusive ålderspensionssystemet, på 2,6 miljarder kronor 2007.

Allians för Sverige anser att tiden man har arbetat måste få större betydelse för ålderspensionen. Vi menar därför att reglerna för att beräkna ålderspension, som är mer generösa än i sjukförsäkringen, är för generösa i förtidspensionen. Allians för Sverige föreslår därför att reglerna i förtidspensionen skall samordnas med dem i sjukförsäkringen. Det innebär att endast 80 procent av den inkomst som förtidspensionen beräknas på skall vara pensionsgrundande.

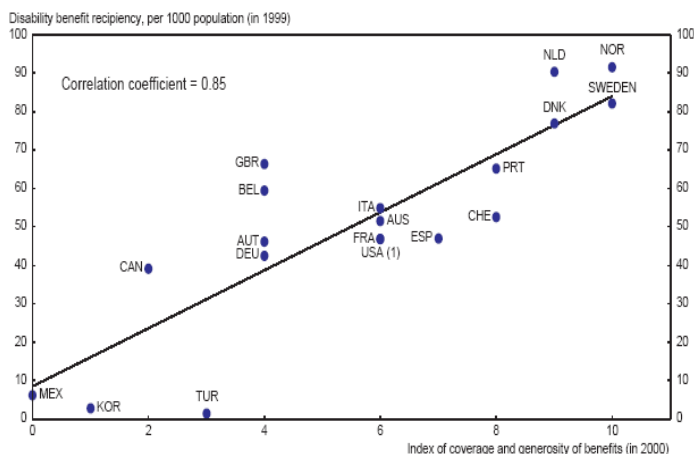
Det innebär att den som har inkomstbaserad förtidspension kommer att få lägre ålderspension. Liksom tidigare finns dock en undre gräns i ålderspensionen i form av en garantipension. För den som i dag har förtidspension på garantinivå innebär förslaget ingen förändring jämfört med i dag när man blir ålderspensionär.

Sänkta ersättningar har en tydlig effekt på utnyttjandet av förtidspensionen.¹¹⁷ Vi moderater föreslår därför att ersättningen i förtidspensionen sänks från 64 till 60 procent av antagandeinkomsten fr.o.m. 2007.

¹¹⁷ Vad säger ekonomerna? En forskningsöversikt, Samtal om socialförsäkringen Nr 9, Socialförsäkringsutredningen, 2006.

Fel! Okänt namn på

Diagram 9.9 Samband mellan generositet och utnyttjande av sjukersättningen

1. The scatter plot is the same value for the United States and France.
Source: OECD (2003), Transforming Disability into Ability, Paris.

Beslut om förtidspension tas i dag av socialförsäkringsnämnder i vilka förtroendevalda från de olika partierna ingår. Det är en ordning som sannolikt bidragit till att tillämpningen av reglerna skiljer sig åt mellan olika regioner. Beslut om förtidspension bör tas av tjänstemän med ansvar att följa lagen. Moderaterna föreslår därför att socialförsäkringsnämnderna avskaffas och att beslut om förtidspension i stället tas på tjänstemannanivå.

Moderaterna föreslår att möjligheten att ha ett uppdrag eller näringsverksamhet som tar en åttondel av en vanlig arbetstid och ändå ha kvar sin förtidspension tas bort. Regeln har kommit till för att man inte skall behöva avsäga sig ett mindre uppdrag vid sidan av arbetet om man blir förtidspensionär. Kontrollproblemen är emellertid betydande. Regeln har även kommit att utnyttjas för rena försäkringsbedrägerier där en person uppbär hel förtidspension och samtidigt har en näringsverksamhet som denne påstår inte tar mer tid än fem timmar i veckan att sköta, men som i verkligheten kan innebära ett heltidsjobb. Vi anser att man antingen skall få avsäga sig sitt uppdrag och avveckla sin näringsverksamhet om man inte har någon arbetsförmåga eller gå ned till tre fjärdedels förtidspension om man vill behålla uppdraget/verksamheten.

9.5.5 Hjälp för förtidspensionärer att komma tillbaka till arbetslivet

Minskningen av sjukskrivningarna de senaste två åren beror framför allt på att de långtidssjukskrivna har förtidspensionerats. Enligt Riksrevisionen är det så få som en procent av alla förtidspensionärer som någonsin återkommer till ett

Fel! Okänt namn på

arbete.¹¹⁸ Det är oacceptabelt. Att stärka incitamenten och möjligheterna för förtidspensionerade att återvända till arbetslivet är nödvändigt, både ur ett mänskligt och ur ett ekonomiskt perspektiv.

Alliansens förslag om "nystartsjobb" skulle bidra till att få privata arbetsgivare mer intresserade av att anställa förtidspensionärer. Nystartsjobb innebär att arbetsgivare i den privata sektorn som anställer en förtidspensionär slipper betala arbetsgivaravgift under lika lång period som personen har varit borta från arbetsmarknaden. I vissa fall kommer skatterabatten att utgöra en tillräcklig kompensation för den risk arbetsgivaren tar när denne anställer en person med osäker prestationsförmåga som förhoppningsvis kan öka efter en mer eller mindre lång inkörningstid på jobbet. Lönebidrag fungerar på liknande sätt. De trappas av och de får enligt reglerna inte betalas ut längre tid än fyra år.

Dessa begränsningar är ett problem för de förtidspensionärer som har en mycket osäker prestationsförmåga eller en varaktigt nedsatt arbetsförmåga. Få privata arbetsgivare vågar i dag anställa sådana personer ens med lönebidrag. I Danmark har man tagit fasta på detta problem och infört s.k. flexjob som innebär en varaktig subvention till arbetsgivaren.¹¹⁹

Även för den enskilde förtidspensionären lönar det sig väldigt dåligt att gå från förtidspension till ett arbete. För en ensamstående förtidspensionär med en pension på garantinivå på knappt 8 000 kronor i månaden före skatt, vilket gäller för många unga kvinnor som aldrig kommit ut i arbetslivet och som förtidspensionerats på grund av en lättare psykisk diagnos, blir det privatekonomiska utfallet av att gå till ett lönebidragsjobb på högsta nivå, som är 15 200 kronor i månaden, mycket litet om man även tar hänsyn till att bostadstillägget försvinner efter ett år. Den disponibla inkomsten ökar inte med mer än 800 kronor i månaden eftersom 90 procent av inkomstökningen försvinner i ökad skatt och minskat bostadstillägg. Alliansens jobbavdrag förbättrar det privatekonomiska utfallet en del men fortfarande är incitamenten för små att börja arbeta.

Det finns därför skäl att föreslå ytterligare åtgärder som stärker incitamenten såväl för arbetsgivare som för förtidspensionärer att våga ta steget att ingå kontrakt med varandra.

9.5.6 Långsammare avtrappning av bostadstillägg för pensionärer

Vi föreslår att reglerna för bostadstillägget för förtidspensionärer ändras. Det skulle hjälpa dem som går från förtidspension på heltid till halvtidspension på halvtid och ett halvtidsjobb. Det hjälper däremot inte dem som går från för-

¹¹⁸ Försäkringskassan (2005) Rapporten "Förtidspension utan återvändo", RiR 2005:14.

¹¹⁹ *Flexjob*, Det Centrale Handicapråd och Beskaeftigelsesministeriet, <http://www.dch.dk/>, mars 2006.

Fel! Okänt namn på

tidspension på heltid till lönebidragsjobb på heltid. För dessa grupper avser vi att återkomma med ytterligare åtgärder.

Med dagens regler och grundavdrag blir förbättringen för den som går från hel förtidspension på garantinivå, som är knappt 8 000 kronor per månad för en ensamstående person, till halv förtidspension och halvtidsjobb, med en halv månadslön på 9 000 kronor, drygt 1 400 kronor per månad efter att hänsyn har tagits till avtrappningen av bostadstillägget. Den totala marginaleffekten är därmed över 70 procent. Personen i exemplet bor i en lägenhet med en månadshyra på 5 000 kronor och bostadstillägget halveras från maxbeloppet på 4 095 kronor till 2 092 kronor i månaden efter det första året med vilande förtidspension.¹²⁰

Med Alliansens jobbavdrag skulle den disponibla inkomsten öka med 2 000 kronor per månad efter skatt och bostadstillägg. Den totala marginaleffekten blir därmed 60 procent. Vi anser att inte heller det är en tillräcklig drivkraft att gå från hel förtidspension till halv förtidspension och halvtidsjobb.

Mot denna bakgrund föreslår vi att endast 60 procent i stället för som i dag 80 procent av inkomster av arbete och företagande skall räknas in i den bidragsgrundande inkomsten för bostadstillägg för förtidspensionärer. I vårt exempel betyder det att personen som går från hel förtidspension till halv förtidspension och halvtidsjobb får en förbättring av den disponibla inkomsten med drygt 3 000 kronor i månaden i stället för med drygt 2 000 kronor i månaden. Den totala marginaleffekten har då sjunkit till under 40 procent.

¹²⁰ Först räknas en reduceringsinkomst ut som består av 100 procent av förtidspensionen och eventuell kapitalinkomst och 80 procent av eventuell lön och tjänstepension. I det här fallet blir reduceringsinkomsten $47\,640 + 0,8 * 108\,000 = 134\,040$. Sedan dras även fribeloppet på 2,4 prisbelopp bort, dvs. 95 280. Kvar blir en reduceringsinkomst på 38 760. Bostadstillägget skall sedan reduceras med 62 procent av reduceringsinkomsten upp till ett prisbasbelopp och med 50 procent av resten av reduceringsinkomsten. I det här fallet är reduceringsinkomsten mindre än ett prisbasbelopp och reduceringsbeloppet $= 0,62 * 38\,760 = 24\,031$. Det maximala bostadstillägget på $0,91 * 4\,500 * 12 = 49\,140$ skall alltså reduceras med 24 031. Kvar blir ett bostadstillägg på 25 109 eller 2 092 kronor per månad.

Fel! Okänt namn på

Tabell 9.6 Från bidrag till arbete

	I dag	Regeringen	Alliansen år 2	Moderaterna år 2
	Hel förtids-pension	Halv förtids-pension/halvtids-jobb	Halv förtidspension/halvtidsjobb	Halv förtidspension/halvtids-jobb
Lön		108 000	108 000	108 000
Förtidspension	95 280	47 640	47 640	47 640
Inkomst före skatt	95 280	155 640	155 640	155 640
Grundavdrag/jobbavdrag	28 000	27 400	50 400	50 400
Skatt	21 193	40 396	33 151	33 151
Inkomst efter skatt	74 087	115 244	122 489	122 489
Bostadstillägg	49 140	25 109	25 109	38 501
Disponibel inkomst efter skatt och bostadstillägg	123 227	140 353	147 598	160 990
Total margineffekt		72 %	60 %	37 %

9.5.7 Föräldraförsäkringen

I dag jobbar i stort sett alla män och kvinnor utanför hemmet. Vår familjepolitik tar därför sin utgångspunkt i två viktiga insikter. Både män och kvinnor arbetar – och vill arbeta. Män och kvinnor vill därtill förena yrkesliv med familjeliv.

Vi ser trots detta att småbarnsmammor fortfarande i stor utsträckning är frånvarande från arbetsmarknaden. Många av dem har anställning, men justeras förvärvsfrekvensen för faktisk arbetstid ser bilden annorlunda ut. Andelen som arbetade heltid var 50 procent för kvinnorna och 71 procent för männen och andelen av befolkningen 20–64 år som faktiskt var på jobbet en viss mätvecka var 60 procent för kvinnorna och 69 procent för männen. Var femte sysselsatt kvinna som inte var på jobbet alls under mätveckan var frånvarande för vård av barn, inklusive föräldraledighet. Endast var tjugonde sysselsatt man som inte alls var på jobbet under mätveckan var frånvarande av samma orsak.¹²¹

Att kvinnor i högre grad än män är frånvarande från arbetet är någonting som arbetsgivare vet, och oavsett hur mycket frånvarande en enskild kvinna planerar att vara från ett arbete kommer arbetsgivarens förväntningar på henne, därför att hon är kvinna, att påverka hennes löneutveckling och karriärmöjligheter negativt.¹²² Denna typ av diskriminering kallas statistisk diskriminering.

¹²¹ SOU 2005:73, *Reformerad föräldraförsäkring*, och Budgetpropositionen (2005/06:1), *Fördelningen av resurser mellan kvinnor och män*, bilaga 3.

¹²² Thoursie, A. (2005) *Föräldraförsäkringens effekter på sysselsättning och löner – olika för kvinnor och män?*, bilagedel till Betänkande av Föräldraförsäkringsutredningen, *SOU 2005:73*.

Kvinnors ofta återkommande långa frånvaro är dessutom ofta början på en negativ spiral som inte sällan slutar i långtidssjukskrivning och förtidspension och därmed en mer eller mindre permanent utslagning från arbetsmarknaden. Monica Renstig och Helene Sandmark beskriver i sin studie om långtidssjukskrivna kvinnor att dessa i högre grad, än kvinnorna i kontrollgruppen, haft huvudansvaret för skötseln av barnen.¹²³ De har haft fler barn och de fick barn tidigare i livet och har i högre utsträckning varit deltidsarbetande.

Att underlätta för kvinnor att delta i yrkeslivet minskar risken för utslagning från arbetslivet och bidrar till ökad jämställdhet. Mot denna bakgrund är det problematiskt att kvinnor fortfarande tar ut över 80 procent av all föräldraledighet. Vi tror dock inte att kvotering av föräldraledigheten är någon lösning på detta problem. Föräldraförsäkringen är till för att ge familjen möjlighet att ta hand om sina gemensamma barn. Vi menar att det ytterst måste vara familjens beslut att bestämma hur deras små barn bäst tas om hand.

Många familjer anser sig dock inte ha råd att dela på föräldraledigheten. Vi vill göra detta möjligt genom att höja taket i föräldraförsäkringen och genom att föräldraförsäkringen kombineras med en skattereduktion. Vi föreslår därför att den förälder som har lägst förvärvsinkomst i familjen får en skattereduktion på 3 000 kronor per månad när denne börjar arbeta heltid efter att ha varit föräldraledig och den andre föräldern tar över och är föräldraledig.

Skattereduktionen minskas proportionellt om den förälder som är berättigad till den arbetar mindre än heltid. Om man jobbar 50 procent blir skattereduktionen således 1 500 kronor per månad.

Vi anser att det är viktigt att barnet har kontakt med båda föräldrarna även när dessa bor på skilda håll och att särskilt pappor får och tar ett större ansvar för sina barn som de inte bor ihop med. Mot denna bakgrund krävs det inte att föräldrarna delar hushåll för att komma i åtnjutande av skattereduktionen.

En skattereduktion av det slag vi föreslår gynnar främst dem med lägre inkomster. De ekonomiska möjligheterna för män att ta ut föräldraledighet skulle öka och de ekonomiska incitamenten för kvinnor att delta i yrkeslivet förbättras. Då det främst är kvinnors förvärvsarbete som skulle öka bidrar förslaget till att minska löne- och karriärskillnaderna mellan män och kvinnor.

För en familj där den ena föräldern först är föräldraledig i nio månader och därefter återgår till sitt arbete med en månadslön på 15 000 kronor och den andra föräldern som har en månadslön på 20 000 därefter är föräldraledig i tre månader så förbättras familjens disponibla inkomst efter skatt med moderaternas jobbadrag och skattereduktion med närmare 17 000 kronor per år trots den av oss föreslagna sänkningen av ersättningsnivån i föräldraförsäkringen från 80 till 75 procent.

¹²³ Renstig, M, och Sandmark, H (2005), "Kvinnors sjukskrivning – En studie om riskfaktorer för långtidssjukskrivning", *arbetsrapport*, Karolinska Institutet, januari 2005.

Fel! Okänt namn på

Tabell 9.7 Effekter av moderaternas särskilda förvärvsavdrag för föräldralediga

	Regeringen			Moderaterna		
	Förälder A	Förälder B	Familjen	Förälder A	Förälder B	Familjen
Föräldrapeng före skatt	108 000	48 000	156 000	101 250	45 000	146 250
Arbetsinkomst före skatt	45 000	180 000	225 000	45 000	180 000	225 000
Inkomst före skatt	153 000	228 000	381 000	146 250	225 000	371 250
Arbetsavdrag/jobbavdrag	27 700	20 200	47 900	37 800	57 600	95 400
Skatt efter grundavdrag och jobbavdrag	-39 470	-65 457	-104 927	-34 162	-52 731	-86 893
Skattereduktion för förälder				9 000	0	
Disponibel inkomst efter skatt	113 531	162 543	276 074	121 088	172 269	293 357

Sverige har världens mest generösa föräldraförsäkring. Därför tycker vi att det är rimligt att finansiera vårt jobbavdrag, vårt förslag om skattereduktion för den förälder som tjänar minst och höjningen av taket i föräldraförsäkringen och vår satsning på en pedagogisk förskola genom vissa begränsningar i föräldraförsäkringen.

Möjligheten till vård av sjukt barn (VAB) i den tillfälliga föräldraförsäkringen är den ersättningsform som det fuskas mest med enligt Försäkringskassan. Det gäller särskilt dem som tar ut många VAB-dagar. Vi vill därför förbättra kontrollen av uttaget av VAB-dagar. Ett sätt att minska möjligheten till bedrägerier, som vi överväger, är att låta arbetsgivaren i stället för föräldern anmäla VAB-dagar till Försäkringskassan. Det skulle förhindra bedrägerier i form av att föräldern tar ut både ersättning för VAB och lön för samma dag. Ett annat sätt att minska fusket är att öka kontrollen av de föräldrar som överskrider ett visst antal VAB-dagar på ett år (exempelvis 15 dagar), antingen genom att ge Försäkringskassan rätt att kräva sjukintyg för ytterligare VAB-dagar eller genom ökad kontroll i form av telefonsamtal eller hembesök. För svårt sjuka barn gäller redan i dag ett obegränsat antal VAB-dagar, och efter påtryckningar från Moderaterna kommer lagen fr.o.m. den 1 juli i år att ändras till att gälla allvarligt sjuka barn och därmed omfatta fler barn.

Vi föreslår även att föräldraförsäkringen kortas till tolv månader och att ersättningsnivån sänks till 75 procent. Vårt förslag om en historiskt beräknad sjukpenninggrundande inkomst får även effekt för föräldraförsäkringen.

Föräldraförsäkringen

Allians för Sverige föreslår att inkomstgrunden för föräldraförsäkringen (SGI) skall beräknas på samma sätt som föreslagits för sjukförsäkringen. Effekten av förslaget för den offentliga sektorns finanser, exklusive ålderspensionssystemet, beräknas till 0,3 miljarder kronor 2007.

Kvinnors möjligheter att förena familj och yrkeskarriär är starkt kopplade till möjligheten att få bra barnomsorg. Dagens förskola är bra, men kan bli ännu

bättre. Moderaterna har föreslagit att en obligatorisk pedagogisk del skall införas i förskolan. Syftet är att förbättra kunskapsresultaten i skolan. Genom att de pedagogiska inslagen förstärks förbättras och utjämnas individernas livschanser eftersom betydelsen av föräldrarnas utbildningsbakgrund minskar. Förslaget har också positiva effekter från jämställdhetssynpunkt.

Både IMF och OECD har framhållit att avgifterna för barnomsorg är centrala för kvinnors arbetsutbud. Eftersom efterfrågan på barnomsorg är komplementär till arbete är det rimligt att anta att ett lägre pris på barnomsorg också innebär att möjligheterna och motiven att arbeta förstärks. Både IMF och OECD tror att en bra barnomsorg som tillhandahålls till låga avgifter bidragit till att upprätthålla arbetsutbudet och motverkat den negativa effekten från höga tröskel- och marginaleffekter i skatte- och bidragssystemen.¹²⁴ Att tillgången på barnomsorgen villkoras på aktivt deltagande på arbetsmarknaden förstärker denna effekt.

När Moderaterna föreslår att avgifterna skall avskaffas för den pedagogiska förskolan innebär det att avgifterna sjunker kraftigt. I genomsnitt kan avgifterna falla med något mer än 30 procent.

Frågan för de flesta småbarnsföräldrar är inte *om* man skall ha barnen på dagis, utan *när* det bäst passar barnet. Barn mognar olika tidigt och därför måste flexibiliteten upp till tre års ålder öka. Vi vill öppna möjligheten för kommunerna att låta finansieringen av barnomsorgen till de minsta barnen även tillkomma de föräldrar som väljer att låta sina barn vara hemma lite längre. För barn mellan ett och tre år skall det vara möjligt att införa kommunala vårdnadsbidrag eller anställa föräldern som dagbarnvårdare även för egna barn.

10 Äldrepolitik

Moderaternas politik för äldre vilar på tre delar: Moderaternas och Alliansens förslag för en trygg äldreomsorg, Alliansens politik för arbete samt Moderaternas förslag för ett tryggare eget boende. Dessa tre delar skall lägga grunden för en mänskligare äldreomsorg med omsorgstagaren i centrum. I dag präglas synen på äldre av ett olyckligt uppifrånperspektiv, och regeringens handlingsplan för äldrepolitiken är inget undantag från detta. En ny borgerlig regering där Moderaterna får inflytande kommer att sätta individen i centrum och låta politikerna bestämma lite mindre över vår vardag. Vi går från byråkrati och monopol till patientmakt och mångfald.

Allians för Sverige har presenterat en rad förslag som syftar till att underlätta för äldre. Det handlar bl.a. om att skapa ökad valfrihet och trygghet i äldreomsorgen. Äldreomsorgen skall vara trygg och värdig. Samtidigt skall

¹²⁴ IMF (2005) "The Tax-Benefit System and Labor Supply in Sweden": *Selected Issues* och OECD (2005), *Economic Surveys: Sweden, Country Reviews*.

Fel! Okänt namn på

brukarna ges inflytande och självbestämmande. Med fler valmöjligheter får medborgarna en mer lyhörd offentligt finansierad äldreomsorg, vars fokus är den enskildes behov och önskemål. Valfriheten gagnar också personalen, som får ökade möjligheter till utveckling, fler karriärvägar och bättre kompetensutveckling. Vi föreslår att Fritt Val införs inom äldreomsorgen.

- Inför Fritt Val av särskilt boende (även i annan kommun) och hemtjänstinsatser (efter biståndsbedömning).
- Biståndsbedömda och vårdbehövande makar skall erbjudas plats på samma boende.
- Inför skyldighet för kommunerna att informera medborgaren om vilka möjligheter som står till buds.
- Använd enhetliga och vedertagna system för att mäta kvalitet och kostnader inom äldreomsorgen.
- Inför krav på certifiering/auktorisering av utförare av välfärdstjänster för att garantera trygghet och kvalitet.

En utförlig redovisning av Alliansens förslag för bättre vård och omsorg finns i rapporten "Från byråkrati och monopol till patientmakt och mångfald".

10.1 Omsorgsgaranti och fritt val inom äldreomsorgen

Regeringen lovade 10 000 nya platser i särskilda boenden, resultatet är att 13 500 försvann mellan 2000 och 2005. Motivet sägs vara en minskad efterfrågan på platser i särskilt boende. Mot detta står det faktum att många gamla vill ha plats i äldreboenden, men hindras av platsbrist. För två år sedan fanns 2 500 äldre som köade till en vårdplats. Förra året ökade antalet med 1 000 personer. Detta talar alltså emot vad som sagts om en minskad efterfrågan.

Moderaterna vill därför införa en omsorgsgaranti för äldre och personer med funktionshinder. För detta ändamål anslår Moderaterna 1 miljard kronor årligen. Omsorgsgarantin omfattar, förutom ett välbehövligt resurstillskott, åtgärder för bättre kvalitet och större valfrihet inom äldreomsorgen. I ett första steg handlar det om att kommunerna skall vara skyldiga att garantera personer som har fått behovsbedömning rätten att själva välja utförare. Detta steg motsvarar det förslag om "Fritt Val" som Moderaterna har enats om med de övriga borgerliga partierna i Allians för Sverige.

I nästa steg av omsorgsgarantin vill Moderaterna att ansvaret för äldreomsorgens finansiering skall övergå till staten.

Fritt Val-reform och ökade resurser till äldreomsorgen

Ett riktat statsbidrag om 300 miljoner kronor utgår för att förbereda en Fritt Val-reform i kommunerna. Anslaget tilldelas efter ett ansökningsförfarande. Allians för Sverige anser vidare att regeringens förslag till resurstillskott till äldreomsorgen och äldre vården inte är tillräckligt. Ytterligare 1 miljard kronor tillförs kommunerna för att förbättra det medicinska omhändertagandet och det sociala innehållet i äldreomsorgen.

Omsorgsgarantin presenteras närmare i rapporten "Omsorgsgaranti – valfrihet för äldre och funktionshindrade". Förutom själva valfrihetslagstiftningen skall omsorgsgarantin innehålla riktlinjer för öppen kvalitetsredovisning, auktorisation, behovsbedömning och principer för informationsöverföring. Kommunerna lämnas i övrigt betydande frihet när det gäller utformningen av omsorgsgarantin.

10.1.1 Förbättrat anhörigstöd

Anhörigvårdarens arbete är omfattande och sker ofta i det tysta. Man ser det som självklart att ställa upp. Men alla måste få vara lediga, sova ut och träffa andra. Därför behöver den som vårdar någon anhörig/närstående själv få hjälp och stöd. Det är lätt att isoleras och sätta de egna behoven åt sidan. Anhörigvårdarnas egna behov bör därför ingå som separat del vid bedömningen av omsorgstagarens vårdbehov.

Moderaterna anslår 350 miljoner kronor att utveckla anhörigvården under de kommande tre åren. Vi vill att kommunerna enligt lag skall vara skyldiga att stödja anhörigvårdarna. Vidare bör behovet av forskning och kvalitetsutveckling på området tillgodoses för att säkra uppbyggnaden av stöd till anhöriga i vård och omsorg.

10.2 Höjt bostadstillägg

Till de sämst ställda i dagens Sverige hör de pensionärer som saknar ATP. Regeringen har i sin budgetproposition visserligen föreslagit att bostadstillägget för pensionärer höjs fr.o.m. 2006. Detta tycker vi är ett bra förslag som vi ansluter oss till. Vi menar dock att regeringen i sitt förslag bortser från de sämst ställda pensionärernas särskilda behov.

Denna grupp, som ofta har så låg inkomst att de är berättigade till särskilt bostadstillägg förutom det vanliga bostadstillägget, behöver ett särskilt tillskott. Vi föreslår därför att den skäligen levnadsnivån i det särskilda bostadstillägget för pensionärer höjs med 225 kronor i månaden 2006. Detta innebär att en pensionär som är berättigad till särskilt bostadstillägg får 225 kronor mer per månad efter det att hyran är betald.

10.3 Stimulera äldre som vill och kan jobba

Äldre är en i flera stycken underskattad och förbisedd kraft i arbetslivet. Viljan och möjligheten hos många äldre att arbeta utgör dessutom en viktig arbetskraftsreserv. Behovet av fler äldre i arbetslivet finns överallt, inte minst inom vården. Mot denna bakgrund vill vi underlätta för äldre att arbeta längre och att underlätta för företag att anpassa arbetsmiljön så att den bättre passar äldre. Det finns en outnyttjad potentiell efterfrågan och ett outnyttjat potentiellt utbud av äldre arbetskraft i det svenska samhället. Det vill Alliansen och Moderaterna ändra på. Mot denna bakgrund har vi i rapporten "En politik för

Fel! Okänt namn på

arbete och trygghet” presenterat en rad olika förslag som kortfattat summeras nedan.

1. Förstärkt jobbavdrag för äldre som väljer att jobba. Sammantaget innebär det förstärkta jobbavdraget att en person som fyllt 65 år och som väljer att fortsätta arbeta får en skattelättnad på drygt 20 000 kronor/år redan vid låga inkomstnivåer.
2. Arbetsgivaravgiften utom pensionsavgiften slopas för personer som fyllt 65 år.
3. Inrätta ett nationellt äldreråd. Vi vill inrätta och tillsätta ett råd, bestående av arbetsmarknadens parter, regeringsföreträdare och representanter för Sveriges pensionärer. Rådet skall analysera och presentera förslag till anpassning och organisering av arbetsplatserna så att äldre lättare kan jobba kvar längre än i dag.
4. Att öppna eget kan vara ett sätt att förhindra ett förtida utträde ur arbetslivet. Enligt gällande lag är det dock omöjligt för någon person att starta ett företag med sin tidigare arbetsgivare som enda kund. Alliansen vill ändra detta och föreslår därför att alla personer som inte har näringsförbud eller skatteskulder skall kunna få F-skattsedel.
5. Förändrat anställningsskydd för ökad anställbarhet. Enligt LAS gäller dubbel turordningstid för arbetstagare över 45 år. Avsikten är att detta skall vara ett extra skydd för äldre arbetstagare i arbetsbristsituationer. Den effekten förtas dock av att nämnda regel i stället bidrar till att arbetsgivare blir mer tveksamma till att anställa äldre. Alliansen föreslår därför att denna regel slopas.
6. Förstärkt nystartsjobben för äldre. För att underlätta för äldre att komma tillbaka efter en tids frånvaro och ge dessa människor en ny start föreslår Alliansen att tidsbegränsningen i arbetsgivaravgiftssänkningen för långtidsfrånvarande fördubblas för äldre än 55 år.
7. Trygghetsavdrag – skattereduktion även för anhörigas hushållstjänster. Den utökade skattereduktionen bedöms leda till att en ny sektor i samhällsekonomin växer fram och därmed skapas fler meningsfulla och viktiga jobb.

10.4 Öppna möjligheterna för trygghetsboende

En central punkt i Moderaternas äldrepolitik är att skapa förutsättningar för ett tryggt boende med möjligheter till service – ett s.k. trygghetsboende. Med trygghetsboende avser vi bostäder för äldre där boende och service är integrerat. Det skall vara flexibelt och passa både ensamma och sammanboende. Trygghetsboende bör kunna finnas i samma fastighet som vanligt boende för att möjliggöra en spridning av åldrar.

Trygghetsboendet skall alltid innehålla ett utbud av servicetjänster. Omfattningen och bredden på själva serviceutbudet kan variera, men det skall alltid finnas ett minimiutbud. Sjukvård och biståndsbedömd omsorg skall inte ingå i serviceutbudet. Service i trygghetsboendet handlar om stöd och hjälp,

inte om att ersätta offentligt finansierad vård och omsorg. Vidare bör det alltid finnas gemensamhetsutrymmen och möjligheter till mat och servering i trygghetsboendet. Därtill skall fastigheten naturligtvis vara fullt handikappanpassad.

Det finns i dag en rad hinder för att trygghetsboende skall komma till stånd. Det handlar om dålig lönsamhet i förvaltningen av hyresfastigheter; om oklarheter kring hur servicekostnader skall rymmas i den bruksvärdesbestämda hyran; om att produktionskostnaderna överskrider priset på befintliga fastigheter osv. Men det handlar också om en bristande efterfrågan, trots att det finns ett tydligt intresse hos många av att försäkra sig om ett tryggt boende.

Denna bristande efterfrågan beror på flera omständigheter. Många äldre vill bo kvar så länge som möjligt, inte minst därför att man efter många års arbete och sparande lyckats pressa ned boendekostnaden. En annan orsak är att många äldre saknar ekonomiska resurser att efterfråga de servicetjänster som är förknippade med ett trygghetsboende.

Vi vill därför skapa förutsättningar för att underlätta produktion av och efterfrågan på tryggt boende. Det handlar dels om att stimulera nyproduktion och ombyggnad av befintliga bostäder, dels om att göra det möjligt för fler pensionärer att få råd att flytta till ett sådant trygghetsboende.

10.4.1 Sänk reavinstskatten vid försäljning

Många äldre bor ofta kvar längre än de önskar. Ett skäl till detta är att en försäljning av den befintliga bostaden skulle utlösa en betydande reavinstskatt, även om delar av vinsten investeras i ett nytt boende. Det beror i sin tur på att det nya boendet oftast är billigare i inköp än försäljningspriset på den gamla bostaden.

Det finns starka skäl för att inte beskatta äldre människors flytt till boende som bättre passar dem. Snarare bör vi uppmuntra en sådan rörlighet på bostadsmarknaden.

För att underlätta denna process vill vi moderat minska reavinstskatten för äldre än 65 år som säljer sin villa eller bostadsrätt i syfte att flytta in i ett trygghetsboende. Vi avser i kommande arbete att pröva förutsättningarna för att vidga denna skattelättnad ytterligare.

10.4.2 Sänkt skatt för pensionärens trygghetsboende

Boendekostnaderna tar en betydande del av många pensionärens inkomster i anspråk. Sett över tiden stiger dessutom kostnaderna för boende i hyresrätt relativt kostnaderna för andra boendeformer. Detta gör att det blir allt dyrare för äldre att bo i vanliga flerfamiljshus.

Därmed minskar också utrymmet för pensionärerna att efterfråga och betala olika omsorgstjänster. För att öka tryggheten är det följaktligen angeläget att sänka kostnaderna för äldres hyresboende. I ett första steg föreslår vi därför en statlig skatterabatt om 3 000 kronor per år för pensionärshushåll som bor i hyresrätt. I ett andra steg kommer vi att pröva andra lättnader i syfte att stimulera till en ökad efterfrågan och produktion av trygghetsboende.

Fel! Okänt namn på

10.4.3 Ta bort service ur bruksvärdet för hyresrätter

Det råder i dag oklarhet kring om kostnader för service skall ingå i den bruksvärdesbestämda hyran eller ej. Olika aktörer på hyresmarknaden inklusive hyresgästföreningen har uppmärksammat problematiken. Mot denna bakgrund föreslår vi att servicen i trygghetsboendet renodlas och särredovisas parallellt med hyran samt att service inte omfattas av bruksvärdessystemet.

10.4.4 Utbyggt trygghetsavdrag

Service och tjänster är mycket hårt beskattade i Sverige. Detta har medfört att den verkliga och vita efterfrågan nästan uttraderats och att en betydande svart marknad växt fram i stället. Moderaterna och Allians för Sverige har länge kämpat för att skatten på hushållstjänster sänks för att stimulera till fler vita jobb. I Alliansens gemensamma program föreslås att arbetsgivaravgifterna slopas för denna typ av tjänster och att skattereduktionen för hushållstjänster utvidgas, dels till omfattningen, dels genom att vidga kretsen personer som kan göra avdraget. Ett naturligt nästa steg för att minska kostnaderna och därmed underlätta för trygghetsboende att komma i gång, är att låta service-delen i boendet omfattas av trygghetsavdraget. Den statsfinansiella nettokostnaden, när hänsyn tagits till Alliansens tidigare förslag, är begränsad.

11 Integrationspolitiken

11.1 Misslyckad integration

För invandrare är arbetslösheten högre, sysselsättningen lägre och förankringen på arbetsmarknaden sämre än för infödda svenskar. Invandrarna har oftare tillfälliga i stället för fasta anställningar, de har lägre inkomster och beroendet av olika former av inkomststöd är högre än för andra. En utförligare genomgång av forskningen och statistiken över integrationen på arbetsmarknaden gjordes i den moderata partimotionen 2005/06:Sf331, Invandring och integration på arbetsmarknaden.

Det låga arbetskraftsdeltagandet betyder att invandrare utgör en viktig arbetskraftsreserv. Att inte ta vara på denna är att förvägra en stor grupp människor den frihet och det självbestämmande som ett eget arbete ger. Dessutom är den samhällsekonomiska kostnaden för integrationspolitikens misslyckande betydande.

Det är svårt att finna en entydig förklaring till att Sverige har lyckats sämre med integrationen av invandrare. En förklaring kan vara att det, precis som för många, lönar sig dåligt att arbeta. Därtill har infasningen på arbetsmarknaden varit alltför långsam. Dessutom bidrar den svenska välfärdsmodellen till extra höga marginaeffekter för just de grupper som har sämst förankring på arbetsmarknaden, exempelvis invandrare. Dessa grupper får i högre grad inkomststöd via socialbidrag som trappas av krona för krona vid stigande inkomster och som därför ger hundraprocentiga marginaeffekter. Ytterligare

en förklaring kan vara att integrationspolitiken sedan 1980-talet fått större betoning på social integration och mindre på arbetsmarknadsintegration.

Målet för vår politik för delaktighet i det svenska samhället är att fler skall arbeta och försörja sig själva. Därför föreslår vi följande åtgärder för bättre integration på arbetsmarknaden.

11.1.1 Lärlingsintroduktion

Eftersom vi anser att det är av stor betydelse att den som invandrar till Sverige så snart som möjligt blir delaktig på den svenska arbetsmarknaden föreslår Alliansen en lärlingsintroduktion för nyanlända invandrare som är arbetsföra och som inte själva hittar en anställning. Infasningen på arbetsmarknaden skulle med detta förslag inledas redan under det första vistelseåret i Sverige. Detta skulle innebära att utbildning i svenska kombineras med förvärvsarbete och att arbetsgivaren får en subvention av lönekostnaden på 75 procent för halvtidsanställning i kombination med halvtidsutbildning. Lön bör utgå i enlighet med gällande kollektivavtal och lönesubventionen bör successivt trappas av. Vidare bör lärlingsintroduktionen i möjligaste utsträckning ske på en arbetsplats där individens utbildning och yrkeserfarenhet tas till vara, men villkor om en sådan koppling bör inte införas. Det är viktigare att introduktionen sker snabbt än att den motsvarar framtida yrkesförväntningar.

11.1.2 Nystartsjobb

Nystartsjobb innebär att arbetsgivaravgiften slopas för privata arbetsgivare som anställer personer som befunnit sig utanför arbetsmarknaden under en längre tid. Allians för Sverige föreslår att förslaget om nystartsjobb även skall omfatta nyanlända flyktingar och anhöriginvandrare under de tre första åren efter det att uppehållstillstånd har beviljats. Vi moderater föreslår dessutom att nystartsjobben även skall omfatta nyanlända flyktingar som lyckas få ett arbete under asylprocessen, innan uppehållstillstånd har beviljats. Med lärlingsintroduktion och nystartsjobb får vi en introduktionsperiod på tre år, vilket också är under den period då förvärvsfrekvensen bland nyanlända stiger som snabbast. Både nystartsjobben och lärlingsintroduktionen innebär att kommunernas kostnader för introduktionen av invandrare minskar dramatiskt.

11.1.3 Åtgärder för att minska socialbidragsberoendet

Ett problem i dagens system för mottagandet av nyanlända invandrare är att inkomststødet under introduktionsperioden normalt utgår i form av socialbidrag som avräknas med 100 procent mot ökade inkomster. Så länge hushållets disponibla inkomst vid arbete inte överstiger socialbidraget och eventuella andra bidrag och kostnader förknippade med arbete är vinsten av att arbeta obefintlig. Det finns olika tänkbara lösningar på problemet. Det vi ser som det viktiga är att det måste bli mer lönsamt att ta ett arbete och att behovet av socialbidrag måste minska.

Fel! Okänt namn på

Snabbare validering

Allians för Sverige föreslår snabbare och enklare validering av invandrades utbildning och yrkeserfarenhet. Förslaget kan inrättas som ett försök och en mindre summa avsättas för detta.

Kunskap och utbildning är en färskvara. Integrationsverkets undersökning visar att endast 25 procent av de nyanlända flyktingarna har fått sin utbildning värderad och att ännu färre har fått sin yrkeserfarenhet validerad efter två år i introduktion (Integrationsverket 2004). Eftersom en betydande del av de utrikes födda med akademisk utbildning inte har ett arbete som motsvarar utbildningen är det viktigt att valideringssystemen förbättras.

11.1.4 Anonymisera rekryteringsprocessen i offentlig sektor

En orsak till att utrikes födda diskrimineras på den svenska arbetsmarknaden är anställningsförfarandet. Studier visar att subjektiva faktorer spelar stor roll i anställningsprocessen. Flertalet personalansvariga väger in svårbedömda faktorer som personkemi, personlighet och samarbetsförmåga vid anställningsbeslut (Integrationsverket 2004). Risken är att det medför att någon som uppfattas som annorlunda väljs bort. Vi anser det viktigt att särskilt den offentliga sektorn använder sig av rekryteringsprocesser som är icke-diskriminerande.

En tänkbar väg att minska detta problem är också att tillåta ett särskilt anonymiserat anställningsförfarande hos företag och myndigheter.

11.1.5 Ökat nyföretagande i utsatta områden

Ett sätt att underlätta integration och motverka diskriminering är att underlätta nyetablering av företag. Vi moderater har ett brett program för att förbättra företagsklimatet i Sverige där avskaffad förmögenhetskatt, reformerad beskattning för fåmansbolag och minskad regelbörda är några viktiga åtgärder. Även förslaget att införa avdrag för hushållstjänster kommer att bidra till att fler nya företag skapas.

11.1.6 Arbetskraftsinvandring

Moderaterna föreslår förbättrade åtgärder för arbetskraftsinvandring. Utredning om arbetskraftsinvandring (KAKI) kommer inom kort. Alliansen föreslår att invandrare från länder utanför EU/EES skall ges samma möjligheter som EU/EES-medborgare. Det skall också ges möjlighet att söka nytt jobb om anställningen upphör. Efter fem års arbete i landet föreslås att, i normalfallet, permanent uppehållstillstånd kan beviljas.

Det är mycket svårt att arbetskraftsinvandra till Sverige i dag. Det tillåts enbart för bristyrken efter prövning av Arbetsmarknadsstyrelsen. Vi anser att det är arbetsgivaren själv som kan och skall avgöra om arbetsgivaren behöver en viss person för det aktuella arbetet. Det kan inte heller uteslutas att den begränsade möjligheten att komma till Sverige av arbetsskäl bidrar till att vissa människor söker uppehållstillstånd som flyktingar här trots att de inte

har flyktingskäl. Vi moderater anser att det måste bli lättare att komma till Sverige som arbetskraftsinvandrare för medborgare från länder utanför EU/EES. Så långt det är möjligt skall villkoren vara desamma som för medborgare från länder inom EU/EES.

Diskriminering

Allians för Sverige föreslår att diskrimineringslagstiftningen skall vara enhetlig och en gemensam diskrimineringsombudsman inrättas. Partssammansättningen i Arbetsdomstolen tas bort. Skadestånden vid diskriminering skall höjas.

Även om ett större inslag av marknadsekonomi samt olika riktade åtgärder sannolikt skulle bidra till minskad diskriminering så räcker det inte. Det måste även finnas en bra lagstiftning att luta sig mot som gör det möjligt att vidta straffåtgärder vid diskriminering. Den nuvarande diskrimineringslagstiftningen är djupt otillfredsställande. Vi vill förstärka diskrimineringslagstiftningen och föreslår därför att en tydlig och enhetlig diskrimineringslagstiftning skapas samt att de fyra ombudsmännen mot diskriminering slås samman till en gemensam myndighet.

12 Moderaternas budgetpolitik

12.1 Moderaternas budgetpolitik

Det mest självklara målet för finanspolitiken är att säkerställa att utvecklingen av de offentliga finanserna är uthållig. Endast på detta sätt kan välfärden säkras.

Moderaterna anser att ankaret i finanspolitiken bör vara ett mål för den offentliga sektorns skuldsättning. Den offentliga sektorns skuldsättning bör reduceras och möjliggöra stabila skattesatser på en lägre nivå.

Med ett mål för skuldsättningen kommer oväntade överskott att göra att det blir enklare att föra finanspolitiken i framtiden. En ansvarsfull finanspolitik belönas med att frihetsgraderna blir större i framtiden. För varje år då målen uppnås närmar sig den tidpunkt då skuldmålet är uppnått och det blir tillräckligt att upprätthålla balans i de offentliga finanserna över konjunkturcykeln.

Ett långsiktigt skuldmål, vars nivå bestäms av faktorer som demografisk utveckling och uthållig produktivitetstillväxt, medför också ökad stabilitet i skattesatser, bättre planeringsförutsättningar, effektivare utnyttjande av resurser och därmed högre tillväxt och välfärd.

Den offentliga sektorns konsoliderade bruttoskuld motsvarade 2005 ca 50 procent av BNP. Regeringens prognoser tyder på att skuldsättningen under 2006 kommer att ligga på ca 45 procent av BNP och på ca 40 procent av BNP 2008.

Fel! Okänt namn på

Vi moderater har tidigare fastslagit att den konsoliderade offentliga sektorns bruttoskuldsättning bör reduceras så att den motsvarar 40 procent av BNP. Det är vår uppfattning att det finns skäl att ytterligare reducera skuldsättningen. Den demografiska utvecklingen kommer att utgöra en svår påfrestning på de offentliga finanserna de kommande decennierna. Regeringen har inte genomfört några åtgärder för att säkra ett högre arbetsutbud långsiktigt, vilket förstärker osäkerheten kring statsfinanserna i ett längre perspektiv.

Den reduktion av skulden som skett under det senaste året kan främst hänföras till stora engångseffekter. Förändrade skatteregler och oväntade intäkter från kapital- och företagsbeskattningen har förstärkt statsfinanserna. De statliga företagen har också levererat in betydande belopp under 2005 och 2006. Det vore oförsiktigt att se en sådan ökning av den offentliga sektorns inkomster som ett uttryck för en strukturell förbättring av de offentliga finanserna.

Finansdepartementets prognoser baseras därtill på att regeringen och stödpartierna inte genomför ytterligare reformer de kommande åren. Miljöpartiet och Vänsterpartiet har redan presenterat valprogram som innebär en mycket allvarlig försvagning av de offentliga finanserna. Vår bedömning är att även Socialdemokraterna kommer att presentera ett program med en expansiv inriktning. Det är således inte sannolikt att de optimistiska prognoser för de offentliga finanserna som Finansdepartementet presenterat kommer att realiseras.

Mot denna bakgrund anser vi att det finns skäl att reducera skuldsättningen ytterligare. Vi kommer att återkomma med en fördjupad bedömning av den långsiktigt uthålliga skuldsättningen. Vår uppfattning är att det strukturella finansiella sparandet i hela den offentliga sektorn bör uppgå till ca 2 procent av BNP i genomsnitt under den kommande mandatperioden.

Det övergripande ramverket för finanspolitiken påverkas av de regelverk som styr de olika delarna av den offentliga sektorn. För kommuner och landsting gäller ett balanskrav. Det är rimligt att räkna med att det finansiella sparandet i den landstingskommunala sektorn i genomsnitt är i balans. Pensionsystemet är autonomt och självreglerande i förhållande till statsfinanserna.

Givet detta regelverk utgör det finansiella sparandet i statsfinanserna det enda instrumentet för att upprätthålla målet om ett genomsnittligt sparande på 2 procent i hela den offentliga sektorn. Mot denna bakgrund föreslår vi att det operativa instrumentet för finanspolitiken formuleras i termer av ett årligt mål för det finansiella sparandet i statsfinanserna.

12.2 Årliga saldomål för 2007–2008

Målen för det årliga finansiella sparandet i statsfinanserna bör fastställas dels utifrån en bedömning av resursutnyttjandet, dels utifrån en bedömning av det finansiella sparandet i pensionssystemet respektive i landsting och kommuner.

Regeringen beräknar att det finansiella sparandet i kommunsektorn i genomsnitt kommer att uppvisa överskott perioden 2005–2008 på ca 0,5 procent av BNP och att överskottet i det finansiella sparandet i ålderspensionssyste-

met i genomsnitt kommer att motsvara strax under 2 procent av BNP under samma period.

Vi delar i huvudsak regeringens bedömning av konjunkturläget. Såväl KI, Riksbanken som Finansdepartementet gör bedömningen att det i dagsläget föreligger lediga resurser och att den faktiska BNP-tillväxten de närmaste åren kommer att överstiga den långsiktigt uthålliga produktionsförmågan. Därmed återstår att tillföra en bedömning av hur de åtgärder vi föreslår kommer att påverka ekonomins långsiktiga produktionsförmåga. Att göra en sådan bedömning är komplicerat och förknippat med stor osäkerhet, men trots det är det nödvändigt att försöka bedöma hur produktionsförmågan och de lediga resurserna påverkas för att förhålla sig till hur stort det finansiella sparandet bör vara. Som framgår av kapitel 13 "Effekterna av Moderaternas politik" räknar vi med att sänkta marginaleffekter för låg- och medelinkomsttagare samt stramare arbetslöshets- och socialförsäkringar medför ett ökat arbetsutbud och en sysselsättningsökning på ca 4 procent på kortare sikt och 7–10 procent på lång sikt, se tabell 13.2. Samtidigt föreslår vi ökade anslag till sjukvården, utbildningsväsendet, rättsväsendet och försvaret.

Den sammantagna effekten är att det potentiella arbetsutbudet stiger med ca 7 procent på kortare sikt medan sysselsättningen stiger med 9–10 procent. Detta betyder att den långsiktiga arbetslösheten minskar med drygt 2 procentenheter.

En minskning av de lediga resurserna som motsvarar drygt 1,5 procent av BNP betyder att det strukturella sparandet försämras med i storleksordningen 1,2 procent av BNP (prop. 2004/05:1, bil. 2, s. 71). Samtidigt medför sysselsättningsökningen att det faktiska finansiella sparandet förbättras med motsvarande ca 3,5 procent av BNP.

Sammantaget innebär detta att det strukturella sparandet i hela den konsoliderade offentliga sektorn kommer att uppgå till 2,4 resp. 3,0 procent av BNP för 2007–2008 i ett statiskt perspektiv och till 3,0 och 4,1 procent av BNP för perioden 2007–2008 i ett dynamiskt perspektiv. I förhållande till regeringen innebär det att det strukturella finansiella sparandet stärks.

12.3 Huvuddragen i Moderaternas budget

Den sammanlagda "förändringsvolymen" av vårt budgetförslag – summan av satsningar, skattesänkningar, övriga inkomstminskningar och stärkt saldo – är i storleksordningen 100 miljarder kronor och motsvarar därigenom en bra bit över en tiondel av statsbudgetens omslutning. Vi föreslår omfattande satsningar på välfärdens kärnverksamheter – rättstrygghet, vård, skola och omsorg. Vi föreslår avsevärda skattesänkningar för fler jobb. Vi finansierar vårt budgetförslag genom besparingar och vissa skatte- och avgiftshöjningar och föreslår ett starkare sparande än regeringen. Huvuddragen i vårt budgetförslag sammanfattas i tabell 12.1.

Fel! Okänt namn på

**Tabell 12.1 Huvuddragen i Moderaternas budgetförslag,
miljoner kronor**

	2007	2008
Utgiftsförändring, netto:	32 101	44 896
Besparingar:	52 990	66 085
Satsningar:	-20 889	-21 188
Inkomstförändringar, netto:	-25 551	-37 264
<i>Skatteförändringar, netto:</i>	<i>-36 259</i>	<i>-47 209</i>
Skattesänkningar:	-67 660	-74 170
Skattehöjningar:	31 401	26 961
<i>Övriga inkomstförändringar, netto:</i>	<i>10 708</i>	<i>9 945</i>
Övriga inkomstminskningar:	0	-763
Övriga inkomstökningar:	10 708	10 708
Stärkt sparande:	6 550	7 632

12.4 Skattesänkningar

Vi moderater vill stärka människors makt på bekostnad av politikernas. En viktig del i att ge den enskilde makt över den egna vardagen och inflytande i den egna lilla världen är att låta var och en behålla en större del av sina inkomster. Vi moderater vill att var och en som arbetar skall kunna försörja sig på den inkomst det ger. Så är inte fallet i dag. Sverige beskattar låginkomsttagare hårdare än många andra länder. I vänsterkartellens Sverige betalar lågavlönade ensamstående föräldrar högre marginalsatt än statsministern. I dagens Sverige tvingas många människor betala höga skatter med ena handen för att sedan behöva be om bidrag med den andra. Detta tycker vi är fel. Vi moderater vill göra det mer lönsamt att leva på eget arbete i förhållande till att leva på bidragsinkomster. Detta uppnås genom sänkt skatt för människor som arbetar samtidigt som ersättningsnivåerna i olika försäkringar sänks. Kärnan i vår skattestrategi är att vi vill införa ett särskilt förvärvsavdrag för arbetsinkomster, ett jobbavdrag, som beskrivs i kapitel 9. Därtill vill vi göra det enklare att anställa och att vara företagare. Detta uppnår vi delvis genom sänkta skatter för företagare och företag, se kapitlet 7 och 8. Men det finns en rad andra skatter som är angelägna att sänka.

Moderaterna har tre principer som utgångspunkt för skattepolitiken:

1. Skattesänkningar skall i första hand genomföras för att öka människors frihet och skapa förutsättningar för fler jobb, högre sysselsättning och lägre arbetslöshet.
2. Skattesänkningar skall finansieras fullt ut och genomföras på ett sätt som är förenligt med målen för budgetpolitiken.
3. Skattesänkningar skall finansieras och genomföras på ett sådant sätt att kvaliteten i den offentligt finansierade välfärdsverksamheten aldrig försämras.

Moderaterna är övertygade om att det kommer att bli nödvändigt för en ny regering att sänka skatterna. På lång sikt kommer kostnaderna för att upprätthålla ett skattetryck som hindrar jobb och driver företag ut ur Sverige att växa. Den viktigaste orsaken till att Sverige har högre skatter än många andra länder är kostnaderna för utanförskapet. Möjligheterna att säkra välfärden och sänka skatterna beror på om utanförskapet kan pressas tillbaka. Socialdemokraternas ofta upprepade påståenden om att Moderaterna avser att sänka skatterna med 250 miljarder kronor är således inte med verkligheten överensstämmande. Däremot återspeglar siffran 250 miljarder tämligen väl den samlade kostnaden för utanförskapet. I en mening kan man säga att svenskarna varje år betalar 250 miljarder kronor för Socialdemokraternas misslyckande med att bryta utanförskapet.

Många människor är beroende av bil för att kunna ta sig till och från sitt arbete. Detta gäller särskilt i glesbygd där alternativa färd sätt ofta saknas. Resekostnaderna utgör inte sällan en betydande kostnad för intäktens förvärvande. Detta gäller i särskilt stor grad nu när bensinpriserna stigit kraftigt till nya rekordnivåer. För att underlätta transporter och stimulera flexibiliteten vill vi sänka skatten på bensin och diesel med 15 resp. 30 öre per liter. Därtill vill vi höja reseavdraget till 20 kronor per mil. På så sätt gynnas rörlighet och möjligheterna att arbeta och verka i hela Sverige.

Fastighetsskatten är orättvis och uppmuntrar till ökad skuldsättning. Flitiga människor, inte sällan äldre, som avstått från konsumtion och i stället sparat för att få en tryggare ålderdom straffbeskattas. I kombination med förmögenhetsskatten blir situationen bekymmersam och för många ohållbar. Den fasta egendomen är ofta ett hushålls största investering och sparande. Huset och dess värde är för många det som skall trygga ålderdom och kunna fungera som skydd vid oväntade händelser. Nya skattehöjningar står nu för dörren redan nästa år. Återigen kommer taxeringsvärdena att skrivas upp, för många med tvåsiffriga tal, vilket väntas medföra en betydande ökning av skatteintäkter, trots regeringens alla gamla och nya dämpnings- och begränsningsregler. Vi moderater vill på sikt avskaffa fastighetsskatten. Detta måste emellertid ske stegvis av statsfinansiella skäl. Som ett första omedelbart steg föreslår vi emellertid att det samlade skatteuttaget för småhus begränsas genom att införa ett tak för hur hög skatten kan bli. Som högst skall skatten vara 80 kronor per kvadratmeter värdeyta (ungefär lika med boyta) och 2 kronor per kvadratmeter tomt, dock maximalt 5 000 kronor för tomt. Därtill inleder vi en avveckling genom att sänka skattesatsen med 0,1 procentenhet 2007. Fastighetsskatten på hyresfastigheter sänks med 0,1 procentenhet 2008 och schablonintäkten avskaffas.

Ungdomar som har ekonomiska möjligheter att bekosta ett eget boende kan ha svårt att skaffa sig en bostad därför att de inte uppfyller de krav som ställs av hyresvärdar, bolåneinstitut och banker. Det kan t.ex. gälla krav på fast anställning, viss årsinkomst eller viss kapitalinsats. Moderaterna godtar mot den bakgrunden regeringens förslag om statligt bidrag till de kommuner som använder sig av hyresgarantier.

Moderaterna anser att en del i stadigvarande bostad skall kunna hyras ut skattefritt. Inte minst på universitets- och högskoleorterna är det angeläget att

Fel! Okänt namn på

öka bostadsutbudet för studerande. I Norge kan en privatperson hyra ut under 50 procent av sin bostad utan att betala skatt för hyresinkomsten, vilket underlättar för ungdomar och studerande att få tag på bostäder. Enligt en undersökning som Stockholms Handelskammare låtit genomföra skulle andelen stockholmare som hyr ut privatbostäder kunna öka från dagens 2 till 9 procent, vilket motsvarar ca 55 000 invånare.

Vissa skatteförändringar

Allians för Sverige föreslår att rätten till avdrag för övriga utgifter begränsas till att endast omfatta styrkta kostnadsersättningar. Rätten till avdrag för resor och dubbelt boende begränsas till att gälla bara den kommunala beskattningen. Samtidigt höjs reseavdraget till 20 kronor per mil. Avdraget för förmån av personaldator avskaffas. Skatten på rulltobak höjs till 1 339 kronor per kilo. Skattereduktionerna för a-kasseavgift och avgift till fackförening slopas. Sammantaget bedöms dessa skatteförändringar stärka den offentliga sektorns finanser med 6,8 miljarder kronor 2007.

Som ett led i finansieringen av jobbavdraget och sänkta företagsskatter är Allians för Sverige överens om att skärpa beskattningen på vissa områden. För det första föreslår Alliansen att vissa avdrag endast skall tillåtas i den kommunala beskattningen. Detta innebär att exempelvis ett visst reseavdrag blir lika mycket värt i kronor för alla inkomsttagare med samma kommunal-skatt. För det andra slopas den skattemässiga förmånen för personaldator. Slutligen höjs skatten på rulltobak.

Skatteindrivningen i Sverige skall vara rättssäker. Därför vill Alliansen skärpa tillämpningen av skattetillägg.

Skattetillägg

Allians för Sverige föreslår att vid utdömning av skattetillägg skall anstånd med betalningen vid en begäran om omprövning eller överklagande alltid medges tills domen vunnit laga kraft. Det bör också visas att oaktamhet eller uppsåt föreligger för att skattetillägg skall kunna utdömas. Till detta kommer att de långa handläggningstiderna måste kortas.

Tabell 12.2 Skatteförändringar, miljoner kronor

	2007	2008
Totala skatteförändringar	-36 659	-47 609
Förändring av inkomster från statens verksamhet	+10 708	+9 945
Skattesänkningar för fler i arbete	-55 380	-63 480
Jobbavdrag, inkomst av tjänst	-37 100	-44 800
Jobbavdrag, inkomst av näringsverksamhet, inkl. 65+	-1 300	-1 500
Extra jobbavdrag, 65+, exkl. näringsink.	-300	-300
Skattereduktion för jämställda föräldrar	-1 200	-1 200

Fel! Okänt namn på

	2007	2008
Skattereduktion för hushållstjänster, inkl. anhörig	-1 300	-1 300
Nystartsjobb, inkl. invandrare	-1 200	-1 200
Införande av räntefritt belopp i p-fonder (10")	-400	-400
Riskkapitalavdrag	-100	-100
Lägre skatt fåmansbolag	-900	-900
Uppskjuten vinstbeskattning	-500	-500
Slopas forskningsmoms	-380	-380
Aktuarisk beräkning, företagens sjukförsäkringsavgift	-150	-150
Sänkta arbetsgivaravgifter för äldre	-300	-300
Sänkt arbetsgivaravgift i tjänstesektorn	-3 500	-3 600
Sänkt bensin- o dieselskatt (15 resp. 30 öre/liter inkl. moms)	-1 500	-1 470
Skatt på avfallsförbränning	-510	-440
Successivt slopad förmögenhetsskatt	-3 450	-3 650
Sänkt skatt på naturgrus, 5 kr/ton	-90	-90
Sänkt moms transport i skidliftar	-60	-60
Nej till regeringens skatt på flygbiljetter	-1 140	-1 140
Övriga skattesänkningar	-5 980	-7 990
Fastighetsskattesänkning, takregel m.m.	-2 680	-4 690
Trygghetsboende för äldre: Sänkt reavinstskatt för äldre	-1 500	-1 500
Trygghetsboende för äldre: Sänkt skatt för äldre i flerfamiljshus	-1 500	-1 500
Ökad nedsättning elförbrukning i vissa kommuner (3 öre/kWh)	-300	-300
Avskaffade skattereduktioner	+24 391	+23 571
Ej avdrag fackavgift, inkl. avdrag a-kassa	+4 300	+4 500
Slopas avdragsrätt för övriga utgifter	+400	+400
Slopas avdr.rätt mot statl besk, resor och dubbelt boende, m.m. +höjt reseavdrag	+1 000	+1 000
Nej till glesbygdsavdrag	+300	+300
Avskaffat avdrag för förmån av personaldator	+800	+1 600
Minskad nedsättning arbetsgivaravgifter	+5 500	+5 500
Minskad nedsättning egenavgift, ensk. näringsidkare	+1 330	+1 330
Avskaffad medfinansiering	+1 500	+1 500
Räntebeläggning, obeskattade reserver (fribelopp 10")	+1 900	+1 900
Nej till regeringens soloföretagssatsning	+900	±0
Slopas miljöbonus för vindkraftsel	+80	+80
Nej till skattenedsättning för miljöförbättrande installationer i småhus	+50	±0
Avskaffad CO ₂ - och energiskattebefrielse för torv	+761	+761
Slopas anställningsstöd vid anställning av långtidsarbetslösa	+3 700	+3 400

Fel! Okänt namn på

	2007	2008
Slopat skattestöd till miljöinvesteringar i offentliga lokaler	+500	+500
Slopad investeringsstimulans till hyres- och studentbostäder	+1 000	+500
Nej till skattenedsättning för konvertering från direktverkande el	+300	+300
Nej till skattenedsättning för konvertering från oljeuppvärmning	+70	±0
Skatthöjningar	+310	+290
Höjd skatt på rulltobak	+310	+290
Förändringar av inkomster från statens verksamhet	+10 708	+9 945
Aktieutdelning	±0	-763
Höjd egenavgift, arbetslöshetskassor	+10 000	+10 000
Avgifter vid Tullverket	+18	+18
Banavgifter	+690	+690

12.5 Satsningar

Ett mål för vår politik är att förbättra tryggheten för alla medborgare. Vi föreslår, som framgår av tidigare avsnitt, en bred satsning för att upprusta tryggheten i skolan, sjukvården och brottsbekämpningen.

Moderaterna anser att skolan, sjukvården och rättstryggheten är prioriterade områden. För att klara dessa prioriteringar är det nödvändigt att föra en stram utgiftspolitik. Andra områden måste stå tillbaka. Sänkta skatter och starkare statsfinanser är viktigare än för generösa bidrag. Skolan, rättstryggheten och sjukvården är viktigare än generösa bidrag.

Moderaterna anser också att investeringar i en bättre infrastruktur och satsningar på ett starkare försvar är motiverade. Ett effektivt transportsystem är viktigt för att förbättra den långsiktiga tillväxten. Ett starkt försvar är viktigt, inte minst mot de nya globala hot som uppkommit under senare år och de krav som ställs på svenskt deltagande i internationella fredsinsatser.

Fel! Okänt namn på

Tabell 12.3 Moderata satsningar, miljoner kronor

	2007	2008
Vård och omsorg	4 723	4 562
Varav nationell vårdgaranti	2 000	1 500
Varav kvalitetssatsning i vården	650	900
Varav bidrag till psykiatri och social psykiatri	250	300
Varav personligt ombud	180	180
Varav omsorgsgaranti	950	950
Varav övriga satsningar på vård och omsorg	693	732
Utbildning och forskning	3 907	5 031
Varav satsning på fortbildning av lärare	600	1 000
Varav satsning på fortbildning av rektorer	65	65
Varav satsning på validering och kompletterande utbildning för fler behöriga lärare	60	150
Varav matematik- och NO-satsning	60	110
Varav satsning på pedagogisk förskola (inkl. fortbildning förskollärare)	400	350
Varav satsning på resultatuppföljning och insatser för ökad måluppfyllelse	315	315
Varav den kulturella skolsatsningen	85	170
Varav grundläggande universitets- och högskoleutbildning	831	1 013
Varav ökade resurser till forskning och forskarutbildning	200	300
Varav universitetens och högskolornas holdingbolag	100	100
Varav ökade bidrag till kvalificerad yrkesutbildning	510	480
Varav satsningar på elever med multifunktionshinder	93	313
Varav institutet för skolorna forskning	50	100
Varav utökade möjligheter för lärare att forska	50	150
Varav mobbningsförebyggande arbete	10	10
Övriga utbildningssatsningar	479	405
Rättstrygghet	1 610	1 610
Polis och åklagare	740	740
Domstolar	200	200
Kriminalvård	545	545
Satsning mot ekonomisk brottslighet	50	50
Tullverket	50	50
Försvaret	400	500
Infrastruktur	4 000	3 000
Övrigt	6 249	6 486
Lärlingsintegration, anställningsstöd	600	600
Avskaffad medfinansiering i sjukförsäkringen	1 500	1 500
Förbättrat bostadstillägg för pensionärer	120	120
Förmånsrätt 100 % på företagsinteckningar	500	500
Ändrat kommunalt utjämningsystem	1 796	1 796

Fel! Okänt namn på

	2007	2008
Satsning på barn- och ungdomsidrott, ”knottemiljar- den”	250	250
Vissa kultursatsningar	242	233
Försäkringskassan	300	450
Statligt kreditgarantisystem	100	100
Affärsrådgivning för kvinnor	50	50
Forskning kring kvinnors företagande	50	50
Höjning av det generella statsbidraget till kommu- nerna	454	454
Övrigt	287	383
Satsningar, totalt:	20 889	21 188

Tabell 12.4 Effekter på kommunsektorn, miljoner kronor

	2007	2008
Vård- och omsorgssatsningar	4 267	4 067
Bidrag till psykiatri och social psykiatri	250	300
Nationell vårdgaranti	2 000	1 500
Kvalitetsatsning i vården	650	900
Insatser mot aids	25	25
Alkohol- och narkotikapolitiska åtgärder	20	20
Lokalt folkhälsoarbete	40	78
Folkhälsopolitiska åtgärder	-40	-78
Personligt ombud	180	180
Extra anhörigstöd	125	125
Omsorgsgaranti	950	950
Lönebidrag och Samhall	67	67
Skola, utbildning och barnomsorg	1 805	2 480
Valfrihet för funktionshindrade	80	300
Fortbildning av lärare	600	1 000
Matematik- och NO-satsning	50	100
Ökade bidrag till kvalificerad yrkesutbildning	510	480
Satsning på pedagogisk förskola (inkl. fortbildning förskollärare)	400	350
Ökade resurser för att klara ”kontrollstationer”	80	80
Den kulturella skolsatsningen	85	170
Vissa kultur- och idrottssatsningar	320	320
Bidrag till regional musikverksamhet samt regionala och lokala teater-, dans- och musikinstitutioner	40	40
Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål	15	15
Bidrag till regionala museer	15	15
Satsning på barn- och ungdomsidrott, ”knottemiljar- den”	250	250
Övrigt	2 890	2 890
Patientavgifter, statisk effekt (Höggkostnadsskydd 1 500 kr)	640	640

Fel! Okänt namn på

	2007	2008
Förändringar av skatteutjämningsystemet	1 796	1 796
Övriga förändringar av UO 25, Anslag 48:1	454	454
Vissa besparingar	-4 880	-3 652
Minskning av stimulansbidrag och åtgärder inom äldrepolitiken	-667	-629
Minskning av bidrag till särskilda insatser i vissa kommuner och landsting	-563	-573
Nej till utbildningsvikariat (inkomsttitel)	-1 300	-100
Nej till regeringens vårdgaranti och tillgänglighetspengar	-1 750	-1 750
Minskat anslag till vuxenutbildning (regeringens riktade stöd till vuxenutbildning)	-600	-600
Summa	4 402	6 105

12.5.1 Kvalitet i skola, högre utbildning och forskning

Den svenska skolan är i många stycken bra, men där finns samtidigt stora och växande problem. Kunskapsresultaten har försämrats. Likvärdigheten i skolkvaliteten brister – hur väl eleverna lyckas i skolan beror i allt högre grad på elevens kön och familjebakgrund. Detta är oacceptabelt för Moderaterna. Alla elever skall ges förutsättningar att klara kunskapsmålen. Skolan behöver ges resurser och verktyg för att bättre kunna kompensera för barns skilda förutsättningar, så att alla ges chans till en bra start i livet. Vägen dit går genom att återupprätta skolans kunskapsuppdrag, att stärka lärares kompetens och skolors befogenhet att individanpassa undervisningen samt genom uppföljning och utvärdering av elevers kunskapsresultat och skolors kvalitet. Satsningar på skolan är en av Sveriges viktigaste investeringar för framtiden.

Allians för Sverige har därför enats om en gemensam politik för att stärka skolans kvalitet. Ingen elev skall gå osedd genom grundskolan. Elever skall få stöd tidigt för att fler skall nå målen. Därför behöver elevernas kunskaper utvärderas genom prov och betyg tidigare än i dag. Alliansen föreslår obligatoriska kontrollstationer i skolår tre, fem och åtta för att garantera alla elever, oavsett vilken bakgrund hon eller har eller hon vilken skola hon eller han går på, regelbundna uppföljningar och individanpassat stöd. Genom att upptäcka kunskapsluckor och begåvningar i tid kan stöd och utmaningar sättas in i tid. För att ge fler barn en bättre skolstart föreslår Allians för Sverige en mer flexibel skolstart än i dag, med möjlighet att starta skolan under hösten eller våren det år barnet fyller sex eller sju år. På så vis ges föräldrar bättre möjligheter att anpassa tidpunkten för sitt barns skolstart efter barnets mognad.

Lärarkyrkans status måste höjas och betydelsen av välutbildade, behöriga lärare uppvärderas. Det kräver ett statligt sanktionerat auktorisationssystem och satsningar på lärares fortbildning. Lärare behöver också ges bättre möjligheter att bedriva forskning. Kraven på behörighet skall avse inte bara lärarutbildning, utan inriktning mot adekvat ämne och skolår. Gymnasieskolan måste passa också för dem som inte har tänkt sig att fortsätta läsa en högre utbild-

Fel! Okänt namn på

ning. Det kräver att yrkesutbildningarnas kvalitet och status på gymnasiet höjs. Bland annat föreslår vi en ny, modern lärlingsutbildning.

De multifunktionshindrede elevernas skolgång har länge varit eftersatt. För att säkra att dessa elever får de resurser och skolmiljö som de har rätt till föreslår vi att staten övertar finansieringsansvaret. Beslutet att avveckla specialskolorna, som har en unik specialistkompetens, skall genast rivas upp. Därtill anser Allians för Sverige att det behövs ett riskgymnasium för elever med multifunktionshinder.

Elever och personal har rätt till en lugn och trygg arbetsmiljö. Lärares och rektors befogenheter måste vara tydliga. Kunskap om effektiva metoder för att förebygga och åtgärda alla former av kränkande behandling behöver spridas till skolorna, och lärarutbildningen i dessa frågor förbättras. Alliansen föreslår en utbildningssatsning för landets alla skolor i forskningsbaserade åtgärdsprogram mot mobbning. I våra nordiska grannländer har detta resulterat i bättre skolmiljöer och halverad förekomst av mobbning på bara några år.

Alliansen tillför ca 1 miljard kronor 2007 för de insatser vi i ett första skede vill genomföra för att stärka skolans kvalitet.

Moderaterna vill särskilt fokusera på att stärka skolans kompetens genom långsiktiga, gedigna satsningar på lärares akademiska fortbildningsmöjligheter och skolnära forskning. Skälet är att detta är ett område som varit starkt eftersatt under lång tid, till förmån för ensidig fokus för "fler vuxna i skolan". Det har gått hand i hand med försämrade kunskapsresultat. Moderaterna avsätter 600 miljoner kronor 2007 och därefter 1 miljard kronor per år under den kommande mandatperioden för lärares akademiska fortbildning. För att ge förskolorna bättre förutsättningar att stärka sin pedagogiska verksamhet avsätter vi 400 miljoner kronor 2007 för förskollärares fortbildning. Därutöver förstärker vi resurserna till förskolan med 700 miljoner kronor 2008–2009. För att stärka skolans kunskapsbas och den skolnära forskningen avsätts 350 miljoner kronor de kommande tre åren. Vi föreslår också en särskild matematik- och NO-satsning för förbättrade kunskapsresultat i dessa ämnen, som anses långsiktigt viktiga för Sveriges konkurrenskraft.

Ett gott ledarskap i skolan är en annan nyckelfaktor för förbättrade kunskapsresultat och en god skolmiljö. Moderaterna bedömer att en motsvarande satsning till lärarmiljarden behövs för rektorerna och avsätter därför 65 miljoner kronor per år för att öka rektorers möjlighet till akademisk fortbildning. Eftersom den statliga rektorsutbildningen är starkt underfinansierad tillför vi också 50 miljoner kronor per år i ytterligare resurser för att täcka behovet av utbildningsplatser. Moderaterna och övriga partier i Allians för Sverige vill på sikt införa en akademisk rektorsutbildning, kombinerat med behörighetskrav på rektorer.

Samtliga partier i Allians för Sverige anser att kvaliteten måste förbättras i den högre utbildningen och forskningen ges bättre villkor än i dag. Kvaliteten i utbildningen måste säkras för att en högre examen skall vara något värt. Moderaterna kompenserar lärosätena för de utbildningsplatser man tidigare inte fått ersättning för. Därutöver avsätter vi medel för att stärka resurserna per student i en kvalitetssatsning. Samtliga partier i Allians för Sverige ökar dessutom resurserna till lärosätenas forskning och forskarutbildning med

Fel! Okänt namn på

ytterligare 900 miljoner kronor de kommande tre åren. Totalt avsätts 2 miljarder kronor under en femårsperiod.

Därutöver föreslår Moderaterna att den s.k. forskningsmomsen – den statliga avgiften på 8 procent av lärosätenas externa forskningsanslag – tas bort. Därmed kommer ca 400 miljoner kronor per år lärosätenas forskning och forskarutbildning till del, i stället för att tilldelas staten i skatteintäkter. Borttagandet av avgiften ökar också möjligheterna för forskare att ta emot större externa forskningsanslag, som inte får användas till administrativa kostnader. Våra förslag för att införa avdragsrätt för forskningsbidrag kommer också att bidra till att öka de totala forskningsresurserna. För att lärosätenas forskningsresultat i högre grad skall nyttiggöras och komma samhället till del avsätter vi 100 miljoner kronor per år till lärosätenas stödfunktioner för detta. Därutöver vill vi att holdingbolagens vinster skall tilldelas lärosätena, så att de får bättre drivkrafter för att bistå forskare med kommersialiseringens första fas och stimuleras till att starta avancerade entreprenörskapsutbildningar.

Moderaternas satsningar på utbildning och forskning motsvarar totalt 10 miljarder kronor netto de kommande tre åren.

Nya mål och betyg, kontrollstationer och kvalitetsgranskningar av skolor

Allians för Sverige föreslår att nationella mål i svenska införs år tre. En översyn skall göras av samtliga mål i grundskolan. Betyg skall sättas tidigare och i fler steg och betygskriterierna behöver därför ses över.

Allians för Sverige föreslår att kontrollstationer införs år tre, fem och åtta med obligatoriska nationella prov och skärpta krav på individanpassat stöd till eleverna. För att säkra likvärdigheten i betygssättningen år nio skall den nationella provbanken byggas ut. Skolverket ges utökade analysresurser.

Allians för Sverige föreslår att varje skola skall kvalitetsgranskas vart tredje år.

Sammantaget avsätts 230 miljoner kronor redan 2007.

Lärare och rektorer

Allians för Sverige föreslår att satsningar genomförs för att förbättra lärarnas möjligheter till akademisk fortbildning och avsätter för detta syfte 600 miljoner kronor 2007.

Skolans kunskapsbas skall stärkas. För att ge lärarna utökade möjligheter att forska inom tjänsten avsätts 50 miljoner kronor 2007.

Alliansen vill underlätta validering och kompletterande utbildning för obehöriga lärare. För detta ändamål anslås 60 miljoner kronor.

Vi avsätter vidare knappt 50 miljoner kronor för införande av en statligt sanktionerad lärarauktorisering och till ökade resurser till rektorsutbildningen.

Sammantaget uppgår satsningarna 2007 till 800 miljoner kronor.

Trygghet och studiero

Alliansen vill sprida kunskap till landets alla skolor om forskningsbaserade åtgärdsprogram mot mobbnings och annan kränkande behandling. För denna utbildningsinsats anslås 10 miljoner kronor per år.

Fel! Okänt namn på

Gymnasieskolan

Allians för Sverige vill stoppa den stora utslagningen av elever från gymnasieskolan och höja kvaliteten på såväl de teoretiska som de yrkesinriktade utbildningarna. Vi föreslår därför att tre inriktningar införs; en studieförberedande, en yrkesförberedande och en lärlingsutbildning. Vi anslår 10 miljoner kronor 2007 till Skolverket i utredningsresurser. Vi föreslår en ny, modern lärlingsutbildning, som vi räknar med kan startas 2009.

Specialskolan: Hällsboskolan, Ekeskolan och ett nytt riksgymnasium

Allians för Sverige föreslår att Hällsboskolan och Ekeskolan åter blir specialskolor. Staten övertar ansvaret för finansiering av elever med behov av specialskola. Ett riksgymnasium skapas för elever med synskador och ytterligare funktionshinder. Vi avsätter för detta syfte 80 miljoner kronor 2007.

Ökade resurser till forskningen

Allians för Sverige föreslår att anslagen till forskning stegvis trappas upp. År 2007 avsätts 200 miljoner kronor. Under en femårsperiod skall anslagen totalt öka med 2 miljarder kronor mer än regeringens anslag.

12.5.2 Effektiv brottsbekämpning och stöd till kvinnojourer

Utgångspunkten för moderat kriminalpolitik är människors rätt till trygghet från våld och brott. Därför föreslår vi en betydande satsning på rättsväsendet i syfte att säkra trygghet och säkerhet för den enskilde. Människor som drabbas av brott skall kunna lita på att dessa klaras upp och lagförs. Vi satsar, till skillnad från regeringen, på hela rättsväsendet.

Partierna i Allians för Sverige har enats om att genomföra en rad förbättringar för att säkra ett samhälle som präglas av rättstrygghet: Antalet poliser måste öka och arbetet skall utgå från medborgarnas behov; ungdomsbrottligheten skall bemötas med kraft, redan på ett tidigt stadium; kriminalvården måste reformeras och brottsoffren skall få hjälp och stöd.

Polisen är den yttersta garanten för människors trygghet och måste finnas till hands vid rätt tid, på rätt plats. Därför ger vi polisorganisationen resurser för att nyutbildade poliser skall kunna anställas, samtidigt som utrymme ges till utbildning och anskaffning av material. Våra satsningar skall också möjliggöra en modernisering av polisorganisationen, bl.a. genom en bättre chefsutbildning.

Brottsoffren skall sättas i centrum för rättsväsendet. Våra satsningar på polisen innefattar därför resurser till brottsofferhandläggare, vilka skall finnas över hela landet i anslutning till polisen. Samtidigt stärks brottsoffrens rätt till juridisk hjälp under processen.

Åklagarorganisationen ges genom våra satsningar möjlighet till ytterligare anställningar och en ökning av lagföringar och rättstrygghet. Domstolarna ges resurser att hantera måltillströmningen på ett rättssäkert sätt. Detta är särskilt viktigt då domstolarna tillförts nya arbetsuppgifter, såsom trängselskatter,

Fel! Okänt namn på

utlänningsärenden m.m.. Kriminalvården tillförs resurser för att klara av en ökande intagning av dömda brottslingar, och för att tillförsäkra dessa att vården ges ett meningsfyllt innehåll.

Sammantaget föreslår vi en resursförstärkning för rättsväsendet med ca 1,6 miljarder kronor per år för perioden 2006–2008 utöver regeringens förslag. Med detta tillskott banar vi väg för ett starkare, effektivare och mer rättssäkert rättsväsende som inte tolererar brottslighet.

Satsning på polisen

För att öka den polisiära närvaron, öka utredningskapaciteten och förebygga brott behöver Sverige fler poliser i yttre tjänst. Allians för Sveriges mål är att det år 2010 skall finnas 20 000 poliser i landet. Kostnaden beräknas uppgå till 750 miljoner kronor 2007.

Skärp föräldrarnas skadeståndsansvar

Enligt föräldrabalken har vårdnadshavaren ett ansvar för att hålla uppsikt och agera på ett sådant sätt att barnet inte orsakar skada för andra. Den förra borgerliga regeringen skärpte föräldrarnas ekonomiska ansvar för skador som orsakats av barn. Föräldrar är sedan dess skadeståndsskyldiga om de avsiktligt eller av oaktsamhet brustit i sin uppsikt över barnet, eller brustit i sin skyldighet att agera för att hindra skador.

Det finns starka skäl för att skärpa föräldrarnas skadeståndsansvar. Ett sätt skulle kunna vara att vårdnadshavare görs ekonomiskt strikt ansvariga, upp till ett maxbelopp, för de skador barnen orsakar. Motivet till en sådan förändring skulle vara att tydligt peka på att föräldrarna har ett ansvar för vad barnen gör och var de befinner sig. Om barnen orsakar skador skall kostnaderna inte enbart lastas på brottsoffer, näringsidkare och försäkringsbolag.

Satsa på behandling och rehabilitering

Män som misshandlar kvinnor behöver få hjälp med att bryta sina destruktiva beteenden, genom adekvat vård och behandling på anstalt respektive inom frivården. Intagna som är psykiskt sjuka, har gjort sig skyldiga till sexualbrott eller som missbrukar droger och/eller alkohol är andra exempel på kategorier av dömda som skall ha förbättrad behandling och rehabilitering. Allians för Sverige vill därför göra en tydlig satsning på behandling och rehabilitering.

Kvinnojourer

I dag saknar nästan hälften av landets kommuner en kvinnojour. Ungefär 10 procent av kommunerna ger inget stöd åt verksamhet för kvinnor och barn som utsatts för hot och våld i nära relationer och i det egna hemmet. Allians för Sverige vill ändra på detta och tillför 20 miljoner kronor till kvinnojourer.

Fel! Okänt namn på

Allians för Sverige vill att det skall finnas fler kvinnojourer och på fler platser. Förslaget innebär att kommunerna kommer att belastas med en extra kostnad.

I genomsnitt betalar Sveriges kommuner 4 kronor och 93 öre per invånare i stöd till kvinnojourerna. De kommuner som har en egen eller kommungemensam kvinnojour betalar i genomsnitt 6 kronor och 12 öre per invånare. Den förväntade sammanlagda kostnadsökningen för landets kommuner kan antas uppgå till mellan 10 och 20 miljoner kronor per år ifall man förutsätter att alla kommuner framöver kommer att ge lika mycket stöd till våldsutsatta kvinnor som de som i dag har en egen eller kommungemensam kvinnojourverksamhet.

För att ersätta kommunerna för den förväntade kostnadsökningen tillför partierna inom Allians för Sverige 20 miljoner kronor årligen till utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner.

12.5.3 Kvalitet och valfrihet i vården

Det har under de senaste åren blivit alltmer uppenbart att den svenska sjukvården inte klarar av sin viktigaste uppgift – att erbjuda vård med god tillgänglighet och kvalitet. Misslyckandet kostar i lidande och försämrad livskvalitet för dem som väntar på vård. Bristen på valfrihet inom offentlig sektor leder till fyrkantiga och omoderna lösningar. En orsak är att de offentliga monopolens byråkrati försvårar anpassningen till människors behov. De stela strukturerna måste ersättas av flexibilitet, småskalighet och anpassningsförmåga.

De fyra borgerliga partierna har inom ramen för Allians för Sverige presenterat ett antal förslag som syftar till att förbättra svensk sjukvård och omsorg, exempelvis införandet av en patienträttighetslag som garanterar vård i tid och att staten skall överta det finansiella ansvaret för verksamheten med personliga assistenter. Det handlar också om satsningar på ökad kvalitet i sjukvården, fritt val i äldreomsorgen, en ny tillsynsmyndighet, samt åtgärder inom ramen för den av Alliansen föreslagna s.k. startlagen, dvs. åtgärder som syftar till att öka mångfalden av utförare inom den offentliga sektorn.¹²⁵ Utöver detta avsätter Moderaterna 600 miljoner kronor årligen i form av ett anslag för kvalitetshöjande åtgärder inom vård och omsorg.

De fyra borgerliga partierna är också överens om att införa ett högkostnadsskydd för tandvården. Vi satsar för detta ändamål 500 miljoner kronor 2007 och 1,7 miljarder 2008. Merparten av satsningen (ungefär två tredjedelar) skall användas för att finansiera högkostnadsskyddet och resten till att stimulera förebyggande tandvård.

¹²⁵ Allians för Sverige (2006), "Från byråkrati och monopol till patientmakt och mångfald".

Samordning av vårdens IT-infrastruktur och andra kvalitetshöjande åtgärder

En åtgärdsplan för mätning av kvalitet och rankning inom hälso- och sjukvården behöver utformas av stat och landsting i samarbete. Allians för Sverige satsar därför i ett första steg 50 miljoner kronor på ett projekt att förbättra vårdens IT-infrastruktur. Anslaget syftar till att utveckla en nationell standard för informationsöverföring inom vård och omsorg. Denna standard skall vara obligatorisk för samtliga vårdgivare och omfatta regler exempelvis för överföring av information i elektroniska patientjournaler och uppgifter om utförda åtgärder. Anslaget skall även avse utveckling av standarder för överföring av medicinsk information.

Socialstyrelsen tilldelas vidare 30 miljoner kronor för att i samverkan med landstingen utveckla vårdens ersättningssystem och förbättra metoderna för klassifikation av utförda åtgärder. Sådana uppgifter utförs i dag i mindre skala inom Centrum för patientklassificering (CPK). Syftet är att skapa administrativa förutsättningar för patientbaserade ersättningssystem inom vården.

Allians för Sverige anser att jämförelser av hälso- och sjukvårdens prestationer och en därmed förknippad kvalitetsutveckling förutsätter att en oberoende granskningsenhet inrättas. Alliansen avsätter därför 30 miljoner kronor till detta ändamål. Granskningsenheten, med organisatorisk hemvist vid Socialstyrelsen, skall vara fullt verksam fr.o.m. 2008.

Vidare inrättas ett avknopningsstöd till vårdpersonal som vill ta över driften av en klinik eller motsvarande. 40 miljoner kronor per år avsätts för detta ändamål.

En tandvårdsreform för dem som behöver det mest

Under följande mandatperiod vill Allians för Sverige genomföra en större tandvårdsreform som både stärker högkostnadsskyddet och skapar rimliga villkor för den förebyggande tandvården på ett sätt som både främjar kontinuitet, valfrihet och konkurrens. Reformen omfattar fullt utbyggd minst 2 700 miljoner kronor per år. Försäkringen skall utformas enligt följande principer:

1. 70 procent av resurstillskottet skall gå till att skapa ett rimligt högkostnadsskydd. Under mandatperioden harmoniseras högkostnadsskyddet för personer i åldern 65+ med det nya högkostnadsskyddet för personer i åldern 20–64 år.
2. 30 procent av resurserna skall i det inledande steget satsas på tandvårdscheckar. Alla medborgare i åldern 20–65 år skall få en tandvårdscheck med jämna intervall. Tandvårdschecken används som delbetalning för abonnemangstandvård eller tandvårdsundersökning hos valfri tandläkare. Tandvårdschecken skall vara i storleksordningen 300 kronor och komma medborgarna till del ungefär vartannat år.

Fel! Okänt namn på

3. Intensifiera insatserna för att stärka konkurrens och prispress inom tandvården genom en fortsatt stor andel privata alternativ, internationell konkurrens, en mer genomskinlig prissättning och en starkare patientmakt.

Tandvårdsreformen finansieras genom höjda anslag om 500 miljoner kronor för 2007 och 1 700 miljoner kronor för följande år. Därutöver vill Allians för Sverige dra in dagens subventioner för olika tandvårdsingrepp för åldern 29–64 år (som uppgår till omkring en miljard kronor) och tillföra dem till den nya tandvårdsreformen. Subventionerna till bastandvården för personer yngre än 29 år eller äldre än 65 år påverkas inte.

Alliansen är också överens om att skjuta till 5 miljarder till psykiatrin de närmaste tio åren. Satsningen inleds med en satsning på boende, sysselsättning och barn- och ungdomspsykiatri som sammantaget uppgår till 500 miljoner kronor. Vidare används medlen för verksamhetsutveckling, verksamhetsuppföljning, kvalitetsregister och information. Moderaterna vill dessutom öka anslaget till verksamheten med personliga ombud med 180 miljoner kronor årligen.

Moderaterna vill införa en omsorgsgaranti, vilket innebär att vi skjuter till 1 miljard kronor årligen till äldreomsorgen. Omsorgsgarantin innebär förutom fritt val inom äldreomsorgen, vilket de fyra borgerliga partierna är överens om, en satsning för att garantera kvaliteten i eget och särskilt boende, extra medel för personalens kompetensutveckling samt medel för att skapa ett system där resurserna följer den enskilde omsorgstagaren i stället för att som i dag fördelas via anslag i kommunernas budgeter. Fokus skall sättas på kvalitetsuppföljning, kompetensutveckling och åtgärder som sätter omsorgstagaren i centrum på ett annat sätt än i dag. Dessutom föreslår vi att ett bostadsstöd riktat till personer med funktionshinder införs.

Resurstillskott till den psykiatriska vården och omsorgen

Den psykiatriska vården och omsorgen behöver en upprustning. Ett flertal åtgärder behövs, men dessa kräver förberedelser under 2007. På kort sikt behöver dock psykiatrin tillföras resurser med 500 miljoner kronor för 2007. Medlen går till boende, sysselsättning, vård och barn- och ungdomspsykiatri. Vidare används medlen för verksamhetsutveckling, verksamhetsuppföljning, kvalitetsregister och information. Alliansen avser att under den närmaste tioårsperioden tillföra psykiatrin åtminstone 5 miljarder kronor.

En förstärkt nationell vårdgaranti

Allians för Sverige avsätter som tidigare 250 miljoner kronor mer än regeringen för 2007 till den nationella vårdgarantin.

Aktiva och sammansatta rehabiliteringsinsatser

Allians för Sverige föreslår att Försäkringskassan ges i uppdrag att erbjuda alla sjukskrivna en personlig koordinator. Alliansen föreslår att 300 tjänster bör tillsättas inom Försäkringskassan i ett första steg. Försäkringskassan ges vidare skyldighet att genomföra en rehabiliteringsutredning inom fyra veckor. Arbetsgivarnas ansvar för att genomföra en rehabiliteringsutredning tas bort. Allians för Sverige anslår 200 miljoner kronor till Försäkringskassan för dessa ändamål. Alliansens förslag till finansiell samordning genomförs. Förslaget beräknas kunna genomföras under 2007.

Landstingen skall ges bättre möjligheter till att styra verksamheten samtidigt som ekonomin bör förstärkas. Detta kan bl.a. ske genom att landstingen ges större utrymme för avgiftsfinansiering inom den öppna vården. Vi höjer därför högkostnadstaket fr.o.m. nästa år. Taket höjs från dagens 900 kronor till 1 400 kronor. Vi räknar med att de direkta intäkterna från höjda avgifter kommer att uppgå till ca 640 miljoner kronor årligen. Eftersom höjningen ger landstingen bättre möjligheter att anpassa avgifterna inom den öppna vården bedöms förslaget leda till påtagliga dynamiska effekter. Dessa kan komma att uppgå till 2–5 miljarder kronor årligen.¹²⁶ De extra resurser som höjningen av högkostnadstaket ger skall oavkortat tillfalla landstingen, vilket betyder att politiken ger vården och omsorgen betydande resurstillskott utöver regeringen.

12.5.4 Bättre infrastruktur

En positiv välfärdsutveckling är i stor utsträckning förknippad med ökad handel och därmed även med transporter och kommunikationer.

Till följd av att underhåll och investeringar i det svenska vägnätet under lång tid varit eftersatt har Sverige tappat i konkurrenskraft. Eftersom vägnätet och övrig infrastruktur spelar en avgörande roll för hela den svenska ekonomins tillväxtförmåga avsätter vi därför ca 7 miljarder kronor mer än regeringen till utbyggnad och underhåll av vägar under de kommande tre åren.

Sverige har inte råd att tappa konkurrenskraft och att slösa pengar i politiskt köpsläende mellan olika landsändar och för att tillfredsställa regeringens stödpartier. Alltför ofta får renodlat partipolitiska hänsynstaganden för stort inflytande. Analyser av ett stort antal projekt visar att det finns en skillnad mellan de projekt som är samhällsekonomiskt lönsamma och de som genomförs. Vi anser därför att prioriteringen mellan olika projekt måste vara tydligare än tidigare och grundade i samhällsekonomiska överväganden.

¹²⁶ Dessa intäkter från ändrat beteende är inte medräknade i Moderaternas budgetförslag.

Fel! Okänt namn på

12.5.5 Starkare försvar

Allians för Sverige eftersträvade i försvarsbeslutet 2004 en bred uppgörelse med Socialdemokraterna för att söka en bred samförståndslösning kring försvars- och säkerhetspolitiken. Trots den breda samsynen i försvarsberedningen och trots att skillnaden i ekonomisk ram för försvaret var överbryggbar, avvisade regeringen en bred uppgörelse med de borgerliga partierna och valde i stället en uppgörelse med Vänsterpartiet och Miljöpartiet. Därmed har dessa två partier för första gången i svensk historia fått ett avgörande inflytande på svensk försvars- och säkerhetspolitik.

Konventionella hot mot vårt lands territorium har kommit i bakgrunden. I dag står vi inför nya typer av hot i form av internationell terrorism, massförestörelsevapen, otillförlitliga stater samt regionala konflikter. Detta ställer ökade krav på internationella insatser samt ett väl fungerande system för försvar och säkerhet. Hot mot freden och vår säkerhet kan bäst avvärjas i gemenskap och samverkan med andra länder.

Sverige måste öka sitt internationella engagemang. I dag pågår ett stort antal konflikter runtom i världen. Många av konflikterna utspelar sig på den afrikanska kontinenten, där miljoner civila under de senaste åren dödats i olika inbördeskrig och regionala konflikter.

Det svenska försvaret har dimensionerats dels för att försvara Sverige, dels för att vi skall kunna delta i internationella insatser utefter hela konfliktskalan. I början av 1990-talet deltog Sverige med två bataljoner på Balkan, vilket motsvarade ca 1 250 man. I dag uppgår det svenska deltagandet i internationella operationer till knappt 800 man. Sverige är sämst i Norden i förhållande till befolkningsmängd när det gäller att bistå med internationell trupp.

Sverige deltar med truppförband i militära kris- och konflikthanteringsinsatser i Afghanistan, Bosnien, Kosovo och Liberia. Målsättningen är att Sverige år 2008 skall påta sig ledningsansvaret för en nordisk-baltisk stridsgrupp inom EU. För att Sverige skall komma upp på en anständig nivå föreslår Allians för Sverige en ökning från 800 till 2 000 man under nästa mandatperiod.

I det senaste försvarsbeslutet från 2004 beslutades om kraftiga nedskärningar av ekonomi och utbildningsförband samt utgiftsbegränsningar för 2005. Den nödvändiga omstruktureringen mot ett mindre försvar med hög insatsberedskap har därmed kraftigt försvårats.

Av dessa skäl förordar Allians för Sverige en höjning av ramen med sammanlagt 2 miljarder kronor.

Utrikes- och säkerhetspolitiska frågor

Allians för Sverige föreslår att antalet svenskar i internationella operationer skall öka från 800 till 2 000 man.

Förslaget kommer att kunna finansieras inom ramen för Allians för Sveriges försvarsöverenskommelse som uppgår till 400, 500 resp. 1 150 miljoner kronor under de tre kommande åren.

Övriga förslag som redovisats i rapporten "Sveriges nordiska, europeiska och globala engagemang i en föränderlig värld" bedöms rymmas inom Alliansens försvarsöverenskommelse.

12.6 Besparingar

Tyngdpunkten i Moderaternas besparingsförslag ligger, som framgår av tabell 12.5 nedan, på transfereringssystemen. Andra betydande besparingar görs också på biståndet, inom bostadspolitiken och genom minskad byråkrati. Vårt starkare saldo och större privatiseringsvolym än regeringen gör också att statens räntekostnader minskar i vårt budgetalternativ.

Tabell 12.5 Moderata besparingar, miljoner kronor

	2007	2008
Sjukförsäkringen	-6 550	-11 450
<i>Varav sjukpenninggrundande inkomst senaste 12 mån</i>	-400	-400
<i>Varav sänkt ersättningsnivå till 80 % i sex månader, därefter 70 %</i>	0	-1 300
<i>Varav en andra karensdag andra sjukdagen, inkl. privata arbetsgivare</i>	0	-3 200
<i>Varav nej till höjt tak i sjukförsäkringen</i>	-1 100	-1 100
<i>Varav ökad kontroll och regelförändringar i sjukförsäkringen</i>	-2 250	-2 250
<i>Varav "fondavgift"</i>	-2 000	-2 000
<i>Varav sjukfall beroende på nya trafikolyckor</i>	-800	-1 200
Förtidspensioner	-2 400	-4 400
<i>Varav sänkt ersättning till 60 %</i>	0	-1 900
<i>Varav endast 80 % av antagandeinkomsten pensionsgrund</i>	-2 600	-2 700
<i>Varav långsammare avtrappning av btp för arbetsinkomster</i>	200	200
Föräldraförsäkringen och familjepolitik	-1 327	-4 692
<i>Varav sänkt ersättningsnivå till 75 %</i>	-1 100	-1 300
<i>Varav SGI-förändring, 12 månader</i>	-300	-300
<i>Varav borttagande av 13:e månaden och 90 garantidagar</i>	0	-3 200
<i>Varav ökad kontroll vab</i>	-100	-100
<i>Varav interaktionseffekt</i>	143	178
<i>Varav egenföretagares föräldrapeng på årsarbetstid</i>	30	30
Internationellt bistånd	-7 663	-8 629
Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd	-12 023	-12 818
<i>Varav enhetligt tak och sänkta ersättningsnivåer</i>	-1 000	-900
<i>Varav aktivitetsstöd 65 % efter 300/450 dagar</i>	-900	-900
<i>Varav överhoppningsbar tid</i>	-20	-20
<i>Varav inkomstgrund (12 mån)</i>	-700	-700
<i>Varav studerandevillkor avskaffas</i>	-600	-600
<i>Varav arbetsvillkoret skärps</i>	-300	-300
<i>Varav nej till 20 000 platser</i>	-4 005	-4 005
<i>Varav friår</i>	-1 000	-1 600

Fel! Okänt namn på

	2007	2008
<i>Varav nej till nya åtgärder, 11 000 platser</i>	-2 022	-2 045
<i>Varav åtgärder för ökad kontroll</i>	0	-1 000
<i>Varav ökad a-kassa, p.g.a. slopade utb.vik.</i>	613	613
<i>Varav nej till nya åtgärder, 13 000 platser</i>	-1 755	-1 361
<i>Varav nej till slopat finansieringsbidrag, arbetspraktik</i>	-334	0
Köp av arbetsmarknadsutbildning och övriga kostnader	-893	-1 019
Studiestöd (avskaffat rekryteringsbidrag, gemensam länenivå, m.m.)	-2 145	-2 078
Hälsovård, sjukvård och social omsorg	-3 397	-3 370
<i>Varav bidrag för läkemedelsförmånerna</i>	-2 450	-2 450
<i>Varav stimulansbidrag och åtgärder inom äldrepolitiken</i>	-667	-629
<i>Övriga besparingar inom hälsovård, sjukvård och social omsorg</i>	-280	-291
Bostadspolitik	-2 134	-2 275
<i>Varav bostadsbidrag</i>	-350	-348
<i>Varav räntebidrag m.m.</i>	-970	-1 463
<i>Varav investeringsbidrag för anordnande av hyresbostäder</i>	-700	-350
<i>Varav omstrukturering av kommunala bostadsföretag</i>	-114	-114
Lägre statsskuldräntor, p.g.a. lägre statsskuld	-953	-2 814
<i>Varav minskade räntor p.g.a. privatiseringar</i>	-700	-2 100
<i>Varav varav, minskade räntor p.g.a. större sparande</i>	-253	-714
Övrigt	-13 505	-12 540
<i>Varav gemensamt Alliansförslag om minskad byråkrati</i>	-1 499	-1 099
<i>Varav övriga besparingar på myndigheter m.m.</i>	-3 019	-3 384
<i>Varav nej till regeringens utbyggnad av högskoleplatser</i>	-1 650	-1 794
<i>Varav bidrag till folkbildningen</i>	-300	-300
<i>Varav regionalpolitik</i>	-500	-800
<i>Varav miljöpolitik</i>	-1 282	-1 321
<i>Varav energipolitik</i>	-320	-123
<i>Varav nej till utbildningsvikariat (inkomsttitel)</i>	-1 300	-100
<i>Varav nej till regeringens vårdgaranti och tillgänglighetspengar</i>	-1 750	-1 750
<i>Varav minskat anslag till vuxenutbildning (regeringens riktade stöd till vuxenutbildning)</i>	-600	-600
<i>Varav bidrag till särskilda insatser i vissa kommuner och landsting</i>	-563	-573
<i>Varav utvecklingsprogram för ökad konkurrenskraft</i>	-200	-200
<i>Övrigt</i>	-522	-498
Besparingar, totalt:	-52 990	-66 085

12.6.1 Trafikförsäkringen

Trafikförsäkringen

Allians för Sverige föreslår att statens kostnader för trafikskadades sjukpenning och sjukersättning överförs till trafikförsäkringen. En sådan reform bedöms på sikt ge stora samhällsekonomiska vinster i form av ökad trafiksäkerhet, förbättrad rehabilitering och minskade skadekostnader. Erfarenheterna från bl.a. Finland visar att både skadefrekvensen och de totala kostnaderna kan minskas betydligt.

För 2005 uppskattas statens sjukpenning- och sjukersättningskostnader till följd av trafikskador till knappt 8 miljarder kronor. Därav utgör kostnader för sjukskrivningar ca 1 miljard kronor och förtidspensioner knappt 7 miljarder kronor. Den sammanlagda skulden för framtida utbetalningar för att täcka historiska kostnader beräknas till ca 70 miljarder kronor.

Samtliga tillkommande kostnader för skador som inträffar efter den 31 december 2006 skall bäras av trafikförsäkringen. Därtill införs en särskild trafikförsäkringsavgift för att täcka avvecklingskostnaderna för de befintliga trafikskadorna. Avgiften tas ut som ett procentuellt påslag på trafikförsäkringspremien.

Förslaget innebär att statens kostnader för befintliga trafikskador minskar med 0,8 miljarder kronor 2007, samt att en premieintäkt på 2 miljarder kronor tillkommer på statens inkomstsida. Sammantaget förbättras statens finansiella sparande med 2,8 miljarder kronor 2007.

Allians för Sverige är överens om att genomföra en trafikförsäkringsreform som innebär att de trafikrelaterade kostnaderna för sjukpenning och sjukersättning överförs från socialförsäkringssystemet till trafikförsäkringen. Förslaget har flera viktiga syften. Ett syfte är att tydligare koppla skaderisken till kostnaden för att färdas i trafiken. Försäkringspremiens storlek kan vara ett viktigt instrument för att förebygga olyckor.¹²⁷ Antalet anmälda skador minskade med 20 procent när en kontrollgrupp med unga förare mellan 20 och 25 år fick en bonus som betalades ut efter fem skadefria år.

Försiktiga förare kommer att gynnas med Alliansens förslag. I dagens system subventionerar lågrisktrafikanter exempelvis medelålders bilförare i glesbygd trafikanter som tar stora risker i trafiken exempelvis unga män på sportmotorcyklar. Det menar vi är både orättvist och olämpligt. Alliansens mål är naturligtvis inte enbart att minska de materiella skadorna i trafiken, utan också att bidra till att det lidande som orsakas av trafikolyckor i största möjliga mån reduceras. Premien för trafikförsäkringen varierar redan i dag beroende på olycksrisk. Ungas män på sportmotorcyklar betalar exempelvis en högre premie än medelålders förare i glesbygd. Det är rimligt att även kostna-

¹²⁷ Se t.ex. Englund, A & Pettersson, HE (1997), "Försäkring och trafiksäkerhet", *VTI rapport 415*, Väg- och transportforskningsinstitutet.

Fel! Okänt namn på

derna för den sjukfrånvaro som är relaterad till trafikskador skall påverka premiesättningen.

Ett annat viktigt syfte med reformen är att stimulera utvecklingen av säkra fordon. Det gäller förstås inte bara säkerheten för förare och passagerare, utan också säkerheten för omgivningen. Trafikförsäkringen utgör nämligen inte enbart ett ekonomiskt skydd för trafikanterna själva, utan är också ett skydd för omgivningen. En bil som är säker för gående kommer med vårt förslag att få en lägre trafikförsäkringspremie än en bil som har visat sig vålla allvarliga skador på fotgängare och andra oskyddade trafikanter.

Trafiksäkerhetsaspekten är inte det enda skälet för att samordna ansvaret för trafikskadorna. Genom att samla ansvaret för trafikrelaterade kostnader på en part kommer denna kostnad att tydliggöras på ett helt annat sätt än i dag. Det innebär att samhällets insatser för att förebygga och förhindra trafikrelaterade skador underlättas. Samtidigt ges försäkringsbolagen drivkrafter för att effektivisera skadehanteringen och rehabiliteringen samt minimera skadekostnaden. Dagens skaderegleringsprocess, där flera parter är inblandade, är administrativt betungande. En samlad process ökar både effektiviteten och kvaliteten i skaderegleringen. Detta resonemang gäller även ansvaret för att rehabilitera trafikskadade. Om en part fullt ut blir ansvarig för rehabiliteringsprocessen blir den mer ändamålsenlig och rationell. I nuvarande system svarar olika parter för olika kostnadsposter, vilket kan vara till nackdel för den drabbade.

Alliansens förslag till en ny och mer rationell trafikförsäkring innebär att kostnadsansvaret för nya skadefall förs över från staten till försäkringsbolagen. Ansvaret för redan inträffade skador stannar emellertid hos staten. Kostnaderna för de gamla skadorna finansieras med en ny avgift som bolagen åläggs att betala. Denna avgift sätts på ett sådant sätt att den motsvarar kostnaderna för de kvarvarande skadefallen, varken mer eller mindre. Då de gamla skadorna försvinner med tiden kan avgiften sättas lägre än den genomsnittliga årliga kostnaden för de gamla skadorna. Genom denna trafikskadeavgift förstärks den ekonomiska styreffekten mot förbättrad trafiksäkerhet ytterligare.

Sammantaget betyder detta att bolagen kommer att ta över kostnadsansvaret för nya skador och höja sina premier till hushållen (se tabell 12.6)). Höjningen kommer att motsvara den genomsnittliga årliga kostnaden för nya skador plus avgiften för gamla skador. Staten kommer att slippa kostnaderna för nya skador samtidigt som nuvärdet av avgiften täcker gamla skadors kostnader.

Tabell 12.6 Typiska premiehöjningar som följd av trafikförsäkringens övertagande av kostnader för trafikskadades sjukpenning och sjukersättning

Fordonsslag	Premiehöjning	TF-avgift	Total höjning	per månad
Personbil, privat	878 kr	303 kr	1 181 kr	98 kr
Personbil, företag	1 625 kr	560 kr	2 185 kr	182 kr
Motorcykel	2 196 kr	757 kr	2 953 kr	246 kr
Moped	162 kr	56 kr	218 kr	18 kr
Traktor	292 kr	101 kr	393 kr	33 kr
Lastbil	1 801 kr	621 kr	2 422 kr	202 kr
Buss	5 811 kr	2 004 kr	7 815 kr	651 kr
Skoter	162 kr	56 kr	219 kr	18 kr

Rent tekniskt måste sambandet på lång sikt mellan premier och skadekostnader vara absolut. En övergång från ett offentligt försäkringssystem, som det nuvarande, till ett fonderat system innebär en kostnadsbesparing. I dag uppgår den kostnad för sjukpenning och sjukersättning som kan relateras till trafikolyckor till ca 8 miljarder kronor årligen. När försäkringen tas över av försäkringsbolagen kommer kostnaden att bli ca 2 miljarder kronor lägre. Skälet är att de premier som betalas in av försäkringstagarna inte omedelbart försvinner ur försäkringsbolagens kassa som utbetalning för skador. Den tid som förflyter mellan premiebetalning och utbetalning för skador uppgår i genomsnitt till flera år. Under tiden förräntas pengarna hos försäkringsbolagen. Vårt förslag innebär att varken staten eller försäkringsbolagen förlorar eller vinner på övergången. Båda parter skall gå jämnt upp. För att åstadkomma detta kommer staten att ta ut en avgift av försäkringsbolagen som räcker för att jämna ut de finansiella flödena vid övergången till ett fonderat system. När försäkringsbolagen tar över nya försäkringsfall kommer staten alltså att ansvara för gamla fall. Så småningom kommer kostnaden för gamla fall att helt fasas ut. Summan över tiden av de nya avgifterna som tas ut av försäkringsbolagen skall exakt motsvara kostnaden för att avveckla gamla skadefall.

Reformen har en rad positiva finansiella effekter på sikt: För det första räknar försäkringsbolagen med att effektivare kunna hantera frågor som rör rehabilitering efter trafikskador om man har det samlade ansvaret för alla kostnader. Det är ett viktigt skäl till att försäkringsbranschen under många år har verkat för att ta över resten av det ekonomiska ansvaret för trafikrelaterade olycksfall.

För det andra räknar vi med att en mer riskjusterad försäkringspremie leder till färre trafikolyckor och därmed mindre utgifter.

För det tredje kommer Allians för Sverige att vidta kraftfulla åtgärder för att minska fusket i sjukförsäkringen. Det får naturligtvis även effekt på kostnaderna för trafikrelaterade sjukskrivningar.

12.6.2 Bistånd

Det sker en kraftig ökning av biståndsanslagen de närmaste åren. Mellan 2002 och 2008 ökar anslagen från 15,7 till 29,4 miljarder kronor. Att nära nog

Fel! Okänt namn på

fördubbla biståndsanslagen är inte motiverat. Även med våra justeringar kommer biståndsanslagen att öka med 45 procent under motsvarande period.

En alltför snabb ökningstakt av det svenska biståndet gör det svårare att garantera att biståndspengarna används på ett bra sätt och ökar risken för korruption. I en rapport från riksdagens utredningstjänst konstateras t.ex. att den betydande ökningen av Sveriges multilaterala bistånd inte har grundats på en uttalad eller bestämd övergripande strategi. Om Sverige skall göra anspråk på att vara en ledande nation inom utvecklingsbiståndet måste biståndet bli mer kvalitetsinriktat, mer fokuserat och samstämmigt samt grunda sig på god redovisning, utvärdering och uppföljning. Sverige måste fokusera på erfarenheter från länder som har lyckats med en snabb utveckling. Biståndet bör i större utsträckning inriktas på att bekämpa fattigdomen i Afrika. För det krävs en tydligare koppling mellan demokrati, rättsstat, säkerhet och ekonomisk tillväxt. Sverige måste mer aktivt stödja insatser för fred och stabilitet i världen.

Vi anser att biståndet bör ligga kvar kring den nivå som varit de senaste två åren. Med vårt anslagsförslag kommer Sverige fortsatt att vara en av de största biståndsgivarna i förhållande till BNI. Vårt internationella bistånd kommer fortsatt att överstiga de 0,7 procent av BNI som Europeiska unionen och Förenta nationerna rekommenderar. Genom regeringens kraftiga ökning av biståndet kommer Moderaternas biståndsanslag år 2008 att bli ca 8,6 miljarder kronor lägre än regeringens.

12.6.3 Högkostnadsskydd

Vi vill införa en avgift på 25 kronor per expeditionstillfälle på apotek. Detta medför en besparing på 1,2 miljarder kronor år 2006 och kommande år. Vi föreslår även en förändring av högkostnadsskyddet i läkemedelsförmånen som innebär en besparing om ytterligare 1,25 miljarder kronor per år.¹²⁸ Vi föreslår att högkostnadsskyddet i läkemedelsförmånen förändras genom att den s.k. rabattrappan tas bort och att patienterna betalar hela läkemedelskostnaden upp till 2 000 kronor.

¹²⁸ RUT Pm Dnr 2003:1605.

12.6.4 Myndighetsbesparingar

Myndighetsbesparingar

Allians för Sverige föreslår ett besparingsprogram inom den statliga byråkratin. Antalet myndigheter har ökat i snabb takt under de senaste åren. Samtidigt visar Ekonomistyrningsverkets undersökningar att bara omkring hälften av myndigheternas anslag går till kärnverksamheten. Resten går bl.a. till att täcka kostnader för lokaler, IT-stöd och administration.

Vi föreslår att anslagssparandet på Regeringskansliet minskas, att de statliga kompetensöverföringsjobben dras in och att anslaget till Arbetsmiljöverket minskas. Under 2007 inleds också avvecklingen av Integrationsverket, Arbetslivsinstitutet och Myndigheten för skolutveckling.

Tillsammans med effektiviseringar på ett antal myndigheter förstärker vår satsning på minskad byråkrati statens finanser med 1,5 miljarder kronor.

Statsförvaltningen har expanderat kraftigt. Det finns därför skäl att göra en översyn både av myndighetsstrukturen – att föreslå nedläggningar av myndigheter – och att föreslå besparingar på vissa myndigheter. Våra besparingar på myndigheter och byråkrati följer delvis av förslag om enklare regler och avskaffande av vissa byråkratiskt tunga stöd som vi föreslår på olika politikområden. Dessutom anser vi att staten inte bör ägna sig åt opinionsbildning. Rent opinionsbildande myndigheter eller opinionsbildande verksamhet inom myndigheter skall därför avvecklas. Sammantaget sparar vi 4,5 miljarder kronor genom minskad byråkrati. Av detta är 1,5 miljarder kronor gemensamma förslag med de övriga partierna inom Allians för Sverige.

12.6.5 Räntebidrag

Bostadsfinansiering

Allians för Sverige föreslår att räntebidraget avvecklas till 2012. Förslaget innebär att inga nya räntebidrag beviljas. För de fastigheter som i dag har räntebidrag och som är befriade från fastighetsskatt sänks schablonen för beräkning av räntekostnaden till 20 procent 2007 från dagens 30 procent. Därefter trappas schablonen ned successivt under en femårsperiod. För övriga fastigheter trappas schablonen för beräkning av räntekostnaden ned från 14 procent 2007 till 0 procent år 2012.

Förslaget beräknas medföra en sammantagen besparing för den offentliga sektorn på 1 miljard kronor 2007.

Regeringens bostadsfinansieringsgrupp konstaterar att ”den avreglerade kapitalmarknaden erbjuder i dag bostadssektorn väsentligt bättre finansiella betingelser än det varit möjligt att reglera eller subventionera fram”.¹²⁹

¹²⁹ DS 2005:39 Bostadsfinansiering, s. 15.

Fel! Okänt namn på

Vi ansluter oss till denna ståndpunkt. Bostadssektorn är inte längre plan- och normstyrd. Byggnad och bostadsförvaltning ställdes under 1990-talet inför stora och nödvändiga krav på anpassning till en mer konkurrensutsatt situation. Ett nytt bostadsfinansieringssystem infördes och subventioner avvecklades. Allians för Sverige anser att det nu är dags att slutligen inleda den sista fasen av den avveckling som inleddes i början på 1990-talet och avser att inleda en utfasning av räntebidragen, avskaffa investeringsbidrag för anordnande av hyresbostäder samt slopad investeringsstimulans till hyres- och studentbostäder.

Andra skattelättnader för byggande och boende

Skattelättnaden för vissa byggtjänster och investeringsbidrag för anordnande av hyresbostäder avskaffas. Beviljandet av nya stöd i dessa system upphör omedelbart.

Förslagen beräknas medföra en sammantagen besparing för den offentliga sektorn på 1,7 miljarder kronor 2007.

Allians för Sverige föreslår att räntebidrag betalas ut för fastigheter som inte är befriade från fastighetsskatt och att räntebidrag som betalas ut till fastigheter med nedsatt fastighetsskatt minskas med 50 procent. Beviljade räntebidrag bör därtill reduceras med en femtedel per år. Slutligen föreslår vi att nya räntebidrag ej beviljas.

Våra minskade subventioner till bostadssektorn kompenseras genom minskad fastighetsskatt på flerfamiljshus.

12.6.6 Studiemedel

Rekryteringsbidraget

Allians för Sverige föreslår att det s.k. rekryteringsbidraget avvecklas. Besparingen i den offentliga sektorn uppgår till 1,7 miljarder kronor 2007.

Studiemedelssystemet spelar en viktig roll för att göra det möjligt för människor att studera. Det nuvarande studiemedelssystemet har dock många brister. Grundläggande principer som behöver gälla i ett väl fungerande studiemedelssystem saknas. Reglerna för att erhålla studiemedel skall vara lika för alla. Studiemedelssystemet måste också vara ekonomiskt hållbart och överblickbart såväl för den studerande som för samhället.

Med anledning av detta föreslår vi tillsammans med de övriga partierna inom Allians för Sverige en harmonisering av bidragsnivåerna inom studiemedelssystemet.

13 Effekterna av Moderaternas politik

I detta kapitel redovisas effekterna av Moderaternas politik dels i ett statiskt perspektiv, dels i ett dynamiskt perspektiv. I kapitel 12.2 redovisades budgetpolitiken och saldomål.

13.1 Sysselsättning och välfärd

Arbetslösheten och utanförskapet är högt i Sverige. Vår bedömning är att resursutnyttjande är förhållandevis nära vad som är att betrakta som mer normalt, även om det tycks finnas ett visst mått av lediga resurser att ta i anspråk utan att löne- och inflationstryck blir mer besvärande. Detta gör emellertid att en mer påtaglig sysselsättningsökning och reducering av arbetslösheten och utanförskapet bara kan ske genom strukturella åtgärder. Detta är också ett huvudskäl till den ekonomiska politikens inriktning i denna motion.

Inom några år kommer efterfrågan på arbetskraft att stiga märkbart av demografiska skäl. Den demografiska utvecklingen innebär att antalet äldre ökar samtidigt som den arbetande delen av befolkningen minskar. För att inte kraven på dem som arbetar skall bli orimliga och om vi inte skall tvingas ge avkall på kvaliteten i vården, skolan och tryggheten måste arbetskraften och sysselsättningen öka. Redan i det korta perspektivet måste sysselsättningen stiga för att inte gröpa ur värdet av pensionerna. Regeringens svaga sysselsättningspolitik har ökat sannolikheten för att den s.k. bromsen i pensionssystemet slår till och därmed minskar uppräkningsgraden av pensionerna under de närmaste åren. Detta är allvarligt, bl.a. till följd av att den ökade osäkerhet som minskade pensioner medför kan dämpa aktiviteten i ekonomin. Sammantaget ställer allt detta krav på att den ekonomiska politiken inriktas mot att öka antalet sysselsatta, minska antalet bidragsförsörjda och därigenom skapa resurser att möta dagens och morgondagens efterfrågan.

Politiker skapar inte sysselsättning. Regeringens och riksdagens uppgift är att skapa förutsättningar för enskilda människors skaparkraft och arbetsvilja. Därför kan inte politiker ställa ut löften om att skapa ett visst antal jobb. Det är emellertid en annan sak att vi måste försöka bedöma effekterna av de åtgärder vi föreslår och att det finns skäl att dra lärdom av andra länders erfarenheter av liknade reformprogram som Moderaterna presenterar. Alla beräkningar är, även om de är baserade på vetenskap och beprövad erfarenhet, förknippade med stor osäkerhet.

13.1.1 Utbudet av arbetskraft

Utbudet av arbetskraft bestäms av flera faktorer. På lång sikt styr demografiska faktorer som den inhemska befolkningstillväxten och förskjutningar i befolkningens ålderssammansättning. Utbudet påverkas också av förändringar i förvärvsfrekvensen. Inriktningen på vår skatte-, bidrags-, familje- och jämställdhetspolitik samt politik för ökad integration kommer att bidra till att arbetskraften ökar. Det finns särskilt goda skäl att anta att fler kvinnor och invandrare kommer att komma ut på arbetsmarknaden i en större utsträckning än andra grupper.

På kortare sikt påverkas utbudet av arbetskraft av inkomsten vid arbete i förhållande till inkomsten när man inte arbetar. Vidare påverkas utbudet av efterfrågan på arbetskraft.

Förslagen som presenterats tidigare i denna motion kommer att göra det betydligt mer lönsamt att lämna bidragsförsörjning och i stället arbeta. Män-

Fel! Okänt namn på

niskor som lämnar en bidragsförsörjning gör sannolikt detta stegvis, dvs. man lämnar exempelvis långtidssjukskrivning i etapper. Moderaternas nya jobbbavdrag gör det betydligt mer lönsamt att arbeta även på deltid i förhållande till bidragsförsörjning på heltid. I flera fall kan behållningen efter skatt överstiga inkomstökningen före skatt. Detta betyder att Moderaternas politik ger en direkt ”i arbete-subvention” (se tabell 9.4).

Sammantaget kommer våra förslag att medföra att utbudet av arbetskraft och sysselsättningen på några års sikt stiger märkbart. Därmed uppnås ett av huvudsyftena med hjälp av den politik vi och Allians för Sverige förespråkar.

13.2 Sysselsättning

På lång sikt bestäms sysselsättningen av hur arbetskraftsutbudet och den långsiktiga arbetslösheten ändras. Moderaternas politik kommer att stimulera utbudet av arbetskraft. Därtill syftar politiken till att sänka den långsiktiga arbetslöshetsnivån. Detta betyder också att åtgärderna per definition kommer att stimulera sysselsättningen på lång sikt. Det finns emellertid skäl att diskutera sysselsättningen ytterligare.

13.2.1 Kanske 500 000 fler nya jobb redan på kort sikt

Utbudsförändringen till följd av våra förslag kan på kort sikt komma att öka de lediga resurserna i ekonomin. För att säkerställa att sysselsättningen stiger snabbt föreslår vi en rad olika åtgärder som kommer att stärka efterfrågan på arbetskraft.

Flertalet av våra förslag kommer att stimulera produktiviteten och därmed inkomsterna och efterfrågan. Exempelvis innebär våra förslag en förstärkning av utbildningspremien, vilket stimulerar till förkovran och på sikt högre produktivitet.

Att potentialen för bättre företagande är betydande framgår inte minst av att vinsterna från produktion i Sverige används till att investera och skapa jobb utomlands i stället för här hemma. Det är viktigt att företag kan gå med vinst och ibland med stor vinst. Av många idéer som olika entreprenörer försöker kommersialisera är det få som lyckas. Det är viktigt att kunna lyckas, det skapar jobb. I denna rapport presenterar vi därför en serie förslag i syfte att stärka företagare och entreprenörer, exempelvis en förbättrad konkurslagstiftning, förbättrad kapitalbildning, ökad trygghet för företagare samt lägre företagsskatter. Dessa nya förslag kommer att förbättra för och stimulera till fler entreprenörer. Detta kommer i sin tur att medföra att produktiviteten och efterfrågan på arbetskraft stiger kraftigt. Små nya företag står för en stor del av nyanställningarna samtidigt som deras andel av det totala antalet sysselsatta är begränsad. Detta medför att en ökning av produktiviteten dämpar arbetskraftskostnaden per producerad enhet och ökar sysselsättningen.

Betydande delar av tjänstesektorn är i dag stängd för konkurrens. Vi vill att vård, skola, omsorg och trygghet skall vara gemensamt finansierad, men en solidarisk tillgång efter behov av dessa tjänster kräver inte att produktionen

Fel! Okänt namn på

sker i offentliga monopol. Tvärtom finns det betydande välfärdsvinster av att konkurrensutsätta produktionen av välfärdstjänster. Moderaterna och Allians för Sverige vill bryta upp de offentliga monopolerna och konkurrensutsätta stora delar av den offentliga verksamheten. En ökad konkurrens kommer att påverka samhällsekonomin och sysselsättningen genom flera olika kanaler. Exempelvis kommer högre effektivitet att bidra till lägre priser och därmed stärka hushållens köpkraft. Sett utifrån ekonomins produktionssida kommer en avreglering att öka antalet nya företag som därmed kommer att bidra till en snabbare produktivitets- och sysselsättningstillväxt. Sammantaget bedöms sysselsättningen kunna stiga med åtminstone 10 000–20 000 personer under nästa mandatperiod.¹³⁰

Moderaterna lägger dessutom en serie olika förslag som gör det enklare och billigare att anställa. Exempelvis införs en möjlighet till korttidskontrakt på två år, vi föreslår en rad olika regelförenklingar i syfte att låta företagaren hålla på med det hon eller han är bra på snarare än att vara administratör. Vidare slopar vi arbetsgivaravgifterna för stora delar av servicesektorn samt vid anställning av långtidsfrånvarande och invandrare. Regelförenklingar och minskad administrativ börda för företagare kommer att höja produktiviteten, vilket med tiden kommer att leda till nyanställningar. På basis av utredningen Skatter, tjänster och sysselsättning (SOU 1997:17) bedöms slopandet av arbetsgivaravgiften exkl. pensionsavgiften för servicetjänster medföra en sysselsättningsökning på 30 000–40 000 personer. Därtill kommer effekter av Alliansens skattereduktion för hushållstjänster. Konjunkturinstitutet bedömer att effekterna av denna skattereduktion kan komma att skapa ca 10 000–20 000 fler jobb.¹³¹ Vår samlade bedömning är mot denna bakgrund att ett införande av Tjänstebeskattningsutredningens förslag och skattereduktionen för hushållstjänster kan komma att generera uppemot 45 000 arbetstillfällen. Denna bedömning är sannolikt att betrakta som försiktig.

Alla människors förmågor måste tas om hand. Därför vill Allians för Sverige stimulera företag att anställa personer som varit borta från arbetslivet under ett längre tag. Alliansens förslag om nystartsjobb kommer att göra det påtagligt lättare för människor som varit borta länge från arbetsmarknaden att återvända. Nystartsjobben sänker arbetskraftskostnaden under lång tid. Till följd av avgränsningen mot grupper med svag förankring på arbetsmarknaden kommer skattesänkningen inte nämnvärt att påverka löntagarnas lönekrav. Därmed finns det starka skäl att tro att sysselsättningseffekten kan bli märk-

¹³⁰ Nyström, K. (2005). "Interdependencies in the Dynamics of Firm Entry and Exit". Working Paper 28. Centre of Excellence for Science and Innovation Studies (CESIS). Stockholm: KTH. Nyström, K. (2006a). "Patterns of Entry and Exit in Industrial Sectors in Sweden". I Nyström, K. Entry and Exit in Swedish Industrial Sectors. Doktorsavhandling, Nationalekonomiska institutionen. Internationella handelshögskolan i Jönköping. Nyström, K. (2006b) Den offentliga sektorn och nyföretagandet – Nya villkor för nyföretagande och sysselsättning i skola, vård och omsorg.

¹³¹ Öberg, A (2005), "Samhällsekonomiska effekter av skattelättnader för hushållsnära tjänster", *Specialstudie nr 7*, juni 2005, Konjunkturinstitutet.

Fel! Okänt namn på

bar. Den finansiering som Allians för Sverige avsätter för förslaget täcker, vid en 70-procentig undanträngning och med ett antagande om att återflödet till arbetskraften inte påverkar utanförskapets sammansättning, nettokostnaden för ca 75 000 personer. En konservativ bedömning är att förslaget kan generera 50 000 nya jobb.

Moderaterna satsar betydande belopp på olika typer av främst kommunala verksamheter, exempelvis skola och vård. Sammantaget bedöms dessa satsningar kunna skapa uppemot 20 000 nya jobb.

Moderaterna föreslår att biståndet inte ökar lika snabbt som regeringen. Minskade utgifter för verksamheter utomlands som i stället används till satsningar i Sverige innebär en ökad inhemsk efterfrågan. En rimlig bedömning är att denna besparing kan komma att skapa 20 000 nya jobb.

Sammantaget innebär detta, vid sidan av den sysselsättningsstimulerande effekt som jobbavdraget har, att Moderaternas politik medför en kraftig ökning av efterfrågan på arbetskraft. Redan på kort sikt bedöms Moderaternas politik kunna generera 150 000–160 000 nya jobb. Jämfört med dagsläget är det rimligt att anta att sysselsättningen under nästa mandatperiod kan komma att stiga med åtminstone 250 000–300 000 personer. Utbudet av arbetskraft bedöms inte öka i samma utsträckning, vilket innebär att en del av nedgången i utanförskapet kommer att ske genom minskad arbetslöshet. Arbetslöshetsnedgången är av strukturell karaktär och den samlade politiken bedöms vara välavvägd även ur ett stabiliseringspolitiskt perspektiv.

Tabell 13.1 Vissa sysselsättningseffekter på kort sikt

Servicetjänster	35 000
Hushållsnära tjänster	10 000
Nystartsjobb	50 000
Satsningar på verksamheter	20 000
Ökad inhemsk efterfrågan	20 000
Bättre entreprenörsklimat	5 000
Ökad konkurrens i offentlig sektor	15 000
Effekter av Moderaternas förslag	155 000
Underliggande utveckling	110 000
Summa	265 000

Anm.: Sysselsättningen bedöms av KI uppgå till 50 000 personer 2007. Under åren 2008–2010 antas den underliggande tillväxten vara 20 000 personer per år.

13.2.2 Var kommer jobben och vem får dem?

Få ifrågasätter att Moderaternas och Alliansens politik kommer att öka utbudet av arbetskraft. En relevant fråga i det sammanhanget är var skall jobben komma? Politiker varken skall eller kan kommandera fram jobb, dessutom är det svårt att i dag förutse vilka sektorer och produkter som kommer att produceras och säljas i framtiden. Otaliga är exemplen på varor som vi anser självklara i dag, men som få kände till bara för några år sedan. Politiker kan och skall emellertid ge de bästa förutsättningarna för nya jobb och nya marknader. Med dessa reservationer sagt finns det emellertid skäl att dra viss lärdom av

andra länders erfarenhet av betydande politikomläggningar och reformarbeten.

Initialt finns det skäl att anta att det sker en tillväxt inom företagsnära tjänster och branscher med högt förädlingsvärde. Detta understryks också av att entreprenörer har lätt att utnyttja ny teknik. Det handlar således om företagstjänster som exempelvis juridik, IT, finansiella tjänster och redovisning. Det betyder att efterfrågan på akademiker kommer att stiga. Nya kunskaper kommer att värdesättas liksom erfarenhet. Det betyder att fler höglönejobb kommer att skapas.

Produktiviteten kommer att gynnas av flera av förslagen i denna motion. Högre produktivitet kommer att medföra högre inkomster. När inkomsterna stiger ökar konsumtionsefterfrågan, särskilt på varor och tjänster som är mer av service- eller fritidskaraktär. Det innebär att konsumtionen av hotell- och restaurangtjänster, turism och kultur kommer att stiga. Detta kommer i sin tur att stimulera sysselsättningen i dessa branscher. Möjligheten till snabb produktivitetsutveckling inom denna typ av tjänster är sannolikt mer begränsad, vilket talar för att en ökad efterfrågan snarast möts med ökad sysselsättning. Denna utveckling stärks av förslaget att slopa arbetsgivaravgiften för service-tjänster. Arbeten inom dessa sektorer är inte sällan av karaktären förstagångsjobb. Detta betyder att de i många fall riktar sig mot ungdomar och invandrare. Detta innebär att viktiga grupper som i dag har problem att komma in på arbetsmarknaden får betydligt lättare att finna ett eget arbete.

Den demografiska utvecklingen kommer redan vid en oförändrad standard att kräva betydande sysselsättningsökningar. Högre inkomster kommer att medföra att efterfrågan på vård och omsorgstjänster stiger, vilket således förstärker den demografiskt drivna efterfrågan. Till detta kommer Moderaternas omfattande satsningar på olika verksamheter. Sammantaget bedöms detta skapa nya jobb inom främst kommuner och landsting, men en avreglering av de offentliga monopolen kommer också att stimulera till fler privata företag. Stigande efterfrågan i kombination med högre betalningsvilja och offentliga resurser kommer att medföra en förskjutning av det relativa löneläget, vilket kommer att gynna kvinnor, unga och invandrare som är överrepresenterade inom dessa sektorer. Ett högre relativt löneläge är också nödvändigt för att på sikt kunna locka fler att vilja arbeta inom dessa sektorer. En uppbyggnad av de offentliga monopolen kommer av detta skäl särskilt att gynna kvinnors företagande.

Högre inkomster och mer än en halvering av priset på hushållstjänster kommer att öppna denna sektor märkbart. Igen är det en bransch där kvinnor dominerar.

Sammantaget betyder det att vår politik kommer att skapa fler höglönejobb och fler jobb för akademiker, unga som äldre. Många nya jobb kommer att skapas inom verksamheter som kännetecknas av att jobben är av karaktären förstagångsjobb eller dominerade av kvinnor och invandrare. Löneläget är ofta förhållandevis lågt, en stigande efterfrågan och högre betalningsvilja kommer att höja löneläget. Därmed minskar den lönediskriminering som regeringen lovat göra något åt men där inget hänt. Därmed kommer det att bli mer attraktivt att jobba inom dessa områden. Därmed kommer arbetsmiljön

Fel! Okänt namn på

och tack vare ökad konkurrens inflytande och trivsel att öka. Våra förslag innebär också att det blir mer lönsamt att behålla och nyanställa äldre. Detta står inte på något sätt i konflikt med att unga har svårt att finna jobb. Det är inte brist på arbetsuppgifter att utföra i Sverige, det är brist på politik som är anledningen till detta.

13.3 Effekter på längre sikt

Kärnan i vår politik är en kraftig sänkning av trösklarna in på arbetsmarknaden. I många fall kan skatten t.o.m. sjunka vid en övergång från bidragsberoende till arbete trots att inkomsten är högre vid arbete. Detta betyder att Moderaternas politik ger en direkt ”i arbete-subvention”. Erfarenheterna av åtgärder av detta slag är mycket positiva och kan på goda grunder förväntas öka utbudet och sysselsättningen märkbart.¹³²

Skattereformen innebär dessutom att marginalskatterna sjunker för dem som arbetar och har låga och normala heltidslöner eller som jobbar deltid. Finansieringen av skattesänkningarna förstärker politiken i så måtto att lönsamheten att arbeta stiger. Egenfinansieringen i a-kassan höjs med 10 miljarder kronor och ersättningarna sänks med i storleksordningen 3–4 miljarder kronor. Ersättningen i sjukförsäkringen sänks marginellt 2007 och något mer fr.o.m. 2008. Den pensionsgrundande ersättningen beräknas på samma sätt i förtidspensionen som i sjukförsäkringen. En nedjustering av ersättningsnivån i förtidspensionen föreslås också. Utöver detta måste hänsyn tas till de förslag som presenterats ovan, exempelvis slopade arbetsgivaravgifter för servicetjänster, skattereduktion för hushållstjänster, sänkta arbetsgivaravgifter för utsatta grupper samt kraftfulla satsningar på olika verksamheter.

I tabell 13.2 nedan redovisas de samlade effekterna av förslagen ovan.¹³³ Vissa effekter har emellertid inte kunnat beräknas, exempelvis effekterna av ändrad struktur på finansieringen av a-kassan.

¹³² Till exempel Eissa, N, Kleven, H och Thustrup, C (2005), Welfare Effects of Tax Reform, and Labor Supply at the Intensive and Extensive Margins, *The Policy and Labor Market Performance* MIT Press, Fredriksen A och Hansen, J V (2002), ”Skattereformer: Dynamiske effekter og fordelingskonsekvenser”, *Nationaløkonomisk tidsskrift*, vol 140, s. 112–128, Heckman, J (2001), ”What Has Been Learned about Labor Supply in the Past Twenty Years?”, *AEA Papers and Proceedings*, vol 83, nr 2, s. 116–121 samt OECD (2005) *Sweden, Economic Surveys*.

¹³³ T.ex. Gruber, J (2000). Disability Insurance Benefits and Labor Supply, *Journal of Political Economy*, 2000, vol. 108, no. 6, Johansson, P och Palme, M (2004), Moral hazard and sickness insurance. *IFAU Working Paper 2004:10*, Lantto, K (2004), Sjukpenningreformen 1998 och ökningen i sjukfrånvaron sedan 1997, opublicerat manuskript, Lindbeck, A (2003), *Varför är svenskarna så sjuka?*, SNS förlag, Lindblad, H och Sellin, P (2003), The Equilibrium Rate of Unemployment and the Real Exchange Rate: An Unobserved Components System Approach, *Sveriges Riksbank working Paper Series 152*, riksdagens utredningstjänst Dnr 2004:1628, Persson, M (2003). *Varför är svenskarna så sjuka?*, SNS förlag, riksdagens utredningstjänst 2003:2237 och 2004:605, SOU 2004:19 bil 14, Carling, K, Holmlund, B och Vejsiu, A (2001), ”Do benefit cuts boost job finding? Swedish evidence from 1990:s”, *Economic Journal*, III, 766–790. Holmlund, B and Kolm, A-S (1995), Pro-

Fel! Okänt namn på

Ett stort antal studier visar att höga tröskeffekter, marginalsatser och en hög ersättningsnivå i arbetslöshetsförsäkringen bidrar till att strukturarbetslösheten, dvs. den arbetslöshet som är förenlig med stabil prisstegringstakt, blir högre.

En sänkning av inkomstskatterna kommer att dämpa arbetslösheten. Det faktum att tyngdpunkten av skattesänkningarna inriktas på att sänka tröskeln för att träda in på arbetsmarknaden talar för att sysselsättningseffekten blir märkbar. Den högre sysselsättningen kommer att stimulera utbudet, vilket är positivt då det innebär att utanförskapet minskar, men det medför att den registrerade arbetslösheten inte dämpas lika mycket. Våra förslag om sänkta ersättningar och höjda avgifter i olika försäkringar tillsammans med sänkningen av trösklarna och marginalsatserna bedöms emellertid medföra att den genomsnittliga arbetslöshetsperioden och den strukturella arbetslösheten minskar märkbart.

Ersättningen i sjukförsäkringen sänks mer märkbart 2008. Bland annat Persson (2003) visar att en sänkning av den storleksordning som vi föreslår bör resultera i en påtaglig sysselsättningsökning. På kort sikt finns det dock skäl att tro att ett återflöde av tidigare sjuka kommer att medföra att arbetslösheten stiger något.

Den samlade bedömningen är att utbudet av arbetskraft och sysselsättningen kommer att öka kraftigt till följd av våra föreslagna reformer. På några års sikt bedöms sysselsättningen stiga med 250 000–300 000 personer. Förlängs perspektivet finns det goda skäl att vänta att sysselsättningen ökat med uppemot 550 000–600 000 personer jämfört med dagsläget. Den långsiktiga arbetslöshetsnivån bedöms kunna sjunka med ca 2 procentenheter, se tabell 13.2.

Tabell 13.2 Dynamiska effekter

	Utbud		Utbud		Sysselsättning		Sysselsättning		Arbetslöshet	
	kort sikt	% av AK	lång sikt	% av AK	Kort sikt	%	Lång sikt	%	kort sikt	lång sikt
Strukt. underskott	1 000	0,0	4 000	0,1	1 000	0,0	6 000	0,1	0,0	0,0
Skatt på arbete	25 000	0,6	71 000	1,6	33 000	0,8	96 000	2,3	-0,2	-0,6
Bostadsbidrag	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0,0	0,0
A-kassa	37 000	0,8	39 000	0,9	57 000	1,3	80 000	1,9	-0,4	-0,9
Sjukpenning	32 000	0,7	100 000	2,2	18 000	0,4	100 000	2,4	0,3	0,0
Förtidspension	10 000	0,2	9 000	0,2	5 000	0,1	9 000	0,2	0,1	0,0
Ökad off. konsumtion	12 000	0,3	18 000	0,4	18 000	0,4	18 000	0,4	-0,1	0,0
Hushållsnära tjänster	10 000	0,2	10 000	0,2	10 000	0,2	10 000	0,2	0,0	0,0
Entreprenörskap	3 500	0,1	21 000	0,5	5 000	0,1	30 000	0,7	0,0	-0,2
Servicejänster	24 500	0,5	24 500	0,5	35 000	0,8	35 000	0,8	-0,2	-0,2
Ökad konkurrens off. Sektorn	10 500	0,2	21 000	0,5	15 000	0,4	30 000	0,7	-0,1	-0,2
Summa moderat politik	165 500	3,7	317 500	7,1	196 000	4,7	414 000	9,8	-0,7	-2,2
Summa inkl. underligg					306 000	7,3	604 000	14,3		

Källa: Egna beräkningar.

gressive Taxation, Wage Setting and Unemployment – Theory and Swedish Evidence, *Tax Reform Evaluation Report* No. 15. NIER. Nickell, S (2003), *Employment and Taxes*, speech, Bank of England.

Fel! Okänt namn på

Den långsiktiga ökningen av sysselsättningen innebär en lika stor uppgång i den potentiella produktionsförmågan, givet att produktiviteten inte förändras. De samhällsekonomiska vinsterna av högre sysselsättning och produktion är betydande. Förslagen höjer i första hand den potentiella produktionsnivån. Det finns emellertid skäl att tro att även den långsiktigt hållbara tillväxten kan stiga med uppemot 0,5 procentenheter.

13.3.1 Budgeteffekter

En ökning av produktionsnivån med 1 procent kan väntas stärka de offentliga finanserna med i storleksordningen 0,7 procent av BNP. Förslagen som redovisats ovan kan komma att medföra en långsiktig produktionsökning på ca 10 procent. Detta motsvarar således en förstärkning av den offentliga sektorns finanser med bortåt 170 miljarder kronor per år. Till det kommer minskade kostnader för arbetslöshet, sjukfrånvaro och förtidspension. Sammantaget bedöms högre skatteintäkter och minskade kostnader stärka de offentliga finanserna med mellan 80 och 190 miljarder kronor, se tabell 13.3. En höjning av den långsiktiga tillväxten med 0,5 procentenheter motsvarar ett ytterligare tillskott på ca 8 miljarder kronor varje år.

Tabell 13.3 Samlade dynamiska finansiella effekter, miljarder kronor

Finansiella effekter	Kort sikt	Lång sikt
BNP	80	170
Arbetslöshet	3	10
Färre sjuka	2	11
Färre förtidspensionärer	1	1
Summa	86	191
Andel av BNP	3	8

Källa: Egna beräkningar.

I takt med att de dynamiska finansiella effekterna materialiseras är det viktigt att finanspolitiken vägs av för att förhindra att den blir för stram. Detta innebär att den ökade sysselsättningen skapar betydande utrymme för angelägna satsningar och fortsatta skattesänkningar i syfte att stärka den svenska välfärden för samtida och framtida generationer.

13.4 Effekter på hushållens ekonomi

Den viktigaste målsättningen med vårt budgetalternativ är att det skall löna sig bättre att arbeta. Det sker både genom jobbvdraget och genom sänkta ersättningsnivåer i socialförsäkringssystemet.

I kapitel 9 ”Det måste löna sig bättre att arbeta” redovisas effekter av jobbvdraget på hushållens ekonomi. Här diskuteras hur hushållen påverkas av andra förslag i kombination med inkomstskattereformen.

13.4.1 Från bidrag till arbete

Moderaternas jobbavdrag är särskilt utformat så att det skall löna sig att gå från bidragsberoende till arbete även om man får ett låg- eller medelavlönat jobb.

Tabell 13.4 Från arbetslöshet till arbete, disponibel inkomst kronor per månad

	I dag	Moderaterna	Förändring per månad
A-kassa	14 400	12 600	
Grundavdrag	2 142	2 317	
A-kassa efter skatt vid arbetslöshet	10 539	9 361	-1 178
Lön	18 000	18 000	
Grundavdrag/arbetsavdrag	1 783	4 992	
Lön efter skatt vid arbete	12 892	13 902	1 011
Lön i stället för a-kassa efter skatt	2 353	4 542	2 189

Tabell 13.4 ovan visar att i dag får en person som går från arbetslöshet till ett arbete, med samma lön på 18 000 kronor som före arbetslösheten, en ökning av den disponibla inkomsten efter skatt med 2 350 kronor per månad. Med vårt förslag, innebärande både sänkt ersättning av a-kassan från 80 till 70 procent och ett jobbavdrag, får personen en ökning av den disponibla inkomsten efter skatt med 4 500 kronor per månad.

Även den som går från hel förtidspension till halv förtidspension och arbete på halvtid gynnas av jobbavdraget. Avtrappningen av bostadstillägget för pensionärer vid ökade inkomster gör dock att den disponibla inkomsten inte ökar annat än marginellt för den som har låg förtidspension och bostadstillägg. Vårt förslag till förändring av reglerna i bostadstillägget för pensionärer som beskrivs i kapitel 9.5.6 gör att det privatekonomiska utfallet blir betydligt bättre än i dag och än med enbart Alliansens jobbavdrag. Personen i exemplet i kapitel 9.5.6, tabell 9.6 som går från hel förtidspension på garantinivå och med maximalt bostadstillägg till halv förtidspension och ett halvtidsjobb med en månadslön på 9 000 kronor får i dag en förbättring av den disponibla inkomsten efter skatt med 1 400 kronor per månad. Med Moderaternas förslag blir förbättringen drygt 3 000 kronor per månad.

13.4.2 Arbetslös del av året

Arbetslöshetsersättningen är tänkt att vara en omställningsförsäkring och fungerar i de flesta fall också som en sådan. En person som blir arbetslös är det i genomsnitt ungefär 90 arbetsdagar, vilket motsvarar lite mer än fyra kalendermånader.

Fel! Okänt namn på

Tabell 13.5 Förändrad disponibel inkomst efter skatt vid genomsnittlig arbetslöshet, kronor per år

	I dag	Moderaterna	Skillnad
A-kassa i fyra månader	64 240	59 840	-4 400
Lön i åtta månader	152 000	152 000	0
Inkomst före skatt	216 240	211 840	
Grundavdrag/jobbavdrag	21 300	54 800	33 500
Beskattningsbar inkomst	194 940	157 040	-37 900
Skatt	63 334	51 021	-12 313
Att leva på	152 906	160 819	7 913

Tabell 13.5 ovan gäller för en förskollärare som är arbetslös de första fyra månaderna av året för att sedan återgå till ett arbete med samma lön som tidigare. För denna person kompenseras den sänkning av a-kassan mer än väl av jobbavdrag. Personen får 7 900 kronor mer att leva på efter skatt under året.

13.4.3 Från deltid till heltid

Jobbavdraget är även utformat så att det skall löna sig bättre än i dag att gå från deltid till heltid.

Tabell 13.6 Från deltid till heltid, disponibel inkomst kronor per år

	I dag	Moderaterna
Årslön vid trekvartstid	216 000	216 000
Grundavdrag/arbetsavdrag	21 400	59 900
Årslön efter skatt vid trekvartstid	154 701	166 829
Årslön vid heltid	288 000	288 000
Grundavdrag/arbetsavdrag	14 200	60 600
Årslön efter skatt vid heltid	201 753	216 369
Skillnad mellan trekvartstid i dag och heltid med Moderaterna		61 670

Tabell 13.6 ovan visar att en person som går upp från 75 procents arbetstid till heltid, och därmed ökar sin månadslön från 18 000 kronor till 24 000 kronor, får med dagens regler en ökning av sin disponibla inkomst med 47 000 kronor per år eller 3 900 kronor per månad. Med vårt jobbavdrag skulle samma person få en ökning av sin disponibla inkomst med 49 500 kronor per år eller 4 125 kronor per månad.

13.4.4 Mer kvar vid arbete

Moderaternas jobbavdrag har delvis finansierats genom minskade subventioner till a-kassan, slopad avdragsrätt för fackföreningsavgift, en andra karensdag i sjukförsäkringen och en överföring av kostnaderna för ersättning vid inkomstbortfall vid trafikolyckor från den statliga sjukförsäkringen och

Fel! Okänt namn på

förtidspensionen till trafikförsäkringen. Därför kan det vara intressant att se effekterna av såväl skattesänkningen som finansieringen av den för några vanliga yrkesgrupper. Många löntagare är frånvarande från arbetet på grund av sjukdom någon gång per år. Så länge sjukfrånvaron ryms inom sjuklöneperioden på två veckor, som arbetsgivarna och inte Försäkringskassan har ansvaret för, gäller Alliansens jobbavdrag. Skattesänkningen blir då densamma som för den som aldrig är sjuk.

Tabell 13.7 Förändrad disponibel inkomst i kronor för olika yrkesgrupper

	Städare	Förskollärare	Metallarbetare	Sjuksköterska
Månadslön kr	16 100	19 300	21 800	24 000
Årslön	193 200	231 600	261 600	288 000
Skattesänkning	11 120	12 726	13 797	14 616
A-kassa och fack ej avdragsgillt	-1 300	-1 300	-1 380	-1 450
Höjd a-kassa	-2 210	-2 210	-3 090	-1 360
Höjd trafikpremie	-1 200	-1 200	-1 200	-1 200
En extra karensdag	-500	-600	-680	-750
Förbättring per år	5 910	7 416	7 447	9 856
Förbättring per månad	493	618	621	821

Tabell 13.7 ovan visar att för några vanliga yrkesgrupper ökar den disponibla inkomsten efter skatt med mellan 500 och 900 kronor i månaden när hänsyn tagits både till skattesänkningen och till de avgiftshöjningar som den finansieras med.

Stockholm den 3 maj 2006

Fredrik Reinfeldt (m)

Mikael Odenberg (m)

Per Westerberg (m)

Gunilla Carlsson i Tyresö (m)

Lennart Hedquist (m)

Bertil Kjellberg (m)

Marietta de Pourbaix-Lundin (m)

Beatrice Ask (m)

Per Bill (m)

Catharina Elmsäter-Svärd (m)

Cristina Husmark Pehrsson (m)

Göran Lenmarker (m)

Sten Tolgfors (m)